

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ

ANABİLİM DALI

YÜKSEK
LİSANS
TEZİ

OKUL ÖNCESİ DÖNEM İÇİN SOSYAL
BİLGİLER EĞİTİMİ İÇERİĞİNİN
BELİRLENMESİ

SİDAL KORKMAZ

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK
LİSANS PROGRAMI

Antalya, 2023

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**OKUL ÖNCESİ DÖNEM İÇİN SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ İÇERİĞİNİN
BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sidal KORKMAZ

Danışman

Prof. Dr. Nadire Emel Akhan

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçalardan gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışımında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması halinde, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçların tarafıma ait olduğunu kabul ve beyan ederim.

Eylül 2023

Sidal KORKMAZ

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Sidal KORKMAZ'ın bu çalışması **08.09.2023** tarihinde jürimiz tarafından **Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi** Ana Bilim Dalı **Sosyal Bilgiler Eğitimi** Tezli Yüksek Lisans Programında **Yüksek Lisans Tezi** olarak **oy birliği** ile kabul edilmiştir.

İMZA

Başkan	: Dr. Öğr. Üyesi Şule ALICI (Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü)	
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Serpil DEMİREZEN (Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi)	
Üye (Danışman)	: Prof. Dr. Nadire Emel AKHAN (Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi)	

YÜKSEK LİSANS TEZİNİN ADI: Okul Öncesi Dönem İçin Sosyal Bilgiler Eğitimi İçeriğinin Belirlenmesi

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun tarihli ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

TEŞEKKÜR

Hem lisans hem de yüksek lisans eğitimim süresince her zaman yanımda olan, destekleriyle varlığını sürekli hissettiren öğrencisi olmaktan gurur duyduğum saygıdeğer danışmanım Prof. Dr. Nadire Emel AKHAN hocama teşekkür ederim. Bu zamana kadar bana kattığınız her şey için sonsuz minnetlerimi sunarım.

Lisans eğitimim süresince bilgileriyle aydınlandığım, yüksek lisans sürecimde de desteğini sürekli hissettiren ve her daim yardımcı olan Doç. Dr. Osman AKHAN hocama teşekkürlerimi sunarım. Yüksek lisans tez jürim olarak beni onurlandıran Dr. Öğr. Üyesi Şule ALICI ve Dr. Öğr. Üyesi Serpil DEMİREZEN hocalarıma teşekkürlerimi sunarım. Tez verilerimin toplanmasında katkı sağlayan tüm katılımcılara teşekkürlerimi sunarım.

Tez yazım sürecim boyunca destekleriyle yanımda olup yardımlarını esirgemeyen Dr. Burcu KAYMAK'a, Hafize Eda GÜMÜŞ'e ve Gülben BÜTÜNER'e teşekkür ederim. Çocukluk yıllarımdan bu yana her zaman yanımda olup güzel düşüncelerini esirgemeyen değerli arkadaşım İncimer ÇİÇEK'e teşekkür ederim.

Mücadelesini kendime örnek aldığım, bu hayatta gördüğüm en güçlü kadın olan biricik annem Esmâ KORKMAZ'a ve sonsuz destekleriyle her zaman yanımda olan babam İsmail KORKMAZ'a teşekkür ederim.

Son olarak lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca yanımda olup 7 yıl boyunca her zaman destekleyip, bir an olsun elimi bırakmayan çok kıymetli Ahmet UYĞUR'a teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmanın alan yazına katkı sağlaması dileğiyle...

Sidal KORKMAZ

Eylül, 2023

ÖZET

OKUL ÖNCESİ DÖNEM İÇİN SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ İÇERİĞİNİN BELİRLENMESİ

Korkmaz, Sidal

Yüksek Lisans, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Nadire Emel AKHAN

Eylül 2023, 213 Sayfa

Bu araştırmanın amacını; okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemek amacıyla okul öncesi eğitimi, sınıf eğitimi ve sosyal bilgiler eğitimi alanında görev yapmakta olan akademisyenler ile okul öncesi, sınıf eğitimi ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin konuya ilişkin görüşlerini belirlemek oluşturmaktadır.

Bu araştırma 2021-2022 ve 2022-2023 eğitim-öğretim yılında MEB’e bağlı okul öncesi, sınıf eğitimi ve sosyal bilgiler öğretmeni ile çeşitli devlet üniversitelerinde okul öncesi eğitimi, sınıf eğitimi ve sosyal bilgiler eğitimi anabilim dalında görev yapan öğretim üyeleriyle yapılmıştır. Araştırma toplam 30 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada hem nitel hem de nicel yöntemlerin birlikte kullanıldığı Delphi tekniği kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarını, araştırmacı tarafından hazırlanmış Delphi anketleri oluşturmaktadır. Elde edilen veriler hem nitel hem nicel analiz yöntemlerine tabi tutulmuştur. Birinci Delphi anketinde içerik analizi yapılırken ikinci ve üçüncü Delphi anketinde SPSS 22 paket veri programı ile istatistik analiz yapılmıştır.

Araştırma sonucunda, katılımcıların cevapları doğrultusunda okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitimine yönelik amaç, kapsam, öğretmen yetiştirme programı ile ilgili dersler, içerik, kavram, disiplin, disiplin tercihi, kazanım, değerler, yöntem ve teknikler, konular, kültürel öğeler, sınıf ortamı, materyaller, belirli gün ve haftalar, sosyal bilgiler yaklaşımları ve sosyal bilgiler yaklaşımını seçme sebepleri kategorilerine ait içerikler belirlenmiştir. Bu sonuç okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminin gerekliliğini ortaya koyması açısından önem taşımaktadır. Bu doğrultuda okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitimine yönelik farkındalığı arttırmak amacıyla çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Okul Öncesi Eğitimi, Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler

ABSTRACT

DETERMINING THE CONTENT OF SOCIAL STUDIES EDUCATION FOR THE PRESCHOOL PERIOD

Korkmaz, Sidal

Master, Department of Social Studies Education

Thesis Manager: Professor. Dr. Nadire Emel AKHAN

September 2023, 213 Pages

The purpose of this research; in order to determine the content of social studies education in the preschool period, it is to determine the opinions of academics working in the field of preschool education, classroom education and social studies education and preschool, classroom education and social studies teachers on the subject.

This research was conducted in the 2021-2022 and 2022-2023 academic year with pre-school, classroom education and social studies teachers affiliated with the Ministry of Education and faculty members working in the preschool education, classroom education and social studies education departments at various state universities. The research was conducted with a total of 30 participants. In this research, the Delphi technique, which uses both qualitative and quantitative methods together, was used. The data collection tools used in the research are Delphi surveys prepared by the researcher. The data obtained was subjected to both qualitative and quantitative analysis methods. While content analysis was performed in the first Delphi survey, statistical analysis was performed with the SPSS 22 package data program in the second and third Delphi survey.

As a result of the research, in line with the answers of the participants, for social studies education in the preschool period, the purpose, scope, courses related to the teacher training program, content, concept, discipline, discipline preference, achievements, values, methods and techniques, subjects, cultural elements, classroom environment, materials, certain days and weeks, contents belonging to the categories of social studies approaches and reasons for choosing the social studies approach were determined. This result is important in terms of revealing the necessity of social studies education in the preschool period. In this regard, it is recommended that studies be carried out to increase awareness about social studies education in the preschool period.

Keywords: *Social Studies, Preschool Education, Social Studies in Preschool*

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TABLOLAR VE ŞEKİL LİSTESİ	xi
KISALTMALAR LİSTESİ	xvii

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1.Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Sayıtlar (Varsayımlar).....	7
1.5. Sınırlılıklar.....	7
1.6. Tanımlar.....	7

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Okul Öncesi Eğitimi	9
2.1.1. Dünyada Okul Öncesi Eğitiminin Tarihçesi.....	11
2.1.2. Türkiye'de Okul Öncesi Eğitiminin Tarihçesi.....	12
2.1.3. Okul Öncesi Eğitiminin Önemi.....	16
2.2. Sosyal Bilgiler Eğitimi.....	19
2.2.1. Sosyal Bilgiler Eğitiminin Tarihçesi.....	23
2.2.2. Sosyal Bilgiler Eğitiminin Amaçları ve Önemi.....	27
2.3. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Eğitimi.....	29
2.3.1. Farklı Ülkelerin Okul Öncesi Programlarında Sosyal Bilgiler Eğitimi.....	36

2.3.2. Okul Öncesi Programlarında Sosyal Bilgiler Eğitimi.....	39
2.3.3. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitimi Nasıl Verilebilir?.....	42
2.3.4. Okul Öncesi Eğitimi ve Sosyal Bilgiler Eğitiminin Ortak Amaçları.....	44

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....	47
3.1.1. Delphi Tekniği.....	47
3.2. Çalışma Grubu.....	51
3.3. Veri Toplama Aracı.....	52
3.3.1. Birinci Delphi Anketi.....	53
3.3.2. İkinci Delphi Anketi.....	53
3.3.3. Üçüncü Delphi Anketi.....	53
3.4. Veri Toplama Süreci.....	54
3.5. Verilerin Analizi.....	54
3.5.1. Birinci Delphi Anketi Analizi.....	56
3.5.2. İkinci Delphi Anketi Analizi.....	56
3.5.3. Üçüncü Delphi Anketi Analizi.....	56

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Birinci Delphi Anketi Turunda Elde Edilen Bulgular.....	58
4.1.1. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminin Amacına Yönelik Görüşlere İlişkin Bulgular.....	58
4.1.2. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Eğitiminin Kapsamına Yönelik Görüşlere İlişkin Bulgular.....	59
4.1.3. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgiler Eğitimi ile İlgili Verilmesinin Uygun Olduğu Derslere Yönelik Görüşlere İlişkin Bulgular.....	61

4.1.4. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programına Eklenecek Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimi Dersinin İçeriğine Yönelik Görüşlere İlişkin Bulgular	63
4.1.5. Okul Öncesi Eğitimi Kapsamında Sosyal Bilgilere Yönelik Kavramlara İlişkin Görüşlere Yönelik Bulgular.....	64
4.1.6. Sosyal Bilgileri Oluşturan Disiplinlerin Okul Öncesi Eğitiminde Yer Alma Durumlarına Yönelik Görüşler ve Sebeplerine İlişkin Bulgular	67
4.1.7. Okul Öncesi Eğitim Programı Kazanımlarına Ek Olarak Sosyal Bilgilere Yönelik Yer Alabilecek Kazanımlara İlişkin Bulgular	69
4.1.8. Okul Öncesi Dönemde Verilecek Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alabilecek Değerlere Yönelik Bulgular.....	71
4.1.9. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminin Verilebilmesinde Kullanılabilecek Yöntem ve Tekniklere Yönelik Bulgular.....	72
4.1.10. Okul Öncesi Dönemde Verilecek Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalara İlişkin Bulgular.....	74
4.1.11. Okul Öncesi Dönemde Verilecek Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültürel Ögelere Yönelik Bulgular.....	75
4.1.12. Okul Öncesi Dönemde Verilecek Olan Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sınıf Ortamına Yönelik Bulgular.....	77
4.1.13. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılacak Materyallere Yönelik Bulgular.....	78
4.1.14. Okul Öncesi Dönemde Verilecek Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Belirli Gün ve Haftalara Yönelik Bulgular.....	80
4.1.15. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Yer Alması Gereken Sosyal Bilgiler Yaklaşımı ve Sebeplerine Yönelik Bulgular.....	82
4.1.16. Birinci Delphi Turu Analizi Sonucunda Ortaya Çıkan Yeterlikler ve Madde Sayıları.....	83
4.2. İkinci Delphi Anketi Turunda Elde Edilen Bulgular.....	85
4.2.1. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminin Amacına Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları.....	86
4.2.2. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Eğitiminin Kapsamına Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları.....	87
4.2.3. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgiler Eğitimi ile İlgili Verilmesinin Uygun Olduğu Derslere Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları	88

4.2.4. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programına Eklenicecek Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimi Dersinin İçeriğine Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları	90
4.2.5. Okul Öncesi Eğitimi Kapsamında Sosyal Bilgilere İlişkin Kavramlara Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları.....	91
4.2.6. Sosyal Bilgileri Oluşturan Disiplinlerin Okul Öncesi Eğitiminde Yer Alma Durumlarına Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları	93
4.2.7. Sosyal Bilgileri Oluşturan Disiplinlerin Okul Öncesi Eğitiminde Yer Alma Sebeplerine Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları.....	94
4.2.8. Okul Öncesi Eğitim Programı Kazanımlarına Ek Olarak Sosyal Bilgilere Yönelik Yer Alabilecek Kazanımlara İlişkin İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları.....	96
4.2.9. Okul Öncesi Dönemde Verilecek Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alabilecek Değerlere Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları.....	98
4.2.10. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminin Verilebilmesinde Kullanılabilecek Yöntem ve Tekniklere Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları.....	99
4.2.11. Okul Öncesi Dönemde Verilecek Sosyal Bilgiler Eğitime Yönelik Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalara İlişkin İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları.....	100
4.2.12. Okul Öncesi Dönemde Verilecek Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültürel Ögelere Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları.....	101
4.2.13. Okul Öncesi Dönemde Verilecek Olan Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sınıf Ortamına Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları.....	103
4.2.14. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılacak Materyallere Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları.....	104
4.2.15. Okul Öncesi Dönemde Verilecek Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Belirli Gün ve Haftalara Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları.....	106
4.2.16. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitime Yönelik Yer Alması Gereken Sosyal Bilgiler Yaklaşımına Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları.....	108
4.2.17. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitime Yönelik Yer Alması Gereken Sosyal Bilgiler Yaklaşımı Sebeplerine Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları ..	108
4.2.18. İkinci Tur Delphi Uygulaması Analizlerine Göre Uzlaşılan Madde Sayıları ve Uzlaşma Oranlarının Kategorilere Göre Dağılımı.....	109
4.3. Üçüncü Delphi Anketi Turunda Elde Edilen Bulgular.....	110
4.3.1. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminin Amacına Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları.....	111

4.3.2. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Eğitiminin Kapsamına Yönelik Üçüncü Delphi Anketi Analiz Bulguları.....	112
4.3.3. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgiler Eğitimi ile İlgili Verilmesinin Uygun Olduğu Derslere Yönelik Üçüncü Delphi Anketi Analiz Bulguları	112
4.3.4. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programına Eklenecek Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimi Dersinin İçeriğine Yönelik Üçüncü Delphi Anketi Analiz Bulguları	113
4.3.5. Okul Öncesi Eğitimi Kapsamında Sosyal Bilgilere İlişkin Kavramlara Yönelik Üçüncü Delphi Anketi Analiz Bulguları	114
4.3.6. Sosyal Bilgileri Oluşturan Disiplinlerin Okul Öncesi Eğitiminde Yer Alma Durumlarına Yönelik Üçüncü Delphi Anketi Analiz Bulguları	115
4.3.7. Sosyal Bilgileri Oluşturan Disiplinlerin Okul Öncesi Eğitiminde Yer Alma Sebeplerine Yönelik Üçüncü Delphi Anketi Analiz Bulguları.....	115
4.3.8. Okul Öncesi Eğitim Programı Kazanımlarına Ek Olarak Sosyal Bilgilere Yönelik Yer Alabilecek Kazanımlara İlişkin Üçüncü Delphi Anketi Analiz Bulguları	116
4.3.9. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminin Verilebilmesinde Kullanılabilecek Yöntem ve Tekniklere Yönelik Üçüncü Delphi Anketi Analiz Bulguları.....	117
4.3.10. Okul Öncesi Dönemde Verilecek Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalara İlişkin Üçüncü Delphi Anketi Analiz Bulguları.....	118
4.3.11. Okul Öncesi Dönemde Verilecek Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültür Ögelere Yönelik Üçüncü Delphi Anketi Analiz Bulguları.....	118
4.3.12. Okul Öncesi Dönemde Verilecek Olan Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sınıf Ortamına Yönelik Üçüncü Delphi Anketi Analiz Bulguları.....	119
4.3.13. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılacak Materyallere Yönelik Üçüncü Delphi Anketi Analiz Bulguları.....	119
4.3.14. Okul Öncesi Dönemde Verilecek Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Belirli Gün ve Haftalara Yönelik Üçüncü Delphi Anketi Analiz Bulguları.....	120
4.3.15. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Yer Alması Gereken Sosyal Bilgiler Yaklaşımına Yönelik Üçüncü Delphi Anketi Analiz Bulguları	120
4.3.16. Üçüncü Tur Delphi Uygulaması Analizlerine Göre Uzlaşılan Madde Sayıları ve Uzlaşma Oranlarının Kategorilere Göre Dağılımı.....	121
4.4. Delphi Anketlerinin Karşılaştırılması.....	122
4.4.1. Turlara Göre Madde Sayıları ve Uzlaşma Oranları.....	122
4.4.2. Kategorilere İlişkin Madde Sayıları ve Uzlaşma Oranları.....	123

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Okul Öncesi Dönem İçin Sosyal Bilgiler Eğitimi İçeriğine İlişkin Sonuç ve Tartışma..	124
5.1.1. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgilerin Amacı Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	125
5.1.2. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilerin Kapsamı Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	126
5.1.3. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgilere Yönelik Dersler Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	127
5.1.4. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgiler Eğitimi Dersinin İçeriği Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	128
5.1.5. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilere Yönelik Kavramlar Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	129
5.1.6. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinleri Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	130
5.1.7. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinlerinin Yer Alma Sebepleri Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	131
5.1.8. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Yer Alabilecek Kazanımlar Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	132
5.1.9. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alabilecek Değerler Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	133
5.1.10. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Teknikler Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	134
5.1.11. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi Gerekenler Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	135
5.1.12. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültürel Öğeler Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	136
5.1.13. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sınıf Ortamı Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	137
5.1.14. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Materyaller Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	138

5.1.15. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Belirli Gün ve Haftalar Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	140
5.1.16. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	141
5.1.17. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım Sebebi Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	141
5.2. Öneriler.....	142
KAYNAKÇA.....	144
EKLER	157
Ek-1. Araştırma Ve Yayın Etiği Kurulu İzni.....	157
Ek-2. Milli Eğitim Bakanlığı Uygulama İzni	158
Ek-3. Üniversite Uygulama İzinleri.....	158
Ek-4. Bildirim Formu	165
Ek-5. Birinci Delphi Anketi.....	166
Ek-6. İkinci Delphi Anketi.....	169
Ek-7. Üçüncü Delphi Anketi	185
Ek-8. Delphi Turları Neticesinde Katılımcıların Uzlaşması Sonucu Belirlenen Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimi İçeriği.....	192
Ek-9. Delphi Anketleri Sonucunda Uzlaşşı Sağlanamadığından Dolayı Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimi Kapsamında İçerik Olarak Kabul Görmeyen Maddeler.....	200
Ek-10. Araştırmanın Okul Öncesi Programı ve Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programına Katkıları.....	201
ÖZGEÇMİŞ	212
İNTİHAL RAPORU	213

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Okul Öncesi Eğitim Programında Sosyal Bilgiler Dersine Karşılık Gelen Kazanım Örnekleri.....	40
Tablo 2. Okul Öncesi Eğitim Programında Hayat Bilgisi Dersine Karşılık Gelen Kazanım Örnekleri.....	41
Tablo 3. Delphi Katılımcılarına Ait Sosyo-Demografik Özellikler.....	52
Tablo 4. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgilerin Amacı.....	58
Tablo 5. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilerin Kapsamı.....	59
Tablo 6. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgilere Yönelik Dersler ..	61
Tablo 7. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgiler Eğitimi Dersinin İçeriği.....	63
Tablo 8. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilere Yönelik Kavramlar	65
Tablo 9a. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinleri	67
Tablo 9b. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinlerinin Yer Alma Sebepleri.....	67
Tablo 10. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Yer Alabilecek Kazanımlar ...	69
Tablo 11. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alabilecek Değerler	71
Tablo 12. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Teknikler.....	72
Tablo 13. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi Gerekenler	74
Tablo 14. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültürel Öğeler	75
Tablo 15. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sınıf Ortamına Yönelik Görüşler.....	77
Tablo 16. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Materyaller	78
Tablo 17. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Belirli Gün ve Haftalar	80
Tablo 18. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım Sebepleri	82
Tablo 19. Birinci Delphi Turu Sonucunda Ortaya Çıkan Yeterlikler ve Madde Sayıları.....	83
Tablo 20. İkinci Delphi Turu Katılımcılarının Demografik Özellikleri.....	85
Tablo 21. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgilerin Amacı Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları	86
Tablo 22. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilerin Kapsamı Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları	87

Tablo 23. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgilere Yönelik Dersler Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları.....	88
Tablo 24. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgiler Eğitimi Dersinin İçeriği Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları	90
Tablo 25. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilere Yönelik Kavramlar Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları	91
Tablo 26. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinleri Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları.....	93
Tablo 27. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinlerinin Yer Alma Sebepleri Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları.....	94
Tablo 28. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Yer Alabilecek Kazanımlar Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları.....	96
Tablo 29. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alabilecek Değerler Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları	98
Tablo 30. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Teknikler Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları.....	99
Tablo 31. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi Gerekenler Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları.....	10
Tablo 32. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültürel Öğeler Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları.....	101
Tablo 33. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sınıf Ortamı Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları.....	103
Tablo 34. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Materyaller Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları.....	104
Tablo 35. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Belirli Gün Ve Haftalar Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları	106
Tablo 36. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları.....	108
Tablo 37. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım Sebebi Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları.....	108
Tablo 38. İkinci Tur Delphi Uygulaması Analizlerine Göre Uzlaşılan Madde Sayıları ve Uzlaşma Oranlarının Kategorilere Göre Dağılımı.....	109
Tablo 39. Üçüncü Delphi Turu Katılımcılarının Demografik Özellikleri.....	110

Tablo 40. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgilerin Amacı Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları	111
Tablo 41. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilerin Kapsamı Kategorisine İlişkin Üçüncü Delphi Turu Analiz Sonuçları.....	112
Tablo 42. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgilere Yönelik Derslere İlişkin Üçüncü Delphi Turu Analiz Sonuçları.....	112
Tablo 43. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgiler Eğitimi Dersinin İçeriğine İlişkin Üçüncü Delphi Turu Analiz Sonuçları.....	113
Tablo 44. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilere Yönelik Kavramlara İlişkin Üçüncü Delphi Turu Analiz Sonuçları	114
Tablo 45. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinlerine İlişkin Üçüncü Delphi Turu Analiz Sonuçları	115
Tablo 46. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinlerinin Yer Alma Sebeplerine İlişkin Üçüncü Delphi Turu Analiz Sonuçları	115
Tablo 47. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Yer Alabilecek Kazanımlara İlişkin Üçüncü Delphi Turu Analiz Sonuçları.....	116
Tablo 48. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Tekniklere İlişkin Üçüncü Delphi Turu Analiz Sonuçları.....	117
Tablo 49. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi Gerekenlere İlişkin Üçüncü Delphi Turu Analiz Sonuçları	118
Tablo 50. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültürel Ögelere İlişkin Üçüncü Delphi Turu Analiz Sonuçları.....	118
Tablo 51. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sınıf Ortamına İlişkin Üçüncü Delphi Turu Analiz Sonuçları	119
Tablo 52. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Materyallere İlişkin Üçüncü Delphi Turu Analiz Sonuçları	119
Tablo 53. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Belirli Gün ve Haftalara İlişkin Üçüncü Delphi Turu Analiz Sonuçları.....	120
Tablo 54. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşımına İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları	120
Tablo 55. Üçüncü Tur Delphi Uygulaması Analizlerine Göre Uzlaşılan Madde Sayıları ve Uzlaşma Oranlarının Kategorilere Göre Dağılımı.....	121
Tablo 56. Turlara Göre Madde Sayıları ve Uzlaşma Oranları	122

Tablo 57. Kategorilere İlişkin Madde Sayıları ve Uzlaşma Oranları	123
Tablo 58. Delphi Turları Sonucunda Belirlenmiş Olan Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimi İçeriği Kategorileri ve Madde Sayıları	124
Tablo 59. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgilerin Amacı Kategorisi Nihai Maddeler.....	125
Tablo 60. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilerin Kapsamı Kategorisi Nihai Maddeler..	126
Tablo 61. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgilere Yönelik Dersler Kategorisi Nihai Maddeler	127
Tablo 62. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgiler Eğitimi Dersinin İçeriği Kategorisi Nihai Maddeler	128
Tablo 63. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilere Yönelik Kavramlar Kategorisi Nihai Maddeler.....	129
Tablo 64. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinleri Kategorisi Nihai Maddeler..	130
Tablo 65. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinlerinin Yer Alma Sebepleri Kategorisi Nihai Maddeler	131
Tablo 66. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Yer Alabilecek Kazanımlar Kategorisi Nihai Maddeler	132
Tablo 67. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alabilecek Değerler Kategorisi Nihai Maddeler.....	133
Tablo 68. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Teknikler Kategorisi Nihai Maddeler.....	134
Tablo 69. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi Gerekenler Kategorisi Nihai Maddeler.....	135
Tablo 70. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültürel Öğeler Kategorisi Nihai Maddeler	136
Tablo 71. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sınıf Ortamı Kategorisi Nihai Maddeler	138
Tablo 72. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Materyaller Kategorisi Nihai Maddeler	139
Tablo 73. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Belirli Gün ve Haftalar Kategorisi Nihai Maddeler	140
Tablo 74. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım Kategorisi Nihai Maddeler	141

Tablo 75. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım Sebebi	
Kategorisi Nihai Maddeler	142

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Yaşa Göre Beynin Deneyimlerden Öğrenmesi	10
Şekil 2. Sosyal Bilgiler Temaları.....	22
Şekil 3. Sosyal Bilgiler Öğrenme Alanları	23
Şekil 4. Okul Öncesi Eğitiminde Sınıf Ortamı	43
Şekil 5. Araştırmanın Uygulama Süreci.....	50
Şekil 6. Delphi Anketi Uygulama Süreci.....	55

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

NAEYC (National Association for the Education of Young Children): Erken Çocukluk Eğitimi
Ulusal Birliği

NCSS (National Council for the Social Studies): ABD Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi

A: Akademisyen

Ö: Öğretmen

ÇAF: Çeyrekler Arası Fark

MD: Medyan

UD: Uzlaşma Durumu

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde; araştırma ile ilgili problem durumu, araştırmanın amacı araştırmanın önemi, problem cümlesi, alt problemler, sayıtlar, sınırlılıklar ve belli başlı tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Sosyal bilgiler konularını günlük hayatın içinden almaktadır. İçinde sosyal bilimlerin disiplinlerini barındıran sosyal bilgiler, bireylerin küçük yaşlardan itibaren gerek ailelerinden gerek çevrelerinden gördüğü olayları konu edinen bilgilerden oluşmaktadır. Sosyal bilgiler kavramı herkes tarafından farklı şekilde kabul görerek tanımlanmış olmakla beraber temelde aynı noktada buluşan ifadeleri içermektedir. İnan (2019), sosyal bilgileri; sosyal (beşeri) bilimlerde gerçek hayat ve içinde yaşadıkları toplumla ilgili seçilmiş konuları anlama düzeylerine göre ele alan bir ders olarak tanımlamıştır. Barr, Barth ve Shermis (1977 akt. Doğanay, 2008), sosyal bilgiler tanımında vatandaşlık eğitimi yoluyla insan ilişkilerindeki bilgi ve deneyimlerin birleşimi olduğunu ifade etmiştir. Mindes (2014) ise sosyal bilgileri, demokratik bir toplumda yaşamak için vatandaşlık görevlerimizi ve sosyal sorumluluklarımızı edinmemizi sağlayan bir ders olarak tanımlamıştır. Sosyal bilgilere dair bu tanımlardan yola çıkılarak temelde dersin hayatı konu edindiğini söylemek mümkündür.

Geleceğin aktif ve nitelikli vatandaşlarını yetiştirmek için sosyal bilgiler eğitimi büyük önem taşımaktadır (Uçus Güldalı, 2017). Aktif bir vatandaş olarak ülkenin yasal hükümleri çerçevesinde vatandaşlık görev ve sorumluluklarını yerine getirebilmelerini sağlamak önemli amaçlardan biridir (Kızılay, 2015). Bunun yanı sıra Sosyal bilgiler, bir değerler eğitimi dersidir. Tarihi içeriğe sahip olması ve farklı kültür ve yaşamların hikayelerini anlatması nedeniyle iyi değerlerin aktarılması açısından önemlidir. Sosyal bilgiler dersinin disiplinler arası olması değerlerin aktarılması açısından bir avantaj olarak görülebilmektedir (Kan, 2010). Sosyal bilgiler dersi ülkemizde ilkokul 4. sınıftan itibaren okutulmaktadır. Fakat yukarıda belirtilen amaçlar doğrultusunda sosyal bilgiler eğitiminin çok daha erken yaşlardan itibaren verilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Sosyal bilgiler eğitimi örtük olarak okul öncesi eğitiminde yer alsa da ayrı bir konu veya başlık olarak yer almadığı görülmektedir. Ayrı bir etkinlik alanı olmamakla birlikte yalnızca sosyal bilgiler eğitimi ile ilişkilendirebileceğimiz bazı kazanımların mevcut olduğu görülmektedir (Akhan ve Şimşek Çetin, 2015). Burada bahsedilen sadece sosyal bilimlerin disiplinlerini vermekten ziyade bu bilimlerin çocukların yaş ve gelişim düzeyine indirgenmiş bir biçimde sunulmasıdır. Mevcut MEB (2013) okul öncesi eğitimi programında sosyal bilgiler eğitimi başka etkinliklere yedirilmiş bir şekilde bulunsa da tam olarak verilmek isteneni hayata geçiremeyen örtük bir eğitiminin varlığı göze çarpmaktadır (Yüksek Usta, 2019).

Farklı ülkelerin (Amerika Birleşik Devletleri, Norveç, İngiltere gibi) eğitim kurumlarına ya da eğitim programlarına bakıldığında okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitimine yer verildiği görülmektedir (Mindes, 2005; Kırtel, 2012; Coşkun Keskin ve Kırtel, 2016 Rosenberg, 2020). Bu programların temelinde Montessori yaklaşımı yer almaktadır. Montessori eğitiminde sosyal bilgilere ait konulara sıklıkla yer verildiği görülmektedir (Oğuz ve Köksal Akyol, 2006). Oysa ülkemizde mevcut olan okul öncesi eğitim programına bakıldığında açık bir şekilde sosyal bilgiler eğitiminden söz edilememektedir (MEB, 2013).

Sosyal bilgiler konularını barındıran sosyal bilim yaklaşımları sarmal bir şekilde birbirleriyle ilişki halinde bulunmaktadır. Sosyal bilgiler içerisinde; ekonomi, coğrafya, siyaset bilimi, tarih, biyoloji, sosyoloji, antropoloji gibi farklı alanlardan birçok kavramı barındırmaktadır (Maxim, 1999). Okul öncesi eğitimde bu kavramlar çocuğun kendisini ve ailesini kapsayan projeler, oyun, kitap okuma, bireyler arası iletişim yoluyla değerlendirilir. İlkokulda bu temel üzerinden konular genişleyerek devam etmektedir. Bu bakımdan çocukların erken yaşlarda edindikleri bilgiler hayatlarının ilerleyen yıllarında onlara katkı sağlarken, yaşam boyu yeni bilgiler öğrenmelerinde rehberlik edecektir (Lackaff ve Mindes, 2013). Yaşadıkları çevreyi erken yaşlardan itibaren keşfetmeye başlayan okul öncesi dönemi çocukları, sosyal ilişkilerden ve hayattan beslenen sosyal bilgiler dersi ile sosyal gelişimlerini desteklerken, dünyayı anlamlandırmalarına ve topluma uyum sağlamalarına yardımcı olacaktır (Uçuş Güldalı, 2017). Alanyazına bakıldığında (Mindes, 2005; Epstein, 2014; Mindes, 2015; Rosenberg, 2020) özellikle Norveç ve ABD’de okul öncesi eğitimde sosyal bilgiler eğitiminin yer aldığı görülmektedir. Erken yaşta başlanan sosyal bilgiler eğitiminin öğrencilerin ilerleyen eğitim kademelerinde başarılarını desteklediğini ve üyesi olduğu topluma daha kolay uyum sağlamalarına yardımcı olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır (Mindes, 2005; Rosenberg, 2020).

Sosyal bilim dalları günlük hayatta karşımıza çıkabilecek nitelikte konuları içermektedir. Çocuğun küçük yaşlardan itibaren bu bilimlerle temas halinde olması bir sonraki eğitim basamağına daha nitelikli bir şekilde hazırlanacağı anlamına gelebilmektedir. Bunun haricinde günlük hayatta karşılaşacağı herhangi bir problem durumunda kullanabileceği bilgileri de içerdiğinden dolayı çocuğu hayata hazırladığı da söylenebilmektedir.

Sosyal bilgiler dersi öğrencilerin haklarını ve sorumluluklarını bilen bireyler olması, üyesi olduğu topluma uyum sağlaması ve kültürel mirası koruyup gelecek nesillere aktarması bakımından son derece önemlidir. Nitekim Mindes (2005), Epstein (2014) ve Rosenberg'e (2020) göre de öğrenciler erken yaşlarda sosyal bilgiler dersi ile karşılaşmalıdır. Fakat ülkemizde halihazırda bir okul öncesi programında sosyal bilgiler içeriğine ait standart bulunmamaktadır. Bu doğrultuda bu çalışmada alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda sosyal bilgiler standartları oluşturarak, sosyal bilgiler eğitiminin önemini okul öncesi alanında vurgulamak adına alan yazına katkı sağlaması hedeflenmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğinin Delphi tekniği kullanılarak çeşitli devlet üniversitelerinde görev yapan öğretim üyeleri ve ilköğretim ile ortaokullarda görev yapmakta olan öğretmenlerden alınan görüşlerden yola çıkılarak belirlenmesi ve okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğinin oluşturulmasıdır. Bu amaç doğrultusunda aşağıda belirtilen alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminin amacı nedir?
2. Okul öncesi eğitiminde verilecek olan sosyal bilgiler eğitiminin kapsamı ne olmalıdır?
3. Okul öncesi öğretmen yetiştirme programında sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili verilmesinin uygun olduğu düşünülen dersler nelerdir?
4. Okul öncesi eğitimi öğretmen yetiştirme programına eklenecek “okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimi” dersinin içeriği nasıl olmalıdır?
5. Etkili vatandaş yetiştirme amacından hareketle okul öncesi eğitimi kapsamında sosyal bilgilere yönelik hangi kavramların verilmesi gerekmektedir?
6. Sosyal bilgileri oluşturan disiplinlerden (tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, siyaset bilimi ve hukuk gibi) özellikle hangilerine okul öncesi eğitimi kapsamında ağırlık verilmesi gerekmektedir?

7. Halihazırda uygulanmakta olan okul öncesi eğitimi programı kapsamında yer alan kazanımlara ek olarak sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili hangi kazanımlara yer verilmelidir?
8. Okul öncesi eğitiminde verilecek olan sosyal bilgiler eğitiminde temel eğitime basamak oluşturacak değerler neler olmalıdır?
9. Okul öncesi eğitimcisinin sosyal bilgiler eğitimi verebilmesi için hangi yöntem ve teknikleri kullanması uygun olacaktır?
10. Okul öncesi eğitiminde verilecek sosyal bilgiler eğitimine ait konular seçilirken nelere dikkat edilmelidir?
11. Okul öncesi eğitiminde verilecek sosyal bilgiler eğitiminde hangi kültürel öğeler yer almalıdır?
12. Okul öncesi eğitiminde verilecek sosyal bilgiler eğitiminde sınıf ortamı nasıl düzenlenmelidir?
13. Okul öncesi eğitiminde verilecek sosyal bilgiler eğitiminde kullanılabilecek materyaller neler olabilir?
14. Okul öncesi eğitiminde verilecek sosyal bilgiler eğitiminde özellikle hangi belirli gün ve haftalar yer almalıdır? (Milli bayramlar hariç)
15. Okul öncesi eğitiminde verilecek sosyal bilgiler eğitiminde hangi sosyal bilgiler yaklaşımı ele alınmalıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Okul öncesi eğitimi, bireyi sonraki eğitim kademelerine hazırlayan, belli amaçlar dahilinde temel beceri ve bilgiler ile donatmayı hedefleyen bir eğitim kademesidir (Çetinkaya, 2006). Bireyin sonraki eğitim kademelerinde önüne çıkacak olan derslerden biri de sosyal bilgiler dersidir. Sosyal bilgiler eğitimi ise ilkokul 1, 2 ve 3. Sınıflarda Hayat Bilgisi adı altında okutulurken ilkokul 4, Ortaokul 5,6 ve 7. Sınıflarda ise sosyal bilgiler adıyla verilmektedir. Günümüzde ülkeler etkin vatandaşlar yetiştirmeyi hedeflemektedir. Verilen eğitim ile beraber bireylerin üyesi olduğu toplumun kültürel değerlerini benimsemesi ve bunları yaşatması, hak ve sorumluluklarını bilmesi, demokrasi kültürünü benimsemesini sağlamaya çalışmaktadır. Bireylere bu bilgi, tutum, beceri ve değerlerin kazandırılmasında sosyal bilgiler dersi önemli bir yere sahiptir (Erdem, 2020).

Sosyal bilgiler insanın çevreden nasıl etkilendiğini, insanların çevreye etkilerini, kurumların nasıl oluştuğunu, insanların geçmişten günümüze zorluklarla nasıl başa çıktığını konu edinmektedir (Shamsi, 2004). Sosyal bilgiler bir değer eğitimi dersidir. Tarihsel içeriğe sahip olması, farklı yaşam hikâyelerini ve kültürleri anlatması açısından değerlerin kazandırılması için son derece kritiktir (Kan, 2010). Bu nedenle öğrencileri toplumsal yaşama hazırlayan, kültürel değerleri aktarıp devamlılığını sağlayan sosyal bilgiler dersinin 4. sınıfta öğrencilerin karşısına çıkmasının geç olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminin verilmesi denilince karmaşık konulardan oluşan ve çocuklar tarafından algılanması zor konuların anlaşıldığı bu yüzden de sosyal bilgiler içeriğinin gelişimsel açıdan uygun olmayacağı düşünülebilmektedir. Oysaki sosyal bilgiler günlük hayatla iç içedir ve sıklıkla yaşamdan örnekler de barındırmasından dolayı hayatı anlamayı kolaylaştıran bilgileri içermektedir. Zaten okul öncesi eğitiminin öncelikli amacının öğretimden ziyade gelişimsel özellikleri desteklemek olduğu bilinmektedir (MEB, 2013, s. 16). Bundan dolayı okul öncesi dönemde verilecek sosyal bilgiler eğitiminde öncelikli amacın sosyal bilgiler konularını öğretmekten ziyade bu konulara yönelik farkındalık kazandırmak olduğu söylenebilmektedir. Bu amaç doğrultusunda okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimine ilişkin bir içerik oluşturmayı hedefleyen araştırmanın ilgili diğer araştırmalara ve eğitim sistemimize katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Okul öncesi eğitimi Türkiye’de zorunlu olarak uygulanan bir program olmamakla birlikte yakın bir tarihte zorunlu olacağı Millî Eğitim Bakanlığı tarafından planlanmaktadır. Bu gelişmeden hareketle okul öncesi eğitim programının zorunlu eğitimde kullanılan diğer programlar ile uyumlu bir hale getirilmesi gerekmektedir. Bu programlardan biri de sosyal bilgiler dersine aittir (Öner, 2018). Gerek vatandaşlık aktarımı açısından gerekse değer ve beceri eğitimi sayesinde gelişimi desteklemesi açısından okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimine dair bir içeriğin oluşturulmasının önemli olduğu düşünülmekte ve bu doğrultuda araştırmanın alan yazına katkı sağlayacağı umulmaktadır.

Alan yazına bakıldığında okul öncesi dönemde sosyal bilgilere ilişkin çeşitli araştırmaların mevcut olduğu görülmektedir. Mindes (2005), erken çocuklukta sosyal bilgiler öğretiminin önemini belirtmeyi; Coşkun Keskin ve Daysal Ersoy (2012), erken çocuklukta sosyokültürel eğitim kapsamında Mimar Sinan örneğinden yola çıkarak önemli Türk

büyüklerini öğrenebileceklerini ortaya koymayı; Coşkun Keskin ve Kırtel (2016), erken çocukluk döneminde Türk kültürüyle ilgili sanatsal öğeler aracılığıyla sosyokültürel eğitim gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır. Öte yandan Epstein (2014), erken yaşlarda verilen sosyal bilgiler eğitiminin çocukların bakış açılarını genişlettiğini ortaya koyarken Aktın (2014), okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitimine dair meslekleri öğretmeyi; Aktın ve Dilek (2014) ise Amerika Birleşik Devletleri'nden yola çıkarak sosyal bilgiler ve tarih programlarında okul öncesi eğitiminde tarih eğitime yönelik ilkeleri ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bununla birlikte Seefeldt, Castle ve Falconer (2015) etkinliklerle okul öncesi ve ilkökul çocukları için sosyal bilgiler öğretimi yapmayı; Şimşek Çetin ve Akhan (2015), okul öncesinde sosyal bilimler hakkında okul öncesi öğretmen adaylarının görüşlerini tespit etmeyi amaçlamışlardır. Uçuş Güldalı (2017) ise araştırmasında okul öncesi dönemde sosyal bilgilerin önemini ortaya koymayı ve Öner (2018), okul öncesinde sosyal bilgiler eğitime ilişkin öğretmen görüşlerini almayı amaçlamıştır.

Sosyal bilgileri oluşturan disiplinlerin okul öncesi eğitimi ile ilgili araştırmalarına bakıldığında Aktın (2017), müze gezisi aracılığıyla okul öncesi çocuklarına tarihsel düşünme becerileri kazandırmayı; Yaşar, İnal, Uyanık ve Yazıcı (2012), okul öncesi dönemde coğrafya eğitiminin önemini ve amacını ortaya koymayı; Öztürk, Giren, Yıldırım ve Şimşek (2015), MEB okul öncesi eğitim programında ki amaçları, kavramları, belirli gün ve haftaları ve göstergeleri coğrafya eğitimi kapsamında incelemeyi; Ünlü ve Çavak (2019), okul öncesi dönem çocuklarına kazandırılacak coğrafya ile ilgili kazanımları belirlemeyi; Açıkel (2022), okul öncesi öğretmenlerinin vatandaşlık eğitime yönelik görüşlerini almayı ve okul öncesi eğitim programındaki vatandaşlık eğitime dair ifadeleri incelemeyi; Can Korkmaz (2018) ise okul öncesi dönem çocuklarına ekonomiye ait kavram ve değerler konusunda farkındalık kazandırmayı amaçlamıştır.

İlgili literatür incelendiğinde okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik yapılan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Böyle bir içeriğin oluşturulması okul öncesi öğretmenlerine yol gösterecektir. Bunun yanı sıra diğer araştırmalara da kaynak sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırmayla birlikte okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitime yönelik Delphi tekniği kullanılarak bir içerik oluşturulacaktır. Oluşturulacak bu içeriğin ise alan yazına katkı sağlaması umulmaktadır.

1.4. Sayıtlar (Varsayımlar)

Araştırmada,

- Kullanılan ilgili veri toplama aracının araştırmanın konusuna ve amacına uygun olduğu,
- Kullanılan ilgili veri toplama aracının kapsam ve geçerliliği için alınmış çeşitli uzmanların görüşlerinin yeterli olduğu,
- Çalışma grubunda yer alan katılımcıların gönüllü bir şekilde katıldığı,
- Veri toplama süreci boyunca katılımcıların yöneltilen sorulara tarafsız ve içten bir şekilde cevap verdikleri varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma,

- 2021-2022 ve 2022-2023 eğitim-öğretim yılı içerisinde Türkiye’de bulunan çeşitli üniversitelerde görev yapmakta olan sosyal bilgiler eğitimi, sınıf eğitimi, okul öncesi eğitimi anabilim dallarında görev yapan akademisyenler,
- 2021-2022 ve 2022-2023 eğitim-öğretim yılı Antalya ili merkez ilçelerinde Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı bağımsız anaokulları ve eğitim kurumları bünyesinde bulunan anasınıfları, ilkokullar ve ortaokullarda görev yapmakta olan okul öncesi öğretmenleri, sınıf öğretmenleri ve sosyal bilgiler öğretmenleri,
- Araştırma için hazırlanıp kullanılan veri toplama aracı,
- Araştırmacının, araştırma için kullanmış olduğu ilgili kaynaklarla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Sosyal Bilim: İnsanlar ve toplumlar arasında gelişen ilişkiler aracılığıyla ilerleyen bilimsel temelleri olan düzenli bilgi birikimidir (Demircioğlu, 2004).

Sosyal Bilgiler: Bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir öğretim dersidir (MEB, 2005, s. 46).

Okul Öncesi Eğitimi: Okul öncesi eğitim çocuklara zengin uyarıcı ve çevre imkanları sağlayarak, onların bedensel, bilişsel, duygusal ve sosyal yönden gelişimlerini destekleyen, toplumun kültürel değerleri doğrultusunda onları yönlendiren ve ilköğretime hazırlayan bir eğitim sürecidir (MEB, 2013).

Erken Çocukluk Eğitimi: Çocuğun doğduğu günden temel eğitime başladığı güne kadar geçen yılları kapsayan ve çocukların sonraki yaşamlarında önemli rol oynayan bedensel, psikomotor, sosyal ve duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde şekillendiği, ailelerde ve kurumlarda verilen eğitim sürecine erken çocukluk eğitimi denir (MEB, 2011).

BÖLÜM II

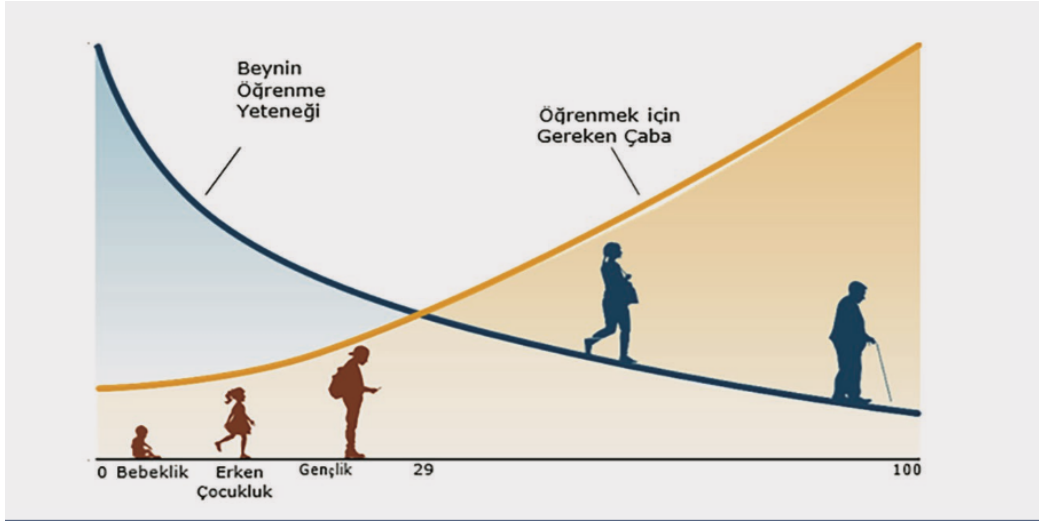
2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Okul Öncesi Eğitimi

Okul öncesi eğitim, bireyin doğumundan temel eğitime adım attığı güne kadar geçen yılları içeren ve çocukların sonraki hayatlarında önemli rol oynayan bedensel, zihinsel ve psikomotor gelişimlerini önemli ölçüde tamamladıkları; aile ile kurum sayesinde verilen eğitimle birlikte kişiliğin oluştuğu bir gelişim ve eğitim sürecidir (Deretarla Gül, 2008). Bir diğer anlamıyla, sistematik ve planlı bir şekilde 0-6 yaş arasındaki çocukların gelişimini desteklemeye çalışan eğitim etkinlikleri olarak da ifade edilmektedir. Son zamanlarda alışılmış okul öncesi ifadesi yerine erken çocukluk ifadesi kullanılmaya başlanmıştır. Erken çocukluk ifadesi farklı ülkelerde farklı şekilde tanımlansa da Türkiye’de 0-72 ay arasında kalan çocukların tamamını kapsayan ve okul öncesi kavramıyla aynı anlama gelen bir ifade olarak karşımıza çıkmaktadır (Tomris ve Çelik, 2022).

Çocukların sağlıklı birer yetişkin olabilmeleri adına gelişimlerini destekleyecek gerekli eğitimi almaları önemlidir. Bu kapsamda verilen okul öncesi eğitimi, çocukların ileriki yaşamlarını doğru tesis etmelerine yardımcı olmak adına atılmış önemli bir adımdır (Aslanargun ve Tapan, 2011). Öyle ki MEB 2023 eğitim vizyonu belgesinde okul öncesi eğitimi, eğitim sistemimizin en önemli basamağı şeklinde ifade edilmiştir. Ayrıca yine bu belgede “*Toplumsal refahın artması ve ülkemizin sosyal, kültürel ve sürdürülebilir ekonomik kalkınması, eğitim sistemin ilk basamağı olan okul öncesinden başlamaktadır.*” ifadesi de okul öncesi eğitimine verilen önemi ortaya koymaktadır (MEB, 2018a, s.79).

Okul öncesi eğitiminin verildiği dönemde çocukların öğrenme kapasiteleri oldukça yüksektir (Aslanargun ve Tapan, 2011). Öyle ki Oktay’a (1999) göre bu yıllar “yaşamın sihirli yılları” olarak ifade edilmiştir. Kaytaz ve Öztürk (2019), insanların yaş dönemlerine ait öğrenme deneyimlerine yönelik tablosu Şekil 1’de gösterilmiştir:

Şekil 1. Yaşa Göre Beynin Deneyimlerden Öğrenmesi (Council for Early Child Development, 2010; akt. Kaytaaz ve Öztürk, 2019, s.11)

Şekil 1'e bakıldığında yaş ilerledikçe insanların deneyimler sonucunda yeni öğrenmeler kazanması güçleşmektedir. O halde okul öncesi dönemde verilen eğitimin sonucunda çocukların daha kolay öğrenmeler kazanacaklarını söylemek mümkündür (Council for Early Child Development, 2010; akt. Kaytaaz ve Öztürk, 2019). Gelişimin temellerinin atıldığı, ilerleyen yıllarda temel kişilik özelliklerinin oluştuğu, öğrenmelerin %60-70 oranında gerçekleştiği ve tüm gelişim alanlarında hızlı değişimlerin yaşandığı 0-6 yaşları bu açıdan kritik bir öneme sahiptir (Babaroğlu, 2018). Bu doğrultuda okul öncesi eğitimi, çocukların tüm gelişim alanlarında ilerlemesinde çok önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca bu yıllar yalnızca içinde bulunulan dönemi etkilememekle birlikte yetişkinlik dönemlerinin tamamının üzerinde de etkisini gösterebilmektedir (Kıldan, 2010). Bu nedenle çocuklara sağlanan eğitim süreçleri, onların gelişimsel özellikleri ve o dönemdeki ihtiyaçları dikkate alınarak tasarlanmalıdır (Çukur ve Delice, 2011). Çünkü çocukların öğrenmeye en hazır oldukları okul öncesi yıllarda, yüksek kaliteli, gelişimsel olarak uygun okul öncesi eğitim, çocukların dilini, okuryazarlığını, matematiğini, sosyal ve duygusal becerilerini ve bilişsel işlevlerini kısa vadede desteklemekte, uzun vadede ise olumlu yönde etkileyebilmektedir (Babaroğlu, 2018). Öte yandan okul öncesi eğitimi bireye kalıcı öğrenmeler sağlayıp onları ilkökula ve topluma hazırlaması ile ebeveynler tarafından önemli görülmektedir. Bu yüzden de ebeveynler tarafından eğitimin bu kademesi özellikle önem taşımaktadır.

2.1.1. Dünyada Okul Öncesi Eğitiminin Tarihçesi

Çocukların doğumundan başlamak üzere ilköğretime kadar olan yılları, okul öncesi dönem olarak tanımlanmaktadır. Son yıllarda bu aralığa ilköğretimin 1. ve 2. yılları da dahil edilerek bu döneme “erken çocukluk dönemi” denilmektedir (Oktay, 2010). Bu dönem de verilecek olan eğitime yönelik düşünceler ise çok eski zamanlara dek uzanmaktadır. Öyle ki 0-6 yaş aralığında verilen okul öncesi eğitim veya erken çocuk eğitimine yönelik tartışmaları Antik Yunan’a kadar dayandırmak mümkündür (Aslanargün ve Tapan, 2011). Platon “Protagoras” adlı kitabında küçük çocukların eğitime dair görüşlerini ortaya koymuştur. (Ensari, 1997; Çetinkaya, 2006). Bu döneme yönelik bir başka görüşte Aristoteles’e aittir. Aristoteles ise çocuk eğitiminin, aileye bırakılmadan devlet eliyle yapılması gerektiğini savunmaktadır (Yılmaz, 2010). Antik Yunanda bu görüşler ortaya çıkarken Roma döneminde ise Quintilianus, okul öncesi dönemine ilişkin fikirler ileri sürmüştür. Quintilianus yaygın Roma düşüncesinden ayrılarak çocuklara ahlak eğitiminin yanında yaşına uygun zihinsel eğitimin de verilmesini ve bunun çocuk doğar doğmaz başlaması gerektiğini savunmuştur (Dürüşken, 1990).

Antik Yunan ve Roma döneminde çocukların eğitime yönelik birtakım fikirler bulunurken Orta Çağ’da çocukların önemsiz görülmesinden dolayı bu dönemde okul öncesi dönemine ilişkin bir gelişme görülmemiştir. Nitekim Türk’e (2011) göre Orta Çağ’da doğu veya batı fark etmeksizin eğitimin, dinin etkisi altında olduğunu görmek mümkündür. Rönesans ve Reform hareketlerinin etkisiyle kilisenin gücü zayıflamış, hümanizmin etkisi ile insanın biricikliğine dikkat çekilmesiyle aile ve çocuk kavramları önem kazanmıştır.

Sanayi Devrimi sonrasında ortaya çıkan toplum yapısında çocuğa özel bir gözle bakılmaya başlanmış, bu gelişme sonucunda çocuk yetiştirme konusunda değişimler yaşanmıştır. Bu değişimin temel sebebi endüstrinin gelişiminin ekonomiyi, sosyal hayatı ve teknolojiyi etkilemesinden kaynaklandığı söylenebilmektedir (Uğur, 2018). Bu gelişmeler sonucunda çocuklara bakış açısının değişmesi, onların eğitimi ve gelişimi üzerine yapılan çalışmaları arttırmıştır. Günümüz eğitim anlayışının temelini 17. ve 18. yy.’da atıldığı görülmektedir. Bu yüzyıllarda Rousseau, Comenius, Frobel, J. Locke ve Pestalozzi gibi fikir adamları etkili olmuştur. Günümüz okul öncesi eğitimi ile ilgili fikirlerin ise 19. ve 20. yy Montessori, Dewey, Vygotsky ve Piaget gibi düşünürlerin etkisi ile geliştiğini söylemek mümkündür (Doğan, 2009; Bardak, 2010). Piaget zihinsel gelişim aşamalarını ortaya koyarken (Ayvaci, 2010), Vygotsky dil gelişimi üzerine kuramlar ortaya atmıştır (Ergün ve Özsüer,

2006). Dewey çocukların ilk yıllarının çok önemli olduğunu belirtirken (Toran, 2012), Maria Montessori 2-6 yaş arasını kapsayan özgüven, saygı, bağımsızlık gibi konular üzerinde fikirler ortaya atmıştır (Oğuz ve Köksal Akyol, 2006).

Çocuk eğitime yönelik önemli adımlardan bir tanesi de Johann Friedrich Oberlin'in 1774' de Fransa'da ilk anaokulunu açmasıyla yaşanmıştır. Bu okul 1801 yılından sonra Fransa'da açılan kreşlerin temeli olarak görülmektedir (Ensari, 1997; Çetinkaya, 2006). Okul öncesi eğitime yönelik bir başka önemli isim de Friedrich Frobel'dir. Friedrich Frobel çocukların ilköğretimine başlamadan önce bir plan dahilinde eğitim alması gerektiğini savunarak, anaokullarına yönelik ilk teorik bilgileri ortaya koymuştur. Bu bakımdan Friedrich Frobel "anaokullarının babası" olarak ifade edilir (Ensari, 1997).

19. yüzyılın ikinci yarısında yaşanan bu gelişmelerin yanı sıra Friedrich Frobel'in ilkeleri öne çıkmaya başlamıştır. Friedrich Frobel eski uygulanan sistemin sahteliğini ve eşitsizliğini reddetmenin yanı sıra özgürlüğü, sevgiyi, hoşgörüyü ve sempatiyi ön plana alan bir eğitim anlayışını benimsiyordu. Bu anlayış çerçevesinde okul öncesi eğitim kurumları tüm Avrupa'ya yayılmıştır. 20. Yüzyılın başlarında İtalya'da Maria Montessori ve İngiltere'de Robert Owen'ın fikirleri okul öncesi eğitiminin oluşmasında etkili olmuştur. Friedrich Frobel'in öncülük ettiği akım sonucunda Hollanda, İspanya, Belçika ve Lüksemburg'da okul sistemlerine, okul öncesi eğitim dahil edilmiş, bazı ülkelerde okul öncesi eğitim, okul yapılanmasının dışında düşünülmüştür (Arslan, 2005). Okul öncesi eğitimi Avrupa'da bu seyrinde gelişirken bir başka büyük adım ise Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşanmıştır. 1929'da yaşanan Büyük Buhran sonrasında ABD'de birçok kesimde işsizlik baş göstermiştir. Öğretmenler ise bu krizden payına düşeni almıştır. Okul öncesi eğitiminde önemli gelişmelerden biri de böylelikle ortaya çıkmıştır. Kriz sırasında işsiz kalan bu öğretmenlere istihdam yaratmak adına anaokulları kurulmuştur. Genel anlamda 21. yüzyılda okul öncesi eğitime verilen önem artmış, çocukların refahını artırma ve öğrenme güçlüklerinin önlenmesinde okul öncesi eğitimi etkili bir yol olarak yoğun bir ilgi görmüştür (Birgili, 2021).

2.1.2. Türkiye'de Okul Öncesi Eğitiminin Tarihçesi

Türkiye'de okul öncesi eğitiminin geçirdiği aşamalara değinmeden önce tarihsel kökenlerine bakmakta fayda olduğu düşünülmektedir. Eski Türklerde çocuk eğitimi gerek yaşayış biçimlerinden gerekse bulundukları coğrafyadan dolayı oldukça önemlidir. Eski Türklerde babalar erkek çocuklarına askeri becerilerin gelişmesine yönelik bir eğitim verirken

yerleşik hayata geçilmesiyle beraber zanaat öğrenmeye veya çiftçilik ile birlikte hayvan yetiştirmeye yönelik bir eğitime de geçiş yapılmıştır (Karadoğan, 2019). Kız çocuklarının eğitimi ise anne tarafından verilmektedir. Türklerin eğitim sistemindeki önemli aşamalardan bir tanesi de İslamiyet ile tanışmalarıyla olmuştur. Öyle ki İslam coğrafyasında eğitime önem verilmekle beraber kadın erkek ayrımı yapılmamıştır. Çocuğun eğitiminden babalar sorumlu tutulmuştur. Okula başlama yaşı için belirli bir şart koşulmamıştır. İbn-i Sina, Farabi ve birçok fikir adamı çocukluk eğitimi ile alakalı hala geçerli olan yöntemleri savunmuşlardır (Çelik, 2007). Türkler de Müslüman olduktan sonra çocuklara yönelik eğitim kurumlarını kendilerine uyarlamışlardır. Küttab adı verilen bu okullar İslam coğrafyasında yaygın bir şekilde bulunmaktadır. Türkler bu yapılara mektep adını vermiş, çocuklarını buralara yollayarak gerekli eğitimi almalarını sağlamışlardır (Çelik, 2007). Türkler Anadolu coğrafyasına geldikten sonra çocuk eğitiminde büyük değişimler görülmemiştir. Çocuğun ilk eğitimi evde anne-baba tarafından verilmiştir. Bunun yanında çocuklar olgunluk çağına gelmeden teorik eğitim alması amacıyla mektebe gönderilmiştir. Bu dönemde çocukların dört ya da beş yaşında mektep ortamına girdiğini söylemek mümkün olup bu dönemde belirli bir alt yaş sınırı yoktur (Karadoğan, 2019).

Osmanlı Devleti'nde başlıca eğitim-öğretim kurumları olarak Sıbyan Mekteplerini, Enderun Saray Okulunu, Medreseleri ve Şehzadegan Mekteplerini sayabilmek mümkündür (Türk, 2011). Osmanlı Devleti'nde Sıbyan Mektepleri çocuklar için ilk eğitim kademesini oluşturmaktadır. Osmanlı Devleti'nde çok yaygın olan bu okullar ya vakıf yoluyla ya da köy veya mahalle halkı tarafından iş birliği ile kurulmaktadır. Sıbyan Mekteplerinde tek temel ders olarak ise Kur'an okunmasını öğretmektir. Büyük şehirlerdeki sayılı Sıbyan Mekteplerinde ders olarak çocuklara yazı öğretilmesi de mevcuttur. Bu okullar zorunlu eğitim kapsamında bulunmamaktadır. Sıbyan Mekteplerine 5-6 yaşlarındaki erkek ve kız çocuklar gitmekte ve 3-4 yıl süren eğitim almaktadır. Ayrıca çocuklar mektebe istedikleri zaman başlayabilmektedir (Akyüz, 2000). Fatih Sultan Mehmet zamanında kurulan Sıbyan Mektepleri bir bakıma okul öncesi eğitimine yönelik ilk kurumlar olarak sayılabilmektedir (MEB, 2011). Osmanlı Devleti'nde çocukların eğitimine yönelik en yaygın kurum olan Sıbyan Mektepleri Tanzimat fermanının ilanından sonra, 1847 yıllarından itibaren gelişmeye başlamıştır (Akyüz, 2000; Çetinkaya, 2006). Yine bu dönemde Osmanlı Devleti'nde modern anlamda okul öncesi eğitimine yönelik düşünceler ortaya çıkmaktadır. Azınlık topluluklar, Gayrimüslimler ve yabancı okullar bu düşünceden ilk etkilenen kesimler olmuştur (Türk, 2011).

Osmanlı Devleti'nde okul öncesi eğitim kurumlarının ilk örneklerini 2. Meşrutiyet döneminin başında özel anaokullarının açılmasıyla görmek mümkündür. Özel kurumların açılmasını 1913 yılından sonra resmi Ana Mekteplerinin açılması izlemiştir. Ancak bu kurumların açılmasına yönelik herhangi bir hazırlık bulunmamaktadır. Bu okullarda görev yapacak Müslüman bayan öğretmen yetiştirilmemiştir. Ana Mektepleri ilk açıldığında yabancı ve azınlık bayan öğretmenler görev yapmıştır (Akyüz, 2000). Satı Bey'e göre 2. Meşrutiyetten önce bazı illerde özel Ana Mektepleri açılmıştır. İstanbul'da ise 2. Meşrutiyet'in ilanı ile beraber özel Ana Mektepleri açılmış, resmi Ana Mekteplerinin açılması ancak Balkan Savaşı'ndan sonra gerçekleşmiştir (Satı Bey, 2001). Yine bu dönemde okul öncesi dönemine yönelik bir adım da Satı Bey tarafından gerçekleştirilmiştir. Satı Bey'in İstanbul'da açtığı çocuk yuvasına yalnızca üst tabakada bulunan ailelerin çocukları gitmiştir. Bu okulda maddi hiçbir ceza uygulanmamış ve eğitim sürecinde ödüllere yer verildiği vurgulanmıştır. Satı Bey'in açtığı bu okul ve okulda yer verdiği uygulamalar Osmanlı Devleti'nde çocuklara yönelik verilen eğitimlerde önemli bir başlangıç olarak kabul edilebilmektedir (MEB, 2011). Meşrutiyet döneminde eğitimci Kazım Duru Avusturya-Macaristan'a gitmiş burada yer alan "çocuk bahçesi" kurumlarına öğretmen yetiştiren okulları gözlemlemiştir. Daha sonra gözlemleri neticesinde Selanik'te anaokulu açmıştır. 1914'te maarif vekaleti bütçesine "Çocuk Bahçesi" adlı okullar açılması adına bütçeye ödenek konmuştur (MEB, 2011; Gurbetoğlu ve Atlı, 2014). Öyle ki 1913-1917 yılları arasında Osmanlı Devleti sınırları içerisinde de resmi anaokulları açılmıştır. Bu gelişmeyi anaokulu eğitimine yönelik yasal düzenlemeler takip etmiştir.

1913'te "Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-ı Muvakkati" kanunu ile anaokulları ilköğretim kurumu olarak belirtilmiştir. Kanunda yer alan 4. Madde çerçevesinde anaokulları "Çocukların yaşlarına uygun olarak faydalı oyunlar, geziler, el işleri, ilahiler, yurtseverlik şiirleri, tabiat bilgisine ilişkin konuşmalar ile onların ruhi ve bedeni gelişmelerine hizmet eden kurumlar" olarak tanımlanmıştır (Akyüz, 1996; akt. Uyanık, Kaya ve Elçiçeği, 2021). Bu kanun ile beraber Osmanlı Devleti'nde okul öncesi eğitimi resmi olarak belirtilmiştir. Bu olayı 1915 yılında çıkarılan Ana Mektepleri Nizamnamesi takip etmiş bu nizamname sonrası dâru muallimat içerisinde Ana Mekteplerine öğretmen yetiştirilmeye başlanmıştır (Akyüz, 2000). Okul öncesi eğitime yönelik bu adımlar ise Balkan Savaşlarından olumsuz etkilenmiştir (MEB, 2011).

Cumhuriyet'e geçişle beraber okul öncesi dönemine yönelik yaşanan gelişmeler oldukça azdır. Çünkü genç Cumhuriyet, geçmişten gelen ekonomik ve eğitime yönelik birtakım problemlerle yüzleşmek zorunda kalmıştır. Cumhuriyet'in ilanı sırasında okuma- yazma oranı

oldukça düşük durumda bulunmaktadır (Toprak, 2008). Öyle ki bu oran sadece % 6 olarak belirtilmiştir (Başgöz, 2010). Genç Türkiye Cumhuriyeti'nin içinde bulunduğu şartlar önceliğin ilköğretim kademesine verilmesini gerektirmiş, bu yıllarda okul öncesi eğitimi veren kurumların sayısında bir değişiklik yaşanmamıştır (Şahin, 2019). Kurum sayısında değişiklik yaşanmazken 1923 yılına gelene kadar ülke içerisinde var olan eğitilmiş erkekler, yaşanan savaşlarda kaybedilmiş, arkalarında çok sayıda yaşlı, kadın ve çocuk kalmıştır. Kadınlar çalışma hayatında kaybolan erkek gücünün yerine istihdama katılmıştır. Bu yıllarda çalışan annelerin okul çağına gelmemiş olan çocuklarının bakımı ve eğitimi önemli bir gereksinim olarak ortaya çıkmıştır (Oktay, 2010).

Okul öncesi eğitiminde durum böyleyken Cumhuriyet'in ilanı sırasında Türkiye'de 38 ilde sadece 80 tane anaokulu bulunmaktadır. Bu okullar da birkaç yıl eğitim verdikten sonra kapatılmıştır (Ensari, 1997; Çetinkaya, 2006). Bunun yanı sıra 1928 yılında yapılan harf inkılabı ile ülke genelinde okur yazar sayısının artırılması amacıyla, devlet bütün olanaklarını ilköğretim kurumlarından yana kullanmıştır. Anaokullarına ayrılan bütçe ilköğretime yönlendirilmiştir. 1937-1938 eğitim öğretim yılında ise anaokulları kapatılmıştır. Sonraki yıllarda eğitim şuralarında okul öncesi eğitiminin önemi savunulmuştur. Ancak 1950'li yıllarda bu konu unutulmuş gibidir (Çetinkaya, 2006). 1961 yılında ise İlköğretim ve eğitim kanunu ile birlikte okul öncesi eğitim kurumları isteğe bağlı eğitim kurumları arasında yerini almıştır. Bu kanunla beraber okul öncesi eğitim kurumlarına zorunlu eğitim çağına gelmemiş olan çocukların gidebileceği belirtilmiştir. 222 sayılı bu yasada okul öncesi eğitim kurumlarının tüzel ve gerçek kişiler, özel idareler, belediyeler ve devlet eliyle açılmasına olanak tanınmıştır. Böylece okul öncesi eğitim 1961 yılında Türkiye'de tekrar gündeme gelmiştir (Ensari, 1997). Okul öncesi eğitimi açısından önemli bir gelişme de 1933 yılında yaşanmıştır. 1973 yılında çıkan "1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda okul öncesi eğitime, Türk Milli Eğitiminin genel yapısında yer verilmiştir. 1992 yılında da bu eğitim kademesine yönelik olarak "Okul Öncesi Eğitim Genel Müdürlüğü" kurulmuştur (Yaka, Yalçın ve Denizli, 2014). 2013 yılından itibaren ise uygulamaya konulan ve hala uygulanmakta olan okul öncesi eğitim programı ile birlikte aktif, çocuk merkezli ve değerlendirme süreçlerini önemseyen bir anlayışın oluştuğunu söylemek mümkündür (Deretarla Gül, 2022). Tüm gelişim özelliklerini desteklemesinin yanı sıra eklettik ve çoklu değerlendirme süreçleri sağlayan bir yapısının olduğu belirtilebilmektedir. Ayrıca yaratıcılığı ön plana almakta ve günlük yaşam deneyimlerine dayanmaktadır. Bu program sayesinde çocukların zengin öğrenme ortamlarında daha sağlıklı büyüyerek gelişimlerine olumlu katkı sağlamak hedeflenmektedir (Başaran ve Ulubey, 2018).

Bunların yanı sıra 1992’de %5,1 olan okul öncesi okullaşma oranının 2020 yılından itibaren %71’e ulaştığı görülmektedir. Bu durumun süreç içerisinde yapılan yatırım ve projeler sayesinde ilerlediğini söylemek yanlış olmayacaktır (Özer, Gençoğlu ve Suna, 2021).

Türkiye’de şu an da okul öncesi eğitim, farklı yaş gruplarında ve farklı kurumlar bünyesinde verilmektedir. Yuva, kreş, gündüz bakım evleri ve anasınıfı adı altında işlevlerini sürdürmektedirler. 3-5 yaş aralığında bulunan çocukların öğrenim gördüğü bağımsız anaokulları, 4-5 yaş dönemindeki çocukların öğrenim gördüğü ilkököl ve ortaoköl yapısı içindeki anasınıfları ve kız meslek okulları içerisinde yer alan uygulama anaokulları ile anasınıfları Millî Eğitim Bakanlığı bünyesindedir (MEB, 2014). Kreş, çocuk yuvaları ve çocuk kulüpleri, gündüz bakım evleri ise Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde hizmet vermektedirler (URL, 1).

Son olarak okul öncesi eğitiminin tarihçesi kapsamında gelecek hedeflere yönelik olarak ülkemizde 2023 eğitim vizyon belgesinde üç ana hedef belirtilmiştir (MEB, 2018a):

- Hedef 1: Okul öncesi eğitim hizmeti yaygınlaştırılacak
- Hedef 2: Okul öncesi eğitim hizmetlerine yönelik bütünleşik bir sistem oluşturulacak
- Hedef 3: Şartları elverişsiz gruplarda eğitimin niteliği arttırılacak

Görüldüğü üzere okul öncesi eğitim hizmetleriyle ilgili çalışmaların son zamanlarda hız kazandığı ve bu hizmetin ilerleyen yıllarda daha da artarak devam edeceği belgelerle belirtilmektedir. Bunların yanı sıra günümüzde okul öncesi eğitimi kapsamında 21. yüzyıl becerileri de önem kazanmaya başlamıştır. 21. yüzyıl becerileri olarak kabul edilen; iş birliği, yaratıcılık, problem çözme, eleştirel düşünme ve iletişim gibi becerilerin erken dönemlerden itibaren verilmesinin önemli görüldüğünden bu dönemde öne çıkan eğitim ilkelerinden biri olarak görülebilmektedir (Dinler, Simsar ve Yalçın, 2012). Bu ilkelerle birlikte okul öncesi eğitiminin daha da ilerleme sağlayacağı düşünülmektedir.

2.1.3. Okul Öncesi Eğitiminin Önemi

İnsanlık tarihi boyunca dünyada ve ülkemizde çocuklara yönelik verilecek eğitimin başlangıç yaşı değişime uğramıştır. Bunun yanında çocuğun yaşı ne olursa olsun şüphesiz ilk eğitimi aileden almaktadır. Çocuk ilk eğitimi ailede alırken formal anlamda ilk eğitimi ise okul öncesi kurumları vermektedir (Akkaya, 2015).

Erken yaşlarda verilen eğitim, çocukların gelişiminde ileriye yönelik kalıcı bir etki yaratmasından çok ileri ki yıllarda zayıf ya da sağlam bir temel oluşturmaya sebep olmaktadır (TÜSİAD, 2005). İnsan yaşamında eğitimin erken dönemde başlamasının sebebi gelişimsel özelliklerimizden kaynaklanmaktadır. 0-6 yaş aralığı çocuğun sosyal, duygusal, bilişsel ve fiziksel gelişim hızının en fazla olduğu yıllardır. Bu yaş aralığı çocukların beyin gelişimi açısından da önemli bir dönemdir (Kaytaş ve Öztürk 2019). Beynin gelişmesi sinaps gelişimi ile doğru orantılıdır. Sinapsler ise çocukların yaşadığı deneyimler ve çevresinde var olan uyarıcılar ile doğrudan ilişkilidir. Dolayısıyla çocukların erken yaşlarda aldıkları eğitim ve bu eğitimin onlara sunacağı uyarıcılar ve deneyimler onların beyin gelişimlerini desteklemekte önemli bir etkidir (TÜSİAD, 2005). Bir başka deyişle insan gelişiminin önemli bir bölümü bu dönemde meydana gelmektedir. Beyin gelişimiyle bağlantılı olarak çocuğun duygusal, bilişsel, fiziksel, dil, sosyal ve toplumsal uyum becerileri bu evrede kritik eşiklerden geçmektedir (Kaytaş ve Öztürk, 2019; Aslanargun ve Tapan, 2011).

Çocukların gelişiminde çevresi ve ailesi başlangıçta çok etkilidir. İlerleyen yıllarda bu yapı çocukların bütün gelişim ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalabilmektedir. Okul öncesi eğitimi veren kurumlar çocukların bu ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri ilk ortamlardır (Solak, 2007). Ayrıca okul öncesi eğitiminin sadece çocuğa değil aile yapısına da katkısı bulunmaktadır. Öyle ki günümüzde birçok çalışan anne bulunmaktadır. Bu kurumlar gün içinde belirli saat aralıklarında annelerin sorumluluklarını üstlenerek onların işlerinde verimli olmasını sağlamaktadır. Çünkü kadınların güçlenmesi doğrudan toplumu etkilemektedir (Kartal, 2005).

İnsan yaşamının ilk yıllarında meydana gelen kayıpların telafisinin mümkün olmadığı söylenebilir (Kartal, 2005). Bu nedenle çocukların kişiliklerinin temelini atıldığı bu kritik dönemde verilen eğitim son derece önemlidir. Öyle ki okul öncesi eğitimi, sonraki yıllarda bütün eğitim kademelerini, hatta çocukların tüm hayatlarını etkilemektedir (Kandır, 2001).

Okul öncesi eğitimi, çocukların doğumuyla beraber temel eğitime başladığı döneme kadar geçen 0-6 yaşları arasındaki dönemi içine alan ve çocuğun daha sonraki yıllarında çok önemli bir yer tutan; sosyo-duygusal, zihinsel, fiziksel ve dil gelişimlerini büyük oranda tamamladığı eğitim ve gelişim süreci olarak tanımlanmaktadır (Aslanargun ve Tapan, 2011; Kandır, 2001). Okul öncesi eğitiminin verildiği dönem, çocukların bulunduğu çevreyi araştırmaya ve tanımaya çalıştığı, çevresiyle iletişim kurmayı çabaladığı, içinde yaşadığı

toplumunun değerlerini benimsediği ve o topluma uygun alışkanlıklar ve davranışlar edinmeye başladığı dönemdir (Altay, Bozcan ve Yenil, 2011).

Okul öncesi eğitimi çocuğun gelişiminin ilk yıllarında bilişsel gelişimini, sağlığını, beslenmesini ve sosyal etkileşimine yönelik becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu sebeple okul öncesi eğitimi ile insani gelişmişlik arasında yakın bir bağ olduğunu söylemek mümkündür. Öyle ki okul öncesi dönemde verilen eğitimin nitelikli olması toplumun eğitim seviyesini yükseltip, daha sağlıklı bir yapıda olmasını sağlayacaktır. Böylelikle toplumu oluşturan bireylerin niteliklerini birbirine yaklaştırıp eşitliklerini sağlamayı amaçlamaktadır (TÜSİAD, 2005). Okul öncesi eğitimi, sağlığa ve fırsat eşitliğine müdahale ederek toplumların seviyesini arttırmaktadır. Bu nedenle iyi yetişmiş bireyler yaratmanın da yegâne yolu toplumu oluşturacak bireylerin gerekli okul öncesi eğitimini almalarından geçmektedir (Altay vd., 2011)

Okul öncesi eğitimi bir başka açıdan “müdahale programı” olarak da nitelendirilebilir. Çünkü erken yaşlarda verilen eğitim sayesinde birey kendi gelişim özelliklerini olumlu yönde geliştirebilmektedir veya bireyin gelişimindeki olumsuzlukları giderebilmektedir. Bu bağlamda okul öncesi eğitim, cinsiyete ve sosyal eşitsizliklere bağlı problemleri ortadan kaldıran önemli bir araçtır (TÜSİAD, 2005; Kılıç, 2008). Okul öncesi eğitimi çocuğu ilköğretime hazırlayan, evinde aldığı eğitimi ve yetiştirme imkanlarını destekleyen, sosyal ve dil açısından ortada olan eşitsizlikleri olabildiğince erken bir şekilde en aza indirmeyi amaçlayan bir programdır (Aslanargun ve Tapan, 2011; Kartal, 2005).

Okul öncesi eğitiminde çocuklara duygu, dil, yaratıcılık, öz bakım ve üst öğrenime hazırlamaya yönelik konularda bilişsel ve duyuşsal yönden birtakım yeterlilikleri kazandırmayı amaçlamaktadır. Okul öncesi eğitim programı çocukların gelişimsel açıdan gereksinimlerini karşılayıp farklı gelişim alanlarının etkileşimini destekleyip, çocukların bütün gelişim alanlarında ortaya koydukları davranışlarını daha üst seviyeye çıkarmayı hedeflemektedir (Aslanargun ve Tapan, 2011). Üst seviyeye çıkarılan bu davranışların sergilenmesi de yine okul öncesi dönemde alınan eğitim ile doğru orantılıdır. Okul öncesi eğitiminde kazanılan sosyal ve duyuşsal yeterliliklerin çocukların ilerleyen yıllardaki sosyal, akademik ve psikolojik çıktılarını etkilemesi son yıllarda önemle vurgulanmaktadır (Pekdoğan ve Kanak, 2019).

Duyusal ve sosyal bakımdan kendini geliştiren çocukların arkadaşları ile daha etkili daha kolay iletişim kurdukları ve çok arkadaş edindikleri, öğretmenleri ve aile fertleri ile daha kolay iletişim kurdukları, sosyal ve akademik yönden daha üst düzey doyum sağladıkları söylenebilmektedir (Aslanargun ve Tapan, 2011). Kılıç’a (2008) göre de çocukların ilkökula

başlarken bu kademede gerek sınıf ve okul ortamı gerek arkadaşlarıyla ilişkilerinde zorluk yaşamaktadır. Bunun temel sebebi ise okul öncesi döneminde eğitim durumlarına bağlamıştır. Okul öncesi döneminde akran grubu ile yoğun ilişkide bulunan çocukların, dili kullanma, dinleme ve anlama yeteneklerinin daha iyi geliştiğini belirtmek mümkündür. Bu olumlu ilişkiyi, okul öncesi eğitime başlarken sosyal özellikleri gelişmiş olan çocuklarda gözlemlemek mümkündür (Aslanargun ve Tapan, 2011). Bu bilgiler ışığında okul öncesi eğitiminin çocuğun kritik yaş aralıklarını kapsadığı ve bu dönemlerde beyin gelişiminin özellikleri göz önüne alındığında okul öncesi eğitiminin gerekliliğini göz ardı etmek mümkün olmayacaktır.

2.2. Sosyal Bilgiler Eğitimi

Bireylerin toplum yaşamına dahil edilmesinde eğitim ve öğretime önemli görevler düşmektedir. Eğitim, kültürel değerlerin göz önünde bulundurulup toplumun geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında beceri, değer, biliş aktarımını sağlayabileceği gibi; bireyin işlerini kolaylaştırıp olası problemlerini çözmeleri konusunda etkili araçlarla donanımlı olmalarını sağlamaktadır. Bu yetkinliklere ulaşma durumu çeşitli dersler aracılığıyla sağlanabileceği gibi bu derslerden biri de ilköğretimde dördüncü sınıftan yedinci sınıfa kadar okutulan sosyal bilgiler dersi ile sağlanmaktadır (Kaymakcı ve Ata, 2012).

Sosyal bilgiler, muhtevasını sosyal bilimler disiplinlerinden alarak bu sosyal bilimler disiplinlerinin bir araya gelmesinden oluşmaktadır. Bu yüzden sosyal bilgileri anlayabilmek için öncelikle sosyal bilimlerin ne olduğunu kavramak gerekmektedir (Köse, 2019). Sosyal bilimler, insanların diğer insanlarla, kurumlarla ve çevresi ile ilişkisini inceleyen tüm disiplinlerin her birine denilmektedir (Özmen, 2011). Bu noktada sosyal bilimlerin tarih, antropoloji, sosyoloji, ekonomi, coğrafya, siyaset bilimi, psikoloji gibi disiplinlerden oluştuğu söylenebilmektedir (MEB, 2018b). Sosyal bilimler tüm bu disiplinlerin (tarih, coğrafya, psikoloji, vb.) bir üst kimliğini oluşturmaktadır. Böylelikle sosyal bilimler insanların ihtiyaçlarını, beklentilerini karşılayarak gerekli beceri, bilgi ve kazanımlara ait yetkinlik kazanımının sağlanması noktasında bir bilgi sahası görevi görmektedir (Koroğlu ve Koroğlu, 2016).

Bireylerin içinde bulunduğu fiziki çevre ile olan ilişkisinden doğan merak duygusu, tabiat biliminin ortaya çıkmasına olanak tanımıştır. Zaman içinde bu ortamda karşılaştıkları toplumsal sorunları çözme isteği ile de sosyal bilimlerin ortaya çıktığı görülmektedir (Özmen,

2011). Sosyal bilimlerin tarihsel gelişimi incelendiğinde Fransız İhtilali'nin etkili olduğu söylenebilmektedir. 19.yy'da toplumun daha iyi tanınıp yönetilmesi amacıyla sosyal bilimlerden yararlanılması gerektiği gündeme gelmiştir. Bu noktada sosyal bilimlerin günün ihtiyaçları doğrultusunda temel becerileri kazandırabilirken; üretken, problem çözücü yetkin bireyler yetişmesine olanak tanıdığı söylenebilmektedir (Demircioğlu, 2006; Kanar, 2017).

Sosyal bilgiler; sosyal bilimlerden seçilmiş, birleştirilip, düzenlenmiş konular ve bilgiler bütünüdür (Köstüklü, 2014). Sosyal bilgiler akımının önde gelen liderlerinden biri olan Edgar B. Wesley 1937 yılında sosyal bilgileri “sosyal bilimlerin pedagojik amaçlarla basitleştirilmiş şekli” olarak tanımlamıştır (Hertzberg, 1981 akt. Doğanay, 2008: 79).

Sosyal gerçeklikle ispata dayanan bağ kurma süreci ile bunun sonunda ortaya çıkan canlı bilgiler olarak da tanımlanabilen sosyal bilgiler; akla yatkın, toplum hayatını düzene koyma özelliğine sahiptir (Köse, 2019). MEB ise sosyal bilgileri “etkin ve üretken bireyler yetiştirmek, öğrencilerin insani ilişkilerini ve vatandaşlık yeterliklerini geliştirmek amacıyla sosyal bilimleri kaynaştıran biri ilköğretim dersi” olarak tanımlamaktadır (MEB; 2015:1). Öte yandan sosyal bilgiler kişilerin hayatını idame ettirdiği zaman diliminde kullandığı ve zorunlu olan, kendini gizli güçleri doğrultusunda gerçekleştirmesini sağlayan tüm toplumsal olgular ve ilişkiler bu terimin içine girebilir. Bu bakımdan tüm sosyal bilimler, felsefe ve diğer faaliyetlerin kesişim noktası olarak düşünülebilir (Köse, 2019: 13).

Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi'nin tanımına göre de “sosyal bilgiler” şu şekilde ifade edilmektedir (NCSS, 2022, s.3):

“...yurttaşlık yeterliliğini teşvik etmek için sosyal bilimler ve beşerî bilimlerin entegrasyonudur. Okul programı içinde sosyal bilgiler, antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyaset bilimi, psikoloji, din ve sosyoloji, matematik ve doğa bilimleri gibi disiplinlerden ve beşerî bilimlerden uygun içerikten yararlanan koordineli, sistematik bir çalışma sağlamaktadır. Sosyal bilgilerin birincil amacı, birbirine bağımlı bir dünyada kültürel olarak çeşitli, demokratik bir toplumun vatandaşları olarak gençlerin kamu yararı için bilinçli ve mantıklı kararlar almalarına yardımcı olmaktır”

Görüldüğü üzere sosyal bilgilerin net olarak bir tanımı yapılamamasına rağmen yapılan tüm tanımlar sosyal bilgilerin ne olduğuna yönelik eksiklikleri tamamlar niteliktedir (Çetinoğlu, 2013). Bu noktada yapılan tanımların ortak noktaları incelendiğinde şu temel niteliklerin ortaya çıktığı söylenebilmektedir:

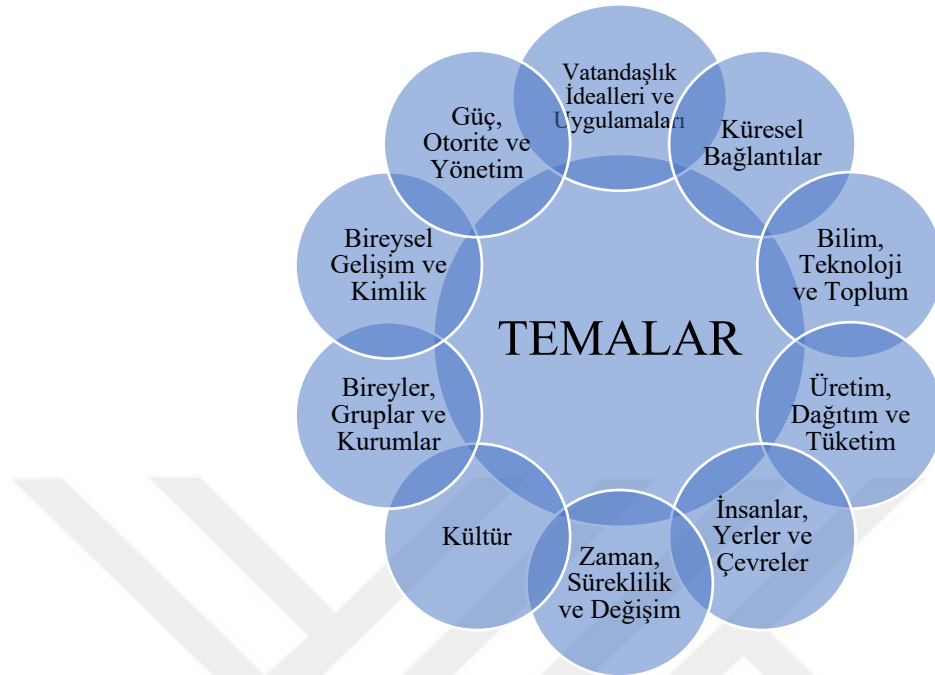
- Sosyal bilgilerin asıl amacı vatandaşlık eğitimidir.
- Vatandaşlık eğitimi yapısı gereği zorunlu ve önemli dört temel beceriyi kapsamaktadır. Bunlar bilgi işleme becerileri, bilgi, inançlar, sosyal katılım ve demokratik becerileridir.
- Sosyal bilgilerin bilgi temeli, insan ve sosyal bilimlere ait bilgilerden oluşmaktadır. Bu bilgiler gerek insanların tarihsel boyutunda gerekse diğer insan ve çevreleri ile etkileşimlerinin bilgisini kapsamaktadır (Doğanay, 2008).

Sosyal bilimler ve sosyal bilgiler incelendiğinde her ikisinin de birbiri ile bağlantılı olduğu görülmektedir. Öyle ki sosyal bilimler birbiri ile bağlantılı olarak insan hayatından esinlenirken; sosyal bilgiler vatandaş eğitimine ağırlık vererek vatandaşlık kavramının geliştirilmesini merkeze almaktadır (Barth ve Demirtaş, 1997 akt. Özmen, 2011). Öte yandan sosyal bilimlerden alınan içeriğin sosyal bilgiler dersinin üniteleriyle kaynaştırılarak bütünlüklü bir şekilde sunulduğu görülmektedir (Öztürk, 2012; MEB, 2018b).

Sosyal bilgiler programı incelendiğinde sosyal bilgileri oluşturan disiplinler ayrı ayrı olacak şekilde değil de bir bütün olarak verilmektedir. Sosyal bilgiler programında bu noktanın ise “konular tarih, coğrafya, insan hakları ve vatandaşlık diye ayrı ayrı değil, disiplinler arası yaklaşımla” işlenmesi gerektiği yönünde vurgulanmaktadır (MEB, 2018b). Burada amaçlanan bireyin toplumsal ilişkileri düzenleyerek karşılaşabileceği olası sorunları çözebilmek için gerek duyduğu iletişim becerilerini ve sosyal bilimlerin kavram ve yöntemlerini kullanabilmektir. Bu bakımdan değerlendirildiğinde sosyal bilgiler dersinin disiplinler arası bir ders olduğu görülmektedir (Demir ve Hacat, 2018).

Sosyal bilgiler dersi aracılığıyla, hedeflenen davranışlara sahip vatandaşlar yetiştirilmektedir (Kuş ve Aksu, 2017). Öte yandan sosyal bilgiler dersi öğrencilerin ailevi, bölgesel, kişisel, ulusal ve küresel konularla ilgili olarak bilgi, beceri ve değer edinmeleri konusunda günlük hayatlarında doğru ve mantıklı olarak karar almalarına katkı sağlamaktadır. Bu yüzden toplumun ihtiyaçları bakımından değerlendirildiğinde sadece günümüz ihtiyaçları değil, öğrencinin yetişkinlik yaşamındaki ihtiyaçları da dikkate alınmaktadır. Bilgi ve teknolojiye hızlı değişim ve gelişimler ile toplumsal ve kültürel değişimler bölgesel niteliğinden çıkarak küresel boyuta taşınmaktadır. Çünkü bu değişim ve dönüşüme ayak uydurabilmek, öğrencileri böylesine bir dünyaya hazırlamak ancak sosyal bilgiler dersi ile sağlanabilecektir (MEB, 2015). Bu doğrultuda Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS) 1994 yılında ulusal müfredat standartlarını yayınlarak sosyal bilgileri on temel tema altında

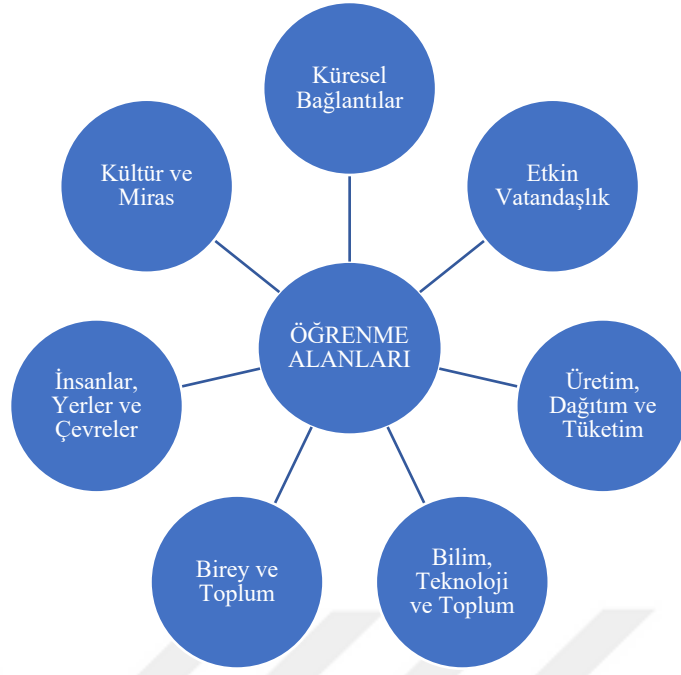
toplamıştır. Yayınlanan bu on tema ile sosyal bilgilerin çerçevesi oluşturulmuştur. Bu temalar şu şekildedir:

Şekil 2. Sosyal Bilgiler Temaları (NCSS, 1994)

Şekil 2’de gösterilen sosyal bilgiler temaları ile öğrencinin geçmişini, bugününü ve geleceğini anlayıp çıkarımlarda bulunması, bunu zaman süreklilik ve değişim temeline oturtabilmesinin hedeflendiği söylenebilmektedir (NCSS, 1994). Öte yandan bireyler gruplar ve kurumlar arasındaki bağlantıyı kurarak üretim, dağıtım ve tüketim ağının işleyişini anlayabilmesi, bilim teknoloji ve toplumun önemini kavraması hedeflenmektedir. Güç otorite ve yönetimi anlayabilmeleri, demokrasi kültürünün gelişerek daha iyiye götürülmesinde demokratik davranışların kazandırılmasının bilincinde olarak kurallara uymanın önemini kavramaları, anlayışlı olarak aynı görüşte olmadığı kişilere karşı hoşgörülü olmaları önemsenmektedir (Gömlüksiz ve Cüro, 2011; Uyğur, 2022).

Eğitim programları hazırlanırken toplumu oluşturan bireylerin ilgi ve ihtiyaçları, devletin temel felsefesi, ekonomik temeller ve toplumun sahip olduğu kültürel değerler temel alınmaktadır. Eğitim programları bu temeller üzerine inşa edilmektedir (Fer, 2019). Bu doğrultuda sosyal bilgiler 2018 programı incelendiğinde ise temaların ulusal gerekliliklere bağlı olarak öğrenme alanları şeklinde yedi öğrenme alanı içerisinde yapılandırılmış bir şekilde paylaşıldığı görülmektedir (MEB, 2018b):

Şekil 3. Sosyal Bilgiler Öğrenme Alanları (MEB, 2018b)

Şekil 3’de görüldüğü üzere sosyal bilgiler ulusal bağlamda değerlendirildiğinde ise öğrencinin birey ve toplum arasındaki bağlantıyı anlayıp kültür ve mirası hakkında bilgi sahibi olmasına, insanlar yerler ve çevreler arasındaki ilişkiyi anlayıp çıkarımlarda bulunmasına yardımcı olmaktadır. Öte yandan bilim ve teknolojinin toplum üzerindeki etkisini ortaya koyarak etkin vatandaşlığın niteliklerini netleştirmekte, üretim dağıtım ve tüketim ilişkisini anlayarak küresel bağlantılara yönelik çıkarımda bulunabilmesini sağlamaktadır (MEB, 2018b). Bunun yanı sıra sosyal bilgiler öğrencilerin kültürel, ekonomik sistemler hakkında görüş geliştirmesine, iletişim ve yaratıcılık becerilerini geliştirerek toplumsal ilişkisinin güçlenmesine, devlet sistemleri hakkında bilgi sahibi olmalarına, geleceğe umutla bakabilmelerine katkı sağlamaktadır. Bu yönü ile sosyal bilgiler kültürel değerlerin inşa edilip iyileştirilmesinde bir toplum mühendisliği görevi görmektedir (Ambarlı, 2010). Çünkü sosyal bilgiler yapısı itibarıyla öğrencilerin içinde bulunduğu toplumun yapısını öğrenip bu toplumu daha iyi tanımlarını sağlamaktadır (Deveci ve Çengelci, 2006).

2.2.1. Sosyal Bilgiler Eğitiminin Tarihçesi

Sosyal bilgiler tarihi insanoğlunun varoluşuna dayanmaktadır. Çünkü insanoğlu doğduğu ilk günden beri hayatı anlamaya ve anlamlandırmaya çalışmaktadır. Bunun sebebi de sosyal bilgiler eğitiminde parçalara ayrılan konu ve ünitelerin bulunmamasına bağlıdır. Çünkü süreç bireyin ihtiyaçlarına göre gelişme göstermektedir. Birey ihtiyaçları doğrultusunda

öğrenme sürecine devam ederken bu öğrenme durumu yaşam boyu devam etmektedir (Kaya ve Öner, 2017).

Sosyal bilgilerin ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde 1916 yılında Amerika'nın toplumsal yapısından doğan ihtiyacın karşılanması amacıyla ortaya çıktığı söylenebilmektedir (Öztürk, 2012). Özellikle 1890 yılı itibari ile ABD'ye yoğun olarak göç yaşanması ile insanlara iyi vatandaşlık, kültür, vatanseverlik gibi konularda bilinç kazandırma sorununu gündeme getirmiştir (Gürel, 2018). Öyle ki ABD'de farklı kültürlerle ait insanların birlikte yaşamak zorunda kalması, insanların karşı karşıya gelmesine neden olmuştur. Örneğin beyazlarla siyahlar, Yahudiler, Protestanlar, Katolikler aynı apartmanda ya da aynı mahallede bir arada yaşamak zorunda kalmışlardır. Böylelikle aralarında çıkan tartışmaların ve buna bağlı olarak meydana gelen çatışmaların benzer olayların artma riskini düşündürmeye başlaması ile bu taşra kökenli kentin yeni bir bilgi, değer ve becerilerle donatılmasını gerekli kılmıştır. Bu da ABD'nin yeni bir reform yapmaya zorladığını göstermektedir. Böylece bir arada yaşamı kolaylaştırmak, gittikçe zorlaşan ve karmaşıklaşan sorunların çözülmesinde karar alma mekanizmasının sağlıklı bir şekilde devreye girmesini sağlamak amacıyla yeni bir müfredat, yani bütünleşmiş ve aynı zamanda disiplinler arası bir müfredat ihtiyacı duyulmaya başlanmıştır. Bu doğrultuda 1892 yılında sosyal bilgiler müfredatı oluşturulmuştur (Barth, 1991 akt, Öztürk, 2012).

Belirtildiği üzere sosyal bilgiler dersinin içeriğinin, Amerika'ya göç eden insanların iyi vatandaş olarak topluma uyumunu hızlandırmak ve John Dewey ve arkadaşlarının bu dersin içeriklerinin öğrencilerin günlük yaşamından alınması amacı ile şekillendirildiği görülmektedir (Şimşek, 2007). 1916 yılına gelindiğinde ise tarih, vatandaşlık, coğrafya derslerinden oluşan sosyal bilgilerin amaçları belirlenerek sosyal bilgilerin kurumsallaşması amacıyla 1921 yılında Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (National Council of Social Studies) [NCSS] kurulmuştur (NCSS, 2022). Sosyal bilgiler kavramı ise ilk kez 1916 yılında literatürde yer almıştır. Sosyal bilgiler kavramının mucidi olan Thomas Jesse Jones sosyal bilgileri “konu doğrudan doğruya toplumun oluşumu, örgütlenmesi ve bu sosyal birliklerin bir parçası olması dolayısıyla insana ilişkin olan bilgiler” şeklinde tanımlamaktadır (Moffatt, 1957:18).

1960 yılına gelindiğinde ise Yeni Sosyal Bilgiler Hareketi doğrultusunda yenileşme hareketleri başlamıştır. Böylelikle amaç; düşünen, sorgulayan, araştıran vatandaşlar yetiştirmek haline gelmiştir (Massialas, 2009). Barr, Barth ve Shermis (2013) tarafından yeni sosyal bilgiler anlayışı çerçevesinde ise sosyal bilgiler öğretimi vatandaşlık bilgisi aktarımı olarak sosyal

bilgiler, sosyal bilimler olarak sosyal bilgiler ve yansıtıcı inceleme olarak sosyal bilgiler olmak üzere üç kategoriye ayrılarak anlatılması gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgiler öğretimi yaklaşımının temel amacı toplumun değer, inanç ve temel kurumlarını çocuk ve gençlere aktararak kültürel devamlığı sağlamaktır. Böylelikle geçmişi ile gurur duyan, otoriteye bağlı kalan vatandaşlar yetiştirmenin hedeflendiği bu yaklaşımda sorumluluk alan, geçmişini bilen ve öğrenen, uygun tutum ve davranışlara sahip öğretmen merkezli yöntemleri merkeze almaktadır (Yılar ve Tağrikulu, 2019). Sosyal bilim olarak sosyal bilgiler öğretimi geleneğinde sosyal bilgilere dair bilgi, beceri, değerlerin kazanımında etkili vatandaş olmaya yönelik önemli bir hazırlık aşaması şeklinde görülmektedir. Bu yaklaşım ile sosyal bilgilerin yapısı sayesinde bilgiyi toplayıp yorumlama süreci öğrenilmektedir. Böylelikle sosyal bilimcilerin önemli bakış açıları ile bulgu ve sorunlar sosyal bilgiler dersi içeriğini oluşturmaktadır (Öztürk, 2012). Yansıtıcı araştırma olarak sosyal bilgiler öğretimi yaklaşımında ise temel amaç gerek toplumsal gerekse bireysel problemin tanınip analiz edilmesi ve karar verme süreçlerinin geliştirilmesidir. Böylelikle sosyal, kişisel ve politik sorunların çözümünde doğru karar almaya yardımcı olacağı düşünülmektedir. Öğrenciler için karar alma ve problem çözme becerilerinin öğrenilip uygulamaya konulması temel amaçtır. Yansıtıcı araştırma olarak sosyal bilgiler öğretiminin araştırma inceleme ve problem çözme yöntemleri en temel yöntemleri arasında yer almaktadır (Yılar ve Tağrikulu, 2019).

1970 yılına gelindiğinde Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS), yayınlanan öğretim kılavuzu ile sosyal bilgiler öğretimi için birtakım amaçlar belirlenmiştir. İnsanın geçmiş, bugün ve gelecek durumuna yönelik bilgi edinilerek gerekli becerilerin geliştirilmesi, bilginin işlenmesi için gerekli olan becerilerin kazandırılması, inanç ve değerlerin yorumlanmasına yönelik becerilerin geliştirilmesi, vatandaş olarak aktif bir şekilde sosyal katılıma yönelik bilgiyi uygulayabilmesine yönelik amaçlar bunlar arasında yer almaktadır (Öztürk, 2012).

Sosyal bilgiler birçok ülkede bu isimle anılırken özellikle ABD’de sosyal bilgiler öğretmenliği diplomasına sahip öğretmenlerin aynı zamanda antropoloji, sosyoloji, tarih, coğrafya gibi dersleri vererek bu alanlarda da yetkinliğe sahip olduğu görülmektedir (Özmen, 2011). Bu da sosyal bilgiler disiplinlerinin bilinmesinin bu disiplinlerin sosyal bilgiler dersi içindeki yerinin kavranabilmesinde önem taşıdığını ifade etmektedir (Keçe ve Merey, 2011). Çünkü Sosyal bilgiler öğrenme alanlarında tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimlerle insan hakları, yurttaşlık ve

demokrasi konuları bütünlleştirilmiş olarak ele alınmaktadır. Konular tarih, coğrafya, insan hakları ve vatandaşlık diye ayrı ayrı değil, disiplinler arası yaklaşımla işlenmelidir (MEB, 2018b: 10). Bu bakımdan sosyal bilgiler, bir nevi yapboz parçalarının bir araya gelmesi ile oluşturulan bir kompozisyon gibi sosyal bilimler disiplinleri ile bütünlleşmesinin bir oluşumunu ifade etmektedir (Demir ve Hacat, 2018).

Türkiye’de sosyal bilgilerin gelişimine bakıldığında sosyal bilgiler konularını içeren dersler Sultan II. Abdülhamid döneminde ilk kez ilkokul programına girmiştir. Ancak sadece tarih ve coğrafya dersleri bazı programlarda yer almıştır. 1913 yılına bakıldığında Tedrisat-ı İbtidaiye Kanun-ı Muvakkati’nde tarih ve coğrafya dersleri yine yer alırken Malumat-ı Medeniye ve Ahlakiye ve İktisadiye de ilköğretim programına konmuştur (Öztürk, 2012). 1923 ve 1938 yılları arasında okul, meşrutiyet döneminde olduğu gibi bir ideolojik araç olarak görülmeye devam etmekte, bu yüzden reformların benimsetilip desteklenmesinde bir araç olarak görülmektedir. Bu dönemde tarih ve coğrafya derslerinin yanı sıra Musahabe-i Ahlakiye ve Malumat-ı Vataniye isimli dersler ilköğretim düzeyinde verilmektedir. Bu dersler aracılığıyla tarihini ve vatanını seven, bunlarla gurur duyan, laiklik ilkesini benimseyip modern çağın gerekliliklerini yerine getirmeyi amaçlayan bireylerin yetiştirilmesinin amaçlandığı söylenebilmektedir (Gürel, 2018).

Sosyal bilgiler içerisinde yer alan coğrafya, tarih, yurt bilgisi derslerinin Cumhuriyet döneminde 1926, 1930, 1932, 1936, 1948 programlarında olmak üzere tek disiplinli öğretim anlayışı ile ayrı ayrı olacak şekilde okutulduğu anlaşılmaktadır (Tay ve Öcal, 2014). 1950’lerde denemeleri yapılan Sosyal bilgiler dersinin, 1962 yılına gelindiğinde 4. ve 5.sınıflarda Yurttaşlık Bilgisi adı altında okutulan tarih, coğrafya ve vatandaşlık derslerinin “Toplum ve Ülke İncelemeleri” adı altında birleştirilerek okutulmaya başlanmıştır (Coşkun Keskin ve Keskin, 2009). 1968 yılına gelindiğinde ise bu ders, “Sosyal Bilgiler” adını almıştır. Böylelikle sosyal bilgiler kavramı ilk kez Türkiye’de eğitim programlarına girmiştir. Sosyal bilgiler dersi ilkokullarda 1968 yılından itibaren, ortaokullarda ise 1975 yılından itibaren okutulmaya başlanmıştır. Bu uygulamanın 1985 yılına kadar devam ettiği görülmektedir. Bu tarihten sonra sosyal bilgiler dersi ortaokullarda Milli Tarih, Milli Coğrafya ve Vatandaşlık Bilgisi dersleri adı altında ayrı ayrı okutulmaya başlanmıştır (Kaya ve Öner, 2017). 1990’lı yıllara gelindiğinde sosyal bilgiler öğretimi geleneksel yöntem ve yaklaşımla yürütölmekteydi. Bu yüzden 1998 yılı itibariyle program geliştirme çalışmaları başlatılmıştır. 1997 ve 1998 öğretim yılında ilkokullarla ortaokulların sekiz yıllık kesintisiz eğitimi kapsamında ilköğretim okullarına

dönüştürülmesi ile ortaokullarda tekrar sosyal bilgiler dersi okutulmaya başlanmıştır (Öztürk, 2012).

2005 yılında yeni bir program çalışmaları başlamış, yapılan pilot uygulama neticesinde yeni programın verimli olduğu sonucuna ulaşılarak 2005-2006 öğretim yılı itibari ile yeni sosyal bilgiler programı tüm illerle uygulamaya konulmuştur. Bu programda özellikle problem çözme, iş birlikli öğrenme ve tematik öğrenmeye vurgu yapıldığı görülmektedir (Öztürk, 2012). 2015 yılına gelindiğinde ise sosyal bilgiler programı yeniden güncellenerek 2016 yılı itibariyle uygulamaya konulmuştur. 2017 yılında ülke ihtiyaçları doğrultusunda yeni bir program tasarlanarak taslak öğretim programı yayınlanmış ve okullarda uygulamaya konulmuştur (Gürel, 2017). 2018 yılı itibari ile de bu taslak öğretim programının verimli olduğu sonucuna ulaşılarak yeni sosyal bilgiler programı olarak uygulamaya konulmuştur (MEB, 2018b).

Türkiye’de genel itibari ile sosyal bilgilerin gelişimine bakıldığında Amerika ile benzer bir süreç yaşandığı görülmektedir. İki ülkede de önce tarih, coğrafya ve vatandaşlık konuları ağırlıklı iken, sonraları ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak farklı arayış içine girilmiştir. Temelde etkin ve etkili vatandaş ile çözüm üretebilen, problemlere duyarlı, vatandaşların yetiştirilmesini merkeze alınmıştır. Böylelikle ulusal bağı koparmadan ama küreselleşen dünya olgusunun harmanlanarak içeriklerin oluşturulmaya çalışıldığı görülmektedir. Özellikle iletişim, bilgisayar teknolojilerinin gelişimi ile ekonomik ve kültürel etkileşim hızının artması ile de sosyal bilgiler öğretimine yönelik faktörlerin etkilendiği söylenebilmektedir. Öte yandan zamanı iyi okuyan, teknolojiyi takip eden, haklarını bilen ve haklarını kullanabilen, okuryazarlıklar konusunda bilinçli vatandaşların yetiştirilmesi eğitim programlarının önemli amaçları arasına girmiştir (Gürel, 2018).

2.2.2. Sosyal Bilgiler Eğitiminin Amaçları ve Önemi

Sosyal bilgilerin multidisipliner yönü ile birçok bilimden faydalanarak, insanların toplumsal yaşamının incelendiği ve bu bağlamda toplumsal değerlerin kazanılmasında vatandaş yetiştirme amacını taşıyan (Akman ve Batık, 2016) yani insanın hayatına dokunan bir ders olduğu söylenebilmektedir. Çünkü sosyal bilgiler çocukların toplum ve dünya hakkında bir anlayış oluşturmak için sosyal etki vasıtası ile iyi vatandaş yetiştirmek amacıyla gençlerin karakterlerinin güçlendirilmesini hedeflemektedir. Bu yüzden sosyal bilgilerin temel amaçlarından birinin toplumsal kimlik ve toplumsal kişilik oluşumunun sağlanması olduğu ifade edilebilmektedir (Kaya ve Öner, 2017).

Sosyal bilgiler gerek sosyal gerekse beşerî bilimleri bir bütün olarak ele alan, bilinçli sorumluluk sahibi vatandaşlar yetiştirmeyi hedefleyerek öğrencileri hayata hazırlayıp onların sosyalleşmesine imkân tanımaktadır. Bu ders aracılığıyla öğrenciler, toplum kurallarını tanıyarak topluma uyum sağlayabilecek böylelikle de yaşamı kolaylaştırıcı yönde olanakları elde etmiş olacaktır (Tatan, 2021). Sosyal bilgiler dersi ile geçmiş, bugün, gelecek hakkında bilgi edinme, bireylere bilgiyi işleyebilmesi için gerekli olan becerilerin kazandırılması sağlanmaktadır. Öte yandan demokratik topluma uygun olarak tutum, değer ve duygulara sahip olmasını sağlayarak, bireylerin inanç ve değerlerini yorumlama becerilerini geliştirmekte, aktif sosyal katılım için bireyin bilgiyi uygulama becerisinin kazandırılması noktasında da birtakım amaçlara ulaşmayı hedeflemektedir (Kaymakçı ve Ata, 2012). Çünkü sosyal bilgiler dersi iyi vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu noktada iyi vatandaşlık kavramından kastedilen bireyin ailesine, çevresine, kendisine, yasalara ve devlete karşı görev ve sorumluluklarının bilincinde olarak bu görev sorumlulukları yerine getirmesi halini ifade etmektedir (Kaya ve Öner, 2017).

Sosyal bilgiler, gelenek ve göreneklerini tanıyıp bilen, rol ve sorumluluklarını yerine getiren, üretken, etkin vatandaşların yetiştirilmesi noktasında önemli bir derstir (Tatan, 2021). Özellikle demokrasi kültürünün geliştirilmesi ve daha iyiye götürülmesi noktasında demokratik davranışların kazandırılmasında, kurallara uyulması, her görüşe anlayışlı ve hoşgörülü olunması gibi özelliklerin kazandırılmasında önem taşımaktadır (Gömleksiz ve Cüro, 2011). Tüm bu özellikler doğrultusunda ise Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS) sosyal bilgilerin birtakım amaçlar doğrultusunda yapılandırıldığını ifade etmektedir. Buna göre sosyal bilgiler; öncelikle yurttaşlık yetkinliğini teşvik etmektedir. Özellikle öğrencilerin aktif olarak kamusal yaşama katılmaları noktasında gerekli bilgi ve entelektüel süreçler konusunda aktif olmalarını hedeflemektedir. Çünkü yurttaşlık yeterliliği sosyal bilgilerin tek sorumluluğu olmayıp alana özgü olmamasına rağmen diğer dersler arasında bu yeterliliklerin kazandırılmasında öncelikli olarak yer almaktadır. Yurttaşlık yeterliliği, demokratik değerlere olan bağlılığa dayanarak kişinin ulusal ve uluslararası bilgileri öğrenip bu becerileri kullanmasını gerektirmektedir. Bu noktada sorgulama süreçlerini uygulamak, veri toplama ve analizi, iş birliği, karar verme ve problem çözme becerilerini kullanmasını sağlamayı hedeflemektedir (NCSS, 2022).

Türkiye’de ise sosyal bilgilerin amaçları incelendiğinde ulusal özellikler göz önünde bulundurularak bu yönde amaçların şekillendiği görülmektedir. Bu noktada MEB (2018b) sosyal bilgiler özel amaçlarına göz atıldığında; Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak vatanını,

milletini seven, hak ve sorumluluklarını bilip kullanan milli bilince sahip vatandaşlar yetiştirilmesini sağlamayı, Atatürk'ün ilke ve inkılaplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin kültürel, ekonomik, sosyal kalkınmadaki yerini kavrayarak laik, milli, çağdaş ve demokratik değerleri yaşatmaya istekli olmalarını, hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu bilmelerini, bilgiye ulaşmada bilimsel ahlakı gözetmelerini, ulusal ve uluslararası konularda duyarlı olmaları gerektiğini ifade eden amaçların yer aldığı görülmektedir.

Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS) ve MEB'in (2018b) amaçlarına ek olarak İnan (2014) sosyal bilgilerin amaçları arasında temel bazı amaçların öncelikli olduğunu ifade ederek bu amaçlar arasında sosyal bilgilerin erdemli insan olmak için rehberlik görevi gördüğünü ve etkili vatandaşlar yetiştirilmesine yardımcı olduğunu ifade etmektedir. Öte yandan sosyal bilgiler siyasi yönetime katılma sürecini öğretmek; mekân, tarih ve sosyal düşünme becerisini kazandırdığını belirtmektedir (İnan, 2014). Çünkü sosyal bilgiler bir yaşam dersidir. Yaşam ise bir ilişkiler ağıdır (Kaya ve Öner, 2017: 18). Edgar Bruce Wesley'e göre ilişkiler sosyal bilgiler dersinin can damarını oluşturmaktadır. Çünkü günlük yaşamda karşımıza çıkan birçok olayın konu içeriğini sosyal bilgiler dersi üstlenmektedir (Barr, Barth, Shermis, 2013). Tüm bunların yanı sıra sosyal bilgiler dersinin doğuş sebebi itibarı ile çocuğa görelilik ilkesine dayanmaktadır. Çünkü çocuğa uygun eğitim arayışı eğitim sisteminde birtakım keşiflerin olmasına da yol açmıştır. Böylelikle çocukların gelişim düzeyine ve baş etme şekillerine bağlı olarak eğitimler tasarlanabilmektedir. Bu yüzden de çocukların çok sayıda araç-gereç, ders, öğretmen vb. öğeler ile mücadele etmesinin önüne geçecek öğrenciye kolaylık sağlamaktadır (Kaya ve Öner, 2017).

2.3. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Eğitimi

İnsanoğlunun yaşam döngüsü ele alındığında, bazı yaşam dilimlerinin, bedensel ve ruhsal gelişim açısından kritik dönem olarak ele alınıp bu dönemlerin buna uygun olarak düzenlenmesinin gerekli olduğu ortaya çıkmaktadır (Coşkun Keskin ve Kırtel, 2016). Bu dönemlerden biri de okul öncesi dönemidir. Okul öncesi dönemi çocukları hayata hazırlayan bir dönemdir (Öntaş, Çarıkçı ve Sezgin, 2021). Kimlik gelişimi açısından önemli olan bu dönemde, öğrenciler farklı insanları rol model alarak onlarla özdeşim kurmakta ve onlar gibi davranmaya çalışmaktadır. Bundan dolayı çocukların bu dönemde karşılaşacakları karakterler onların kimlik gelişimlerine olumlu yönde katkı sağlayacak bireylerden oluşmaları gerekmektedir (Coşkun Keskin ve Daysal Ersoy, 2012).

Çocuğun temel beceriler kazanması, belirli yetkinlikleri edinmesi ve ihtiyaçlarını karşılayabilmesi adına okulun ilk yılları oldukça önem taşımaktadır (Chapin, 2006). Bu açıdan okul öncesi dönemi, gelişim açısından insan yaşamının en önemli aşamalarından birini temsil etmektedir. Sosyal ortamda yapılan öğretiler ve çalışmalar insan yaşamına daha erken yaşlarda etki etmektedir. Bundan dolayı sadece bugünkü toplum standartlarını geliştirmek için değil gelecek nesillere faydalı bireyler yetiştirmek için de okul öncesi eğitiminin önemi büyüktür (Uçuş Güldalı, 2017). Bundan dolayı okul öncesi eğitimin konusu hem genel olarak sosyal bilimlerde hem de özel olarak çeşitli disiplinlerde özel bir çalışma alanı olarak karşımıza çıkmaktadır (Öntaş, Çarıkçı ve Sezgin, 2021). Bu çalışma alanlarından biri de sosyal bilgiler eğitimidir.

Çocuklar sosyal bilgilerin içine doğmaktadırlar (Mindes, 2005). Sosyal bilgiler, çocuğu hayata hazırlayan en önemli derslerden biridir. Bireyin toplum yaşamındaki hareketlerinin şekillenmesi bakımından önemli bir rol üstlenmektedir. Yaşadığımız topluma ayak uydurabilmek ve toplumun istediği iyi vatandaş olma arzusuna erişebilmek adına sosyal bilgiler dersine ihtiyaç duyulmaktadır (Akhan ve Şimşek Çetin, 2015). İnsana yönelik bütün konuları ele almayı hedefleyen sosyal bilgiler, doğa bilimlerinden beşerî bilimlere kadar çok geniş bir alanı kapsayan bir derstir (Uçuş Güldalı, 2017). Sosyal bilgiler eğitimi sayesinde birey, birçok yaşam becerisi kazanmaktadır. Yılar ve Tağrikulu (2019) öğrencinin sosyal bilgileri öğrenerek;

- Erdemli insan olmayı,
- Kültürel mirasa sahip çıkmayı,
- Değişim ve sürekliliği algılamayı,
- Milli ekonominin yerini kavramayı,
- Milli bilince sahip vatandaş olmayı,
- İlgi, istek ve yeteneklerinin farkına varmayı,
- Sürdürülebilir bir çevre anlayışına sahip olmayı,
- Bilgi ve iletişim teknolojilerini bilinçli kullanmayı,
- Her mesleğin saygın ve gerekli olduğuna inanmayı,
- Yaşamlarını demokratik kurallara göre düzenlemeyi,

- Toplumu ilgilendiren konulara duyarlılık göstermeyi,
- Mekânı algılama, eleştirel düşünme becerilerini kazanmayı,
- Sosyal bilimlerin temel kavram ve yöntemlerini kullanabileceklerini belirtmektedir.

Birey belirtilen beceri ve değerleri ne kadar erken kazanırsa ilerleyen dönemlerde bu kazanımları davranış haline getirmesi o kadar kolay bir durum haline gelecektir. Bu becerilere en çok ihtiyaç duyulduğu dönem olan okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminden faydalanmak bireyi daha sağlıklı bir geleceğe hazırlayacaktır (Öner, 2018).

Sosyal bilgilerin konu içeriği oldukça geniştir. Günlük yaşamla doğrudan ilişkili bir ders olması bakımından da okul öncesi eğitiminde öne çıkan bir alandır (Öntaş, Çarıkçı ve Sezgin, 2021). Hem içerik hem süreç açısından sosyal bilgiler eğitimi, okul öncesi dönemin canlı ve hayati bir parçasıdır (Mindes, 2005). Okul öncesi dönemi için temel oluşturan bir ders konumundadır. Çünkü bu dönemde benmerkezcilik anlayışı okul öncesi dönemi çocuklarının genelinde görülen bir özelliktir. Bu dönemde çocuklar cümlelerini “ben”, “bana” ve “kendim” ifadeleri üzerine kurgulamaktadır (Aktın ve Dilek, 2014). Sosyal bilgiler eğitimi ise bireyi merkeze alan bir anlayış temeline oturtulmuştur. Bu eğitim bireyin önce kendisini ve çevresini sonra ülkesini ve dünyasını tanımasına yardımcı olmaktadır. Okul öncesi dönemde bulunan birey sosyal bilgiler eğitimi sayesinde kendisini anlamlandırarak dış dünyaya kapı aralamış olacaktır.

Okul öncesi dönemde bulunan çocuklar, sosyal çevrelerini çok küçük yaşlardan itibaren öğrenmeye başlamaktadır. Çevrelerini daha kolay bir şekilde anlamlandırmak ve topluma hızla entegre olmalarını sağlayabilmek adına sosyal bilgiler eğitimi önemlidir (Uçuş Güldalı, 2017). Çocukların birbirine bağımlı bir yapı olan topluma uyum sağlayabilmeleri için coğrafya, ekonomi, tarih ve güncel konular hakkında temel bilgilere ihtiyaçları vardır (Zhao ve Hoge, 2005). Okul öncesi dönemde verilen sosyal bilgiler eğitimi, bu temel bilgileri edinmelerini sağlamanın yanı sıra öğrencilerin geçmişlerini sorgulamalarını sağlayarak gelecekleri hakkında daha sağlam temeller oluşturmalarına yardımcı olabilmektedir (Kırtel, 2012). Okul öncesi dönem çocuklarına verilen sosyal bilgiler eğitimi sayesinde çocuklar, geçmişlerini sorgulayacak ve gelecekleri ile ilgili daha sağlam temeller atacaklardır (Coşkun Keskin ve Kırtel, 2016).

Çocuklar bilinenin aksine küçüklüklerinden itibaren dünyayı algılamaktadırlar. Büyüklerin “daha çok küçük, anlayamaz” yargılarına rağmen işittiklerini ve gördüklerini

zihinsel olarak algılayıp anlamlandırmaya çalışmaktadırlar. Ayrıca istekli ve meraklı olan okul öncesi dönem çocukları öğrenmeye daha açık halde bulunmaktadır (Coşkun Keskin ve Daysal Ersoy, 2012). Bundan dolayı küçük yaştaki çocuklar için sosyal bilim disiplinleri zor bir konu olarak görülmemelidir. Çünkü çocuklar günlük hayatta sıklıkla sosyal bilimlere yönelik içerikler ile karşılaşmaktadırlar. Örneğin çocuk, markette ailesini alışveriş yaparken gözlemlediğinde, seçimlerde oy kullandığını görüp duyduğunda ya da büyüklerinden geçmişe dair hikayeler dinlediğinde coğrafya, vatandaşlık, tarih ve ekonomi gibi konular ile karşılaşmaktadırlar (Yüksek Usta, 2019). Sosyal bilgiler eğitimi, dünya sorunlarının belirlendiği, kapsamlı bir demokratik toplum oluşturma amacı taşıdığı için okul öncesi dönemde birçok değerli bileşenler sunmaktadır. Sosyal bilgiler ile çocuklar, insan ilişkileri ile günlük yaşam etkileşimlerini etkileyen kuralları ve değerleri keşfetmekte ve bunlarla ilgili sorular sormaktadırlar. Küçük yaştaki çocuklar, bahsedilen günlük yaşam deneyimleri sayesinde bunları hem örtük şekilde hem de açık olarak deneyimlemektedirler (NCSS, 2019).

Sosyal bilim disiplinleri, değişik kültürleri anlamayı, benlik algısını geliştirmeyi, başkaları ile daha iyi iletişim kurmayı sağlayarak çocukların kendileri ile dünyadaki yerlerini daha iyi anlamlandırmalarına olanak sağlamaktadır (Seefeldt vd., 2015). Bahsedilen disiplinler sosyal bilgilerin konu alanlarını oluşturmaktadır. Bundan dolayı okul öncesi dönemde bulunan bireylerin sosyal bilgileri öğrenmesinin düşünüldüğü aksine zor değil kolay olacağı söylenebilmektedir. Tüm bunların yanı sıra sosyal bilgiler dersinin temel tanımlarından biri, sosyal bilimleri küçük yaş grupları için basitleştirmektir (Öntaş, Çarıkçı ve Sezgin, 2021). Bu durum sosyal bilgiler eğitiminin küçük yaş gruplarına indirgenebilir özelliğine dikkat çekmektedir.

Okul öncesi dönemde verilen sosyal bilgiler eğitiminin önemini daha iyi anlayabilmek için bireylerin gelişim özelliklerini yakından tanımak gerekmektedir. 36 ay- 60 ay arasındaki çocuklar toplumun farklı üyelerini ve gruplarını taklit etmekten hoşlanarak rol oynamak istemektedirler. Bu durum da toplumdaki kişileri daha iyi anlamalarına fırsat sağlayacaktır. Böylelikle sosyal ilişkileri anlamlandırıp daha iyi ilişkiler kurma olanağı yaratacaktır (Uçuş Güldalı, 2017). Okul öncesi dönemde bulunan çocukların önemli özelliklerinden biri de meraklı olmalarıdır. Özellikle kendileri ve çevreleri ile ilgili olan olaylara ilgilileri yüksektir. Çevrelerinde bulunan kişilere, nesnelere, olay ve olgulara yönelik sorular sorarak ilgileri olduğunu göstermektedirler (Güler ve Tuğrul, 2007). Bu durum sosyal bilgiler eğitimine olan ilgiyi arttırmaktadır. Çünkü sosyal bilgiler dersi konularını günlük hayattan almaktadır. Okul

öncesi eğitimcileri bu durumu fırsat bilerek öğrencilerin dikkatini sosyal bilgiler konularına yönleltmelidir.

Okul öncesi dönemdeki bireylerin eğitimi için özel hazırlıkların yapılması gerekmektedir. Bundan dolayı okul öncesi eğitimcilerinin kendini geliştirmiş, donanımlı bireyler olması önemlidir. Bu durum sosyal bilgiler eğitimi için de geçerlidir. Okul öncesi eğitimcilerinin sosyal bilgilerin doğasını anlaması bu alanda sağlıklı bilgiler vermesi açısından oldukça önemlidir (Uçuş Güldalı, 2017). Öğrenmenin en hızlı olduğu okul öncesi dönemde öğretmenler; farklılıklara saygı, çeşitli kültürler ve farklı bakış açıları gibi sosyal bilgiler konularının üzerinde durarak bu dönemi iyi bir şekilde değerlendirmeleri gerekmektedir (Mindes, 2005). Ancak Husband'ın (2010) yaptığı araştırmada okul öncesi eğitimcileri, temelde ırk ve baskı gibi durumlardan dolayı erken yaşlarda verilen sosyal bilgiler eğitimini sakıncalı olarak görmektedirler. Aktın'ın (2014) araştırmasında ise bu durumun tersini savunan okul öncesi eğitimcileri uygun yöntem ve tekniklerle erken yaşlarda sosyal bilgiler eğitiminin verilebileceğini savunmaktadırlar.

Okul öncesi eğitimde sosyal bilgiler eğitiminin özellikle önem verdiği anlayış, küresel sorunları çözmek adına gerekli problem çözme ve eleştirel düşünme becerisine dayalı demokratik bir vatandaş yetiştirme gayesidir (Wallace, 2006; akt. Akhan ve Şimşek Çetin, 2015). Okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitimi, ne kadar fazla verilirse demokratik ve insani değerlerle bezenmiş, toplumsal bilgi ve davranışlarla donanmış bireylerin artması o kadar fazla olacaktır (NCSS, 1988; akt. Coşkun Keskin ve Daysal Ersoy, 2012). Erken yaşlarda etkili ve demokratik vatandaşlar yetiştirmek amacıyla sosyal bilgiler programı dört temel amaç üzerinde yapılmaktadır: vatandaşlık, bilgi, değer ve beceriler (Uçuş ve Demirbaş, 2017). Bu durumda okul öncesi dönemde kazandırılması gereken sosyal bilgiler ve özellikle vatandaşlık eğitimi bağlamındaki değerleri şansa bırakmadan sistemli bir şekilde öğreterek, ileriki yaşlarda kazandırılması istenen bu değerlerin sağlam bir temele oturtulmasına yardımcı olacaktır (Aktın, 2014).

Vatandaşlık becerileri ile ilgili temellerin de okul öncesi dönemde atıldığı bilinmektedir (Öntaş, Çarıkçı ve Sezgin, 2021). Okul öncesi döneminde sosyal bilgiler eğitiminin odak noktası dünyaya etkili ve verimli vatandaşlar yetiştirerek çoklu düşünme perspektifine sahip bireyler yetiştirmektir (Mindes, 2005). Bu eğitim sayesinde çocukların deneyimleri sınıf, okul ve daha geniş toplumda vatandaşlık tutumlarını şekillendirmektedir (Mardell, 2011; akt. NCSS,

2019). Aynı zamanda demokratik bir toplumun katılımcı, rasyonel, insancıl ve etkin üyeleri olmalarını sağlayacaktır (Maple, 2005).

Ülkemizde sosyal bilgiler eğitimi 4. sınıftan itibaren verilmektedir. Ancak bazı ülkelerin programında sosyal bilgiler eğitiminin, okul öncesi dönemden itibaren yer aldığı görülmektedir. Bu ülkelerden biri de Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'dir (Coşkun Keskin ve Daysal Ersoy, 2012). ABD'de okul öncesi eğitim programlarında sosyal bilgiler programı bulunmaktadır. İlkokul ve ortaokul programlarına benzer şekilde program, tarih, coğrafya, antropoloji sosyoloji ve ekonomi olarak alt bölümlere ayrılmıştır. Buradaki önemli nokta okul öncesi eğitime yönelik uygulanan sosyal bilgiler programı sınıftaki çocuklar tarafından belirlenmektedir. Bu bakımdan program esnek bir özellik taşımaktadır (Coşkun Keskin ve Kırtel, 2016).

Türkiye'nin aksine ABD'de sosyal bilgiler eğitimi, okul öncesi eğitiminin ayrılmaz bir kısmı olarak görülmüş ve erken yaşlarda alınmayan bu eğitimin çocuğun ileriki dönemlerinde edineceği vatandaşlık bilincine olumsuz yönde yansıtacağı düşünülmüştür (MHSSCF, 2003; HSSFCPS, 2009, NCSSS-K12, 2006; akt. Aktın ve Dilek, 2014). Okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminde önde gelen ülkelerden olan ABD, çocuğun sosyal duygusal gelişim alanlarının hedeflerinden olan ahlak algısı oluşturma, empati yeteneği geliştirme, sosyal sorumluluk duygusu pekiştirme gibi hedefleri NCSS standartları ile harmanlayarak demokratik toplumun temelini oluşturmaktadır (Uçuş Güldalı, 2017). Amerika Birleşik Devletleri'nde okul öncesi eğitimi üzerine çalışmalar yapan *Erken Çocukluk Eğitimi Ulusal Birliği (NAEYC)* 'ne göre okul öncesi dönemde verilen sosyal bilgiler eğitimi, demokrasinin benimsenmesinde ve geleceğin vatandaşlarının yetiştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır (NAEYC, 2009, s.1 akt; Aktın, 2014).

ABD'de okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitimi 4 temel konu üzerinde şekillenmektedir (Mindes, 2005):

- Göçmenlik (insanlar ABD'ye nasıl geldiler?)
- Bankacılık (bankaların görevi nedir?)
- Ulaşım (toplulukta nasıl hareket ederiz)
- Miras (geçmişte atalarımız nasıl yaşamıştı?)

Görüldüğü üzere ABD, okul öncesi eğitiminde sosyal bilgiler eğitimi verirken geçmişe ait konulara özellikle değinmekle birlikte günümüz yaşam koşullarına çocuğu daha iyi bir

şekilde adapte etme amacıyla da günlük yaşam becerilerini kolaylaştıracak bilgileri çocuğa sunmaktadır.

ABD’de okul öncesi eğitiminde sosyal bilgiler müfredatı, bireyin kendisini ve çevresini tanımasına odaklanmaktadır. Bu konuları zengin bir şekilde planlamak için bireyin bulunduğu çevre büyük önem taşımaktadır. “Nerede yaşamaktayız? Akrabalarımızı neden ve ne zaman ziyaret ederiz? Aile hayatımızdaki önemli noktalar nelerdir? Gibi kültürel içerikle birlikte günlük yaşamla ilgili çiftçiler ne yetiştirir? Komşum ne kadar uzakta?” konuları da okul öncesinde sosyal bilgiler kapsamında verilenler arasında yer almaktadırlar (Mindes, 2015).

Amerika Birleşik Devletleri haricinde okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminin verildiği ülkelerden biri de Norveç’tir. Bu çocukların içinde doğdukları ve rol alacakları topluma uyum sağlamaları bakımından önemli olarak görülmektedir. Yine Norveç’te okul öncesi eğitiminde sosyal bilgiler konuları ele alınmasına rağmen okul öncesi eğitimi bağlamında sosyal bilgiler eğitimi üzerine çok az araştırma bulunduğu görülmektedir (Rosenberg, 2020). Bu durum okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitimine yeterince önem verilmediğini göstermektedir. İngiltere’de ise okul öncesi eğitimi programına bakıldığında birebir sosyal bilgiler eğitiminin varlığı bulunmasa da tarihi düşünme becerisini geliştirecek yönde etkinliklerin mevcut olduğu uygulamalar görülmektedir (Coşkun Keskin ve Kırtel, 2016).

Türkiye’de ise var olan MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programına göz atıldığında; sosyal bilgiler ve sosyal bilgiler eğitimi içerisinde ele alınabilecek konulara yer verilmediği görülmektedir. Bunun sebebi olarak da okul öncesi dönem çocuklarının sosyal bilgiler kavramlarını algılayabilecek düzeyde olmadıkları algısı gösterilmektedir (Coşkun Keskin ve Kırtel, 2016). Oysa yapılan araştırmalar bu düşüncenin doğru olmadığını desteklemektedir (Aktın, 2014; Coşkun Keskin ve Kırtel, 2016; Coşkun Keskin ve Daysal Ersoy, 2012; Kırtel, 2012).

Çok kültürlü ülkelerde vatandaş yetiştirme kaygısı önemli bir yer almaktadır (Kaya, 2017). Günümüz dünyasında yaşanan küresel sorunlardan öne çıkan mülteci sorunu ile birlikte özellikle ülkemiz yoğun göç olan ülkeler konumunda bulunmaktadır. Bundan dolayı farklı ırka ve kültüre sahip bu bireyleri topluma daha iyi entegre edebilmek ve vatandaşlık duygularını geliştirebilmek adına sosyal bilgiler dersi daha öne çıkan bir ders konumuna gelmektedir. Daha etkili bir vatandaşlık eğitimi için ise sosyal bilgiler eğitiminin küçük yaşlardan itibaren verilmesi önemlidir. Çünkü çocuk birinci sınıfa geçtiğinde vatandaşlık algısını informal olarak,

iyi ya da kötü bir şekilde edinmiş halde gelmektedir. Algı ve tutum değiştirmenin zor bir durum olduğu göz önüne alındığında vatandaşlık değerlerinin kazandırılmasıyla ilgili yapılacak çalışmalar için birinci sınıfın geç olduğu görülmektedir (Aktın, 2014). Öyle ki vatandaşlık eğitiminin verildiği temel ders olan sosyal bilgiler dersi ülkemizde 4. Sınıftan itibaren verilmektedir (MEB, 2018b). Bu durumun okul öncesinde verilmesi gereken sosyal bilgiler eğitimi anlayışını güçlendireceği söylenebilmektedir.

2.3.1. Farklı Ülkelerin Okul Öncesi Programlarında Sosyal Bilgiler Eğitimi

Öğretim programı, öğrenen kişiye okulda ya da okul dışında planlanmış etkinlikler aracılığıyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneğidir (Demirel, 2014). Öğretim programları sayesinde eğitim faaliyetleri sistemli bir şekilde ilerlemektedir. Günümüz vatandaşlarını yetiştirmek amacıyla gerekli bilgi, beceri ve değerlerle bezenmiş sosyal bilgiler öğretim programı ise en genel haliyle öğretmenin önderliğinde hedeflenen temel bilgileri öğrencilere ulaştırma gayesi taşıyan bir program niteliğindedir (Taş ve Kıröğlu, 2017). Sosyal bilgiler öğretim programı (MEB, 2018b), İlkokul 4 ve ortaokul 5, 6 ve 7. Sınıflar için hazırlanan yol gösterici bir kılavuz konumundadır. Bünyesinde özel amaçlar, değerler, yetkinlikler ve kazanımlar yer almaktadır. Programların sarmallığı anlayışı sosyal bilgiler öğretim programı içinde geçerlidir. Sosyal bilgiler eğitiminin daha küçük yaş gruplarında ele alınan versiyonu ise hayat bilgisi dersidir.

Türkiye’de uygulanan Hayat Bilgisi Eğitim Programı, 1-3. Sınıflar arasında uygulanmaktadır ve bu dersin kapsamı ile içeriği sosyal bilgiler eğitimiyle yakından ilişkilidir (MEB, 2017). Hayat bilgisi dersinin varlığı, genellikle 6 yaşında olup 1. Sınıfa giden çocukların sosyal bilgiler ile ilişkili konuları küçük yaşlardan itibaren gördüğünü göstermektedir. Bu durum aralarında sadece birkaç yaş farkı bulunan okul öncesi dönemi çocuklarının sosyal bilgiler konularını algılayabileceklerine kanıt olabilmektedir.

Ülkemizdeki sosyal bilgiler öğretim programına bakıldığında (MEB, 2018b), programın daha çok ortaokul öğrencilerine yönelik hazırlandığını söylemek mümkündür. Ancak küçük yaşlardaki çocuklar için NCSS’nin tanımladığı sosyal bilgiler içeriği ve kapsamı anaokulu ile ilkokulun ilk zamanlarını kapsamaktadır. Bu içerik şu şekildedir (Mindes, 2005):

- Anaokulu: Sosyal olarak bireyin kendisine ilişkin farkındalık
- 1.Sınıf: Aile ve okul hayatında birey
- 2. Sınıf: Komşuluk ilişkileri

- 3. Sınıf: Dünyayı, çevresindeki diğer bireylerle paylaşmadır.

ABD eğitim sisteminde erken çocukluk eğitiminde öğretmenler, öğrencilerin duygusal ve sosyal becerilerini desteklerken sosyal bilgiler dersi ile bağlantı kurmaktadır. Çocukların sınıf ortamına uyum sağlaması amaçlanmaktadır. Erken çocukluk eğitiminde verilen sosyal bilgiler eğitimi sayesinde çocuklar farklı disiplinler hakkında araştırmalar yapabilir böylece ilerleyen dönemlerde sosyal bilgilere yönelik eğilimleri olumlu yönde etkilenebilir (Mindes, 2015). Sosyal bilgiler farklı disiplinler ile iç içedir. Erken çocukluk eğitimcileri çocukların demokrasi, kişilik ve aile, konum, ekonomi ile ilgili basit kavramlar, kültür ve farklı kültürlere saygı gibi kavramları anlamasına yardımcı olur. Böylece okul iklimi ve toplumda istendik yönde etkilenir (Epstein, 2014). Bunun yanında Mindes'e (2005) göre de erken çocukluk eğitiminde verilen sosyal bilgiler öğretimi ile sosyal yaşama uyum sağlar. Dürüstlük, adalet, nezaket ve empati gibi değerleri benimsemesine yardımcı olur.

Norveç eğitim sistemi içerisinde de sosyal bilgiler eğitimi erken çocukluk eğitiminde başlamaktadır. 2017 yılında uygulanmaya başlayan Norveç okul öncesi eğitim programına bakıldığında 7 öğrenme alanından oluştuğu görülmektedir (Rosenberg, 2020). Özellikle Yerel Topluluk ve Toplum öğrenme alanında sosyal bilgiler dersi konuları yer almaktadır (Kunnskapsdepartementet, 2017; akt. Rosenberg, 2020). Bu öğrenme alanında çocuklara üyesi olacak toplumun kültürel özelliklerini tanıtmaktır. Okul öncesi eğitimde farklılıklara saygı ve eşitlik temel değerler olarak yer almaktadır (Rosenberg, 2020).

Görüldüğü üzere ABD ve Norveç'te uygulanan sosyal bilgiler öğretim programı okul öncesi eğitimini de ele alacak şekilde düzenlenmektedir. Ancak ülkemizde var olan sosyal bilgiler öğretim programında okul öncesi eğitimi ile ilgili herhangi bir ibare yer almamaktadır (MEB, 2013). Sosyal bilgiler öğretim programında birebir okul öncesi eğitimi ile ilgili bilgiler yer almamasına karşın benzerlik kurabileceğimiz birtakım bilgiler yer almaktadır (MEB, 2018b).

Sosyal bilgiler öğretim programının uygulamasında dikkat edilecek noktalar ile ilgili bölümde belirli gün ve haftalar ile ilgili şu ifadeler yer almaktadır (MEB, 2018b, s.10):

“Millî ve dinî bayramlar, mahallî kurtuluş ve kutlama günleri, önemli olaylar, belirli gün ve haftalardan yararlanılarak öğrencilerin tarihsel duyarlılığı ve milli bilinçleri geliştirilmelidir.”

Belirli gün ve haftalardan en çok yararlanılan eğitim kademelerinden biri de okul öncesi dönemidir. Nitekim Okul öncesi eğitim programında önerilen belirli gün ve haftalara dair bir tablo yer almaktadır. Bunun haricinde okul öncesi eğitiminde belirli gün ve haftalara yer verilirken bu haftalarla ilgili çeşitli etkinliklerin planlanması gerektiğinin de üstünde durulmaktadır (MEB, 2013, s.38):

“Öğretmen gerekli zaman ve durumlarda seçilen temalara uygun olarak bir süreliğine yeni merkezler de oluşturabilir. Örneğin, belirli gün ve haftalardan Kızılay haftasına girildiyse, Kızılay etkinliklerini çağrıştıran materyalleri barındıran bir merkez oluşturulabilir veya sınıfta kardeşi olan bir çocuk varsa bebekler ve gereksinimlerinin yer aldığı bir merkez hazırlanabilir.”

Hem sosyal bilgiler öğretim programı hem okul öncesi eğitim programında belirli gün ve haftalara yönelik ifadeler yer almaktadır. Bu ifadeler sosyal bilgiler eğitiminde milli bilinç ve tarihsel duyarlılık geliştirmek amacıyla yer alırken okul öncesi eğitim programında öğretim merkezi olarak ele alındığı söylenebilmektedir.

Eğitim faaliyetlerini gerçekleştirirken okul dışı ortamlardan yararlanmanın önemi bilinmektedir. Sosyal bilgiler öğretim programında okul dışı eğitim ortamlarına yönelik aşağıdaki ifadeler yer almaktadır (MEB, 2018b, s.10):

“Sosyal Bilgiler öğretiminde okul dışı ortamlardan da faydalanmaya önem verilmelidir. Bu çalışmalar okulun yakın çevresinden (okul bahçesi gibi) pazaryerine, resmî dairelere, fabrikalara, sergilere, arkeolojik kazı alanlarına, atölyelere, müzelere ve tarihî mekânlara (tarihî yapılar, anıtlar, müze-kentler, savaş alanları, sanal müze gezisi vb.) yönelik olabilir. Ayrıca uygun konularda sözlü tarih ve yerel tarih çalışmaları da yapılmalıdır.”

Programda, sosyal bilgiler eğitiminde okul dışı ortamlardan faydalanmanın gerekliliği özellikle belirtilmektedir. Benzer durum okul öncesi eğitim programında da geçerlidir (MEB, 2013, s.16):

“...Çocuklar özgürce deneyimlerde bulunup rahat hareket edebildikleri ortamlarda daha iyi gelişir, becerilerini sergileyebilirler. Merkezler, iç mekânlarda olduğu kadar dış mekânlarda da düzenlenmelidir.”

Sosyal bilgiler öğretim programında okul öncesi eğitimi ile ilişkilendirilebilecek birtakım noktalar bulunsa da bunların yeteri kadar olmadığı göze çarpmaktadır. Bu durum

ülkemizde okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminin öneminin yeteri kadar anlaşılmadığını göstermektedir.

2.3.2. Okul Öncesi Programlarında Sosyal Bilgiler Eğitimi

Okul öncesi eğitim programı, genel ve özel amaç ile kazanımlara sahip, öğretmenin bu amaçlar doğrultusunda öğrencilere kazandırmayı amaçladığı etkinlikleri içinde barındıran organize bir eğitimsel yapıdır. Bu program ile çocuğun, psikomotor, dil, öz bakım, sosyo-duyuşsal ve bilişsel gelişim basamakları desteklenerek, okul çağının ilk temeli atılmaktadır. Program aynı zamanda yetenek ve becerilerinin geliştirilebildiği öğrenci merkezli, esnek ve sarmal bir yapıya sahiptir (Uçuş ve Demirbaş, 2017). MEB (2013) tarafından hazırlanmış bu okul öncesi programının sarmal ve esnek yapıda olması okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminin verilmesi açısından elverişli bir ortam sunmaktadır. Bu durum özellikle sosyal duyuşsal alan kazanımı ve göstergeleri için söylenebilmektedir. Programın esnekliğinden faydalananak olan okul öncesi eğitimcileri belirli yaklaşımlar doğrultusunda öğrenme merkezleri oluşturarak sosyal bilgiler eğitimini okul öncesi dönemine entegre edebilir ve ayakları yere daha sağlam basan bireylerin yetişmesine katkı sağlayabilir (Uçuş Güldalı, 2017).

MEB (2013) okul öncesi eğitim programı incelendiğinde kazanımların; bilişsel gelişim, sosyal duygusal gelişim, dil gelişimi, motor gelişimi ve öz bakım becerileri gibi farklı alanlara yönelik olarak gruplandırıldığı görülmektedir. Bu grupların tümü incelendiğinde tarih ve sosyal bilgiler eğitimi içeriklerine yönelik becerilere sınırlı da olsa dil gelişimi ve bilişsel gelişimi barındıran kazanımların içerisinde yer verildiği görülmektedir (Aktın ve Dilek, 2014). Bu kazanımların büyük çoğunluğunun sosyal bilgiler dersi ile ilişkili olduğu görülmektedir. MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan kazanımların, MEB (2018b) Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında karşılık bulduğu bazı kazanım örnekleri aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 1. Okul Öncesi Eğitim Programında Sosyal Bilgiler Dersine Karşılık Gelen Kazanım Örnekleri

OKUL ÖNCESİ KAZANIMLARI	Bilişsel Gelişimle ilgili Kazanımlar	Kazanım 10. Mekânda konumla ilgili yönergeleri uygular.	SB.4.3.1. Çevresindeki herhangi bir yerin konumu ile ilgili çıkarımlarda bulunur.
		Kazanım 18. Zamanla ilgili kavramları açıklar.	SB.4.1.2. Yaşamına ilişkin belli başlı olayları kronolojik sıraya koyar.
		Kazanım 21. Atatürk'ü tanır ve Türk toplumu için önemini açıklar.	SB.4.2.4. Milli Mücadele kahramanlarının hayatlarından hareketle Milli Mücadele'nin önemini kavrar.
	Sosyal Duygusal Gelişim ile ilgili Kazanımlar	Kazanım 1. Kendisine ait özellikleri tanıtır.	SB.4.1.3. Bireysel ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerini tanıtır.
		Kazanım 2. Ailesiyle ilgili özellikleri tanıtır.	SB.4.1.2. Yaşamına ilişkin belli başlı olayları kronolojik sıraya koyar.
		Kazanım 6. Kendisinin ve başkalarının haklarını korur.	SB.4.6.1. Çocuk olarak sahip olduğu haklara örnekler verir.
		Kazanım 8. Farklılıklara saygı gösterir.	SB.4.1.5. Diğer bireylerin farklı özelliklerini saygı ile karşılar
		Kazanım 9. Farklı kültürel özellikleri açıklar.	SB.4.7.3. Farklı ülkelere ait kültürel unsurlarla ülkemizin sahip olduğu kültürel unsurları karşılaştırır.
		Kazanım 10. Sorumluluklarını yerine getirir.	SB.4.6.2. Aile ve okul yaşamındaki söz ve eylemlerinin sorumluluğunu alır.
		Kazanım 13. Estetik değerleri korur.	SB.5.2.2. Çevresindeki doğal varlıklar ile tarihî mekânları, nesneleri ve eserleri tanıtır.
Sosyal Bilgiler Kazanımları	Kazanım 14. Sanat eserlerinin değerini fark eder.	SB.7.2.5. Osmanlı kültür, sanat ve estetik anlayışına örnekler verir.	
	Kazanım 16. Toplumsal yaşamda bireylerin farklı rol ve görevleri olduğunu açıklar.	SB.5.1.3. Sahip olduğu haklarının farkında olan bir birey olarak katıldığı gruplarda aldığı rollerin gerektirdiği görev ve sorumluluklara uygun davranır.	
	Kazanım 17. Başkalarıyla sorunlarını çözer.	SB.6.1.5. Bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini savunur.	

Tablo 1 incelendiğinde okul öncesi programında sosyal bilgilere denk gelen kazanımlarının çoğunluğunun 4. sınıfta karşılık bulduğunu söylemek mümkündür. Bunları 5.sınıf takip etmekte ve 6. ile 7. sınıflarda ise yine bir tane ilgili kazanımın olduğu görülmektedir. Tüm bu bilgiler ışığında okul öncesi kazanımlarının sosyal bilgiler ile yakından ilgili olduğu görülmektedir. Öte yandan sosyal bilgiler dersinin ilköğretim 1, 2 ve 3.sınıflarda ki karşılığı olan hayat bilgisi dersinin de programın sarmallığı bakımından incelendiğinde okul öncesi eğitimi ile ilişkilendirebileceğimiz kazanımların mevcut olduğu görülmektedir. MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan kazanımların, MEB (2018b) Hayat Bilgisi

Dersi Öğretim Programında karşılık bulduğu bazı kazanım örnekleri Uçuş Güldalı ve Demirbaş (2017) tarafından aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 2. Okul Öncesi Eğitim Programında Hayat Bilgisi Dersine Karşılık Gelen Kazanım Örnekleri

OKUL ÖNCESİ KAZANIMLARI	Bilişsel Gelişimle ilgili Kazanımlar	Kazanım 1. Nesne/ durum/olaya dikkatini verir.	H.B.1.4.2. Okula geliş ve okuldan gidişlerde insanların trafikteki davranışlarını gözlemler.
		Kazanım 5. Nesne veya varlıkları gözlemler.	H.B.1.6.1. Yakın çevresinde bulunan hayvanları gözlemler.
		Kazanım 10. Mekânda konumla ilgili yönergeleri uygular.	HB.1.1.4. Sınıfının okul içindeki yerini bulur.
		Kazanım 13. Günlük yaşamda kullanılan sembolleri tanır.	H.B.1.4.3. Okula geliş ve okuldan gidişlerde trafik kurallarına uyar.
		Kazanım 21. Atatürk'ü tanır ve Türk toplumu için önemini açıklar.	H.B.1.5.5. Atatürk'ün hayatını bilir.
	Sosyal Duygusal Gelişim ile ilgili Kazanımlar	Kazanım 1. Kendisine ait özellikleri tanıtır.	H.B.1.1.1. Sınıf içi tanışma etkinliğine katılır.
		Kazanım 2. Ailesiyle ilgili özellikleri tanıtır.	H.B.1.2.1. Aile bireylerini tanıtır.
		Kazanım 7. Bir işi veya görevi başarmak için kendini güdüler.	H.B.1.1.13. Okul içi etkinliklerde görev almaya istekli olur.
		Kazanım 8. Farklılıklara saygı gösterir.	H.B.1.1.2. Kendisi ve akranları ile benzer ve farklı yönlerini ayırt eder.
		Kazanım 9. Farklı kültürel özellikleri açıklar.	H.B.1.5.4. Ülkemizde, farklı kültürlerden insanlarla bir arada yaşadığını fark eder.
		Kazanım 10. Sorumluluklarını yerine getirir.	H.B.1.2.5. Evdeki kaynakları verimli bir şekilde kullanır.
		Kazanım 11. Atatürk ile ilgili etkinliklerde sorumluluk alır.	H.B.1.5.6. Bayram, kutlama ve törenlere katılmaya istekli olur.
		Kazanım 12. Değişik ortamlardaki kurallara uyar.	H.B.1.1.3. Okula geliş ve okuldan gidişlerde güvenlik kurallarına uyar.
		Kazanım 13. Estetik değerleri korur.	H.B.1.5.2. Yakın çevresindeki tarihi, doğal ve turistik yerleri fark eder.
		Kazanım 16. Toplumsal yaşamda bireylerin farklı rol ve görevleri olduğunu açıklar.	H.B.1.1.8. Okul çalışanlarını tanır.

(Uçuş Güldalı ve Demirbaş, 2017)

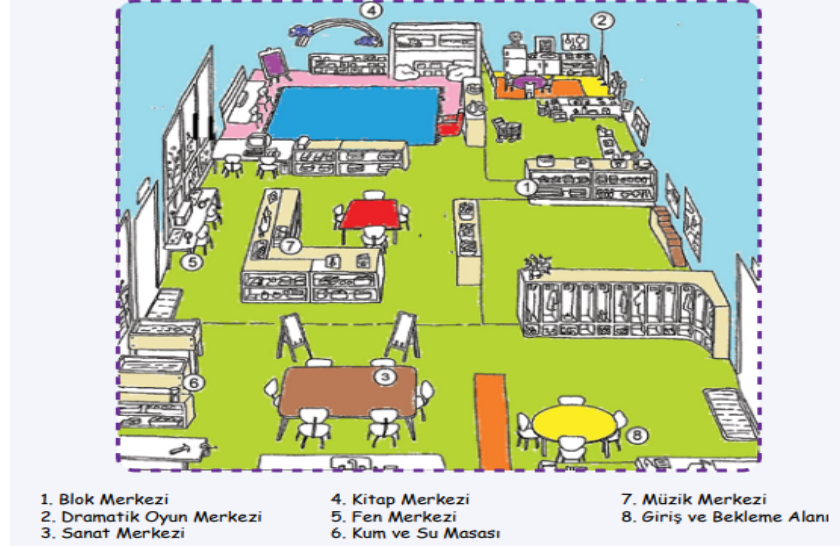
Tablo 2 incelendiğinde okul öncesine ait bazı kazanımların hayat bilgisi kazanımları ile örtüştüğü görülmektedir. Hayat bilgisi dersi sosyal bilgiler dersinin ilkökul basamağını oluşturmaktadır. Öyleyse okul öncesi eğitim programlarında, sosyal bilgilerle ilgili kazanımlara daha fazla yer verilmeli ve bununla ilgili öğrencinin ilgi ve ihtiyacını karşılayacak şekilde etkinlik örneklerinin programlarda yer alması gerektiği söylenebilmektedir.

2013 Okul öncesi programı özelliklerine bakıldığında, tema bir araç olarak kullanılmakta ve bu bağlamda okul öncesi eğitimcileri gösterge ve kazanımları destekleyecek uygun etkinlikleri belirlemektedir. Bir diğer anlamıyla belli bir içeriğin olmadığı görülürken, programın esnek özelliği ön plana çıkmaktadır (Uçuş ve Demirbaş, 2017). Bu noktada önemli görev okul öncesi eğitimcilerine düşmektedir. Okul öncesi eğitim programında açık bir şekilde sosyal çalışma alanlarına yönelik ifadeler bulunmamaktadır. Ancak program incelendiğinde sosyal bilimlere yönelik örtük olarak birçok amacın olduğu fark edilmektedir (Güler ve Tuğrul, 2007). Bruner'in de ortaya koyduğu sarmal programlama yaklaşımına göre, okul öncesi dönemde ve ilkokulda her yaş ve sınıf düzeyine göre verilebilen bir yapı olan alan sosyal bilimler alanıdır (Uçuş ve Demirbaş, 2017). Okul öncesi eğitimcileri programın esnekliğinden de faydalanarak bu sosyal bilimler derslerine daha çok yer vermesi gerekmektedir.

2.3.3. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitimi Nasıl Verilebilir?

Çocuğun gelecek yaşantılarına temel oluşturması için okul öncesi programında sosyal bilgiler eğitimine yer verilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır (Kırtel, 2012). Bu eğitime yer verilirken belirli yaklaşımların dikkate alınması önemlidir. Okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitimi için uygun olan yaklaşım çeşitleri High/Scope, Montessori ve Reggio Emilia'dır. Bu yaklaşımlar küçük yaştaki çocukların sosyal bilgileri yapılandırırken “nasıl” ve “ne” sorularını kullanmalarını sağlayarak öğrenme sürecini daha iyi anlamlandırmalarına yardımcı olmaktadır. Reggio Emilia yaklaşımında, öğrenci, öğretmen ve aile iş birliğinde demokrasi ve NCSS hedeflerini ele alırken, saygıyı ön plana alan bir özelliğe sahiptir. Montessori yaklaşımında, coğrafya ve tarih dersleri 3 yaşından itibaren önemli disiplinlerken çocuğun öğrenme çevresinin düzeni ve okul düzeni ile ilgili bölümleri içermektedir. High scope ise, çocukların bağımsızlığını temele alarak bunları sorumluluk ve iş birliği ile destekleyen bir anlayışa sahiptir (Uçuş Güldalı, 2017).

MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı incelendiğinde örnek eğitim ortamına yönelik öneride bulunulduğu görülmektedir:

Şekil 4. Okul Öncesi Eğitiminde Sınıf Ortamı (MEB, 2013, s.38)

Programda verilen şekil 4'e göre ideal okul öncesi eğitim sınıfının fen merkezi, sanat merkezi, müzik merkezi gibi bölümlerden oluşması gerektiği belirtilmiştir. Belirtilen merkezlerin yanı sıra sosyal bilgiler ile ilgili merkezlerin olmaması dikkat çekmektedir. Bireyin toplumsal hayatta var olmasını sağlayan yegâne derslerden olan sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili merkezlerin yer alması küçük yaş gruplarının vatandaşlık algısını şekillendirebilecektir. Nitekim birçok ülkenin okul öncesi programı incelendiğinde ise sosyal bilgiler eğitiminin yer aldığı görülmektedir (Mindes, 2005; Kırtel, 2012; Rosenberg, 2020).

Dünyadaki birçok ülkenin okul öncesi programlarında sosyal bilgiler dersi yer almaktadır. Bu ülkelerden biri de Amerika Birleşik Devletleri'dir. ABD'deki okul öncesi programında sosyal bilgilere ilişkin dersler coğrafya, sosyoloji, tarih ve antropoloji olarak kategorileştirilmiştir. Bu sosyal bilim alanları ilkokula temel olduğu gibi lise seviyesinde verilen sosyal bilgiler dersi için de bir çerçeve niteliği taşımaktadır (Kırtel, 2012). Bu kapsamda ülkemizin okul öncesi eğitim programına sosyal bilgiler ile ilgili kazanımların eklenmesi, çocuğun gelecek yaşantısına bir hazırlık sağlamanın yanı sıra eğitimin ileri kademelerinde bulunan ilkokulda hayat bilgisi, ortaokulda sosyal bilgiler ve lisede tarih ile coğrafya gibi dersler içinde temel oluşturarak öğrencinin derslere daha kolay bir şekilde adapte olabilmelerini sağlayacağı düşünülmektedir.

Okul öncesinde eğitimi verilirken sosyal yapılar, insan ilişkileri, normlar ve değerler göz önünde tutulmalıdır. Özellikle bu dönemde kültürel çeşitlilikle karşılaşan çocuklar toplum içinde rollerini kavramaya başlayarak toplumsal kurallar ile karşılaşır. Yine bu dönemde

çocuklar paranın işlevini ve kronolojiyi anlamaya başlamaktadır. Bunun yanında çocuklar yön ve mesafe gibi coğrafi konuların da farkına varmaktadır (Epstein, 2014). Bu çerçevede okul öncesi çocuklarının aslında sosyal bilgiler dersi ile sık sık karşılaştığı aile, akran grubu ve okul da sosyal bilgiler dersine yönelik bilgiler edindiği görülmektedir.

Mindes (2005) erken çocukluk eğitiminde sosyal bilgiler müfredatına yönelik şu önerileri sunmuştur;

- Çocukların hazır bilgilerinden yararlanma. Örneğin önce evden başlayıp sonra mahalleyi inceleme.
- Yeni sosyal bilgiler kavramlarını ve süreçlerini geliştirme. Örneğin; sınıfa, okula veya topluluğa yönelik görsel ve haritalar oluşturma.
- Çocukların aktif katılacakları etkinlikler planlama.
- Yıl boyunca sınıf içinde karşılaşılan sorunlarla ilgili sosyal bilgileri kullanma. Sınıf sorunları hakkında tartışmalar yürütme, sınıf kuralları ve başkan seçimi vb....

Bu şekilde geliştirilen sosyal bilgiler müfredatı ile çocuklar günlük yaşamlarıyla bağlantı kurup kalıcı öğrenmelere temel oluşturabilir.

2.3.4. Okul Öncesi Eğitimi ve Sosyal Bilgiler Eğitiminin Ortak Amaçları

Sosyal bilgiler, her zaman erken yaşlarda öğretilmesi gereken bir ders olarak görülmüştür (Zhao ve Hoge, 2005). Bunun sebebi taşıdığı amaçlardan kaynaklanmaktadır. Her şeyden önce bireyi hayata hazırlama amacı taşıyan bu dersin erken yaşlardan itibaren öğretilmesinin daha etkili olacağı düşünülmektedir.

Okul öncesi eğitimi ise çocukları zihinsel ve bedensel olarak ilkokula hazırlama amacı taşımaktadır. Bunun yanı sıra benlik bilincini aşılıyarak kendini ifade etmesine olanak sağlamaktadır (MEB, 2011). MEB (2013, s.10) okul öncesi eğitim programında okul öncesi eğitiminin amaçlarını şu şekilde ele almaktadır:

- Çocukların beden, zihin ve duygu gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak,
- Onları ilkokula hazırlamak,
- Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak,
- Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır.

Programda belirtilen amaçlar, çocukları hayata hazırlamak, eşit koşullarda yetişmelerini sağlamak ve dilimizi doğru kullanmak üzerine kurgulanmıştır. Benzer amaçları taşıyan sosyal bilgiler eğitimi ise bireyi gelecek yaşantısına hazırlarken milli kültür ve bilinç çerçevesinde yetiştirmeyi amaçladığı söylenebilmektedir. Bunun yanı sıra MEB (2013, s.11) okul öncesi eğitim programında verilen temel ilkelerden bazıları şu şekilde yer almaktadır:

- Okul öncesi eğitimi çocuğun gereksinimlerine ve bireysel farklılıklarına uygun olmalıdır.
- Okul öncesi eğitimi çocuğun motor, sosyal ve duygusal, dil ve bilişsel gelişimini desteklemeli, öz bakım becerilerini kazandırmalı ve onu ilkokula hazırlamalıdır.
- Eğitim sürecinde çocuğun bildiklerinden başlanmalı ve deneyerek öğrenmesine olanak tanınmalıdır.
- Okul öncesi dönemde verilen eğitim ile çocukların sevgi, saygı, iş birliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma gibi duygu ve davranışları geliştirilmelidir.
- Eğitim, çocuğun kendine saygı ve güven duymasını sağlamalı; ona öz denetim kazandırmalıdır.
- Programlar hazırlanırken aile ve içinde bulunulan çevrenin özellikleri dikkate alınmalıdır.
- Eğitim sürecine çocuğun ve ailenin etkin katılımı sağlanmalıdır.
- Okul öncesi eğitimin süreçleriyle rehberlik hizmetleri bütünleştirilmelidir.

Bu temel ilkelere göz atıldığında okul öncesi eğitiminde aile ile etkileşim temele alınarak çocuğu bir sonraki eğitim kademesine hazırlayacak düzeyde ilkelere yer verildiği görülmektedir. Okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminin temel amacı ise sivil eğitim ya da vatandaşlık eğitimidir. Diğer amaçları ise Chapin (2006) şu şekilde ifade etmektedir:

- Sosyal bilim disiplinleriyle ilgili bilgi edinmek,
- Elde ettiği bilgiyi düşünebilme ve kullanabilme becerisini geliştirmek,
- Demokratik değerler ve inançlar geliştirmek,
- Vatandaşlık katılımıyla ilgili deneyimler kazandırmak olarak sıralanmaktadır.

Belirlenen bu amaçlar doğrultusunda okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimi alan bireyin, temelde sosyal bilim disiplinlerine uyum sağlayarak bu yönde beceri geliştirmesi ve temel vatandaşlık bilgisine yönelik deneyimler kazanması beklenmektedir. Türkiye’de mevcut olan MEB (2013) okul öncesi eğitim programında yer alan genel amaçlar ile kıyaslandığında,

Chapin'in (2006) belirlediği amaçların hiçbirine değinilmediği göze çarpmaktadır. Bu durum ülkemizde okul öncesi eğitiminde sosyal bilgiler eğitimine yeterince önem verilmediğine kanıt oluşturabilmektedir. Mevcut program göz önünde bulundurulduğunda okul öncesi eğitiminde sosyal bilgiler ile ilgili çalışmaların artması öneminin yeteri kadar anlaşılacağı düşüncesini kuvvetlendirmektedir.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde; araştırmada kullanılan model, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreçleri ile veri analizi neticesinde elde edilen sonuçların yorumlanmış hali yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminin içeriğini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada hem nitel hem de nicel yöntemlerin bir arada kullanıldığı bir teknik olan Delphi tekniği kullanılmıştır.

Delphi tekniği belirli standartlar ortaya koymak ve içerik oluşturmak adına sıklıkla kullanılmaktadır. Tekniğin hangi araştırma kapsamında ele alınabileceğine dair farklı kaynaklarda farklı bilgiler yer alsa da istatistiksel uzlaşmaya odaklanması yönünden nicel, uzmanların bireysel yargı ve görüşlerine başvurmasından dolayı ise nitel olarak da değerlendirilebilmektedir. Bundan dolayı hem nitel hem de nicel araştırmaların birlikte kullanıldığı karma bir yöntem olduğu söylenebilmektedir (Skulmoski, Hartman ve Krahn, 2007; Hung, Altschuld ve Lee, 2008). Bu araştırmada belirli katılımcı görüşleri doğrultusunda okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitime yönelik standartlar ortaya koymak ve bunu bir içerik halinde sunmak amaçlandığından Delphi tekniği tercih edilmiştir.

3.1.1. Delphi Tekniği

Delphi tekniği, belirlenmiş bir konuyla ilgili uzman grubunun görüşlerini almak amacıyla yapılan bir süreçtir (Yousuf, 2007). Bir diğer anlamıyla kontrollü olarak geribildirim sağlayan bir dizi anket süreci olarak tanımlanabilmektedir (Gill, Leslie, Grech ve Latour, 2013). Teknik ismini Antik Yunan'da kehanetlerde bulunan bir kâhinden almaktadır (Koontz ve O'Donnell, 1976). Delphi tekniği Helmer, Olaf ve arkadaşları tarafından 1950'li yılların başında RAND şirketinde savunma üzerine çalışmalar yapılırken geliştirilmiştir. İlk aşamada bir grup askeri uzman arasında fikir birliği sağlamak adına kullanılmıştır. 1960'ların ortasından 1960'ların sonuna kadar süren ikinci aşamada endüstri alanında bir tahmin aracı olarak yer almıştır. 1960'ların sonundan 1970'lerin ortasına kadar süren üçüncü aşamada ise teknik

popülerliğin iyice arttırmış, bununla ilgili çeşitli bildiri, rapor ve makaleler ele alınmıştır. Bu tarihten sonra ise çeşitli eleştiriler getirilse de teknik, sıklıkla kullanılmaya başlanmış ve bu yükselişini günümüze kadar sürdürmüştür (Yousuf, 2007).

Delphi tekniği, belirlenen konu üzerinde bir grup bilgili insanın bir araya gelmesine gerek olmayacak biçimde nispeten hızlı olarak görüş bildirmesidir. Aynı zamanda uygun bir şekilde yönetilen Delphi tekniği yanıtlayanlar için motive edici de olabilmektedir. Geri bildirimler sayesinde uzmanlar diğer uzmanların yanıtlarını değerlendirerek kendilerine yeni bir yol çizebilmektedirler (Macmillan, 1971). Öte yandan bu teknik kişilerin görüşlerinin alınmak istendiği ancak mesafe, zaman ve diğer faktörlerden dolayı kendilerine ulaşamadığı durumlarda da oldukça faydalı olabilmektedir. Çünkü Delphi için belirlenen uzman grubunu bir toplantıda toplamak zordur, hatta mümkün değildir (Yousuf, 2007). Delphi sürecinin üç önemli özelliğini Macmillan (1971) şu şekilde ifade etmektedir:

- Kontrollü geri bildirim
- İstatiksel grup yardımı
- Anonimlik

Bu gibi özelliklerin yanı sıra tekniğin dezavantajlarını dile getiren uzmanlar duygusal ve sosyal desteğin yokluğu, sürecin daha çok mekanik ve motive edici etmenlerden uzak olarak ilerlemesi gibi durumları eleştirmektedirler (Van de Ven, 1974). Nitekim Delphi tekniği bünyesinde birçok yanlış anlamayı barındırmaktadır. Turoff ve Hiltz (1996) bu konuyla ilgili kavram yanlışlarından bazılarını şu şekilde değinmektedir:

- Gelecekteki olayları tahmin etmek amacıyla bir grup tarafından hızlı bir fikir birliği oluşturmak amacıyla kullanılan bir yöntemdir.
- Bilgi toplamak amacıyla isimli anketlerin kullanılmasıdır.
- Grup yargısının nicelleştirilmesi adına kullanılan bir yöntemdir.

Bu yanlışların bir kısmı doğru olsa da genellikle aşırı basitleştirilmiş veya kapsamı dışına çıkılmış ifadeler içermektedir. Örneğin bazı araştırmacılar Delphinin bir uzlaşma aracından ibaret olduğunu belirtmektedirler. Ancak Delphi tekniği eleştirel bir inceleme ve tartışma üretmeyi amaçlayan bir iletişim yapısıdır. Yeni bilgiler ortaya koymak veya mevcut sorunları tanımlamak adına kullanılmaktadır (Green, 2014). Bu çalışmada ise öğretmenlere ve öğretim elemanlarına gönderilen Delphi anketlerinde yöneltilen sorular ile okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimi içeriğinin belirlenmesi amacıyla bir dizi sorular yöneltilmiş ve katılımcı bilgileri gizli tutularak mevcut probleme yönelik görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Delphi tekniğinin amacının ve özelliklerinin bilinmesinin yanı sıra bu sürecin verimli yönetilmesi adına önem kazanan bazı durumları da göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Lewis (1984), bir Delphi çalışmasının güçlü bir sonuca ulaşabilmesi adına sahip olması gereken özellikler hakkında şunları belirtmektedir:

- Bilinen bir soruna aktif çözüm araması
- Etkilenen kişiler ya da çalışmaya dahil olan kişilerin iş birliği içinde hareket etmesi
- Delphi çalışmasını yürüten kişi/kişilerin süreci iyi yönetebilmesi

Çalışmada Delphi sürecini araştırmacının kendisi yönetmiş olup, mevcut sorunların çözümlenebilmesi için katılımcılara mail atılmış, bilgileri gizli kalacak şekilde sorulara yönelik fikir birliğine varılabilmesi için verdikleri yanıtlar bir sonraki Delphi turunda ortak maddeler ve kararsız kalınan maddeler belirlenerek kendilerine ikinci tur anketinde tekrar yöneltilecek iş birliği içinde hareket etmeleri sağlanmıştır. Delphi sürecinin ilk adımını tekniğine uygun konunun seçilmesi oluşturmaktadır. Teknik her konuya uygun olarak uygulanmamaktadır. Linstone ve Turoff (1975), Delphi tekniğinin uygulanmasının uygun olduğu alanları şu şekilde belirtmektedir:

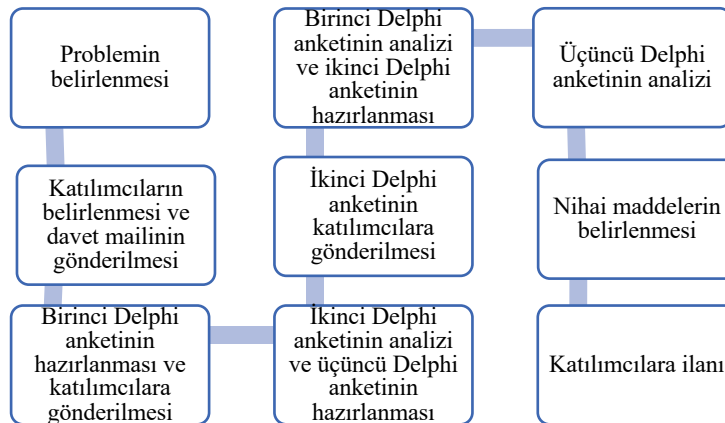
- Tam olarak bilinmeyen geçmiş veya güncel verileri belirlemek
- Bölgesel ve kentsel planlama seçenekleri üretmek
- Bütçe tahsislerini değerlendirmek
- Bir eğitim modeli oluşturmak
- Müfredat geliştirmek ve planlamak
- Politika ile ilgili olumlu olumsuz durumları betimlemek
- Kişisel değerler ve sosyal hedefler gibi konuların önceliklerini belirlemek

Bu araştırmada ise Delphi tekniğinin eğitim ile ilgili alanı ele alınmış ve bir içerik oluşturulması hedeflenmiştir. Öte yandan başarılı bir Delphi süreci için tekniğin uygulanması sırasında uyulması gereken bazı adımlar bulunmaktadır. Delphi tekniği süreçleri Stewart ve Shamdasani (1980) tarafından aşağıdaki gibi tanımlanmaktadır:

- Delphi araştırmasına konu alan sorunun geliştirilmesi
- Uzman grubunun seçilmesi
- İlk tur anketinin gönderilmesi
- İlk tur sonucunda elde edilen yanıtların toplanması ve analizi
- İlk tur yanıtlarına dayanan ikinci tur anketinin hazırlanması ve gönderilmesi

- İkinci tur sonucunun analizi ve uzlaşmanın sağlanmadığı maddelerin tekrar değerlendirilmesi
- Nihai sonuçların elde edilmesi
- Sonuçların uzmanlara ilanı

Bu çalışmada ise süreç şu şekilde ilerlemiştir. Öncelikle çalışmanın problem durumu belirlenmiş ve bu problem durumu ile ilgili alana yönelik katılımcıların/uzmanlarının (akademisyenlerin ve öğretmenlerin) bir listesi oluşturulmuştur. Bu uzmanların/katılımcıların belirlenmesinde dikkate alınması gereken kriterler belirlenerek (mezun olunan bölüm, alanındaki mesleki deneyim/kıdem yılı, unvan vb.) çalışmaya yönelik bilgi içeren ve böyle bir çalışmaya katılım sağlamayı isteyip istemediklerine yönelik katılımcı davet maili gönderilmiştir. Çalışmaya katılmayı kabul eden katılımcılara ilk tur için belirlenen sorular 1. Tur Delphi Anketi olacak şekilde bu katılımcılara mail/Google form yoluyla kendilerine ulaşılarak yönlendirilmiştir. Süreç içerisinde bu katılımcılara 1. Tur Delphi Anketine yönelik yanıtların gelebilmesi için hatırlatma maili atılmıştır. Hatırlatma mailinin ardından tüm cevaplar gelmiş olup bu verilerin analizine başlanılmıştır. Bu analiz likert tipi 2. Tur Delphi Anketinin hazırlanmasını sağlamıştır. 2. Tur Delphi Anketi ise 1. Tur Delphi Anketinde olduğu gibi mail/Google form aracılığıyla ulaştırılmıştır. 2. Delphi turu neticesinde anlaşma sağlanamayan maddeler için 3. bir Delphi anketi hazırlanmış olup bu anket de diğer anketler gibi mail ve Google form aracılığıyla ulaştırılmıştır. Çeşitli sebeplerden dolayı geciken anket yanıtlarının gelebilmesi için tekrardan hatırlatma mailinin gönderilmesi gerekmiştir. Bu mailin ardından veriler gelmiş olup, bu verilerin istatistiki analizi yapılarak içerik belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmacının izlediği yol Şekil 5’de gösterilmiştir.

Şekil 5. Araştırmanın Uygulama Süreci

Delphi tekniğinin uygulanmasının uygun olduğu alanlardan biri de eğitimidir. Delphi anketleri standartlar belirleme, kılavuz oluşturma ve eğitimleri tahmin etme yönüyle eğitim

ortamlarında kullanılabilecek tekniklerden biri olmuştur. Delphi tekniği müfredat ile öğrenme deneyimlerini geliştirmek ve öğrencilerin gelecek yaşamlarını destekleyebilmek adına eğitim alanında daha önemli hale gelmeye başlamıştır. Teknik hem zaman alıcı hem de yoğun bir emek gerektirmesinden dolayı yakın bir zamana kadar uzmanlar tarafından yaygın bir şekilde kullanılmamaktaydı. Ancak gelişen teknolojiyle birlikte elektronik postaların ve bilgisayar yazılımlarının da etkisiyle araştırmacılar tarafından yaygın bir şekilde kullanılmaya başlandığı görülmektedir. Özellikle günümüz standartlarının oluşturulması ve gelecekteki eğilimlerin belirlenmesi amacıyla kullanılan bu teknik, eğitim alanında da öne çıkmaya başlayan bir yöntem olduğu görülmektedir (Green, 2014). Çünkü eğitim süreçleri aktif olarak devam etmektedir. Bu süreçleri iyileştirmek ya da aktif bir soruna çözüm önerileri sunarak programı zenginleştirmek güçlü nesiller yetiştirme noktasında önem kazanmaktadır. Alanında uzman eğitimciler ile belirli standartların belirlenmesi veya içeriklerin oluşturulması gelecekte hazırlanacak programlara katkı sağlayacaktır. Bu amaçla araştırmada içerik belirlemek hedeflenmiş ve bu hedef doğrultusunda Delphi tekniği kullanılmıştır. Çünkü eğitim okullarda okul öncesi dönemden itibaren başlamaktadır. Okul öncesi eğitim temel eğitimin ilk basamağı olup sosyal bilgiler eğitimi için önemli bir eğitim kademesini oluşturmaktadır. Bundan dolayı okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitimi içeriğinin belirlenmesinde alan uzmanlarının görüşlerinin alınması ve bu görüşlerin alınmasında fikir birliğinin oluşması amacıyla çalışmanın amacı doğrultusunda ulaşılmak istenen sonucu güçlendireceği düşünülmektedir. Bu yüzden de Delphi tekniği ile bu görüşlerinin belirlenmesi önemsenmektedir.

3.2. Çalışma Grubu

Delphi anketlerine katılacak uzmanların belirlenmesi önemlidir. Araştırmaya katılacak uzmanların belirlenmesinde belirli kriterler göz önüne alınmıştır. Kıdem yıllarının 5 ve üzeri olmasının yanı sıra denklik sağlamak adına sınıf, okul öncesi ve sosyal bilgiler alanında araştırmaya katılan akademisyen ve öğretmenlerin eşit sayıda olmasına dikkat edilmiştir. Bu doğrultuda çalışma grubu belirlenirken amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örneklem seçilmiştir. Amaçlı örneklem nitel araştırma kapsamında değerlendirilebilmektedir. Bu yöntem zengin bilgi olanağının olduğu durumların ayrıntılı olarak çalışılmasına olanak vermektedir. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme sayesinde çalışma daha hızlı ve pratik şekilde gerçekleştirilebilmektedir. Çünkü araştırmacı kendisine uygun olan yakın ve kolay olan bir durumu seçmektedir. Bu örneklem çeşidi nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılabilmektedir

(Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu araştırmada da araştırmacı, mesafe ve görüşme açısından erişilmesinin kolay olacağını belirlediği katılımcıları seçmiştir.

Birinci, ikinci ve üçüncü Delphi anketlerinde çeşitli üniversitelerde görev yapan 5 okul öncesi eğitimi, 5 sınıf eğitimi ve 5 sosyal bilgiler eğitimi akademisyeni ile MEB’e bağlı Antalya ili merkez ilçelerinde görev yapan 5 okul öncesi, 5 sınıf ve 5 sosyal bilgiler öğretmenine ulaşılmış ve toplamda 30 katılımcıyla birinci tur tamamlanmıştır. Çalışmaya 15 alan öğretmeni katılım sağlamıştır. Öte yandan Türkiye’de devlet üniversitelerinde farklı illerde/bölgelerde görev yapan katılımcılardan; 3’ü profesör, 5’i doçent doktor ve 7’si doktor öğretim üyesidir. Birinci ve ikinci Delphi çalışmasına katılan katılımcıların demografik özellikleri Tablo 3’de yer verilmiştir.

Tablo 3. Delphi Katılımcılarına Ait Sosyo- Demografik Özellikler

Sosyo-demografik özellikler		N
Cinsiyet	Kadın	16
	Erkek	14
Çalışma Alanı	Okul Öncesi Eğitimi	10
	Sınıf Öğretmenliği Eğitimi	10
	Sosyal Bilgiler Eğitimi	10
Unvan	Öğretmen	15
	Dr. Öğr. Üyesi	7
	Doç. Dr.	5
	Prof. Dr.	3

Tablo 3 incelendiğinde birinci Delphi turuna katılan akademisyen ve öğretmenlerin tamamının ikinci ve üçüncü Delphi turlarına da katıldığı görülmektedir. Öte yandan araştırmaya katılan uzmanlardan 16’sının kadın 14’ünün ise erkek olduğu belirtilmektedir. Araştırmaya katılan okul öncesi, sınıf ve sosyal bilgiler eğitimi katılımcılarının eşit sayıda olduğu görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğinin belirlenmesi amaçlanan bu araştırmada, araştırmacı tarafından hazırlanmış olan “Birinci Delphi Anketi” (bkz. Ek 5), “İkinci Delphi Anketi” (bkz. Ek 6) ve “Üçüncü Delphi Anketi” (bkz. Ek 7) kullanılmıştır.

Delphi araştırmasının önemli aşamalarından biri de çalışma için kullanılacak anketlerin nitelikli hazırlanmış olmasıdır (Nworie, 2011). Bu doğrultuda anketler hazırlanmadan önce alanyazından faydalanılmış (Yılmaz, 2021; Yıldırım, 2020; Yakar, 2019; Bostancı, 2019; Çalışkan, 2019) ayrıca okul öncesi eğitimi, sınıf eğitimi ve sosyal bilgiler eğitimi alan uzmanı olan 3 öğretim üyesinin (1 Prof. Dr, 1 Doç. Dr, 1 Dr. Öğr. Üyesi) görüşü alınarak anketlere son hali verilmiştir.

3.3.1 Birinci Delphi Anketi

Delphi çalışmasının ilk aşamasını açık uçlu sorular oluşturmaktadır. Birinci tur için 15 adet açık uçlu soru hazırlanmıştır. Ayrıca hazırlanan ankette en son soru olacak şekilde katılımcıların belirtmek istedikleri farklı görüşleri olması halinde bunları belirtmeleri de istenmiştir. Sorular alan yazın araştırması ve uzman görüşlerinin ardından son halini almıştır. Uzman görüşü alınırken uzmanlardan; dilin açık, sade, anlaşılır olması ile araştırmanın amacına hizmet etmesi gibi kriterleri göz önünde bulundurmaları istenmiştir. Uzman görüşleri dikkate alınarak gerekli düzeltmeler yapılmasının ardından anketler belirlenen uzman grubuna gönderilmeye başlanmıştır. Ulaşılabilmesi mümkün olan öğretmenlerle birebir görüşme sağlanırken çeşitli sebeplerden dolayı ulaşılamayan bir kısım öğretmene ise mail yoluyla ulaşım sağlanmıştır. Akademisyenlerin tamamına anketin hem Word hali hem de Google form hali mail yoluyla ulaştırılmıştır.

3.3.2. İkinci Delphi Anketi

Birinci tur neticesinde elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Katılımcıların yanıtları doğrultusunda 426 maddeden oluşan 5’li likert tipi yeni bir anket hazırlanmıştır. Bu aşamada anketteki görüşler 1’den 5’e kadar derecelendirilmiş (1 Kesinlikle katılmıyorum, 2 katılmıyorum, 3 kısmen katılıyorum, 4 katılıyorum, 5 kesinlikle katılıyorum) ve uzmanlardan kendilerine en uygun seçeneği işaretlemeleri istenmiştir.

3.3.3. Üçüncü Delphi Anketi

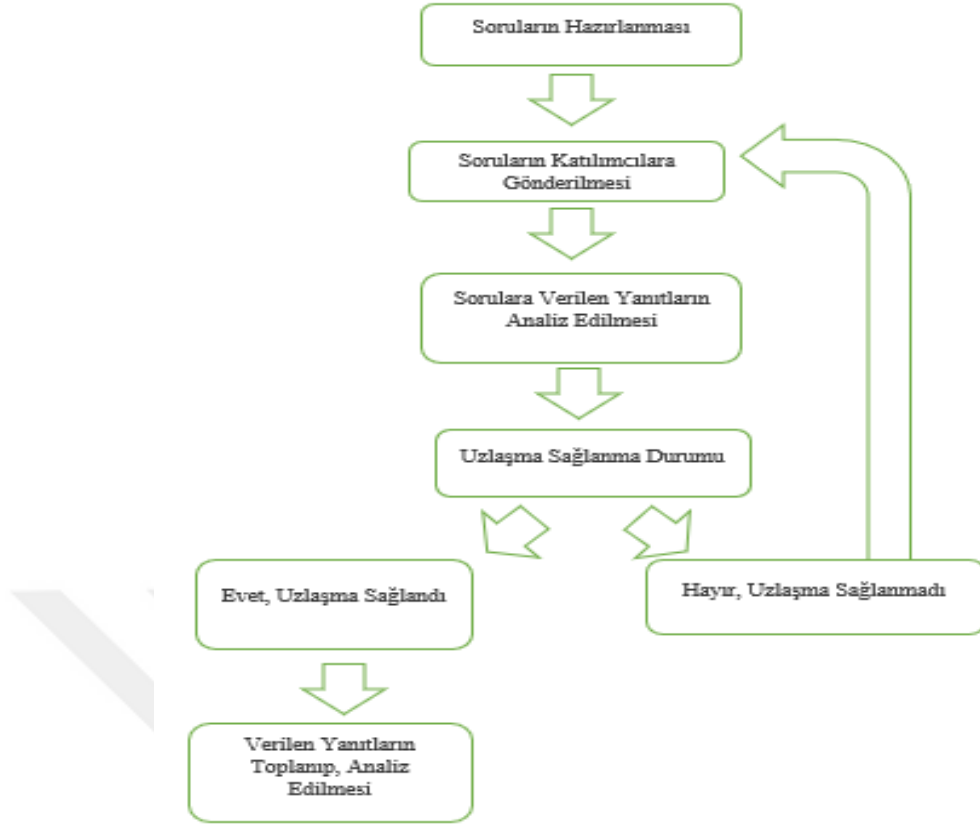
İkinci Delphi turu neticesinde elde edilen verilerden uzlaşma sağlanamayan 99 madde için 5’li likert tipi bir anket oluşturulmuştur. Araştırmanın bu aşaması bir önceki tur da olduğu üzere 1’den 5’e kadar derecelendirilmiş (1 Kesinlikle katılmıyorum, 2 katılmıyorum, 3 kısmen katılıyorum, 4 katılıyorum, 5 kesinlikle katılıyorum) ve uzmanlardan kendilerine en uygun seçeneği işaretlemeleri istenmiştir

3.4. Veri Toplama Süreci

Veri toplama sürecinde öncelikle Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 12.01.2022 tarihli ve 06 karar sayılı etik kurul izni (Ek 1) alınmıştır. Sonrasında uzman grubunu oluşturan öğretmen ve akademisyenler belirlenmiştir. Bunun için öncelikle çalışmaya gönüllü olacak akademisyenlerle temas kurulmuş ve izin alınacak üniversiteler belirlenmiştir. Ardından çeşitli üniversitelerde görev yapan akademisyenler için çalıştıkları üniversitelerden gerekli izinler (Ek 3) alınmış olup, uzman grubundaki akademisyenlere mail yoluyla ulaşım sağlanmıştır. Uzmanlar grubundaki öğretmenler için ise İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 08.06.2023 tarihli ve E-98057890-605.01-77835022 sayılı olur yazısı ile (Ek 2) araştırmanın verileri toplanmaya başlanmıştır. Antalya merkez ilçelerinde görev yapan 5 okul öncesi, 5 sınıf ve 5 sosyal bilgiler öğretmenlerine birebir ya da mail yoluyla ulaşılmıştır. Her iki uzman grubu için de çalışmaya başlamadan önce Delphi süreci hakkında bilgilendirme yapılmış, katılımcılar tamamen gönüllük esasına dayalı olarak araştırmaya katkıda bulunmuşlardır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan anketlerin analizinde hem nicel hem de nitel yöntemler kullanılmıştır. Birinci Delphi anketi içerik analizine tabi tutulurken, ikinci ve üçüncü Delphi anketi SPSS 22 paket programı ile analiz edilmiştir. Birinci Delphi anketi verileri belirlenmiş başlıklar altında analiz edilmiş sonrasında bu veriler ikinci tur için likert tipi bir anket halini almıştır. İkinci tur anketi neticesinde ise veriler SPSS 22 paket programı ile istatistik olarak analiz edilmiştir. Bu analiz sonucunda uzlaşma sağlanamayan maddeler için 3. Delphi anketi hazırlanmış ve hazırlanan bu anket yine SPSS 22 paket programı ile analiz edilmiş ve araştırmanın verileri son halini almıştır.

Şekil 6. Delphi Anketi Uygulama Süreci

Şekil 6’ da görüldüğü gibi Delphi anketi uygulama sürecinde, konu belirlenmiş, konunun belirlenmesinin ardından 1. Delphi anketi için sorular hazırlanmış ve bu sorular katılımcılara gönderilmeye başlanmıştır. Gelen yanıtların ardından veriler analiz edilmiş ve likert tipi ikinci bir anket hazırlanarak katılımcılara gönderilmiştir. İkinci anketin neticesinde istatistiksel analiz yapılmıştır. Şahin (2010), uzlaşma kriteri olarak medyan değerinin 4 ya da 4’ten büyük olması, çeyrekler arası farkın 1 ya da 1’den küçük olması ve 4 ile 5 frekanslarının toplam yüzdelerinin 75 ya da 75’ten büyük olması olarak belirlemiştir. Bu doğrultuda araştırmada bu kriterler dikkate alınmıştır. Uzlaşmanın sağlandığı anlaşıldığında veriler bulgular kısmında sunulmuştur.

Delphi tekniği kullanılan araştırmalarda geçerlik ve güvenirlik alan uzmanları tarafından araştırmaya katılacak kişilerin belirlenmesi ile sağlanmaktadır (Kaya, 2022). Şahin (2009), Delphi tekniğinin kullanıldığı çalışmalarda güvenirliği yükselten en önemli özelliğin konuyla ilgili uzman seçimi olduğunu söylemektedir. Paykoç ve Ok (1990) ise kapsam geçerliğinin ayrıntılı bir literatür taraması ile sağlandığını belirtmektedir. Bu araştırmanın kapsam geçerliği ve güvenirliği turlar başlamadan önce alan uzmanlarıyla değerlendirme

yapılarak sağlanmıştır. Değerlendirme sonucunda uygun katılımcılar belirlenmiştir. Ayrıca araştırmacı süreç başlamadan önce detaylı literatür taraması yapmıştır.

3.5.1. Birinci Delphi Anketi Analizi

Delphi tekniği kullanılan çalışmada elde edilen veriler hem nitel hem nicel analizlere tabi tutulmuştur. Delphi anketinin 1. turunda nitel analiz kapsamında içerik analizi yapılırken 2. ve 3. turlarda SPSS 22 paket programı ile nicel analizleri yapılmıştır. Delphi aşamasının birinci turu için hazırlanan 15 adet açık uçlu soru, uzmanlardan gelen dönütler doğrultusunda içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizi süreci, temelde birbirine benzeyen verilerin belirli bir kavram veya konu çerçevesinde bir araya getirilmesi ve anlaşılır bir şekilde düzenlenmesinden oluşmaktadır (Şahin, 2010). Nitel verilerin analizi yapılırken içerik analizi yöntemi kullanılmış ve katılımcıların vermiş oldukları cevaplar üzerinden okul öncesi dönemde sosyal bilgiler içeriği kategorileri oluşturulmuştur. Birinci Delphi anketine yapılan içerik analizinin teze konulması alan yazında fazla tercih edilmemektedir. Ancak araştırmacı, bulguları açık bir şekilde göstermek istemesinden dolayı içerik analizi tezde yer almıştır. Ayrıca verilerin güvenilirliğinin yüksek olması amacıyla araştırmacı hariç alanında uzman olan iki araştırmacı tarafından veriler incelenmiştir.

3.5.2. İkinci Delphi Anketi Analizi

Birinci Delphi anketi analizi doğrultusunda hazırlanan ikinci Delphi anketinin verileri SPSS 22 paket programına tabi tutulmuştur. Verilerin analizi yapılırken medyan, ortalama ve çeyrekler arası fark değerleri göz önüne alınarak hesaplama yapılmıştır. Delphi turlarının istatistiksel analizi yapılırken merkezi dağılım (çeyrekler arası fark, standart sapma) ve merkezi eğilim (mod, medyan, aritmetik ortalama) ölçüleri kullanılmaktadır (Şahin, 2001). Bu çalışmada medyan, çeyrekler arası fark ve ortalama istatistiklerinin kullanılma sebebi maddeler üzerinde uzlaşma sağlanıp sağlanmadığını belirlemek doğrultusunda daha iyi sonuç vereceğinin belirtilmesinden kaynaklanmaktadır (Lang, 1995). Yapılan analizin sonunda ortaya çıkan veriler bulgular başlığı altında sunulmuştur.

3.5.3. Üçüncü Delphi Anketi Analizi

Araştırmanın ikinci turunda anlaşma sağlanamayan 99 madde için üçüncü bir Delphi anketi uygulanmıştır. Verilerin analizi bir önceki ankette olduğu gibi medyan, ortalama ve

eyrekler arası fark değerleri göz önüne alınarak yapılmıştır. Belirlenen uzlaşma ölçütü doğrultusunda nc ve son tur neticesinde ortaya çıkan maddeler belirlenmiştir. Yapılan nc anketin ardından süreç tamamlanmış ve bunlar bulgulara sunulmuştur.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın alt problemleri doğrultusunda ölçme araçlarından elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuştur.

4.1. Birinci Delphi Anketi Turunda Elde Edilen Bulgular

Bu bölümde araştırmanın birinci Delphi turundan elde edilen bulgular yer almaktadır.

4.1.1. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminin Amacına Yönelik Görüşlere İlişkin Bulgular

Okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminin amacına ilişkin görüşler incelendiğinde çalışma grubunu oluşturan uzmanların tamamının görüş belirttiği görülmektedir. Uzman grubunun konu hakkındaki görüşlerine Tablo 4’de yer verilmiştir.

Tablo 4. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgilerin Amacı

Görüşler	f
Çevresini tanıtmak ve farkındalık kazandırmak	15
Çocuğa temel vatandaşlık bilgisi kazandırmak	5
Sosyal bilgilerin temel bilgi ve becerilerine sahip olmasını sağlamak	4
Temel değer ve becerileri kazandırmak	4
Topluma uyum sağlayabilmesini desteklemek	3
Haklarını koruması ve farklılıklara saygı duyma bilincinin gelişmesini sağlamak	3
Çocuğun fiziksel, zihinsel, duygusal gelişimine katkı sağlamak	3
Dünyayı keşfetmesini sağlamak	2
Sorun çözmeye çalışan bireyler olmasını sağlamak	2
Çocuğu hayata hazırlamak	2
Çocuğun görev ve sorumluluklarını bilmesini sağlamak	2
Konum bilgisine sahip olmasını sağlamak	1
Çocuğa verim sağlayabilmek	1
Aidiyet duygusu oluşturmak	1
Çevre sorunlarına duyarlı olmasını sağlamak	1
Bir sonraki eğitim kademesine hazırlamak	1
Çocuğun geleceğin yetkin bir bireyi olmasını sağlamak	1
Geçmiş ile günümüz arasında bağlantı kurmasını sağlayabilmek	1
Temel iletişim becerileri kazanmasını sağlamak	1

Tablo 4’de uzmanların okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminin amacına yönelik görüşleri incelendiğinde sıklıkla söyledikleri ifadenin “çevresini tanıtmak ve farkındalık

kazanmak” olduğu görülmektedir. Bu görüşü “çocuğa temel vatandaşlık bilgisi kazandırmak”, “sosyal bilgilerin temel bilgi ve becerilerine sahip olmasını sağlamak” ve “temel değer ve becerileri kazandırmak” ifadelerinin takip ettiği görülmektedir. Uzman grubunun vermiş olduğu yanıtlardan bazıları şu şekildedir:

“Temelde çocuğu hayata hazırlamaktır. İçinde bulunduğu çağın çocuğu olduğu hakikatini dikkate alarak geleceğin güçlü ve yetkin bireyi olma yolunda sahip olması gereken sosyal, bilişsel bilgi, beceri ve tutumların kazandırılmasına odaklanan bir ders olmalıdır.” (A13)

“Çevre sorunlarına duyarlı etkin bir vatandaş olmalarını sağlamak.” (Ö12)

“Çocuğun bir birey olarak ve toplum içerisindeki yerini, görev ve sorumluluklarını bilmesi, temel iletişim becerilerini kazanması. Ayrıca, gerekli tarihi, kültürel geçmişini ve değerlerini öğrenmesi.” (A12)

“Öğrencileri bir üst basamak olan temel eğitime hazırlamak ve gerekli bilgi, beceri ile donatmak” (Ö19)

4.1.2. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Eğitiminin Kapsamına Yönelik Görüşlere İlişkin Bulgular

Okul öncesi eğitiminde sosyal bilgiler eğitiminin kapsamına yönelik görüşler incelendiğinde çalışma grubunu oluşturan uzmanlardan 1 öğretmenin görüş belirtmediği 1 öğretmenin ise bilmiyorum şeklinde cevap verdiği görülmektedir. Uzman grubunun konu hakkındaki görüşlerine Tablo 5’de yer verilmiştir.

Tablo 5. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilerin Kapsamı

Görüşler	f
Toplumsal hayata yönelik bilgiler	12
Çevre eğitimi	12
Temel alan bilgisi	9
Vatandaşlık bilgisi	9
Tutum ve Beceriler	5
Türk büyükleri	5
Kültürel değerler	5
Değer eğitimi	4
Bireysel kimlik kazanma	3

Temel yaşam becerileri	2
Millî mücadelenin önemi	2
Meslekleri tanıma	2
Millî ve manevî değerler	2
Temel aile yapısı	2
Temel ekonomi eğitimi	2
Temel anayasal bilgiler	1
Ahlak eğitimi	1
Bireysel özellikler	1
Temel eğitime hazırlık	1
Karakter eğitimi	1
Temel hak ve sorumluluklar	1
Tarih bilinci kazandırma	1
Akran eğitimi	1
Çocuk hakları	1
Hayvan sevgisi	1

Tablo 5’de uzmanların okul öncesi eğitiminde sosyal bilgiler eğitiminin kapsamına yönelik görüşleri incelendiğinde cevapların “toplumsal hayata yönelik bilgiler” ve “çevre eğitimi” görüşleri üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu görüşleri “temel alan bilgisi” ve “vatandaşlık bilgisi” ifadelerinin takip ettiği söylenebilmektedir. Uzman grubunun vermiş olduğu yanıtlardan bazıları şu şekildedir:

“Çevre sorunlarına duyarlı, nitelikli birey olma, ülke ve dünya sorunlarını bilen ve çözüm üreten, ekonomide etkin olan girişimcilik özellikleri ortaya çıkartan bir eğitim kapsamı olmalıdır.” (Ö12)

“Çocukların okul ortamına, topluma ve aynı yaştaki arkadaşlarına uyumunu sağlamak çevreyi tanımak” (A6)

“Okul öncesi yaş grubu çocuğunun içinde bulunduğu, başta ailesi ve yeni yeni deneyimlediği arkadaş çevresinden oluşan sosyal çevreye uyum ve adaptasyonuna yönelik sahip olması gerek sosyal ve yaşam becerilerine odaklanan bir içerikte sunulmalıdır. Aynı zamanda güçlü bir karakter ve kişilik inşasında edinmesi gereken karakter ve değerlere yönelik bir tutum ve değer eğitimi anlayışını da kapsamalı. Temelde literatürde erken yaşlarda kazandırılmasının çok daha önemli

olduğu vurgulanan tutum ve becerilere odaklanılmalı (Örn. bilinçli tüketicilik, tutumluluk, sabır, hoşgörü, empati vb.). Bilgi aktarıcı içerik olabildiğince minimum düzeyde kalmalı.” (A3)

“Çocuğun dünya vatandaşı olarak yetiştirilip, evrensel sosyal ve ahlaki becerilere sahip olması.” (Ö4)

4.1.3. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgiler Eğitimi ile İlgili Verilmesinin Uygun Olduğu Derslere Yönelik Görüşlere İlişkin Bulgular

Okul öncesi öğretmen yetiştirme programında sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili verilmesinin uygun olduğu düşünülen derslere ilişkin görüşler incelendiğinde çalışma grubunu oluşturan uzmanların tamamının görüş bildirdiği belirlenmiştir. Uzman grubunun konu hakkındaki görüşlerine Tablo 6’da yer verilmiştir.

Tablo 6. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgilere Yönelik Dersler

Görüşler	f
Sosyal bilgilerin temelleri	9
Vatandaşlık eğitimi	8
Çevre eğitimi	7
Karakter ve değer eğitimi	5
Coğrafya	4
Sosyal beceri eğitimi	4
Tarih	3
İletişim	3
Bilim tarihi	2
Türk tarihi	2
Ahlak ve etik	2
Doğadaki değişim	2
Erken çocukluk ve sosyal bilimler	2
İnsan hakları ve demokrasi eğitimi	1
Çocuk hak ve hukuku	1
Bölgeler ve dağlar	1
Hayat bilgisi	1
Ekonomi	1

Politik okuryazarlık	1
Fen bilgisi eğitimi	1
İnkılap tarihi	1
Anne-baba eğitimi	1
Bilinçli tüketici eğitimi	1
Akıl ve zeka oyunları ile beceri öğretimi	1
Sosyal bilgilerde oyun, oyunlaştırma ve oyun temelli öğretim	1
Drama	1
Okul öncesinde meslekler	1
Okul öncesinde coğrafi bölgeler	1
Okul öncesinde Türk büyükleri	1

Tablo 6’da uzmanların okul öncesi öğretmen yetiştirme programında sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili verilmesinin uygun olduğu derslere yönelik görüşleri incelendiğinde cevapların “sosyal bilgilerin temelleri”, “vatandaşlık eğitimi” ve “çevre eğitimi” dersleri üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu görüşleri ise “karakter ve değer eğitimi”, “coğrafya” ve “sosyal beceri eğitimi” derslerinin takip ettiği bulgusuna ulaşılmaktadır. Uzman grubunun vermiş olduğu yanıtlardan bazıları şu şekildedir:

“Okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimi adı altında bir ders olmalı. Çünkü seçmeli birtakım derslerle açık giderilmeye çalışılıyor. Bu da yeterli olmayabilir.” (A1)

“Vatandaşlık Bilgisi verilmeli bunun haricinde okul öncesi eğitiminde sosyal bilgiler dersi diye bir ders eklenebilir. Çünkü okul öncesinde matematik fen vs gibi dersler aldığımı hatırlıyorum.” (Ö8)

“YÖK programına baktığımızda karakter ve değer eğitimi, çevre eğitimi derslerinin alanımıza yakın olduğunu gördüm. Bunların yanı sıra Özellikle belirli gün ve haftaların, milli bayramlar ve yerel kurtuluş günlerinin öğrencilerin gelişim dönemlerine uygun olarak nasıl aktarılacağına ilişkin dersler eklenebilir. Ayrıca erken çocuklukta ekonomi, coğrafya disiplinleri de işlenebilir.” (A4)

“Sosyal bilgiler temelleri vatandaşlık beşeri coğrafya ve tarih olabilir. Çünkü biz en başta vatandaş yetiştirmeyi amaçlamaktayız. Öğretmen adayları temel düzeyde vatandaşlık konularını hakim olmalı, özellikle tarih alanında önemli şahsiyetlerin hayatları öğrencilere etkileyebilir, onlara rol model olabilir. Beşeri coğrafya ise

coğrafyanın insana etkisini ve yaşadığı çevreyi daha kolay anlamasına yardımcı olabilir.” (Ö15)

4.1.4. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programına Eklenecek Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimi Dersinin İçeriğine Yönelik Görüşlere İlişkin Bulgular

Okul öncesi öğretmen yetiştirme programına eklenecek okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimi dersinin içeriğine yönelik görüşler incelendiğinde çalışma grubunu oluşturan 1 öğretmenin bilmiyorum şeklinde cevap verdiği görülmektedir. Uzman grubunun konu hakkındaki görüşlerine Tablo 7’de yer verilmiştir.

Tablo 7. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgiler Eğitimi Dersinin İçeriği

Görüşler	f
Sosyal bilgilerin temelleri	5
Kültürel değerler	5
Sosyal bilgiler öğretmenlik alan bilgisi	3
Sosyal bilgiler eğitime yönelik yöntem ve teknikler	3
Sosyal bilgiler eğitiminde kavram, beceri ve değerler	3
Milli bayramlar ve yerel kurtuluş günleri	3
Ulusal ve evrensel değer eğitimi	3
Sosyal bilgiler eğitiminde araç-gereç ve materyal	2
Türk büyükleri	2
Çevre eğitimi	2
Sosyal bilgiler konularının aktarımına yönelik	1
Farklılıklara saygı	1
Coğrafi işaretli ürünler	1
Coğrafi bölgeler	1
Kaynakların verimli kullanımı	1
İnsan hakları	1
Sorumluluk bilinci	1
Toplumsal duyarlılık	1
Milli sporlar	1
Çocuk hakları	1
Öğrenci temelli bir içerik	1

Aidiyet kazandırma	1
Sosyal bilgiler yaklaşımları	1
Farklı ülkelerin okul öncesi programı ile karşılaştırma	1
Montessori eğitime yönelik	1
Aile yapısı	1
Temel ekonomi	1

Tablo 7’de uzmanların okul öncesi öğretmen yetiştirme programına eklenecek okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimi dersinin içeriğine yönelik görüşleri incelendiğinde cevapların “sosyal bilgilerin temelleri” ve “kültürel değerler” üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu görüşleri “sosyal bilgiler öğretmenlik alan bilgisi”, “sosyal bilgiler eğitime yönelik yöntem ve teknikler” ve “sosyal bilgiler eğitiminde kavram, beceri ve değerler” gibi yanıtlar takip etmektedir. Uzman grubunun vermiş olduğu yanıtlardan bazıları şu şekildedir:

“Özellikle Sosyal bilgiler konularının öğretime yönelik aktif öğrenme yöntemlerinin öğretmen adaylarına verilmesi önemli olabilir. Sosyal bilgileri daha iyi anlamak adına sosyal bilgilerin temelleri dersi de verilebilir.” (Ö15)

“Dersin içeriği disiplinler arası, diğer sosyal bilim alanlarından amaca yönelik tercih edilmelidir. Daha çok toplumsal yaşam, sosyal ve yaşam becerileri, kültürel unsurlar, belli temel değerleri barındırmalıdır.” (A11)

“Okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde çocukların ülkesinin ve dünyanın tarihini, coğrafyasını, kültürünü, değerlerini öğrenebileceği bir içerik hazırlanmalıdır.” (A8)

“Okul öncesi döneme uygun önemli gün ve haftalar, okul öncesinde coğrafi bölgeler, Türk büyükleri, değerler eğitimi, milli sporlar ders içeriğini oluşturabilir.” (Ö7)

4.1.5. Okul Öncesi Eğitimi Kapsamında Sosyal Bilgilere Yönelik Kavramlara İlişkin Görüşlere Yönelik Bulgular

Okul öncesi eğitimi kapsamında sosyal bilgilere yönelik kavramlara ilişkin görüşler incelendiğinde çalışma grubunu oluşturan uzmanların tamamının görüş bildirdiği belirlenmiştir. Uzman grubunun konu hakkındaki görüşlerine Tablo 8’de yer verilmiştir.

Tablo 8. *Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilere Yönelik Kavramlar*

Görüşler	f
Vatan ve vatandaşlık	8
Görev ve sorumluluk	7
Hak	6
Kültürel öğeler	6
Sevgi ve saygı	5
Değerler	5
Seçme ve seçilme	5
Bilinçli tüketici	5
Farklılıklara saygı	4
Toplumsal kural ve davranışlar	4
Devlet	3
Coğrafya	3
Adalet	3
Demokrasi	3
Birey	3
İletişim	3
Çevre bilinci	3
Kimlik	3
Eşitlik	2
Hükümet	2
Kurallara uyma	2
Hoşgörü	2
Vatan	2
Tarih	2
Milli değerler	2
Çalışkanlık	2
Toplum-topluma uyum	2
Yardımlaşma	2
Beden dili	1
Vergi	1
İstek ve ihtiyaç	1

Atatürk	1
Ülke	1
Değer eğitimi	1
Dürüstlük	1
Barış	1
Felsefe	1
Hukuk	1
Aynı-benzer-farklı	1
Halk	1
Millet	1
Ekonomi	1
Evrensel insan hakları	1
Duyarlılık	1
Sosyal beceri	1
Vatansever	1
Bağımsızlık	1

Tablo 8’de uzmanların okul öncesi eğitimi kapsamında sosyal bilgilere yönelik kavramlara ilişkin görüşler incelendiğinde cevapların “vatan ve vatandaşlık”, görev ve sorumluluk”, “hak” ve “kültürel öğeler” kavramları üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu görüşleri “sevgi ve saygı”, değerler” “seçme ve seçilme” ve “bilinçli tüketici” kavramlarının takip ettiği görülmektedir. Uzman grubunun vermiş olduğu yanıtlardan bazıları şu şekildedir:

“Etkili vatandaş kültürünün değerlerine sahip milli değerleri yaşayan yanında evrensel değerlerin farkında olan bireyler olmalıdır. Bu nedenle öncelikle vatandaş olmanın gerekliliklerini sağlayacak kavramların edinmesi sonra vatandaşlık etkisini artıracak niteliklerin kazandırılması gerekir.” (A7)

“Toplumsal hayata hazırlayan ve sosyal yönden destekleyen, değerleri ön plana çıkaran, etkili vatandaşlığı gerektiren kavramlar olabilir. Örneğin; kişiler arası ilişkiler, sevgi, saygı, vatan, Atatürk gibi...” (Ö16)

“Vatandaş, vatandaşlık, devlet, hükümet, vergi, oy, seçim, istek ve ihtiyaç.” (Ö14)

“Diğer vatandaşlarına saygı gösterme, hoşgörülü ve paylaşımcı olma, kurallara uyma, sorumluluklarını yerine getirme, çevreyi koruma.” (A10)

4.1.6. Sosyal Bilgileri Oluşturan Disiplinlerin Okul Öncesi Eğitiminde Yer Alma Durumlarına Yönelik Görüşler ve Sebeplerine İlişkin Bulgular

Sosyal bilgileri oluşturan disiplinlerin okul öncesi eğitiminde yer alma durumlarına yönelik görüşler incelendiğinde çalışma grubunu oluşturan uzmanların tamamının görüş bildirdiği belirlenmiştir. Uzman grubunun konu hakkındaki görüşlerine Tablo 9a'da yer verilirken sebeplerine ilişkin bulgular Tablo 9b'de gösterilmiştir.

Tablo 9a. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinleri

Görüşler	f
Tarih	26
Coğrafya	25
Ekonomi	16
Sosyoloji	14
Hukuk	11
Psikoloji	8
Antropoloji	7
Vatandaşlık	5
Siyaset bilimi	4
Felsefe	2
Din	1

Tablo 9a'da uzmanların sosyal bilgileri oluşturan disiplinlerin okul öncesi eğitiminde yer alma durumlarına yönelik görüşleri incelendiğinde “tarih” ve “coğrafya” disiplininin ön plana çıktığı görülmektedir. Bu disiplinleri ise “ekonomi”, “sosyoloji” ve “hukuk” disiplinleri takip etmektedir. Uzman grubunun vermiş olduğu yanıtlardan bazıları şu şekildedir:

“Bu disiplinlerin bir bütün olduğunu, erken çocukluk dönemi eğitiminde hepsinin yer alması gerektiğini düşünüyorum.” (A1)

“Tarih ve coğrafya öncelikli verilmelidir.” (Ö8)

“Tarih coğrafya ekonomi sosyoloji ve hukuk.” (A9)

“Tarih, coğrafya, psikoloji.” (Ö13)

Tablo 9b. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinlerinin Yer Alma Sebepleri

Çünkü...	f
Öğrenciyi yaşama hazırladığı için	5

Çevre okuryazarlığı kazanması için	4
İçinde bulunduğu yakın çevreyi anlaması için	3
Milli bilinç oluşturmak için	3
Kültürel devamlılığı sağlamak için	3
Doğumla birlikte çevreden etkilendikleri için	2
Göz ardı edildiği için	2
Ülkesinin iklimini öğrenmesi için	2
İstek ve ihtiyaçlarını ayırabilmesi için	2
Geleceğe yön vereceği için	2
Atatürk sevgisi kazandırmak için	2
Bir bütün olduğu için	1
Geçmişini öğrenmesi için	1
Toplumun bir parçası olduğu için	1
Sosyal bilgilerin tanımında yer aldığı için	1
Öğrencilere üretimin önemini anlattığı için	1
Toplum yapısının temelinde olduğu için	1
Düşünme becerilerini geliştirdiği için	1
Kronoloji bilgisini ve öz tarihini öğrenmesi için	1
Temel hak ve sorumluluklarını bilmesi için	1
Devletin temeli olduğu için	1
İnancın insan hayatındaki önemini kavraması için	1
Hakkaniyet ve değerlerin kazanılması için	1
Coğrafi işaretli ürünleri tanıması için	1
Çocukların küçük yaşlarda bu bilimden etkilendiği için	1
Hukukun temel kavramlarını öğrenmesi için	1
Doğal afetlerin nedenlerini anlaması için	1
Önemli günleri öğrenmesi için	1
Kaynakların doğru kullanımını öğrenmesi için	1
İsraf ve tasarruf kavramlarını öğrenmesi için	1
Yaşadıkları dünyayı anlamaları için	1
Yerli malı ürünleri ayırt edebilmesi için	1

Tablo 9b’de uzmanların sosyal bilgileri oluşturan disiplinlerin okul öncesi eğitiminde yer alma sebeplerine yönelik görüşleri incelendiğinde sıklıkla “öğrenciyi yaşama hazırladığı için” yanıtının verildiği görülmektedir. Bu yanıtı ise “çevre okuryazarlığı kazanması için”, “içinde bulunduğu yakın çevreyi anlaması için”, “milli bilinç oluşturmak için” ve “kültürel devamlılığı sağlamak için” yanıtları takip etmektedir. Uzman grubunun vermiş olduğu yanıtlardan bazıları şu şekildedir:

“Tarih, coğrafya ve ekonomi. Çünkü aslında bu üç bilim geçmişten bu yana etkileşim içinde çocuklar küçük yaşlardan itibaren ekonomi biliminin etkisi altına giriyor ve günümüzde her çocuk bunun farkında. Coğrafya da çocukların en azından yaşadığı yer hakkında bilgi sahibi olması gereklidir.” (Ö14)

“Tarih, Coğrafya, sosyoloji ve antropoloji çocukların yaşadıkları dünyayı daha iyi anlamasını sağlayacaktır.” (A8)

“Tarih çünkü geçmişini bilmeyen geleceğe yön veremez.” (Ö3)

“Tarih, Coğrafya, Sosyoloji (özellikle aile bağları, gelenekler ve göreneklerin yaşaması için), hukuk (hakkaniyet ve değerlerin edinimi için).” (A7)

4.1.7. Okul Öncesi Eğitim Programı Kazanımlarına Ek Olarak Sosyal Bilgilere Yönelik Yer Alabilecek Kazanımlara İlişkin Bulgular

Okul öncesi eğitim programında yer alan kazanımlara ek olarak sosyal bilgilere yönelik yer alabilecek kazanımlara ilişkin görüşler incelendiğinde çalışma grubunu oluşturan uzmanların tamamının görüş bildirdiği belirlenmiştir. Uzman grubunun konu hakkındaki görüşlerine Tablo 10’da yer verilmiştir.

Tablo 10. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Yer Alabilecek Kazanımlar

Görüşler	f
Toplumun bireylerden oluştuğunu fark eder	4
Türk büyüklerini tanır	4
İhtiyaçlarını fark eder	3
Yaşadığı ili gösterir	3
Tarih ve vatandaşlıkla ilgili temel kavramları bilir	3
Türk kültürünü tanır	3
Geçmiş ve günümüz arasında bağlantı kurar	3
Atatürk’ün hayatı ve yaptıkları ile ilgili bilgi sahibi olur	2

Konum bilgisi ve becerisi edinir	2
Resmi bayramlarla ilgili bilgi sahibi olur	2
Ekonomik kavramı bilir	2
Çevre sorunlarına duyarlı olur	2
Vatanseverlikle ilgili bilgi sahibi olur	1
Milli ve yöresel oyunları tanır	1
Çocuk haklarını bilir ve önemini kavrar	1
Tarihin gelişmekte olduğunu fark eder	1
Politik okuryazarlığı kavrar	1
Sosyal duyuşsal ve öz bakım becerileri kazanır	1
Göçmen ve mülteci çocuklarla aynı sınıfta eğitim almayı öğrenir	1
Dünya devletlerini ve kültürlerini tanır	1
Saygı ile ilgili kazanımlar edinir	1
İnsanlık tarihi ile ilgili bilgi sahibidir	1
Örnek bir kazı çalışması yapar	1
İlgi duyduğu meslek/meslekleri tanır	1
Doğal afetlerden korunma yollarını söyler	1

Tablo 10’da uzmanların okul öncesi dönemde yer alan kazanımlara ek olarak sosyal bilgilere yönelik yer alabilecek kazanımlara ilişkin görüşleri incelendiğinde söylenme sıklığına yönelik “toplumun bireylerden oluştuğunu fark eder, Türk büyüklerini tanır” ifadelerinin olduğu görülmektedir. Bu yanıtları ise “ihtiyaçlarını fark eder, yaşadığı ili gösterir, tarih ve vatandaşlıkla ilgili temel kavramları bilir” gibi ifadelerin takip ettiği görülmektedir. Uzman grubunun vermiş olduğu yanıtlardan bazıları şu şekildedir:

“Toplumsal bireylerden oluştuğunu fark eder. Toplumsal kararların bireyleri etkilediğini anlar. Tarihin gelişmekte olduğunu fark eder. Birey olarak değerini anlar.” (Ö11)

“Dünya devletlerini ve kültürünü tanır. Türk kültürünü ve tarihini tanır. Gelenek ve kültürel değerlerini tanır. İnsanlık tarihi hakkında bilgi sahibidir. Toplumsal kavramları bilir.” (A8)

“Yakın tarihi ile ilgili bilinen şahsiyetlerin karakter özelliklerini fark eder” gibi bir kazanım eklenebilir.” (A12)

“Yaşadığı çevreyi tanır. Çocuk olarak rolünü bilir. Önemli gün ve şahsiyetlerin önemini kavrar.” (Ö15)

4.1.8. Okul Öncesi Dönemde Verilecek Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alabilecek Değerlere Yönelik Bulgular

Okul öncesi dönemde verilecek sosyal bilgiler eğitiminde yer alabilecek değerlere yönelik görüşler incelendiğinde çalışma grubunu oluşturan uzmanların tamamının görüş bildirdiği belirlenmiştir. Uzman grubunun konu hakkındaki görüşlerine Tablo 11’de yer verilmiştir.

Tablo 11. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alabilecek Değerler

Görüşler	f
Saygı	23
Sorumluluk	12
Sevgi	9
Vatanseverlik	7
Yardımseverlik	6
Hoşgörü	5
Dürüstlük	5
Öz denetim	3
Sabır	3
Dayanışma	3
Dostluk	2
Farklılıklara saygı	2
Aile birliğine önem vermek	2
Demokrasi	1
İnsan Hakları	1
Çocuk hakları	1
Dürüstlük	1
Hayvan sevgisi	1
Duyarlılık	1
Milliyetçilik	1
Empati	1

Atatürk saygısı ve sevgisi	1
Barış	1
Eşitlik	1
Özgürlük	1
Uyum	1
Tasarruf	1
Özgüven	1

Tablo 11’de uzmanların okul öncesi dönemde sosyal bilgilere yönelik yer alabilecek değerlere ilişkin görüşleri incelendiğinde söylenme sıklığına yönelik “saygı” ve “sorumluluk” değerlerinin ifade edildiği görülmektedir. Bu yanıtları ise “sevgi, vatanseverlik, yardımseverlik, hoşgörü, dürüstlük, özdenetim” gibi değerlerin takip ettiği söylenebilmektedir. Uzman grubunun vermiş olduğu yanıtlardan bazıları şu şekildedir:

“Sevgi, saygı, sorumluluk, dürüstlük...” (A1)

“Eşitlik, aile birliğine önem verme, saygı.” (Ö9)

“Demokrasi, insan hakları, çocuk hakları, hayvan sevgisi, aile, milliyetçilik.” (A9)

“Vatanseverlik, sorumluluk, tasarruf, adalet, dayanışma.” (Ö15)

4.1.9. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminin Verilebilmesinde Kullanılabilecek Yöntem ve Tekniklere Yönelik Bulgular

Okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminin verilebilmesinde kullanılabilecek yöntem ve tekniklere yönelik görüşler incelendiğinde çalışma grubunu oluşturan uzmanların tamamının görüş bildirdiği belirlenmiştir. Uzman grubunun konu hakkındaki görüşlerine Tablo 12’de yer verilmiştir.

Tablo 12. *Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Teknikler*

Görüşler	f
Drama	25
Oyun	12
Alan gezisi	10
Gösterip yaptırma	5
Hikayeleştirme	5
Beyin fırtınası	4

Örnek olay	3
Anlatım	2
Araştırma inceleme	2
Rol oynama	2
Yaparak yaşayarak öğrenme	2
Rol model olma	2
Altı şapka	2
Konuşma halkası	2
İstasyon	2
Grup çalışması	2
Tartışma	1
Proje tabanlı öğrenme	1
Soru-cevap	1
Rulman	1
Masal anlatıcılığı	1
Problem çözme	1

Tablo 12’de uzmanların okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminde kullanılabilecek yöntem ve tekniklere ilişkin görüşleri incelendiğinde söylenme sıklığına yönelik “drama, alan gezisi, oyun” ifadelerinin olduğu görülmektedir. Bu yanıtları ise “gösterip yaptırma, hikayeleştirme, beyin fırtınası, örnek olay, anlatım, araştırma-inceleme” gibi ifadelerin takip ettiği görülmektedir. Uzman grubunun vermiş olduğu yanıtlardan bazıları şu şekildedir:

“Anlatım, gösterip yapma, problem çözme, proje, Drama, deney, beyin fırtınası, rol oynama, gezi, gözlem.” (Ö3)

“Okul öncesinde öğrencinin yaparak yaşayarak öğrenmesi esas olduğu için buna uygun teknikler kullanılmalı. Drama, grup etkinlikleri, gezi gözlem etkili olmaktadır.” (A4)

“Oyun ve drama sıklıkla kullandığımız için sosyal bilgiler için de uygun olacağını düşünüyorum.” (Ö8)

“Oyun temelli öğrenme, oyunlaştırma, drama, simülasyon, beyin fırtınası, konuşma halkası istasyon, altı şapkalı düşünme tekniği altı ayakkabı tekniği...” (A3)

4.1.10. Okul Öncesi Dönemde Verilecek Sosyal Bilgiler Eğitime Yönelik Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalara İlişkin Bulgular

Okul öncesi dönemde verilecek sosyal bilgiler eğitime yönelik konu seçiminde dikkat edilmesi gereken noktalara ilişkin görüşler incelendiğinde çalışma grubunu oluşturan uzmanların tamamının görüş bildirdiği belirlenmiştir. Uzman grubunun konu hakkındaki görüşlerine Tablo 13’de yer verilmiştir.

Tablo 13. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi Gerekenler

Görüşler	f
Yaş ve gelişim seviyesi	29
Öğrenciye görelik	10
Somut konular	5
Günlük hayatla ilgili	4
İlkokula hazırlayacak konular	4
Bloom taksonomisi	2
Hazır bulunuşluk	2
Ülkenin sosyolojik gerçekleri	1
Bölgesel farklılıklar	1
Ders saatleri	1
Kullanılacak etkinlikler	1
Sınıf mevcutları	1
Öğretmen yeterliliği	1
Materyal kullanımı	1
Oyunlara uygunluk	1
Öğrencinin aktif olması	1
Disiplinler arası olması	1
Olumsuz öğelerin olmaması	1
Yurtdışı örnek alınmalı	1
Bilimsel ve teknolojik faktörler	1

Tablo 13’de uzmanların okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitime yönelik konu seçiminde dikkat edilmesi gereken noktalara ilişkin görüşleri incelendiğinde söylenme sıklığına yönelik “yaş ve gelişim seviyesi, öğrenciye görelik” ifadelerinin olduğu görülmektedir. Bu

yanıtları ise “somut konular, günlük hayatla ilgili, ilkokula hazırlayacak konular, Bloom taksonomisi” gibi ifadelerin takip ettiği görülmektedir. Uzman grubunun vermiş olduğu yanıtlardan bazıları şu şekildedir:

“Yaş seviyesine uygun olmalı ve ilkokul hayat bilgisi ve ortaokul sosyal bilgiler dersine temel olacak içeriğe sahip konular tercih edilmelidir.” (A2)

“Çocukların yaş seviyesi, sınıf mevcutları, okul öncesi öğretmenlerinin yeterlilikleri...” (Ö15)

“Çocukların gelişim özelliklerine ve ilkokulda alacağı derslerin konularına temel oluşturmasına dikkat edilmelidir.” (A7)

“Hazır bulunuşluk düzeyi, yaş seviyesi, kişisel özelliklere uygun olmalıdır.” (Ö12)

4.1.11. Okul Öncesi Dönemde Verilecek Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültürel Ögelere Yönelik Bulgular

Okul öncesi dönemde verilecek sosyal bilgiler eğitiminde yer alması gereken kültürel öğelere yönelik görüşler incelendiğinde çalışma grubunu oluşturan uzmanların tamamının görüş bildirdiği belirlenmiştir. Uzman grubunun konu hakkındaki görüşlerine Tablo 14’de yer verilmiştir.

Tablo 14. *Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültürel Öğeler*

Görüşler	f
Gelenek görenek	11
Halk oyunları	9
Yöresel müzik	8
Yemek	8
Yöresel kıyafet	7
Sanatsal öğeler	5
Bayramlar	5
Tarihi ve doğal varlıklar	4
Tarih	4
Dil	3
Kültürel unsurlar	2
Milli ve dini bayram	2
Değerler	2

Mâni ve tekerleme	2
Türk büyükleri	1
Teknoloji	1
İslami kültürel öğeler	1
Yöresel yaşam	1
Atatürk	1
Türk bayrağı	1
Karagöz-Hacivat	1
Ebru sanatı	1
Milli sporlar	1
Anadolu masalları	1
Çevre	1
Coğrafya	1
Mimari eser	1
Düğün	1

Tablo 14’de uzmanların okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminde yer alması gereken kültürel öğelere ilişkin görüşleri incelendiğinde söylenme sıklığına yönelik “gelenek görenek, halk oyunları, yöresel müzik, yemek” ifadelerinin olduğu görülmektedir. Bu yanıtları ise “yöresel kıyafet, sanatsal öğeler, bayramlar, tarihi ve doğal varlıklar, tarih, dil” gibi ifadelerin takip ettiği görülmektedir. Uzman grubunun vermiş olduğu yanıtlardan bazıları şu şekildedir:

“Toplumsal gelenek ve göreneklerin devamlılığı için tanıtımları yapılabilir.” (Ö2)

“Tarihsel mekân ve yerler, İslami kültürel öğeler, halk kültürü öğeleri (gelenek ve görenekler), somut ve somut olmayan kültürel miras öğeleri.” (A3)

“Halk oyunları, düğünler, mevsimsel bayramlarımız, müzikler, tarihi varlıklar, doğal varlıklar gibi kültürel öğeler yer almalıdır.” (Ö12)

“Türküler, el sanatları, halk oyunları, geleneksel oyunlar ve oyuncaklar yer almalı.” (A4)

4.1.12. Okul Öncesi Dönemde Verilecek Olan Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sınıf Ortamına Yönelik Bulgular

Okul öncesi dönemde verilecek olan sosyal bilgiler eğitiminde sınıf ortamına yönelik görüşler incelendiğinde çalışma grubunu oluşturan 1 öğretmenin ve 1 akademisyenin bilmiyorum şeklinde cevap verdiği görülmektedir. Uzman grubunun konu hakkındaki görüşlerine Tablo 15’de yer verilmiştir.

Tablo 15. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sınıf Ortamına Yönelik Görüşler

Görüşler	f
Görsel kullanılmalı	17
Harita	6
Örnek materyaller	4
Drama için kostüm/kostüm alanı	4
Sosyal bilgiler öğrenme merkezi	4
Bireysel özelliklere uygun olmalı	3
Müzik aletleri bulunmalı	3
Kazanıma göre değişmeli	3
Sosyal bilgiler köşesi oluşturulmalı	3
Küre	3
Örnek materyaller getirilmeli	3
Türk büyüklerine ait fotoğraf	2
Atatürk ile ilgili materyal	2
Pano süslenmeli	2
Kültürel öğeler	2
U Oturma düzeni	2
Zaman şeridi	2
Grup etkinlikleri alanı	1
Geri dönüşüm kutuları	1
Projeksiyon	1
Yerli mali ürünlerinin barkod resmi	1
Öğrenme merkezli yaklaşımına uygun	1
Sınıf mevcuduna göre	1
Atölyeler oluşturulmalı	1

Etkinlik alanları olmalı	1
Kitaplık almalı	1
Minderli okuma alanı	1

Tablo 15’de uzmanların okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminde sınıf ortamının nasıl olması gerektiğine ilişkin görüşleri incelendiğinde söylenme sıklığına yönelik “görsel kullanılmalı” ifadesinin dikkat çekici bir şekilde tekrarlandığı görülmektedir. Bu yanıtı ise “harita, örnek materyaller, drama için kostüm/kostüm alanı, sosyal bilgiler öğrenme merkezi, bireysel özelliklere uygunluk” gibi ifadelerin takip ettiği görülmektedir. Uzman grubunun vermiş olduğu yanıtlardan bazıları şu şekildedir:

“Sosyal bilgiler sınıfı gibi görsel ağırlıklı, zenginleştirilmiş araç ve dokümanlarla desteklenen, öğrencilerin özgün tasarımlar yapabildiği, büyük ekranda bir belgesel ya da kısa film gösterimi yapabilme gibi teknik, teknolojik imkanlarının sağlanabildiği bir sınıf ortamı.” (A3)

“Sınıfın bir bölümü sadece sosyal bilgileri anımsatacak şekilde düzenlenmeli. Örneğin önemli Türk büyüklerinin fotoğrafları, kültürümüze ait bir nesne.” (Ö9)

“Bence oturma düzeni çok önemli U şeklinde olabilir bunun yanında haritalar sınıfın belirli noktalarında olmalıdır.” (Ö17)

“Yaş seviyesine uygun haritalar, küreler, zaman şeritleri ve sosyal bilgiler içeriğine uygun duvar panoları, resimler, fotoğraflar oluşturulmalı.” (A2)

4.1.13. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılacak Materyallere Yönelik Bulgular

Okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminde kullanılacak materyallere yönelik görüşler incelendiğinde çalışma grubunu oluşturan uzmanların tamamının görüş bildirdiği belirlenmiştir. Uzman grubunun konu hakkındaki görüşlerine Tablo 16’da yer verilmiştir.

Tablo 16. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Materyaller

Görüşler	f
Harita	16
Küre	8
Kukla	5
Renkli karton	5

Eğitici video	4
Resim	4
Maketler	3
Kitap	3
Fotoğraf	3
Boya kalemi	3
Atık materyal	3
Tarihi eşyalar	2
Bilgisayar	2
Zaman şeridi	2
Yapboz	2
El işi kağıdı	2
Akıllı tahta	2
Pastel boya	2
Örnek gerçek modeller	2
El feneri	1
Top	1
Bayrak	1
Toprak	1
Çimen	1
Tohum	1
Ders kitabı	1
Kroki	1
Takvim	1
Poster	1
E-kaynak	1

Tablo 16’da uzmanların okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminde kullanılabilecek materyallere ilişkin görüşleri incelendiğinde söylenme sıklığına yönelik “harita” ifadesinin dikkat çekici şekilde tekrarlandığı görülmektedir. Bu yanıtı ise “küre, kukla, renkli karton, eğitici video, resim, maketler, kitap” gibi ifadelerin takip ettiği görülmektedir. Uzman grubunun vermiş olduğu yanıtlardan bazıları şu şekildedir:

“Harita küre renkli karton boya kalemleri el işi kağıtları olabilir.” (Ö11)

“Kuklalar, kitaplar, haritalar, geçmişte kullanılan ama günümüzde kullanılmayan eşyalar, kıyafetler gibi günlük yaşamda kullanılan materyaller.” (A1)

“Geri dönüşümden edinilecek ve geri dönüştürülebilecek materyaller.” (A9)

“Harita renkli kartonlar, elişi kağıtları, pastel boyalar, keçeli kalemler, akıllı tahta, küre.” (Ö15)

4.1.14. Okul Öncesi Dönemde Verilecek Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Belirli Gün ve Haftalara Yönelik Bulgular

Okul öncesi dönemde verilecek sosyal bilgiler eğitiminde yer alması gereken belirli gün ve haftalara yönelik görüşler incelendiğinde çalışma grubunu oluşturan uzmanların tamamının görüş bildirdiği belirlenmiştir. Uzman grubunun konu hakkındaki görüşlerine Tablo 17’de yer verilmiştir.

Tablo 17. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Belirli Gün ve Haftalar

Görüşler	f
Tutum Yatırım ve Türk Malları Haftası	11
Hayvanları Koruma Günü	10
Dünya Çocuk Hakları Günü	10
18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü	8
Engelliler Haftası	6
Orman Haftası	5
Yeşilay Haftası	4
Müzeler Haftası	4
12 Mart İstiklal Marşı’nın Kabulü	4
Kızılay Haftası	4
Atatürk’ü Anma Haftası	4
Nevruz	4
İnsan Hakları ve Demokrasi Haftası	4
Kadınlar Günü	4
Enerji Tasarrufu Haftası	4
Aşure Günü	3
Öğretmenler Günü	3
Çevre Koruma Günü	3

Hıdırellez	2
Mahalli Kurtuluş Günleri	2
Trafik ve İlk Yardım	2
Afet Eğitimi Hazırlık Günü	2
Babalar Günü	2
Anneler Günü	2
Yaşlılar Haftası	2
Tüketiciyi Koruma Günü	2
Nar Kırma	1
Pişi Günü	1
Dünya Barış Günü	1
Gaziler Günü	1
Dünya Tiyatrolar Günü	1
Kütüphaneler Haftası	1
Beslenme ve Gıda İsrafını Önleme Haftası	1
Vergi Haftası	1
Sivil Savunma Haftası	1
Dünya Su Günü	1
Sağlık Haftası	1

Tablo 17’de uzmanların okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminde verilebilecek belirli gün ve haftalara ilişkin görüşleri incelendiğinde söylenme sıklığına yönelik “Tutum Yatırım ve Türk Malları Haftası, Hayvanları Koruma Günü, Dünya Çocuk Hakları Günü” ifadelerinin olduğu görülmektedir. Bu yanıtları ise “18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü, Engelliler Haftası, Orman Haftası, Yeşilay Haftası, Müzeler Haftası, 12 Mart İstiklal Marşı’nın Kabulü, Kızılay Haftası ” gibi ifadelerin takip ettiği görülmektedir. Uzman grubunun vermiş olduğu yanıtlardan bazıları şu şekildedir:

“Nar kırma, aşure günü, pişi günü, nevrüz...” (Ö1)

“Müzeler haftası, Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası.” (A10)

“İnsan hakları günü, dünya barış günü, 1 Mayıs işçi bayramı, kadınlar günü, tüketiciler günü gibi.” (Ö12)

“Hayvanları koruma günü, afet eğitimi hazırlık günü, çocuk hakları günü, orman haftası, müzeler haftası, çevre koruma haftası.” (A4)

4.1.15. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Yer Alması Gereken Sosyal Bilgiler Yaklaşımı ve Sebeplerine Yönelik Bulgular

Okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitimine yönelik yer alması gereken sosyal bilgiler yaklaşımı ve sebeplerine yönelik görüşler incelendiğinde uzman grubunu oluşturan 1 öğretmenin bilmiyorum şeklinde cevap verildiği görülmektedir. Uzman grubunun konu hakkındaki görüşlerine Tablo 18’de yer verilmiştir.

Tablo 18. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım Sebepleri

Görüşler	f
Problem çözme becerisi kazandırmak için	7
Kalıcı öğrenme ve davranış değişikliği için	3
Karar verme becerisi geliştirmek için	3
İyi bir analiz ve karar verme becerisi geliştirmek için	2
Yaparak yaşayarak öğrenme için	2
Kültürel devamlılığı sağlamak için	2
Empati kurma becerisi geliştirmek için	2
Üst düzey düşünme becerisi için	2
İyi vatandaş yetiştirmek için	1
Kalıcı olması için	1
Çevre bilinci kazandırması için	1
Farkındalık sağladığı için	1
Disiplinler arası ilişki kurabilmesi için	1
Araştırma ve inceleme yoluyla öğrenme için	1

Tablo 18’de uzmanların okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminde yer alması gereken sosyal bilgiler yaklaşımları sorulduğunda 23 uzmanın “Yansıtıcı Araştırma Olarak Sosyal Bilgiler Yaklaşımı”, 5 uzmanın “Vatandaşlık Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler Yaklaşımı” ve 1 uzmanın da “Sosyal Bilimler Olarak Sosyal Bilgiler Yaklaşımı” yanıtlarını verdikleri görülmektedir. Bu yaklaşımların söylenme nedenleri incelendiğinde ise sıklıkla “problem çözme becerisi kazandırmak için” yanıtının tekrar edildiği görülmektedir. Bu yanıtları “Kalıcı öğrenme ve davranış değişikliği için, karar verme becerisi geliştirmek için, iyi bir analiz ve karar verme becerisi geliştirmek için, yaparak yaşayarak öğrenme için, kültürel devamlılığı sağlamak için” yanıtları takip etmektedir. Uzman grubunun vermiş olduğu yanıtlardan bazıları şu şekildedir:

“Yansıtıcı araştırma yaklaşımı ve sosyal bilimler yaklaşımı. Çünkü yaparak yaşayarak öğrenmek özellikle küçük yaş çocuklarında daha etkili. Aynı zamanda sosyal bilimlere ait disiplinleri öğrenmeleri de temel eğitime basamak olacaktır. ”

(Ö8)

“Yansıtıcı araştırma yaklaşımı çünkü temel amaç bilgi düzeyinde kazanımlar sağlamak yerine çocukların bu bilgileri kullanarak üst düzey düşünme becerilerini kullanmaları olmalıdır.” (A9)

“Bana göre vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgiler yaklaşımı olmalıdır. Çünkü çocuklara küçük yaştan vatandaşlık eğitimi, iyi vatandaş olma eğitimi verilmelidir.” (Ö16)

“Yansıtıcı araştırma yaklaşımı. Çünkü öğrencilerin bireysel ve toplumsal problemleri analiz etme ve karar verme becerilerinin gelişmesine yönelik öğretim planlar. Yaşama yansımayacak yaşam içerisinde kullanmayacak ve problem çözmesine yaramayacak bir eğitimin önemi yoktur.” (A7)

4.1.16. Birinci Delphi Turu Analizi Sonucunda Ortaya Çıkan Yeterlikler ve Madde Sayıları

Birinci Delphi turu sonucunda, uzmanlar tarafından belirtilmiş okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitimi içeriği belirlemeye yönelik cevaplar içerik analizine tabi tutulmuş ve bunun sonucunda 17 kategori altında 424 maddeden oluşan yeterlikler belirlenmiştir. Bu maddeler 17 yeterlik alanı içerisinde kategorilerle ayrılmıştır.

Tablo 19. Birinci Delphi Turu Sonucunda Ortaya Çıkan Yeterlikler ve Madde Sayıları

Yeterlik Alanları	Madde Sayıları
Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgilerin Amacı	19
Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilerin Kapsamı	25
Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgilere Yönelik Dersler	29
Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgiler Eğitimi Dersinin İçeriği	27
Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilere Yönelik Kavramlar	47
Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinleri	11
Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinlerinin Yer Alma Sebepleri	32
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Yer Alabilecek Kazanımlar	25
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alabilecek Değerler	28

Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Teknikler	22
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi Gerekenler	20
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültürel Öğeler	28
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sınıf Ortamı	27
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Materyaller	30
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Belirli Gün ve Haftalar	37
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım	3
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım Sebebi	14

Tablo 19’da okul öncesi dönemde sosyal bilgiler içeriğine yönelik kategorilere göre ayırım belirtilmektedir. Tabloya göre birinci tur Delphi anketi neticesinde toplamda 424 maddeden oluşan yeterlikler belirlenmiştir. “Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilere Yönelik Kavramlar” kategorisi 47 madde ile en fazla maddenin yer aldığı kategori olmuştur. Bu kategoriyi sırayla 37 madde ile “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Belirli Gün ve Haftalar” kategorisi, 32 madde ile “Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinlerinin Yer Alma Sebepleri” kategorisi, 30 madde ile “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Materyaller” kategorisi, 29 madde ile “Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgilere Yönelik Dersler” kategorisi, 28 madde ile “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alabilecek Değerler” kategorisi, 28 madde ile “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültürel Öğeler” kategorisi, 27 madde ile “Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgiler Eğitimi Dersinin İçeriği” kategorisi, 27 madde ile “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sınıf Ortamı” kategorisi, 25 madde ile “Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilerin Kapsamı” kategorisi, 25 madde ile “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitime Yönelik Yer Alabilecek Kazanımlar” kategorisi, 22 madde ile “Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Teknikler” kategorisi, 20 madde ile “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi Gerekenler” kategorisi, 19 madde ile “Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgilerin Amacı” kategorisi, 14 madde ile “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım Sebebi” kategorisi, 11 madde ile “Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinleri” kategorisi ve son olarak 3 madde ile “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım” kategorisi takip etmektedir.

4.2. İkinci Delphi Anketi Turunda Elde Edilen Bulgular

Bu bölümde ikinci Delphi turuna ait bulgular yer almaktadır. İkinci Delphi turu, birinci Delphi turu neticesinde katılımcıların belirttikleri görüşlerin analiz edilip 5’li likert tipi bir anket oluşturulmasıyla elde edilmiştir. İkinci Delphi turunun veri toplama aracı birinci tur neticesinde elde edilen 424 maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler Google form ve Word haline getirilerek katılımcılara gönderilmiştir. Bu turda amaç, okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminin içeriğini belirlemek adına belirtilmiş görüşlerden uzlaşma sağlayıp sağlayamadıklarını tespit edebilmektir. Uzlaşma sağlanamayan maddeler varsa da bu maddeler için üçüncü bir Delphi turu hazırlanıp gönderilmesidir. İkinci tur Delphi anketine katılım sağlayan uzmanların demografik özellikleri Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20. İkinci Delphi Turu Katılımcılarının Demografik Özellikleri

Sosyo-demografik özellikler		N
Cinsiyet	Kadın	16
	Erkek	14
Çalışma Alanı	Okul Öncesi Eğitimi	10
	Sınıf Öğretmenliği Eğitimi	10
	Sosyal Bilgiler Eğitimi	10
Unvan	Öğretmen	15
	Dr. Öğr.	7
	Doç. Dr.	5
	Prof. Dr.	3

Tablo 20’de ikinci Delphi turuna katılan uzmanların demografik özellikleri verilmiştir. Tablo incelendiğinde birinci Delphi turuna katılan uzmanların tamamının ikinci turda da görüş belirttiği görülmektedir. İkinci Delphi turuna katılan uzmanlardan 15’i öğretmenken geriye kalan 15 kişiyi akademisyenler oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan uzmanların 16’sı kadıncan 14’ü erkeklerden oluşmaktadır. Çalışma alanları göz önüne alındığında ise okul öncesi, sınıf ve sosyal bilgiler eğitimi alanlarından eşit sayıda katılım sağlandığı görülmektedir.

4.2.1. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminin Amacına Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 21. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgilerin Amacı Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Çevresini tanıtmak ve farkındalık kazandırmak	4,7586	,51096	5	0	96,5	√
Çocuğa temel vatandaşlık bilgisi kazandırmak	4,4828	,87099	5	1	82,8	√
Sosyal bilgilerin temel bilgi ve becerilerine sahip olmasını sağlamak	4,3103	1,03866	5	1	79,3	√
Temel değer ve becerileri kazandırmak	4,6207	,62185	5	1	93,1	√
Topluma uyum sağlayabilmesini desteklemek	4,8276	,46820	5	0	96,5	√
Haklarını koruması ve farklılıklara saygı duyma bilincinin gelişmesini sağlamak	4,6897	,54139	5	1	96,5	√
Çocuğun fiziksel, zihinsel, duygusal gelişimine katkı sağlamak	4,6207	,67685	5	1	89,6	√
Dünyayı keşfetmesini sağlamak	4,6207	,56149	5	1	96,5	√
Sorun çözmeye çalışan bireyler olmasını sağlamak	4,4138	,86674	5	1	82,8	√
Çocuğu hayata hazırlamak	4,5172	,82897	5	1	86,2	√
Çocuğun görev ve sorumluluklarını bilmesini sağlamak	4,4828	,87099	5	1	82,8	√
Konum bilgisine sahip olmasını sağlamak	4,2414	1,05746	5	1,5	75,8	X
Çocuğa verim sağlayabilmek	4,1034	1,20549	5	2	72,4	X
Aidiyet duygusu oluşturmak	4,3448	1,14255	5	1	79,3	√
Çevre sorunlarına duyarlı olmasını sağlamak	4,7931	,41225	5	0	100	√
Bir sonraki eğitim kademesine hazırlamak	4,2069	1,08164	5	2	72,4	X
Çocuğun geleceğin yetkin bir bireyi olmasını sağlamak	4,3103	1,00369	5	1	79,3	√
Geçmiş ile günümüz arasında bağlantı kurmasını sağlayabilmek	4,3793	,97884	5	1	82,8	√
Temel iletişim becerileri kazanmasını sağlamak	4,38	,86246	5	1	82,7	√

UD Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik ilk kategori olan “okul öncesi dönemde sosyal bilgilerin amacı” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 21’de verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 16 madde üzerinde uzlaşma sağlanırken 3 madde üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Okul öncesinde sosyal bilgilerin amacı kategorisi içerisinde uzlaşma sağlanan maddelerin tamamının çeyrekler arası farkının 1’in altında ve aritmetik ortalamasının da 4’’ün üstünde olduğu görülmektedir. Bu sonuç amaç kategorisi üzerinde büyük oranda uzlaşma sağlandığını göstermektedir. Uzlaşma sağlanamayan 3 madde incelendiğinde ise bu maddelerin “konum bilgisine sahip olmasını sağlamak”, “çocuğa

verim sağlayabilmek” ve “bir sonraki eğitim kademesine hazırlamak” olduğu görülmektedir. Okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminin amacının öncelikli olarak temel konuların benimsenmesi düşünüldüğünden uzlaşma sağlanamadığı söylenebilir.

4.2.2. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Eğitiminin Kapsamına Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 22. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilerin Kapsamı Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Toplumsal hayata yönelik bilgiler	4,6897	,60376	5,0000	0,5	73,1	√
Çevre eğitimi	4,7241	,52757	5,0000	0,5	96,6	√
Temel alan bilgisi	4,1379	1,05979	5,0000	2	72,4	X
Vatandaşlık bilgisi	4,2759	1,03152	5,0000	1	82,8	√
Tutum ve Beceriler	4,4483	,73612	5,0000	1	86,2	√
Türk büyükleri	4,5517	,63168	5,0000	1	73,1	√
Kültürel değerler	4,7586	,51096	5,0000	0	96,6	√
Değer eğitimi	4,7586	,57664	5,0000	0	93,1	√
Bireysel kimlik kazanma	4,6207	,72771	5,0000	1	93,1	√
Temel yaşam becerileri	4,5172	,73779	5,0000	1	86,2	√
Milli mücadelenin önemi	4,2069	1,08164	5,0000	1,5	75,9	X
Meslekleri tanıma	4,5862	,73277	5,0000	1	86,2	√
Milli ve manevi değerler	4,7586	,51096	5,0000	0	96,6	√
Temel aile yapısı	4,8621	,35093	5,0000	0	100	√
Temel ekonomi eğitimi	3,8621	1,40723	4,00	2	65,5	X
Temel anayasal bilgiler	3,2414	1,52726	3,00	3	48,2	X
Ahlak eğitimi	4,3103	,84951	5,0000	1	82,7	√
Bireysel özellikler	4,6207	,56149	5,0000	1	96,5	√
Temel eğitime hazırlık	4,4138	,86674	5,0000	1	82,8	√
Karakter eğitimi	4,5862	,62776	5,0000	1	93,1	√
Temel hak ve sorumluluklar	4,4483	1,02072	5,0000	1	86,2	√
Tarih bilinci kazandırma	4,3448	1,00980	5,0000	1	86,2	√
Akran eğitimi	4,2759	,99630	5,0000	1	79,3	√
Çocuk hakları	4,5517	,78314	5,0000	1	89,7	√

Hayvan sevgisi	4,7241	,52757	5,0000	0,5	96,6	√
----------------	--------	--------	--------	-----	------	---

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik ikinci kategori olan “okul öncesi eğitiminde sosyal bilgilerin kapsamı” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 22’de verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 21 madde üzerinde uzlaşma sağlanırken 4 madde üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Okul öncesi eğitiminde sosyal bilgilerin kapsamı kategorisi içerisinde uzlaşma sağlanan maddelerin tamamının çeyrekler arası farkının 1’in altında ve aritmetik ortalamasının da 4’’ün üstünde olduğu görülmektedir. Bu sonuç katılımcıların bu kategori üzerinde büyük oranda uzlaşma sağladığını göstermektedir. Uzlaşma sağlanamayan 4 madde incelendiğinde ise bu maddelerin “Temel alan bilgisi”, “Milli mücadelenin önemi”, “Temel ekonomi eğitimi” ve “Temel anayasal bilgiler” olduğu görülmektedir. Bu durum milli mücadele, alan bilgisi, ekonomi ve anayasal bilgiler gibi erken yaşlarda kavranması güç görünen konuların uzmanlar tarafından verilmesi gerekmediği düşüncesinde olduklarını göstermektedir.

4.2.3. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgiler Eğitimi ile İlgili Verilmesinin Uygun Olduğu Derslere Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 23. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgilere Yönelik Dersler Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Sosyal bilgilerin temelleri	4,3793	1,01467	5	1	86,2	√
Vatandaşlık eğitimi	4,4483	,78314	5	1	89,6	√
Çevre eğitimi	4,4138	1,01831	5	1	86,2	√
Karakter ve değer eğitimi	4,5517	,82748	5	1	96,6	√
Coğrafya	3,9655	1,08505	4	2	65,5	X
Sosyal beceri eğitimi	4,4483	,94816	5	1	86,2	√
Tarih	4,2414	1,05746	5	1	79,3	√
İletişim	4,3103	1,07250	5	1	86,2	√
Bilim tarihi	3,7241	1,19213	4	2	62,0	X
Türk tarihi	4,0690	1,33446	5	2	72,4	X
Ahlak ve etik	4,4483	,90972	5	1	89,7	√
Doğadaki değişim	4,0690	1,16285	5	2	68,9	X
Erken çocukluk ve sosyal bilimler	4,5172	,68768	5	1	89,7	√

İnsan hakları ve demokrasi eğitimi	4,2759	1,22172	5	1	79,3	√
Çocuk hak ve hukuku	4,5862	,68229	5	1	89,7	√
Bölgeler ve dağlar	3,6552	1,47057	4	3	55,2	X
Hayat bilgisi	4,2069	1,01346	5	2	72,4	X
Ekonomi	3,2414	1,35370	3	2,5	34,5	X
Politik okuryazarlık	3,2414	1,29987	3	2,5	41,4	X
Fen bilgisi eğitimi	3,4828	1,29892	3	2	44,8	X
İnkılap tarihi	3,3793	1,47391	4	3	51,7	X
Anne-baba eğitimi	4,2759	1,06558	5	1	89,6	√
Bilinçli tüketici eğitimi	4,3793	1,11528	5	1	86,2	√
Akıl ve zekâ oyunları ile beceri öğretimi	4,2759	1,09859	5	1	86,2	√
Sosyal bilgilerde oyun, oyunlaştırma ve oyun temelli öğretim	4,7241	,45486	5	1	100	√
Drama	4,5517	,86957	5	1	93,1	√
Okul öncesinde meslekler	4,2069	1,11417	5	2	72,4	X
Okul öncesinde coğrafi bölgeler	4,0000	1,22474	5	2	65,5	X
Okul öncesinde Türk büyükleri	4,2414	1,02313	5	2	82,4	X

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik üçüncü kategori olan “okul öncesi öğretmen yetiştirme programında sosyal bilgilere yönelik dersler” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 23’de verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 16 madde üzerinde uzlaşma sağlanırken 13 madde üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Okul öncesi öğretmen yetiştirme programında sosyal bilgilere yönelik dersler kategorisi içerisinde uzlaşma sağlanan maddelerin tamamının çeyrekler arası farkının 1’in altında ve aritmetik ortalamasının da 4’ün üstünde olduğu görülmektedir. Uzlaşma sağlanamayan 13 madde incelendiğinde ise bu maddelerin “Coğrafya”, “Bilim tarihi”, “Türk tarihi”, “Doğadaki değişim”, “Bölgeler ve dağlar”, “Hayat bilgisi”, “Ekonomi”, “Politik okuryazarlık”, “Fen bilgisi eğitimi”, “İnkılap tarihi”, “Okul öncesinde meslekler”, “Okul öncesinde coğrafi bölgeler” ve “Okul öncesinde Türk büyükleri” olduğu görülmektedir. Bir önceki kategoriden de yola çıkılarak uzmanların okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminde lisans eğitiminde de ekonomi, politika, coğrafya ve inkılap tarihi gibi konulara sıcak bakmadığı söylenebilmektedir. Uzlaşma sağlanamayan diğer maddeler de göz önüne alındığında bu gibi konuların erken yaşlarda üst düzey kalabileceğini düşündükleri için uygun

olmadığını belirttikleri bundan dolayı öğretmen yetiştirme programında gerekli görmedikleri yorumu yapılabilmektedir.

4.2.4. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programına Eklenecek Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimi Dersinin İçeriğine Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 24. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgiler Eğitimi Dersinin İçeriği Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Sosyal bilgilerin temelleri	4,3448	,97379	5,0000	1	82,8	√
Kültürel değerler	4,6207	,56149	5,0000	1	96,5	√
Sosyal bilgiler öğretmenlik alan bilgisi	4,0000	1,19523	5,0000	2	62,1	X
Sosyal bilgiler eğitimine yönelik yöntem ve teknikler	4,3448	1,00980	5,0000	1	89,3	√
Sosyal bilgiler eğitiminde kavram, beceri ve değerler	4,5172	,68768	5,0000	1	89,7	√
Milli bayramlar ve yerel kurtuluş günleri	4,5517	,68589	5,0000	1	89,7	√
Ulusal ve evrensel değer eğitimi	4,5862	,68229	5,0000	1	89,7	√
Sosyal bilgiler eğitiminde araç-gereç ve materyal	4,4483	,90972	5,0000	1	89,7	√
Türk büyükleri	4,4138	,94556	5,0000	1	82,8	√
Çevre eğitimi	4,3448	1,11085	5,0000	1	86,2	√
Sosyal bilgiler konularının aktarımına yönelik	4,0690	1,16285	5,0000	2	72,4	X
Farklılıklara saygı	4,4828	,73779	5,0000	1	86,2	√
Coğrafi işaretli ürünler	4,0345	1,14900	4,0000	2	69,0	X
Coğrafi bölgeler	3,9310	1,19317	4,0000	2	65,5	X
Kaynakların verimli kullanımı	4,3448	,97379	5,0000	1	82,8	√
İnsan hakları	4,3448	,93640	5,0000	1,5	75,9	X
Sorumluluk bilinci	4,2759	1,03152	5,0000	1,5	75,9	X
Toplumsal duyarlılık	4,4138	,77998	5,0000	1	82,8	√
Milli sporlar	4,0345	1,14900	4,0000	2	69,0	X
Çocuk hakları	4,5862	,62776	5,0000	1	93,1	√
Öğrenci temelli bir içerik	4,3793	,77523	5,0000	1	82,8	√
Aidiyet kazandırma	4,5862	,62776	5,0000	1	93,1	√
Sosyal bilgiler yaklaşımları	4,2414	1,15434	5,0000	1	79,3	√
Farklı ülkelerin okul öncesi programı ile karşılaştırma	3,7586	1,37983	4,0000	2	58,6	X
Montessori eğitimine yönelik	3,9655	1,42635	5,0000	1,5	75,8	X

Aile yapısı	4,3103	1,03866	5,0000	1	82,8	√
Temel ekonomi	3,7586	1,37983	4,0000	2	58,6	X

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik dördüncü kategori olan “okul öncesi öğretmen yetiştirme programında sosyal bilgiler eğitimi dersinin içeriği” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 24’de verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 17 madde üzerinde uzlaşma sağlanırken 10 madde üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Okul öncesi öğretmen yetiştirme programında sosyal bilgiler eğitimi dersinin içeriği kategorisi içerisinde uzlaşma sağlanan maddelerin tamamının çeyrekler arası farkının 1’in altında ve aritmetik ortalamasının da 4’ün üstünde olduğu görülmektedir. Bu sonuç katılımcıların bu kategori üzerinde büyük oranda uzlaşma sağladığını göstermektedir. Uzlaşma sağlanamayan 10 madde incelendiğinde ise bu maddelerin “Sosyal bilgiler öğretmenlik alan bilgisi”, “Sosyal bilgiler konularının aktarımına yönelik”, “Coğrafi işaretli ürünler”, “Coğrafi bölgeler”, “İnsan hakları”, “Sorumluluk bilinci”, “Milli sporlar”, “Farklı ülkelerin okul öncesi programı ile karşılaştırma”, “Montessori eğitime yönelik” ve “Temel ekonomi” olduğu görülmektedir. Okul öncesi öğretmen yetiştirme programında sosyal bilgiler alan eğitimi ve sosyal bilgiler konularının aktarımına yönelik bir eğitimin uzmanlar tarafından tercih edilmediği bulgusuna ulaşılmaktadır. Bunun haricinde önceki kategorilerde de uzlaşma sağlanamayan ekonomi ve coğrafya kavramlarının bu kategoride de tercih edilmediği göze çarpmaktadır. Öte yandan farklı ülkelerin okul öncesi programı ile karşılaştırmalı bir dersin istenmemesinin de dikkat çektiği söylenebilmektedir.

4.2.5. Okul Öncesi Eğitimi Kapsamında Sosyal Bilgilere İlişkin Kavramlara Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 25. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilere Yönelik Kavramlar Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Vatan ve vatandaşlık	4,4483	,73612	5,0000	1	86,2	√
Görev ve sorumluluk	4,5862	,62776	5,0000	1	93,1	√
Hak	4,3793	,97884	5,0000	1	82,8	√
Kültürel öğeler	4,6207	,62185	5,0000	1	93,1	√
Sevgi ve saygı	4,7931	,49130	5,0000	0	96,6	√
Değerler	4,7241	,52757	5,0000	0,5	96,6	√

Seçme ve seçilme	4,0345	1,29512	5,0000	2	72,4	X
Bilinçli tüketici	4,5862	,90701	5,0000	0,5	89,7	√
Farklılıklara saygı	4,7931	,41225	5,0000	0	100	√
Toplumsal kural ve davranışlar	4,4828	,87099	5,0000	1	93,1	√
Devlet	3,8621	1,35552	4,0000	2	72,4	X
Coğrafya	3,8621	1,27403	4,0000	2	65,5	X
Adalet	4,5517	,86957	5,0000	1	93,1	√
Demokrasi	4,2759	1,27885	5,0000	1	82,8	√
Birey	4,4483	,78314	5,0000	1	82,8	√
İletişim	4,5172	,68768	5,0000	1	89,7	√
Çevre bilinci	4,3793	1,11528	5,0000	1	86,2	√
Kimlik	4,2414	,98761	5,0000	1	79,3	√
Eşitlik	4,4483	,98511	5,0000	1	82,8	√
Hükümet	3,2069	1,67714	3,0000	4	48,3	X
Kurallara uyma	4,6207	,62185	5,0000	1	93,1	√
Hoşgörü	4,7586	,51096	5,0000	0	96,6	√
Vatan	4,7241	,52757	5,0000	0,5	96,6	√
Tarih	4,2069	1,20651	5,0000	2	82,4	X
Milli değerler	4,7241	,59140	5,0000	0	93,1	√
Çalışkanlık	4,6207	,62185	5,0000	1	93,1	√
Toplum-topluma uyum	4,4828	,91107	5,0000	1	89,7	√
Yardımlaşma	4,8276	,38443	5,0000	0	100	√
Beden dili	3,9310	1,30742	4,0000	2	65,5	X
Vergi	3,1034	1,63324	3,0000	4	41,3	X
İstek ve ihtiyaç	4,5862	,90701	5,0000	0,5	89,7	√
Atatürk	4,7931	,77364	5,0000	0	96,6	√
Ülke	4,6897	,54139	5,0000	1	96,6	√
Değer eğitimi	4,5862	,62776	5,0000	1	93,1	√
Dürüstlük	4,8276	,38443	5,0000	0	100	√
Barış	4,7931	,41225	5,0000	0	100	√
Felsefe	3,3448	1,47057	3,0000	2	44,8	X
Hukuk	3,6207	1,59046	4,0000	2	55,2	X
Aynı-benzer-farklı	4,2414	,98761	5,0000	1	79,3	√

Halk	4,1724	1,28366	5,0000	1	79,3	√
Millet	4,4483	1,05513	5,0000	1	93,1	√
Ekonomi	3,6207	1,47391	4,0000	2	55,2	X
Evrensel insan hakları	4,3103	1,16813	5,0000	1	79,3	√
Duyarlılık	4,6207	,62185	5,0000	1	93,1	√
Sosyal beceri	4,5172	,91107	5,0000	1	89,7	√
Vatansever	4,7931	,55929	5,0000	0	93,1	√
Bağımsızlık	4,7586	,57664	5,0000	0	93,1	√

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik beşinci kategori olan “okul öncesi eğitiminde sosyal bilgilere yönelik kavramlar” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 25’de verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 37 madde üzerinde uzlaşma sağlanırken 10 madde üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Okul öncesi eğitiminde sosyal bilgilere yönelik kavramlar kategorisi içerisinde uzlaşma sağlanan maddelerin tamamının çeyrekler arası farkının 1’in altında ve aritmetik ortalamasının da 4’’ün üstünde olduğu görülmektedir. Bu sonuç katılımcıların bu kategori üzerinde büyük oranda uzlaşma sağladığını göstermektedir. Uzlaşma sağlanamayan 10 madde incelendiğinde ise bu maddelerin “Seçme ve seçilme”, “Devlet”, “Coğrafya”, “Hükümet”, “Tarih”, “Beden dili”, “Vergi”, “Felsefe”, “Hukuk” ve “Ekonomi” olduğu görülmektedir. Uzlaşma sağlanamayan bu maddelerin soyut kavramlar olduğu göze çarpmaktadır. Bu kavramların tercih edilmemesinin sebebinin okul öncesi dönemde soyut konuları kavratmanın zorluğundan dolayı olduğu söylenebilmektedir.

4.2.6. Sosyal Bilgileri Oluşturan Disiplinlerin Okul Öncesi Eğitiminde Yer Alma Durumlarına Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 26. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinleri Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Tarih	4,2759	,95978	5,0000	1	82,7	√
Coğrafya	4,2414	1,02313	5,0000	1,5	77,9	X
Ekonomi	3,5862	1,26822	4,0000	2	51,7	X
Sosyoloji	3,9655	1,08505	4,0000	2	65,5	X
Hukuk	3,4138	1,01831	3,0000	2	44,5	X

Psikoloji	3,7931	1,01346	4,0000	2	58,6	X
Antropoloji	3,6897	1,07250	4,0000	2	55,2	X
Vatandaşlık	4,3793	,77523	5,0000	1	82,8	√
Siyaset bilimi	3,2759	1,03152	3,0000	2	31,0	X
Felsefe	3,4483	1,05513	3,0000	2	44,8	X
Din	3,0690	1,30742	3,0000	3	31,0	X

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik altıncı kategori olan “okul öncesi eğitiminde sosyal bilgiler disiplinleri” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 26’da verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 2 madde üzerinde uzlaşma sağlanırken 9 madde üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Okul öncesi eğitiminde sosyal bilgiler disiplinleri kategorisi içerisinde uzlaşma sağlanan maddelerin tamamının çeyrekler arası farkının 1’in altında ve aritmetik ortalamasının da 4’ün üstünde olduğu görülmektedir. Ancak bu kategoride uzmanların büyük çoğunluğunun ilgili maddeler üzerinde uzlaşmadığı dikkat çekmektedir. Uzlaşma sağlanamayan 9 madde incelendiğinde ise bu maddelerin “coğrafya”, “ekonomi”, “sosyoloji”, “hukuk”, “psikoloji”, “antropoloji”, “siyaset bilimi”, “felsefe” ve “din” olduğu görülmektedir. Uzmanların uzlaşma sağladığı iki disiplinin ise “tarih” ve “vatandaşlık” olduğu dikkat çekmektedir. Uzmanların bu kararlarında özellikle “vatandaşlık” disiplininde anlaşmalarının temel sebebinin sosyal bilgilerin öncelikli amacı olan iyi insan iyi vatandaş yetiştirme idealinden geldiği söylenebilmektedir. “Tarih” disiplininde uzlaşmalarının sebebi olarak ise çocuklara erken yaşlarda tarihi bilinç kazandırmaktan ileri geldiği yorumu yapılabilmektedir.

4.2.7. Sosyal Bilgileri Oluşturan Disiplinlerin Okul Öncesi Eğitiminde Yer Alma Sebeplerine Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 27. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinlerinin Yer Alma Sebepleri Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Öğrenciyi yaşama hazırladığı için	4,6552	,55265	5,0000	1	96,6	√
Çevre okuryazarlığı kazanması için	4,4138	,90701	5,0000	1	89,7	√
İçinde bulunduğu yakın çevreyi anlaması için	4,6897	,60376	5,0000	0,5	93,1	√
Milli bilinç oluşturmak için	4,6897	,54139	5,0000	1	96,6	√

Kültürel devamlılığı sağlamak için	4,6552	,55265	5,0000	1	96,6	√
Doğumla birlikte çevreden etkilendikleri için	4,2414	1,02313	5,0000	2	73,4	X
Göz ardı edildiği için	3,8621	1,21667	4,0000	2	58,6	X
Ülkesinin iklimini öğrenmesi için	3,9310	1,22273	5,0000	2	55,1	X
İstek ve ihtiyaçlarını ayırabilmesi için	4,5517	,82748	5,0000	1	86,2	√
Geleceğe yön vereceği için	4,4483	,82748	5,0000	1	86,2	√
Atatürk sevgisi kazandırmak için	4,7241	,70186	5,0000	0	93,1	√
Bir bütün olduğu için	4,4828	,87099	5,0000	1	82,8	√
Geçmişini öğrenmesi için	4,3793	,90292	5,0000	1	79,3	√
Toplumun bir parçası olduğu için	4,7241	,59140	5,0000	0	93,1	√
Sosyal bilgilerin tanımında yer aldığı için	3,9310	1,22273	4,0000	2	62,1	X
Öğrencilere üretimin önemini anlattığı için	4,2414	1,09071	5,0000	1,5	75,9	X
Toplum yapısının temelinde olduğu için	4,4138	,86674	5,0000	1	82,8	√
Düşünme becerilerini geliştirdiği için	4,5172	,73779	5,0000	1	86,2	√
Kronoloji bilgisini ve öz tarihini öğrenmesi için	4,1724	1,16708	5,0000	2	73,4	X
Temel hak ve sorumluluklarını bilmesi için	4,5172	,73779	5,0000	1	86,2	√
Devletin temeli olduğu için	4,0690	1,16285	5,0000	2	58,9	X
İnancın insan hayatındaki önemini kavraması için	4,1379	1,12517	5,0000	2	69	X
Hakkaniyet ve değerlerin kazanılması için	4,4483	,82748	5,0000	1	86,2	√
Coğrafi işaretli ürünleri tanınması için	3,8621	1,21667	4,0000	2	58,6	X
Çocukların küçük yaşlarda bu bilimden etkilendiği için	4,2069	1,14578	5,0000	1,5	75,9	X
Hukukun temel kavramlarını öğrenmesi için	3,8621	1,30176	4,0000	2	58,6	X
Doğal afetlerin nedenlerini anlaması için	3,9655	1,26725	5,0000	2	65,5	X
Önemli günleri öğrenmesi için	4,3571	,86984	5,0000	1,75	72,4	X
Kaynakların doğru kullanımını öğrenmesi için	4,6897	,60376	5,0000	0,5	93,1	√
İsraf ve tasarruf kavramlarını öğrenmesi için	4,7241	,59140	5,0000	0	93,1	√
Yaşadıkları dünyayı anlamaları için	4,7241	,52757	5,0000	0,5	96,6	√
Yerli malı ürünleri ayırt edebilmesi için	4,4138	,82450	5,0000	1	79,3	√

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, CAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik yedinci kategori olan “okul öncesi eğitiminde sosyal bilgiler disiplinlerinin yer alma sebepleri” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 27’de verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu

kategoride yer alan 19 madde üzerinde uzlaşma sağlanırken 13 madde üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Okul öncesi eğitiminde sosyal bilgiler disiplinlerinin yer alma sebepleri kategorisi içerisinde uzlaşma sağlanan maddelerin tamamının çeyrekler arası farkının 1'in altında ve aritmetik ortalamasının da 4''ün üstünde olduğu görülmektedir. Bu sonuç katılımcıların bu kategori üzerinde büyük oranda uzlaşma sağladığını göstermektedir. Uzlaşma sağlanamayan 13 madde incelendiğinde ise bu maddelerin “Doğumla birlikte çevreden etkilendikleri için”, “Göz ardı edildiği için”, “Ülkesinin iklimini öğrenmesi için”, “Sosyal bilgilerin tanımında yer aldığı için”, “Öğrencilere üretimin önemini anlattığı için”, “Kronoloji bilgisini ve öz tarihini öğrenmesi için”, “Devletin temeli olduğu için”, “İnancın insan hayatındaki önemini kavraması için”, “Coğrafi işaretli ürünleri tanınması için”, “Çocukların küçük yaşlarda bu bilimden etkilendiği için”, “Hukukun temel kavramlarını öğrenmesi için”, “Doğal afetlerin nedenlerini anlaması için” ve “Önemli günleri öğrenmesi için” olduğu görülmektedir. Bir önceki disiplin kategorisinde yer alan sonucun benzerinin ortaya çıktığı dikkat çekmektedir. Bu kategoride de coğrafya, hukuk ve devlete yönelik soyut kavramların yaş düzeylerinden dolayı istenmediği yorumu yapılabilmektedir.

4.2.8. Okul Öncesi Eğitim Programı Kazanımlarına Ek Olarak Sosyal Bilgilere Yönelik Yer Alabilecek Kazanımlara İlişkin İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 28. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Yer Alabilecek Kazanımlar Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Toplulun bireylerden oluştuğunu fark eder	4,4828	,68768	5,0000	1	89,7	√
Türk büyüklerini tanıır	4,5172	,73779	5,0000	1	86,2	√
İhtiyaçlarını fark eder	4,5862	,86674	5,0000	1	93,1	√
Yaşadığı ili gösterir	4,2759	,92182	5,0000	1,5	75,9	X
Tarih ve vatandaşlıkla ilgili temel kavramları bilir	4,2759	,95978	5,0000	1	79,3	√
Türk kültürünü tanıır	4,4483	,73612	5,0000	1	93,1	√
Geçmiş ve günümüz arasında bağlantı kurar	4,0690	1,13172	5,0000	2	65,5	X
Atatürk'ün hayatı ve yaptıkları ile ilgili bilgi sahibi olur	4,5517	,94816	5,0000	0,5	86,2	√
Konum bilgisi ve becerisi edinir	4,0345	1,01710	4,0000	2	65,5	X
Resmi bayramlarla ilgili bilgi sahibi olur	4,3103	,89056	5,0000	1	79,3	√
Ekonomik kavramı bilir	3,7241	1,16179	4,0000	2	62,0	X
Çevre sorunlarına duyarlı olur	4,4828	,94946	5,0000	1	86,2	√

Vatanseverlikle ilgili bilgi sahibi olur	4,5172	,68768	5,0000	1	89,7	√
Milli ve yöresel oyunları tanır	4,5172	,68768	5,0000	1	89,7	√
Çocuk haklarını bilir ve önemini kavrar	4,4483	1,02072	5,0000	1	79,3	√
Tarihin gelişmekte olduğunu fark eder	4,2069	1,08164	5,0000	2	72,4	X
Politik okuryazarlığı kavrar	3,1034	1,23476	3,0000	3	31,0	X
Sosyal duyuşsal ve öz bakım becerileri kazanır	4,4828	,82897	5,0000	1	86,2	√
Göçmen ve mülteci çocuklarla aynı sınıfta eğitim almayı öğrenir	3,4138	1,32334	3,0000	3	44,8	X
Dünya devletlerini ve kültürlerini tanır	3,9655	1,23874	5,0000	2	32,0	X
Saygı ile ilgili kazanımlar edinir	4,4483	,82748	5,0000	1	86,2	√
İnsanlık tarihi ile ilgili bilgi sahibidir	4,0345	1,17967	5,0000	2	65,5	X
Örnek bir kazı çalışması yapar	4,1379	1,02554	4,0000	1,5	75,9	X
İlgi duyduğu meslek/meslekleri tanır	4,3448	1,00980	5,0000	1	82,8	√
Doğal afetlerden korunma yollarını söyler	4,4138	,77998	5,0000	1	89,7	√

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik sekizinci kategori olan “okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimine yönelik yer alabilecek kazanımlar” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 28’de verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 15 madde üzerinde uzlaşma sağlanırken 10 madde üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimine yönelik yer alabilecek kazanımlar kategorisi içerisinde uzlaşma sağlanan maddelerin tamamının çeyrekler arası farkının 1’in altında ve aritmetik ortalamasının da 4’ün üstünde olduğu görülmektedir. Bu sonuç katılımcıların bu kategori üzerinde büyük oranda uzlaşma sağladığını göstermektedir. Uzlaşma sağlanamayan 10 madde incelendiğinde ise bu maddelerin “Yaşadığı ili gösterir”, “Geçmiş ve günümüz arasında bağlantı kurar”, “Konum bilgisi ve becerisi edinir”, “Ekonomik kavramı bilir”, “Tarihin gelişmekte olduğunu fark eder”, “Politik okuryazarlığı kavrar”, “Göçmen ve mülteci çocuklarla aynı sınıfta eğitim almayı öğrenir”, “Dünya devletlerini ve kültürlerini tanır”, “İnsanlık tarihi ile ilgili bilgi sahibidir” ve “Örnek bir kazı çalışması yapar” olduğu görülmektedir. Uzmanların okul öncesi eğitiminde politika ve ekonomi eğitimine karşı mesafeli oldukları bir kez daha görülmektedir. Arkeoloji, insanlık tarihi ve dünya kültürleri ile ilgili kazanımları ise üst düzey buldukları için tercih etmedikleri düşünülebilmektedir. Göçmen ve mülteci çocuklarla aynı sınıfta eğitim almak kazanımının ise şu aşamada öncelikli olarak ele alınabilecek bir mesele olmamasından dolayı uzlaşma sağlayamadıkları yorumu yapılabilmektedir.

4.2.9. Okul Öncesi Dönemde Verilecek Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alabilecek Değerlere Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 29. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alabilecek Değerler Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Saygı	4,9310	,25788	5,0000	0	100	√
Sorumluluk	4,9310	,37139	5,0000	0	96,6	√
Sevgi	4,9310	,25788	5,0000	0	100	√
Vatanseverlik	4,8621	,44111	5,0000	0	96,6	√
Yardımseverlik	5,0000	,00000	5,0000	0	100	√
Hoşgörü	4,9310	,25788	5,0000	0	100	√
Dürüstlük	4,9310	,25788	5,0000	0	100	√
Öz denetim	4,7241	,59140	5,0000	0	93,1	√
Sabır	4,7586	,51096	5,0000	0	96,6	√
Dayanışma	4,9310	,25788	5,0000	0	100	√
Dostluk	4,8276	,46820	5,0000	0	96,6	√
Farklılıklara saygı	4,8966	,30993	5,0000	0	100	√
Aile birliğine önem vermek	4,8276	,46820	5,0000	0	96,6	√
Demokrasi	4,6207	,77523	5,0000	1	89,7	√
İnsan Hakları	4,6897	,66027	5,0000	0	89,7	√
Çocuk hakları	4,7931	,55929	5,0000	0	93,1	√
Dürüstlük	4,9655	,18570	5,0000	0	100	√
Hayvan sevgisi	4,9310	,25788	5,0000	0	100	√
Duyarlılık	4,9310	,25788	5,0000	0	100	√
Milliyetçilik	4,2069	,94034	4,0000	1	79,3	√
Empati	4,7931	,49130	5,0000	0	96,6	√
Atatürk saygısı ve sevgisi	4,7586	,63556	5,0000	0	96,6	√
Barış	4,7931	,49130	5,0000	0	96,6	√
Eşitlik	4,7586	,57664	5,0000	0	93,1	√
Özgürlük	4,7586	,57664	5,0000	0	93,1	√
Uyum	4,8621	,35093	5,0000	0	100	√
Tasarruf	4,8276	,38443	5,0000	0	100	√
Özgüven	4,8276	,38443	5,0000	0	100	√

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (✓) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik dokuzuncu kategori olan “okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde yer alabilecek değerler” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 29’da verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 28 maddenin tamamı üzerinde uzlaşma sağlanmıştır. Okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde yer alabilecek değerler kategorisi içerisinde uzlaşma sağlanan maddelerin tamamının çeyrekler arası farkının 1’in altında ve aritmetik ortalamasının da 4’’ün üstünde olduğu görülmektedir. Bu durum uzmanların okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimi kapsamında yer alan tüm bu değerlerin öğretilmesinin gerekli olduğunu düşündüklerini göstermektedir.

4.2.10. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminin Verilebilmesinde Kullanılabilecek Yöntem ve Tekniklere Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 30. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Teknikler Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Drama	4,9655	,18570	5,0000	0	100	✓
Oyun	5,0000	,00000	5,0000	0	100	✓
Alan gezisi	4,8621	,35093	5,0000	0	100	✓
Gösterip yaptırma	4,6897	,76080	5,0000	0	89,7	✓
Hikayeleştirme	4,9655	,18570	5,0000	0	100	✓
Beyin fırtınası	4,3793	,90292	5,0000	1	79,3	✓
Örnek olay	4,7241	,45486	5,0000	1	100	✓
Anlatım	4,0000	1,25357	5,0000	2	62,1	X
Araştırma inceleme	4,6207	,86246	5,0000	0	89,7	✓
Rol oynama	4,6897	,66027	5,0000	0	89,7	✓
Yaparak yaşayarak öğrenme	4,8276	,38443	5,0000	0	100	✓
Rol model olma	4,7586	,51096	5,0000	0	96,6	✓
Altı şapka	4,0345	1,23874	5,0000	2	72,4	X
Konuşma halkası	4,2759	1,09859	5,0000	1	79,3	✓
İstasyon	4,4138	,94556	5,0000	1	82,8	✓
Grup çalışması	4,5517	,82748	5,0000	1	86,2	✓
Tartışma	4,2069	1,26433	5,0000	1,5	75,8	X
Proje tabanlı öğrenme	4,4138	,90701	5,0000	1	79,3	✓

Soru-cevap	4,3448	1,00980	5,0000	1	79,3	√
Rulman	4,2414	1,09071	5,0000	1,5	75,8	X
Masal anlatıcılığı	4,8621	,44111	5,0000	0	96,6	√
Problem çözme	4,5172	,87099	5,0000	1	82,7	√

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik onuncu kategori olan “okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminde kullanılabilecek yöntem ve teknikler” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 30’da verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 18 madde üzerinde uzlaşma sağlanırken 4 madde üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminde kullanılabilecek yöntem ve teknikler kategorisi içerisinde uzlaşma sağlanan maddelerin tamamının çeyrekler arası farkının 1’in altında ve aritmetik ortalamasının da 4’ün üstünde olduğu görülmektedir. Bu sonuç katılımcıların bu kategori üzerinde büyük oranda uzlaşma sağladığını göstermektedir. Uzlaşma sağlanamayan 4 madde incelendiğinde ise bu maddelerin “Anlatım”, “Altı şapka”, “Tartışma” ve “Rulman” olduğu görülmektedir. Bu durum anlatım gibi bir yöntemin küçük yaşlarda etkili olmayacağı için tercih edilmediği söylenebilir. Altı şapka, rulman ve tartışma yöntemlerinin ise üst düzey olabileceğinden uzlaşılmadığı maddeler olduğu yorumu yapılabilmektedir.

4.2.11. Okul Öncesi Dönemde Verilecek Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalara İlişkin İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 31. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi Gerekenler Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Yaş ve gelişim seviyesi	4,9655	,18570	5,0000	0	100	√
Öğrenciye görelilik	4,9310	,25788	5,0000	0	100	√
Somut konular	4,8276	,38443	5,0000	0	100	√
Günlük hayatla ilgili	4,8966	,30993	5,0000	0	100	√
İlkokula hazırlayacak konular	4,5862	,68229	5,0000	1	89,7	√
Bloom taksonomisi	4,2069	1,14578	5,0000	1,5	75,9	X
Hazırbulunuşluk	4,7586	,51096	5,0000	0	96,6	√
Ülkenin sosyolojik gerçekleri	4,0690	1,09971	4,0000	2	69,0	X
Bölgesel farklılıklar	4,3793	,90292	5,0000	1	79,3	√

Ders saatleri	4,1034	1,17549	5,0000	2	69,0	X
Kullanılacak etkinlikler	4,6552	,72091	5,0000	0,5	93,1	√
Sınıf mevcutları	4,4138	,90701	5,0000	1	79,3	√
Öğretmen yeterliliği	4,6552	,76885	5,0000	0	89,7	√
Materyal kullanımı	4,6897	,76080	5,0000	0	89,7	√
Oyunlara uygunluk	4,6552	,85673	5,0000	0	93,1	√
Öğrencinin aktif olması	4,7241	,79716	5,0000	0	96,6	√
Disiplinlerarası olması	4,6552	,55265	5,0000	1	96,6	√
Olumsuz öğelerin olmaması	4,5172	,91107	5,0000	1	86,2	√
Yurtdışı örnek alınmalı	3,5862	1,23974	3,0000	2	48,3	X
Bilimsel ve teknolojik faktörler	4,6207	,67685	5,0000	1	89,7	√

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik on birinci kategori olan “okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde konu seçiminde dikkat edilmesi gerekenler” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 31’de verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 16 madde üzerinde uzlaşma sağlanırken 4 madde üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde konu seçiminde dikkat edilmesi gerekenler kategorisi içerisinde uzlaşma sağlanan maddelerin tamamının çeyrekler arası farkının 1’in altında ve aritmetik ortalamasının da 4’’ün üstünde olduğu görülmektedir. Bu sonuç katılımcıların bu kategori üzerinde büyük oranda uzlaşma sağladığını göstermektedir. Uzlaşma sağlanamayan 4 madde incelendiğinde ise bu maddelerin “Bloom taksonomisi”, “Ülkenin sosyolojik gerçekleri”, “Ders saatleri” ve “Yurtdışı örnek alınmalı” olduğu görülmektedir. Bloom taksonomisi maddesinin okul öncesinde işlevsel olmayacağı gerekçesiyle uzlaşılmadığı söylenebilmektedir. Ülkenin sosyolojik gerçekleri ve ders saatleri maddelerinin okul öncesi için üst düzey olduğu ve okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimi kapsamında ele alınmasının öncelikli olmadığını düşündükleri yorumu yapılabilmektedir.

4.2.12. Okul Öncesi Dönemde Verilecek Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültürel Öğelere Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 32. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültürel Öğeler Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Gelenek görenek	4,6552	,61388	5,0000	1	93,1	√

Halk oyunları	4,6207	,67685	5,0000	1	89,7	√
Yöresel müzik	4,6552	,66953	5,0000	1	89,7	√
Yemek	4,6552	,61388	5,0000	1	93,1	√
Yöresel kıyafet	4,5517	,78314	5,0000	1	89,7	√
Sanatsal öğeler	4,6897	,60376	5,0000	0,5	93,1	√
Bayramlar	4,8621	,44111	5,0000	0	96,6	√
Tarihi ve doğal varlıklar	4,7586	,57664	5,0000	0	93,1	√
Tarih	4,4828	,78471	5,0000	1	82,8	√
Dil	4,6207	,67685	5,0000	1	89,7	√
Kültürel unsurlar	4,7241	,52757	5,0000	0,5	96,6	√
Milli ve dini bayram	4,7931	,49130	5,0000	0	96,6	√
Değerler	4,7241	,59140	5,0000	0	93,1	√
Mani ve tekerleme	4,6207	,67685	5,0000	1	89,7	√
Türk büyükleri	4,6207	,67685	5,0000	1	89,7	√
Teknoloji	4,5517	,73612	5,0000	1	86,2	√
İslami kültürel öğeler	3,6552	1,28940	4,0000	2	51,7	X
Yöresel yaşam	4,5517	,68589	5,0000	1	89,7	√
Atatürk	4,7931	,61987	5,0000	0	96,6	√
Türk bayrağı	4,9655	,18570	5,0000	0	100	√
Karagöz-Hacivat	4,6897	,54139	5,0000	1	96,6	√
Ebru sanatı	4,4828	,82897	5,0000	1	86,2	√
Milli sporlar	4,5172	,87099	5,0000	1	89,7	√
Anadolu masalları	4,7586	,51096	5,0000	0	96,6	√
Çevre	4,6897	,60376	5,0000	0,5	93,1	√
Coğrafya	4,3448	1,00980	5,0000	1,5	75,8	X
Mimari eser	4,2759	,99630	5,0000	1	77,8	√
Düğün	3,7586	1,29987	4,0000	2	51,1	X

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik on ikinci kategori olan “okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde yer alması gereken kültürel öğeler” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 32’de verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 25 madde üzerinde uzlaşma sağlanırken 3 madde üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde yer alması gereken kültürel öğeler

kategorisi içerisinde uzlaşma sağlanan maddelerin tamamının çeyrekler arası farkının 1'in altında ve aritmetik ortalamasının da 4''ün üstünde olduğu görülmektedir. Bu sonuç katılımcıların bu kategori üzerinde büyük oranda uzlaşma sağladığını göstermektedir. Uzlaşma sağlanamayan 3 madde incelendiğinde ise bu maddelerin “İslami kültürel öğeler”, “coğrafya” ve “düğün” olduğu görülmektedir. Önceki kategorilerde de görüldüğü üzere uzman grubunun erken yaşlarda sosyal bilgiler eğitimi çerçevesinde “din” ve “coğrafya” alanlarını tercih etmedikleri dikkat çekmektedir. Bu durumun küçük yaş grupları için üst düzey kalıp işlevsel olmayacağını düşündüklerinden dolayı olduğu söylenebilmektedir.

4.2.13. Okul Öncesi Dönemde Verilecek Olan Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sınıf Ortamına Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 33. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sınıf Ortamı Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Görsel kullanılmalı	4,9310	,25788	5,0000	0	100	√
Harita	4,4828	,78471	5,0000	1	82,8	√
Örnek materyaller	4,8621	,35093	5,0000	0	100	√
Drama için kostüm/kostüm alanı	4,9310	,25788	5,0000	0	100	√
Sosyal bilgiler öğrenme merkezi	4,5517	,78314	5,0000	1	89,7	√
Bireysel özelliklere uygun olmalı	4,8966	,30993	5,0000	0	100	√
Müzik aletleri bulunmalı	4,7241	,52757	5,0000	0,5	96,6	√
Kazanıma göre değişmeli	4,6207	,67685	5,0000	1	89,7	√
Sosyal bilgiler köşesi oluşturulmalı	4,3793	,90292	5,0000	1	79,3	√
Küre	4,4483	,82748	5,0000	1	79,3	√
Örnek materyaller getirilmeli	4,7931	,49130	5,0000	0	96,6	√
Türk büyüklerine ait fotoğraf	4,5862	,62776	5,0000	1	93,1	√
Atatürk ile ilgili materyal	4,7586	,68947	5,0000	1	93,1	√
Pano süslenmeli	4,4138	,73277	5,0000	0	86,2	√
Kültürel öğeler	4,7931	,41225	5,0000	1	100	√
U Oturma düzeni	4,3448	,85673	5,0000	0	83,8	√
Zaman şeridi	4,3448	,85673	5,0000	1,5	75,9	X
Grup etkinlikleri alanı	4,6897	,47082	5,0000	1	100	√
Geri dönüşüm kutuları	4,6897	,54139	5,0000	1	96,6	√

Projeksiyon	4,5172	,63362	5,0000	1	93,1	√
Yerli mali ürünlerinin barkod resmi	4,4828	,73779	5,0000	1	86,2	√
Öğrenme merkezli yaklaşımına uygun	4,7586	,51096	5,0000	0	96,6	√
Sınıf mevcuduna göre	4,5517	,73612	5,0000	1	86,2	√
Atölyeler oluşturulmalı	4,7241	,52757	5,0000	0,5	96,6	√
Etkinlik alanları olmalı	4,7931	,49130	5,0000	0	96,6	√
Kitaplık almalı	4,6207	,72771	5,0000	1	93,1	√
Minderli okuma alanı	4,5862	,73277	5,0000	1	93,1	√

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik on üçüncü kategori olan “okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde sınıf ortamı” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 33’de verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 26 madde üzerinde uzlaşma sağlanırken 1 madde üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde sınıf ortamı kategorisi içerisinde uzlaşma sağlanan maddelerin tamamının çeyrekler arası farkının 1’in altında ve aritmetik ortalamasının da 4’ün üstünde olduğu görülmektedir. Bu sonuç katılımcıların bu kategori üzerinde büyük oranda uzlaşma sağladığını göstermektedir. Uzlaşma sağlanamayan madde incelendiğinde ise bu maddenin “zaman şeridi” olduğu görülmektedir. Bu durumun okul öncesi dönem çocuklarının “zaman” kavramını soyut olarak algılamalarından ötürü okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitimi kapsamında işlevsel olmayacağını düşündüklerinden kaynaklandığını söylemek mümkündür.

4.2.14. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılacak Materyallere Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 34. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Materyaller Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Harita	4,5172	,87099	5,0000	1	82,8	√
Küre	4,5517	,82748	5,0000	1	86,2	√
Kukla	4,9310	,25788	5,0000	0	100	√
Renkli karton	4,6552	,66953	5,0000	0,5	89,7	√
Eğitici video	4,7241	,59140	5,0000	0	93,1	√
Resim	4,7241	,45486	5,0000	1	100	√
Maketler	4,8621	,35093	5,0000	0	100	√

Kitap	4,6552	,61388	5,0000	1	93,1	√
Fotoğraf	4,7586	,43549	5,0000	0,5	100	√
Boya kalemi	4,6552	,61388	5,0000	1	93,1	√
Atık materyal	4,6897	,54139	5,0000	1	96,6	√
Tarihi eşyalar	4,7241	,45486	5,0000	1	100	√
Bilgisayar	4,4138	,77998	5,0000	1	82,8	√
Zaman şeridi	4,5172	,73779	5,0000	1	86,2	√
Yapboz	4,6897	,60376	5,0000	0,5	93,1	√
El işi kağıdı	4,6207	,67685	5,0000	1	89,7	√
Akıllı tahta	4,6207	,62185	5,0000	1	93,1	√
Pastel boya	4,6207	,67685	5,0000	1	89,7	√
Örnek gerçek modeller	4,8276	,38443	5,0000	0	100	√
El feneri	4,1034	1,14470	5,0000	2	72,4	X
Top	4,4138	,98261	5,0000	1	82,8	√
Bayrak	4,8966	,30993	5,0000	0	100	√
Toprak	4,5517	,63168	5,0000	1	93,1	√
Çimen	4,3448	,85673	5,0000	1	82,8	√
Tohum	4,3793	,82001	5,0000	1	86,2	√
Ders kitabı	4,0690	1,27982	5,0000	2	72,4	X
Kroki	4,0690	1,25160	5,0000	2	69,0	X
Takvim	4,3793	1,01467	5,0000	1	86,2	√
Poster	4,6897	,60376	5,0000	0,5	93,1	√
E-kaynak	4,5862	,73277	5,0000	1	86,2	√

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik on dördüncü kategori olan “okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde kullanılabilecek materyaller” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 34’de verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 27 madde üzerinde uzlaşma sağlanırken 3 madde üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde kullanılabilecek materyaller kategorisi içerisinde uzlaşma sağlanan maddelerin tamamının çeyrekler arası farkının 1’in altında ve aritmetik ortalamasının da 4’ün üstünde olduğu görülmektedir. Bu sonuç katılımcıların bu kategori üzerinde büyük oranda uzlaşma sağladığını göstermektedir. Uzlaşma sağlanamayan 3 madde incelendiğinde ise bu maddelerin “el feneri”, “ders kitabı” ve “kroki”

olduğu görülmektedir. Kroki maddesinin erken çocuklukta üst düzey kalabileceği gerekçesiyle tercih edilmemiş olabileceği düşünülmektedir. Ders kitabı ve el fenerinin ise erken çocuklukta işlevsel kalabileceği düşüncesi tercih edilmemesine sebep olmuş olabileceği yorumu yapılabilmektedir.

4.2.15. Okul Öncesi Dönemde Verilecek Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Belirli Gün ve Haftalara Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 35. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Belirli Gün ve Haftalar Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Tutum Yatırım ve Türk Malları Haftası	4,8621	,44111	5,0000	0	96,6	√
Hayvanları Koruma Günü	4,9310	,25788	5,0000	0	100	√
Dünya Çocuk Hakları Günü	4,8621	,35093	5,0000	0	100	√
18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü	4,8276	,46820	5,0000	0	96,6	√
Engelliler Haftası	4,8621	,44111	5,0000	0	96,6	√
Orman Haftası	4,6552	,61388	5,0000	1	93,1	√
Yeşilay Haftası	4,6207	,62185	5,0000	1	93,1	√
Müzeler Haftası	4,6552	,61388	5,0000	1	93,1	√
12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü	4,7241	,59140	5,0000	0	93,1	√
Kızılay Haftası	4,7586	,51096	5,0000	0	96,6	√
Atatürk'ü Anma Haftası	4,7931	,61987	5,0000	0	96,6	√
Nevruz	4,4138	,77998	5,0000	1	82,8	√
İnsan Hakları ve Demokrasi Haftası	4,6207	,62185	5,0000	1	93,1	√
Kadınlar Günü	4,0345	1,14900	4,0000	2	69,0	X
Enerji Tasarrufu Haftası	4,6207	,72771	5,0000	1	93,1	√
Aşure Günü	4,2069	1,04810	5,0000	2	72,4	X
Öğretmenler Günü	4,5862	,62776	5,0000	1	93,1	√
Çevre Koruma Günü	4,6207	,72771	5,0000	1	93,1	√
Hıdırellez	4,3103	,96745	5,0000	1	79,3	√
Mahalli Kurtuluş Günleri	4,2069	1,20651	5,0000	1,5	75,9	X
Trafik ve İlk Yardım	4,5172	,78471	5,0000	1	89,7	√
Afet Eğitimi Hazırlık Günü	4,6552	,55265	5,0000	1	96,6	√
Babalar Günü	4,1379	1,27403	5,0000	1,5	75,9	X

Anneler Günü	4,1724	1,28366	5,0000	1,5	75,9	X
Yaşlılar Haftası	4,5862	,77998	5,0000	1	89,7	√
Tüketiciyi Koruma Günü	4,2759	1,09859	5,0000	1	82,8	√
Nar Kırma	3,5517	1,42894	4,0000	3	55,1	X
Pişi Günü	3,6207	1,34732	4,0000	2,5	55,1	X
Dünya Barış Günü	4,4828	,87099	5,0000	1	89,7	√
Gaziler Günü	4,2759	,99630	5,0000	1,5	75,9	X
Dünya Tiyatrolar Günü	4,3103	1,10529	5,0000	1	79,3	√
Kütüphaneler Haftası	4,3793	,90292	5,0000	1	79,3	√
Beslenme ve Gıda İsrafını Önleme Haftası	4,4828	,82897	5,0000	1	86,2	√
Vergi Haftası	3,1379	1,48141	3,0000	3	44,8	X
Sivil Savunma Haftası	3,8966	1,39757	5,0000	2	62,1	X
Dünya Su Günü	4,5172	,82897	5,0000	1	86,2	√
Sağlık Haftası	4,4483	,94816	5,0000	1	82,8	√

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik on beşinci kategori olan “okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde yer alması gereken belirli gün ve haftalar” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 35’de verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 27 madde üzerinde uzlaşma sağlanırken 10 madde üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde yer alması gereken belirli gün ve haftalar kategorisi içerisinde uzlaşma sağlanan maddelerin tamamının çeyrekler arası farkının 1’in altında ve aritmetik ortalamasının da 4’ün üstünde olduğu görülmektedir. Bu sonuç katılımcıların bu kategori üzerinde büyük oranda uzlaşma sağladığını göstermektedir. Uzlaşma sağlanamayan 10 madde incelendiğinde ise bu maddelerin “Kadınlar Günü”, “Aşure Günü”, “Mahalli Kurtuluş Günleri”, “Babalar Günü”, “Anneler Günü”, “Nar Kırma”, “Pişi Günü”, “Gaziler Günü”, “Vergi Haftası” ve “Sivil Savunma Haftası” olduğu söylenebilmektedir. Kadınlar günü, babalar günü ve anneler günü gibi günlerin yer almasını istememelerinin sebebinin eğitim kapsamında gerekli görülmediğinden dolayı olduğu söylenebilmektedir. Vergi haftası ve sivil savunma haftası gibi günlerin üst düzey olabileceğinden dolayı tercih edilmediği düşünülürken nar kırma ve pişi günü gibi günlerin ise kültürel günlere ağırlık verilmemesi gerektiği düşüncesinden kaynaklandığı yorumu yapılabilmektedir.

4.2.16. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Yer Alması Gereken Sosyal Bilgiler Yaklaşımına Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 36. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Yansıtıcı Araştırma Yaklaşımı	4,8276	,46820	5,0000	0	96,6	√
Vatandaşlık Aktarımı Yaklaşımı	3,4828	1,15328	3,0000	2	44,8	×
Sosyal Bilimler Yaklaşımı	4,0345	,90565	4,0000	2	68,9	×

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (×) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik on altıncı kategori olan “okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde yer alması gereken yaklaşımlar” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 36’da verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 1 madde üzerinde uzlaşma sağlanırken 2 madde üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde yer alması gereken yaklaşımlar *kategorisi* içerisinde uzlaşma sağlanan maddenin çeyrekler arası farkının 1’in altında ve aritmetik ortalamasının da 4’ün üstünde olduğu görülmektedir. Uzlaşma sağlanamayan 2 madde incelendiğinde ise bu maddelerin “Vatandaşlık aktarımı yaklaşımı” ve “Sosyal bilimler yaklaşımı” olduğu görülmektedir. Bu maddeler yerine yansıtıcı araştırma yaklaşımının seçilmesinin sebebinin okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimi kapsamında yaparak yaşayarak yapılan eğitimin daha etkili olabileceği görüşünden dolayı olduğu söylenebilmektedir.

4.2.17. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Yer Alması Gereken Sosyal Bilgiler Yaklaşımı Sebeplerine Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 37. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım Sebebi Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Problem çözme becerisi kazandırmak için	4,8966	,30993	5,0000	0	100	√
Kalıcı öğrenme ve davranış değişikliği için	4,7586	,51096	5,0000	0	96,6	√
Karar verme becerisi geliştirmek için	4,7241	,52757	5,0000	1,5	96,6	√
İyi bir analiz ve karar verme becerisi geliştirmek için	4,6552	,55265	5,0000	1	96,6	√
Yaparak yaşayarak öğrenme için	4,8276	,38443	5,0000	0	100	√
Kültürel devamlılığı sağlamak için	4,4828	,68768	5,0000	1	89,7	√
Empati kurma becerisi geliştirmek için	4,6207	,62185	5,0000	1	93,1	√

Üst düzey düşünme becerisi için	4,7241	,52757	5,0000	0,5	96,6	√
İyi vatandaş yetiştirmek için	4,5172	,73779	5,0000	1	86,2	√
Kalıcı olması için	4,6207	,62185	5,0000	1	93,1	√
Çevre bilinci kazandırması için	4,6207	,72771	5,0000	1	93,1	√
Farkındalık sağladığı için	4,6897	,54139	5,0000	1	96,6	√
Disiplinlerarası ilişki kurabilmesi için	4,5517	,68589	5,0000	1	89,7	√
Araştırma ve inceleme yoluyla öğrenme için	4,6897	,60376	5,0000	0,5	93,1	√

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik on yedinci kategori olan “okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde yer alması gereken yaklaşım sebebi” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 37’de verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 14 maddenin tamamı üzerinde uzlaşma sağlanmıştır. Okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde yer alması gereken yaklaşım sebepleri kategorisi içerisinde uzlaşma sağlanan maddelerin tamamının çeyrekler arası farkının 1’in altında ve aritmetik ortalamasının da 4’ün üstünde olduğu görülmektedir. Bu durum uzmanların okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimi kapsamında yer alan tüm yaklaşım sebeplerinin gerekli olduğunu düşündüklerini göstermektedir.

4.2.18. İkinci Tur Delphi Uygulaması Analizlerine Göre Uzlaşılan Madde Sayıları ve Uzlaşma Oranlarının Kategorilere Göre Dağılımı

Tablo 38. İkinci Tur Delphi Uygulaması Analizlerine Göre Uzlaşılan Madde Sayıları ve Uzlaşma Oranlarının Kategorilere Göre Dağılımı

Kategori	Madde Sayısı	Uzlaşılan Madde Sayısı	Uzlaşma Oranı (%)
Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgilerin Amacı	19	16	84,2
Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilerin Kapsamı	25	21	84
Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgilere Yönelik Dersler	29	16	55,2
Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgiler Eğitimi Dersinin İçeriği	27	17	63
Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilere Yönelik Kavramlar	47	37	78,7
Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinleri	11	2	18,8
Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinlerinin Yer Alma Sebepleri	32	19	59,3
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Yer Alabilecek Kazanımlar	25	15	60
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alabilecek Değerler	28	28	100
Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Teknikler	22	18	81,8
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi Gerekenler	20	16	80

Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültürel Öğeler	28	25	89,2
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sınıf Ortamı	27	26	96,3
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Materyaller	30	27	90
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Belirli Gün ve Haftalar	37	27	73
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım	3	1	33,3
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım Sebebi	14	14	100
Toplam	424	325	76,6

Tablo 38 incelendiğinde ikinci Delphi turunda maddelerinin tamamında uzlaşma sağlanan iki kategorinin “Eğitim Basamağı” ve “Tercih Sosyal” kategorileri olduğu görülmektedir. Diğer kategorilerde uzlaşma oranı farklılık göstermektedir. Alan uzmanlarının ikinci Delphi turunda verdikleri dönütler neticesinde 424 maddenin 325’i üzerinde katılımcı uzlaşısı sağlanmıştır. 99 madde üzerinde ise katılımcı uzlaşısı sağlanamamış ve bu 99 madde araştırmanın üçüncü Delphi turu anketini oluşturacak maddeler olarak araştırmanın bir sonraki veri toplama aşamasında tekrar katılımcılara gönderilip maddeleri yeniden puanlanmaları istenmiştir.

4.3. Üçüncü Delphi Anketi Turunda Elde Edilen Bulgular

Bu bölümde üçüncü Delphi turuna ait bulgular yer almaktadır. Üçüncü Delphi turu, ikinci Delphi turu neticesinde 99 madde üzerinde uzlaşma sağlanamamasından dolayı hazırlanmış ve bu maddelerin analizi ile birlikte 5’li likert tipi bir anket oluşturulmasıyla elde edilmiştir. Bu maddeler Google form ve Word haline getirilerek katılımcılara gönderilmiştir. Bu turda amaç, okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminin içeriğini belirlemek adına uzlaşma sağlanmayan maddelerin tekrar gözden geçirilmesini sağlamak ve uzlaşma sağlanmayan maddeleri anketten çıkararak nihai sonuca varmaktır. Üçüncü tur Delphi anketine katılım sağlayan uzmanların demografik özellikleri Tablo 39’da verilmiştir

Tablo 39. Üçüncü Delphi Turu Katılımcılarının Demografik Özellikleri

Sosyo-demografik özellikler		N
Cinsiyet	Kadın	16
	Erkek	14
Çalışma Alanı	Okul Öncesi Eğitimi	10
	Sınıf Öğretmenliği Eğitimi	10
	Sosyal Bilgiler Eğitimi	10

Unvan	Öğretmen	15
	Dr. Öğr.	7
	Doç. Dr.	5
	Prof. Dr.	3

Tablo 39’da üçüncü Delphi turuna katılan uzmanların demografik özellikleri verilmiştir. Tablo incelendiğinde ikinci Delphi turuna katılan uzmanların tamamının üçüncü turda da görüş belirttiği görülmektedir. Üçüncü Delphi turuna katılan uzmanlardan 15’i öğretmenken geriye kalan 15 kişiyi akademisyenler oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan uzmanların 16’sı kadın, 14’ü erkeklerden oluşmaktadır. Çalışma alanları incelendiğinde ise okul öncesi, sınıf ve sosyal bilgiler eğitimi alanlarından eşit miktarda katılım sağlandığı görülmektedir.

4.3.1. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminin Amacına Yönelik İkinci Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 40. *Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgilerin Amacı Kategorisine İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları*

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Konum bilgisine sahip olmasını sağlamak	4,1333	,73030	4	1	86,7	√
Çocuğa verim sağlayabilmek	4,6333	,49013	5	1	100,0	√
Bir sonraki eğitim kademesine hazırlamak	4,0000	1,11417	4	1,25	76,7	X

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik ilk kategori olan “okul öncesi dönemde sosyal bilgilerin amacı” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 40’da verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 2 madde üzerinde uzlaşma sağlanırken 1 madde üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Uzlaşma sağlanamayan madde “Bir sonraki eğitim kademesine hazırlamak” olarak belirlenirken uzlaşma sağlanan maddeler “Konum bilgisine sahip olmasını sağlamak” ve “Çocuğa verim sağlamak” olarak belirlenmiştir.

4.3.2. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Eğitiminin Kapsamına Yönelik Üçüncü Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 41. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilerin Kapsamı Kategorisine İlişkin Üçüncü Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Temel alan bilgisi	4,3333	,95893	5	1	90,0	√
Milli mücadelenin önemi	4,0333	1,06620	4	2	66,7	X
Temel ekonomi eğitimi	3,9000	1,02889	4	2	63,3	X
Temel anayasal bilgiler	3,3667	1,24522	3	3	46,6	X

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik ikinci kategori olan “okul öncesi eğitiminde sosyal bilgilerin kapsamı” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 41’de verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 1 madde üzerinde uzlaşma sağlanırken 3 madde üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Uzlaşma sağlanamayan maddeler “Millî mücadelenin önemi”, “Temel ekonomi eğitimi” ve “Temel anayasal bilgiler” olarak belirlenirken uzlaşma sağlanan madde “Temel alan bilgisi” olarak belirlenmiştir.

4.3.3. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgiler Eğitimi İle İlgili Verilmesinin Uygun Olduğu Derslere Yönelik Üçüncü Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 42. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgilere Yönelik Derslere İlişkin Üçüncü Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Coğrafya	3,8667	1,04166	4	2	66,7	X
Bilim tarihi	4,2333	1,04000	5	1	80,0	√
Türk tarihi	4,6333	,55605	5	1	96,7	√
Doğadaki değişim	4,3000	,91539	5	1	83,3	√
Bölgeler ve dağlar	4,0333	1,09807	4,5	2	63,3	X
Hayat bilgisi	4,5333	,77608	5	1	90,0	√
Ekonomi	3,6000	1,13259	4	2	53,4	X
Politik Okuryazarlık	3,3667	1,32570	3	3	40,0	X
Fen bilgisi eğitimi	4,0333	1,27261	5	2	70,0	X
İnkılap tarihi	4,0667	1,14269	4,5	2	70,0	X
Okul öncesinde meslekler	4,6333	,92786	5	0	93,3	√

Okul öncesinde coğrafi bölgeler	4,0667	1,14269	5	2	66,7	X
Okul öncesinde Türk büyükleri	4,4667	,73030	5	1	96,7	√

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik üçüncü kategori olan “okul öncesi öğretmen yetiştirme programında sosyal bilgilere yönelik dersler” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 42’de verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 6 madde üzerinde uzlaşma sağlanırken 7 madde üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Uzlaşma sağlanamayan maddeler “Coğrafya”, “Bölgeler ve dağlar”, “Ekonomi”, “Politik okuryazarlık”, “Fen bilgisi eğitimi”, “İnkılap tarihi” ve “Okul öncesinde coğrafi bölgeler” olarak belirlenirken uzlaşma sağlanan maddeler “Bilim tarihi”, “Türk tarihi”, “Doğadaki değişim”, “Hayat bilgisi”, “Okul öncesinde meslekler” ve “Okul öncesinde Türk büyükleri” olarak belirlenmiştir.

4.3.4. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programına Eklenecek Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimi Dersinin İçeriğine Yönelik Üçüncü Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 43. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgiler Eğitimi Dersinin İçeriğine İlişkin Üçüncü Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Sosyal bilgiler öğretmenlik alan bilgisi	4,3333	,92227	5	1,25	76,7	X
Sosyal bilgiler konularının aktarımına yönelik	4,4000	,81368	5	1	86,7	√
Coğrafi işaretli ürünler	4,0000	1,17444	4,5	2	66,7	X
Coğrafi bölgeler	3,8667	1,13664	4	2	56,6	X
İnsan hakları	4,6333	,55605	5	1	96,7	√
Sorumluluk bilinci	4,7000	,46609	5	1	100	√
Milli sporlar	4,2667	,94443	5	1	80,0	√
Farklı ülkelerin okul öncesi programı ile karşılaştırma	4,2333	1,19434	5	1,25	76,6	X
Montessori eğitimine yönelik	4,0667	1,22990	4,5	1,25	76,7	X
Temel ekonomi	3,5000	1,16708	4	3	60	X

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik dördüncü kategori olan “okul öncesi öğretmen yetiştirme programında sosyal bilgiler eğitimi dersinin içeriği” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 43’de verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre

bu kategoride yer alan 4 madde üzerinde uzlaşma sağlanırken 6 madde üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Uzlaşma sağlanamayan maddeler “Sosyal bilgiler öğretmenlik alan bilgisi”, “Coğrafi işaretli ürünler”, “Coğrafi bölgeler”, “Farklı ülkelerin okul öncesi programı ile karşılaştırma”, “Montessori eğitime yönelik” ve “Temel ekonomi” olarak belirlenirken uzlaşma sağlanan maddeler “Sosyal bilgiler konularının aktarımına yönelik”, “İnsan hakları”, “Sorumluluk bilinci” ve “Milli sporlar” olarak belirlenmiştir.

4.3.5. Okul Öncesi Eğitimi Kapsamında Sosyal Bilgilere İlişkin Kavramlara Yönelik Üçüncü Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 44. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilere Yönelik Kavramlara İlişkin Üçüncü Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Seçme ve seçilme	4,3667	,71840	4,5	1	86,7	√
Devlet	4,3667	,85029	5	1	83,4	√
Coğrafya	4,1000	,95953	4	2	73,3	X
Hükümet	3,7667	1,30472	4	2,25	60,0	X
Tarih	4,2333	,93526	4,5	1	80,0	√
Beden dili	4,3000	,95231	5	1	80,0	√
Vergi	3,6667	1,24106	4	2,25	60,0	X
Felsefe	3,9333	1,14269	4	2	66,7	X
Hukuk	4,1000	1,09387	5	2	66,7	X
Ekonomi	3,6333	1,12903	4	2	53,3	X

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik beşinci kategori olan “okul öncesi eğitiminde sosyal bilgilere yönelik kavramlar” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 44’de verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 4 madde üzerinde uzlaşma sağlanırken 6 madde üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Uzlaşma sağlanamayan maddeler “Coğrafya”, “Hükümet”, “Vergi”, “Felsefe”, “Hukuk” ve “Ekonomi” olarak belirlenirken uzlaşma sağlanan maddeler “Seçme ve seçilme”, “Devlet”, “Tarih” ve “Beden dili” olarak belirlenmiştir.

4.3.6. Sosyal Bilgileri Oluşturan Disiplinlerin Okul Öncesi Eğitiminde Yer Alma Durumlarına Yönelik Üçüncü Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 45. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinlerine İlişkin Üçüncü Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Coğrafya	4,0000	1,05045	4	2	66,7	X
Ekonomi	3,8667	1,00801	4	2	63,3	X
Sosyoloji	4,2000	,96132	4	1	80	√
Hukuk	4,3333	,95893	5	2	73,3	X
Psikoloji	4,3667	1,03335	5	1	83,3	√
Antropoloji	4,0667	1,17248	4,5	2	73,3	X
Siyaset bilimi	3,6667	1,24106	4	2,25	60,0	X
Felsefe	4,0000	1,20344	4	2	73,3	X
Din	3,1667	1,44039	3	3	46,6	X

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik altıncı kategori olan “okul öncesi eğitiminde sosyal bilgiler disiplinleri” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 45’de verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 2 madde üzerinde uzlaşma sağlanırken 7 madde üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Uzlaşma sağlanamayan maddeler “Coğrafya”, “Ekonomi”, “Hukuk”, “Antropoloji”, “Siyaset bilimi”, “Felsefe” ve “Din” olarak belirlenirken uzlaşma sağlanan maddeler “Sosyoloji” ve “Psikoloji” olarak belirlenmiştir.

4.3.7. Sosyal Bilgileri Oluşturan Disiplinlerin Okul Öncesi Eğitiminde Yer Alma Sebeplerine Yönelik Üçüncü Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 46. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinlerinin Yer Alma Sebeplerine İlişkin Üçüncü Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Doğumla birlikte çevreden etkilendikleri için	4,5333	,77608	5	1	90,0	√
Göz ardı edildiği için	4,2333	,97143	5	1,25	76,7	X
Ülkesinin iklimini öğrenmesi için	4,2667	,90719	4,5	1	83,3	√
Sosyal bilgilerin tanımında yer aldığı için	4,1000	1,15520	5	2	70,0	X
Öğrencilere üretimin önemini anlattığı için	4,5000	,82001	5	1	86,7	√

Kronoloji bilgisini ve öz tarihini öğrenmesi için	4,4333	,72793	5	1	86,7	√
Devletin temeli olduğu için	4,3333	,71116	4	1	86,7	√
İnancın insan hayatındaki önemini kavraması için	4,2667	1,14269	5	1,25	76,6	√
Coğrafi işaretli ürünleri tanınması için	3,9000	1,09387	4	2	70,0	X
Çocukların küçük yaşlarda bu bilimden etkilendiği için	4,6333	,61495	5	1	93,3	√
Hukukun temel kavramlarını öğrenmesi için	4,1667	1,01992	5	2	70,0	X
Doğal afetlerin nedenlerini anlaması için	4,4000	,72397	5	1	86,6	√
Önemli günleri öğrenmesi için	4,4000	,67466	4,5	1	90,0	√

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik yedinci kategori olan “okul öncesi eğitiminde sosyal bilgiler disiplinlerinin yer alma sebepleri” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 46’da verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 9 madde üzerinde uzlaşma sağlanırken 4 madde üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Uzlaşma sağlanamayan maddeler “Göz ardı edildiği için”, “Sosyal bilgilerin tanımında yer aldığı için”, “Coğrafi işaretli ürünleri tanınması için” ve “Hukukun temel kavramlarını öğrenmesi için” olarak belirlenirken uzlaşma sağlanan maddeler “Doğumla birlikte çevreden etkilendikleri için”, “Ülkesinin iklimini öğrenmesi için”, “Öğrencilere üretimin önemini anlattığı için”, “Kronoloji bilgisini ve öz tarihini öğrenmesi için”, “Devletin temeli olduğu için”, “İnancın insan hayatındaki önemini kavraması için”, “Çocukların küçük yaşlarda bu bilimden etkilendiği için”, “Doğal afetlerin nedenlerini anlaması için” ve “Önemli günleri öğrenmesi için” olarak belirlenmiştir.

4.3.8. Okul Öncesi Eğitim Programı Kazanımlarına Ek Olarak Sosyal Bilgilere Yönelik Yer Alabilecek Kazanımlara İlişkin Üçüncü Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 47. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Yer Alabilecek Kazanımlara İlişkin Üçüncü Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Yaşadığı ili gösterir	4,4667	,77608	5	1	90,0	√
Geçmiş ve günümüz arasında bağlantı kurar	4,4000	,72397	4,5	1	93,3	√
Konum bilgisi ve becerisi edinir	4,3000	,83666	4,5	1	83,3	√
Ekonomik kavramı bilir	3,7333	,98027	4	2	56,7	X
Tarihin gelişmekte olduğunu fark eder	4,3667	,92786	5	1	83,3	√
Politik okuryazarlığı kavrar	3,6667	1,24106	3,5	2,25	50,0	X
Göçmen ve mülteci çocuklarla aynı sınıfta eğitim almayı öğrenir	4,0667	1,04826	4,5	2	63,3	X

Dünya devletlerini ve kültürlerini tanır	4,4667	,68145	5	1	90,0	√
İnsanlık tarihi ile ilgili bilgi sahibidir	4,2333	,97143	5	2	70,0	X
Örnek bir kazı çalışması yapar	4,2667	,82768	4	1	83,3	√

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik sekizinci kategori olan “okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimine yönelik yer alabilecek kazanımlar” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 47’de verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 6 madde üzerinde uzlaşma sağlanırken 4 madde üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Uzlaşma sağlanamayan maddeler “Ekonomik kavramı bilir”, “Politik okuryazarlığı kavrar”, “Göçmen ve mülteci çocuklarla aynı sınıfta eğitim almayı öğrenir” ve “İnsanlık tarihi ile ilgili bilgi sahibidir” olarak belirlenirken uzlaşma sağlanan maddeler “Yaşadığı ili gösterir”, “Geçmiş ve günümüz arasında bağlantı kurar”, “Konum bilgisi ve becerisi edinir”, “Tarihin gelişmekte olduğunu fark eder”, “Dünya devletlerini ve kültürlerini tanır” ve “Örnek bir kazı çalışması yapar” olarak belirlenmiştir.

4.3.9. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminin Verilebilmesinde Kullanılabilecek Yöntem ve Tekniklere Yönelik Üçüncü Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 48. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Tekniklere İlişkin Üçüncü Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Anlatım	3,6333	1,27261	3,5	2	50,0	X
Altı şapka	4,2667	,86834	4,5	1	80,0	√
Tartışma	4,3333	,88409	5	1	86,6	√
Rulman	4,1667	1,01992	4	1	80,0	√

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik dokuzuncu kategori olan “okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminde kullanılabilecek yöntem ve teknikler” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 48’de verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 3 madde üzerinde uzlaşma sağlanırken 1 madde üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Uzlaşma sağlanamayan madde “Anlatım” olarak belirlenirken uzlaşma sağlanan maddeler “Altı şapka”, “Tartışma” ve “Rulman” olarak belirlenmiştir.

4.3.10. Okul Öncesi Dönemde Verilecek Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalara İlişkin Üçüncü Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 49. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi Gerekenlere İlişkin Üçüncü Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Bloom taksonomisi	4,5000	,73108	5	1	86,7	√
Ülkenin sosyolojik gerçekleri	4,4333	,72793	5	1	86,7	√
Ders saatleri	4,3000	,98786	5	1	86,7	√
Yurtdışı örnek alınmalı	3,8000	1,06350	4	2	56,7	X

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik onuncu kategori olan “okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde konu seçiminde dikkat edilmesi gerekenler” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 49’da verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 3 madde üzerinde uzlaşma sağlanırken 1 madde üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Uzlaşma sağlanamayan madde “Yurtdışı örnek alınmalı” olarak belirlenirken uzlaşma sağlanan maddeler “Bloom taksonomisi”, “Ülkenin sosyolojik gerçekleri” ve “Ders saatleri” olarak belirlenmiştir.

4.3.11. Okul Öncesi Dönemde Verilecek Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültürel Ögelere Yönelik Üçüncü Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 50. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültürel Ögelere İlişkin Üçüncü Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
İslami kültürel ögeler	3,1333	1,16658	3,0000	3	40,0	X
Coğrafya	4,1000	,92289	4,0000	2,25	76,7	X
Düğün	3,9333	1,33735	5,0000	2	53,3	X

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik on birinci kategori olan “okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde yer alması gereken kültürel ögeler” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 50’de verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 3 maddenin hiçbirisi üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Uzlaşma sağlanamayan maddeler “İslami kültürel ögeler”, “Coğrafya” ve “Düğün” olarak belirlenmiştir.

4.3.12. Okul Öncesi Dönemde Verilecek Olan Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sınıf Ortamına Yönelik Üçüncü Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 51. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sınıf Ortamına İlişkin Üçüncü Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Zaman şeridi	4,4333	,81720	5	1	86,7	√

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik on ikinci kategori olan “okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde sınıf ortamı” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 51’de verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 1 madde üzerinde uzlaşma sağlanmıştır. Uzlaşma sağlanan madde “Zaman şeridi” olarak belirlenmiştir.

4.3.13. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılacak Materyallere Yönelik Üçüncü Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 52. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Materyallere İlişkin Üçüncü Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
El feneri	4,3333	,80230	4,5	1	86,7	√
Ders kitabı	3,4667	1,40770	4	3	53,3	X
Kroki	4,3333	,92227	5	1	83,3	√

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik üçüncü kategori olan “okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde kullanılabilecek materyaller” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 52’de verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 2 madde üzerinde uzlaşma sağlanırken 1 madde üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Uzlaşma sağlanamayan madde “Ders kitabı” olarak belirlenirken uzlaşma sağlanan maddeler “El feneri” ve “Kroki” olarak belirlenmiştir.

4.3.14. Okul Öncesi Dönemde Verilecek Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Belirli Gün ve Haftalara Yönelik Üçüncü Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 53. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Belirli Gün ve Haftalara İlişkin Üçüncü Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Kadınlar günü	4,3000	,98786	5	1	80,0	√
Aşure günü	4,4333	,77385	5	1	90,0	√
Mahalli kurtuluş günleri	4,6000	,56324	5	1	96,6	√
Babalar günü	4,2667	1,08066	5	1	83,3	√
Anneler günü	4,3333	1,06134	5	1	86,7	√
Nar kırma	3,9667	1,09807	4	2	66,7	X
Pişi günü	3,9000	1,24152	4	2	70,0	X
Gaziler günü	4,6667	,54667	5	1	96,7	√
Vergi haftası	3,9000	1,26899	4	2	70,0	X
Sivil savunma haftası	4,2333	1,10433	5	1	80,0	√

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik on dördüncü kategori olan “okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde yer alması gereken belirli gün ve haftalar” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 53’de verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 7 madde üzerinde uzlaşma sağlanırken 3 madde üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Uzlaşma sağlanamayan maddeler “Nar kırma”, “Pişi günü” ve “Vergi haftası” olarak belirlenirken uzlaşma sağlanan maddeler “Kadınlar günü”, “Aşure günü”, “Mahalli kurtuluş günleri”, “Babalar günü”, “Anneler günü”, “Gaziler günü” ve “Sivil savunma haftası” olarak belirlenmiştir.

4.3.15. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Yer Alması Gereken Sosyal Bilgiler Yaklaşımına Yönelik Üçüncü Delphi Anketi Analiz Bulguları

Tablo 54. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım İlişkin İkinci Delphi Turu Analiz Sonuçları

Maddeler	$\bar{x}$	S	Md	ÇAF	% (4+5)	Ud
Vatandaşlık aktarımı yaklaşımı	3,3333	1,24106	3,5	3	50	X
Sosyal bilimler yaklaşımı	4,0333	,71840	4	2,25	76,7	X

UD: Uzlaşma Durumu. Md: Medyan, ÇAF: Çeyrekler arası fark, % (4+5): 4 ve 5 Seçeneklerinin Yüzde Değerleri Toplamı. Semboller: (√) Uzlaşma Sağlandı; (X) Uzlaşma Sağlanamadı.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik on altıncı kategori olan “okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde yer alması gereken yaklaşımlar” kategorisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 54’de verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bu kategoride yer alan 2 madde üzerinde de uzlaşma sağlanamamıştır. Uzlaşma sağlanamayan maddeler “vatandaşlık aktarımı yaklaşımı” ve “sosyal bilimler yaklaşımı” olarak belirlenmiştir.

4.3.16. Üçüncü Tur Delphi Uygulaması Analizlerine Göre Uzlaşılan Madde Sayıları ve Uzlaşma Oranlarının Kategorilere Göre Dağılımı

Tablo 55. Üçüncü Tur Delphi Uygulaması Analizlerine Göre Uzlaşılan Madde Sayıları ve Uzlaşma Oranlarının Kategorilere Göre Dağılımı

Kategori	Madde Sayısı	Uzlaşılan Madde Sayısı	Uzlaşma Oranı (%)
Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgilerin Amacı	3	2	66,7
Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilerin Kapsamı	4	1	25
Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgilere Yönelik Dersler	13	6	46,2
Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgiler Eğitimi Dersinin İçeriği	10	4	40
Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilere Yönelik Kavramlar	10	4	40
Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinleri	9	2	22,2
Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinlerinin Yer Alma Sebepleri	13	9	69,2
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Yer Alabilecek Kazanımlar	10	4	40
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alabilecek Değerler	-	-	-
Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Teknikler	4	3	75
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi Gerekenler	4	1	25
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültürel Öğeler	3	0	0
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sınıf Ortamı	1	1	100
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Materyaller	3	2	66,7
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Belirli Gün ve Haftalar	10	3	30
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım	2	0	0
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım Sebebi	-	-	-
Toplam	99	42	42,4

İkinci Delphi turu neticesinde uzlaşma sağlanamayan 99 madde araştırmanın son bölümü olan 3. Delphi anketini oluşturmaktaydı. Üçüncü ve son tur olan bu turdaki bulgular incelendiğinde ise katılımcıların yeniden görüşüne başvurulmuş 99 maddeden 42’sinde uzlaşma sağlandığı belirlenirken 57 madde üzerinde uzlaşma sağlanamadığı belirlenmiştir.

4.4. Delphi Anketlerinin Karşılaştırılması

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğinin belirlenmeye çalışıldığı bu araştırmada 3 turlu bir Delphi tekniği uygulanmıştır. Delphi turlarında farklı devlet üniversiteleri ve MEB'e bağlı farklı okullarda görev yapmakta olan 15 okul öncesi, sosyal ve sınıf öğretmeni ile 15 okul öncesi, sosyal ve sınıf akademisyenlerinden okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik görüş alınmıştır. Birinci Delphi turunda 15 adet açık uçlu soru gönderilerek okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimi içeriğine yönelik veriler alınmış ve bu veriler içerik analizine tabi tutularak ikinci bir anket oluşturulmuştur. Katılımcıların ikinci Delphi anketine verdikleri görüşler neticesinde analiz edilmiş ve uzlaşma sağlanamayan maddeler için üçüncü bir anket hazırlanarak katılımcılara gönderilmiştir. Üçüncü Delphi turu neticesinde araştırmanın veri toplama aşaması sonlanmış ve okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriği kategoriler altında son halini almıştır.

4.4.1. Turlara Göre Madde Sayıları ve Uzlaşma Oranları

Tablo 56. Turlara Göre Madde Sayıları ve Uzlaşma Oranları

	2. Tur	3. Tur	Toplam
Madde Sayısı	424	99	523
Uzlaşılan Madde	325	42	367
Uzlaşılamayan Madde	99	57	156
Uzlaşma Oranı	76,6	42,4	70,2

Delphi tekniği uygulamalarının genelinin değerlendirilmesi açısından önemli bir göstergede her turda değişen madde sayısı ve uzlaşma oranlarıdır. Tablo 56 incelendiğinde ikinci ve üçüncü Delphi turlarında katılımcılardan toplamda 523 maddeyi puanlamaları istenmiştir. Bu maddelerin 367'sinde uzlaşma sağlanırken 156'sında uzlaşma sağlanamamıştır. İkinci Delphi anketi turunda katılımcılara 424 madde yöneltilmiş 325 madde üzerinde toplamda %76,6 gibi bir uzlaşma oranı sağlanmıştır. Üçüncü Delphi anketi turunda ise katılımcılara 99 madde yöneltilmiş 42 madde üzerinde toplamda %42,4 gibi bir uzlaşma oranı sağlanmıştır. Turların genelinde katılımcılara yöneltilen 523 maddeden 367'si üzerinde toplamda %70,2 oranında uzlaşma sağlanırken 156 madde üzerinde toplamda %29,8 oranında yeterli maddesinde de uzlaşma sağlanamamıştır.

4.4.2. Kategorilere İlişkin Madde Sayıları ve Uzlaşma Oranları

Tablo 57. Kategorilere İlişkin Madde Sayıları ve Uzlaşma Oranları

Kategori	Madde Sayısı	Uzlaşılabilir Madde Sayısı	Uzlaşma Oranı (%)
Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgilerin Amacı	19	18	94,7
Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilerin Kapsamı	25	22	88
Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgilere Yönelik Dersler	29	22	75,9
Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgiler Eğitimi Dersinin İçeriği	27	21	77,8
Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilere Yönelik Kavramlar	47	41	87,2
Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinleri	11	4	36,4
Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinlerinin Yer Alma Sebepleri	32	28	87,5
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Yer Alabilecek Kazanımlar	25	19	76
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alabilecek Değerler	28	28	100
Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Teknikler	22	21	95,5
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi Gerekenler	20	17	85
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültürel Öğeler	28	25	89,3
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sınıf Ortamı	27	27	100
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Materyaller	30	29	96,7
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Belirli Gün ve Haftalar	37	30	81,1
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım	3	1	33,3
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım Sebebi	14	14	100
Toplam	424	367	86,6

Tablo 57 incelendiğinde Delphi turları çerçevesinde katılımcılara gönderilen toplam 424 maddenin 367'sinde yani %86,6 oranında bir uzlaşma gerçekleştiği görülmektedir. Delphi turlarında en fazla uzlaşma sağlanan 3 kategoride %100 uzlaşma sağlanırken, 3 kategoride %90 üzeri bir uzlaşma sağlanmıştır. 9 kategori %70 ve üzerinde bir uzlaşma oranına ulaşılmıştır. 2 kategorisi ise %50 altında bir uzlaşma oranına sahiptir.

Okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmada uygulanan Delphi turları sonucunda katılımcı görüşleri doğrultusunda 17 kategori ve 367 maddelik bir okul öncesi sosyal bilgiler eğitim içeriği belirlenmiştir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde araştırma bulguları ile alakalı olarak sonuç, tartışma ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Okul Öncesi Dönem İçin Sosyal Bilgiler Eğitimi İçeriğini Belirlemeye İlişkin Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğini belirlemeye yönelik Delphi tekniği kullanılmış ve bu doğrultuda katılımcı görüşleri alınmıştır. Delphi turları neticesinde okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimi içeriğine yönelik olarak 17 kategori altında bulunan 367 ifadenin oluştuğu belirlenmiştir. Araştırmada belirlenmiş olan okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimi içeriği kategorilerinde yer almış, uzlaşma sağlanan tüm maddelerin listelenmiş hali Ek 8’de ve Delphi turları neticesinde uzlaşma sağlanamamış maddeler Ek 9’da verilmiştir. Araştırmanın okul öncesi öğretmen yetiştirme programına ve okul öncesi eğitim programına katkıları ise Ek 10’da yer almıştır.

Tablo 58. Delphi Turları Sonucunda Belirlenmiş Olan Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimi İçeriği Kategorileri ve Madde Sayıları

Kategoriler	Nihai Madde Sayısı
Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgilerin Amacı	18
Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilerin Kapsamı	22
Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgilere Yönelik Dersler	22
Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgiler Eğitimi Dersinin İçeriği	21
Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilere Yönelik Kavramlar	41
Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinleri	4
Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinlerinin Yer Alma Sebepleri	28
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Yer Alabilecek Kazanımlar	19
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alabilecek Değerler	28
Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Teknikler	21
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi Gerekenler	17
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültürel Öğeler	25
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sınıf Ortamı	27
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Materyaller	29
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Belirli Gün ve Haftalar	30
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım	1
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım Sebebi	14
Toplam	367

Tablo 58 incelendiğinde en fazla maddenin 41 madde ile “Okul öncesi eğitiminde sosyal bilgilere yönelik kavramlar” kategorisinde olduğu en az maddenin ise 1 madde ile “Okul

öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde yer alması gereken yaklaşım” kategorisinde bulunduğu görülmektedir.

İkinci ve üçüncü Delphi anketleri neticesinde yapılan analizler doğrultusunda bazı maddeler üzerinde tüm katılımcıların uzlaşma sağladığı “Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Teknikler” kategorisi altında yer alan “Oyun” maddesi uzlaşma skalası bakımından en üst sırada yer alırken, en altta olan maddenin ise “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültürel Öğeler” altında yer alan “İslami kültürel öğeler” ifadesinin yer aldığı görülmektedir.

5.1.1. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgilerin Amacı Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma doğrultusunda yapılan Delphi turları sonucunda “Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgilerin Amacı” kategorisi altında 18 madde yer almaktadır. Bu maddeler Tablo 59’da verilmektedir.

Tablo 59. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgilerin Amacı Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgilerin Amacı Kategorisi Maddeleri
Topluma uyum sağlayabilmesini desteklemek
Çevre sorunlarına duyarlı olmasını sağlamak
Çevresini tanıtmak ve farkındalık kazandırmak
Haklarını koruması ve farklılıklara saygı duyma bilincinin gelişmesini sağlamak
Çocuğa verim sağlayabilmek
Temel değer ve becerileri kazandırmak
Çocuğun fiziksel, zihinsel, duygusal gelişimine katkı sağlamak
Dünyayı keşfetmesini sağlamak
Çocuğu hayata hazırlamak
Çocuğa temel vatandaşlık bilgisi kazandırmak
Çocuğun görev ve sorumluluklarını bilmesini sağlamak
Sorun çözmeye çalışan bireyler olmasını sağlamak
Temel iletişim becerileri kazanmasını sağlamak
Geçmiş ile günümüz arasında bağlantı kurmasını sağlayabilmek
Aidiyet duygusu oluşturmak
Sosyal bilgilerin temel bilgi ve becerilerine sahip olmasını sağlamak
Çocuğun geleceğin yetkin bir bireyi olmasını sağlamak
Konum bilgisine sahip olmasını sağlamak

Araştırma sonucunda “Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgilerin Amacı” kategorisi incelendiğinde uzmanların en çok “Topluma uyum sağlayabilmesini desteklemek”, “Çevre sorunlarına duyarlı olmasını sağlamak” ve “Çevresini tanıtmak ve farkındalık kazandırmak” maddeleri çerçevesinde uzlaştığı görülmektedir. Genel maddeler değerlendirildiğinde ise uzmanların toplumsal hayata yönelik bilgilere dair amaçlar belirttikleri göze çarpmaktadır.

Alan yazın incelendiğinde Güler ve Tuğrul’un (2007) okul öncesi öğrencilerine yönelik tarih ve coğrafya eğitimini inceledikleri, etkinlikler ile tarih ve coğrafya disiplinlerinin önemini

ortaya koydukları araştırmalarında, çocukların günlük yaşantılarından yola çıkılarak oluşturulan etkinlikler ile erken çocukluk döneminde bulunan öğrencilerin dünya ve yakın çevre ile ilgili ilişkileri daha iyi anlamlandırabileceklerini belirtmişlerdir. Bu bulgu doğrultusunda araştırmada uzmanların verdikleri toplum ve çevreyle ilgili maddelerin okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitimi kapsamında yer almasının mümkün olabileceği sonucunu ortaya koymaktadır.

5.1.2. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilerin Kapsamı Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma doğrultusunda yapılan Delphi turları sonucunda “Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilerin Kapsamı” kategorisi altında 22 madde yer almaktadır. Bu maddeler Tablo 60’da verilmektedir.

Tablo 60. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilerin Kapsamı Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilerin Kapsamı Kategorisi Maddeleri
Temel aile yapısı
Kültürel değerler
Değer eğitimi
Milli ve manevi değerler
Çevre eğitimi
Hayvan sevgisi
Toplumsal hayata yönelik bilgiler
Bireysel kimlik kazanma
Bireysel özellikler
Meslekleri tanıma
Karakter eğitimi
Türk büyükleri
Çocuk hakları
Temel yaşam becerileri
Tutum ve beceriler
Temel hak ve sorumluluklar
Temel eğitime hazırlık
Tarih bilinci kazandırma
Ahlak eğitimi
Vatandaşlık bilgisi
Akran eğitimi
Temel alan bilgisi

Araştırma sonucunda “Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilerin Kapsamı” kategorisi incelendiğinde uzmanların en çok “Temel aile yapısı”, “Kültürel değerler”, “Değer eğitimi” ve “Milli manevi değerler” maddeleri çerçevesinde uzlaştığı görülmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise bireysel, temel yaşantılar ve Milli kültüre dair öğeler kapsamı üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Alan yazın incelendiğinde Mindes’in (2015) erken çocukluk döneminde sosyal bilgiler eğitimini incelediği araştırmasında ABD’de var olan erken çocuklukta sosyal bilgiler

müfredatını ele almış ve önerilerde bulunmuştur. Mindes'e göre erken çocuklukta sosyal bilgiler eğitimi verilirken kültürel ve günlük yaşamla ilişkili bilgiler ön planda tutulmalıdır. Bunun haricinde ailelerle iş birliği yapmak öğretim etkinliklerini kolaylaştırabilmektedir. Bu bulgular araştırmada öne çıkan kültürel ve günlük hayatla ilgili maddeler ile paralellik göstermektedir.

5.1.3. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgilere Yönelik Dersler Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma doğrultusunda yapılan Delphi turları sonucunda “Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgilere Yönelik Dersler” kategorisi altında 22 madde yer almaktadır. Bu maddeler Tablo 61’de verilmektedir.

Tablo 61. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgilere Yönelik Dersler Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgilere Yönelik Dersler Kategorisi Maddeleri
Sosyal bilgilerde oyun, oyunlaştırma ve oyun temelli öğretim
Okul öncesinde meslekler
Türk tarihi
Çocuk hak ve hukuku
Karakter ve değer eğitimi
Drama
Hayat Bilgisi
Erken çocukluk ve sosyal bilimler
Okul öncesinde Türk büyükleri
Vatandaşlık eğitimi
Sosyal beceri eğitimi
Ahlak ve etik
Çevre eğitimi
Sosyal bilgilerin temelleri
Bilinçli tüketici eğitimi
İletişim
Doğadaki değişim
İnsan hakları ve demokrasi eğitimi
Anne-baba eğitimi
Akıl ve zeka oyunları ile beceri öğretimi
Tarih
Bilim tarihi

Araştırma sonucunda “Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgilere Yönelik Dersler” kategorisi incelendiğinde uzmanların en çok “Sosyal bilgilerde oyun, oyunlaştırma ve oyun temelli öğretim”, “Okul öncesinde meslekler” ve “Türk tarihi” maddeleri çerçevesinde uzlaştığı görülmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise yaparak yaşayarak öğretime fırsat tanıyan dersler ile toplumsal hayata dair derslerin üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Alan yazın incelendiğinde Akhan ve Şimşek Çetin'in (2015) okul öncesi öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersine yönelik görüşlerine ilişkin okul öncesi öğretmen adayları ile yaptıkları araştırmada okul öncesi öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersine karşı ilgilerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmen adayları okul öncesi öğretmen yetiştirme programına sosyal bilgiler dersinin eklenmesinin gerekli olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgular doğrultusunda okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminin içeriğinde öğretmen yetiştirme programlarına yukarıda belirtilen maddelerin eklenebileceği uzmanlar tarafından belirtilmiştir.

5.1.4. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgiler Eğitimi Dersinin İçeriği Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma doğrultusunda yapılan Delphi turları sonucunda “Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgiler Eğitimi Dersinin İçeriği” kategorisi altında 21 madde yer almaktadır. Bu maddeler Tablo 62’de verilmektedir.

Tablo 62. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgiler Eğitimi Dersinin İçeriği Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgiler Eğitimi Dersinin İçeriği Kategorisi Maddeleri
Sorumluluk bilinci
İnsan hakları
Kültürel değerler
Ulusal ve evrensel değer eğitimi
Çocuk hakları
Aidiyet kazandırma
Milli bayramlar ve yerel kurtuluş günleri
Sosyal bilgiler eğitiminde kavram, beceri ve değerler
Farklılıklara saygı
Sosyal bilgiler eğitiminde araç-gereç ve materyal
Türk büyükleri
Toplumsal duyarlılık
Sosyal bilgiler konularının aktarımına yönelik
Öğrenci temelli bir içerik
Sosyal bilgilerin temelleri
Sosyal bilgiler eğitimine yönelik yöntem ve teknikler
Çevre eğitimi
Kaynakların verimli kullanımı
Aile yapısı
Milli sporlar
Sosyal bilgiler yaklaşımları

Araştırma sonucunda “Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgiler Eğitimi Dersinin İçeriği” kategorisi incelendiğinde uzmanların en çok “Sorumluluk bilinci”, “İnsan hakları” ve “Kültürel değerler” maddeleri çerçevesinde uzlaştığı görülmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise değerlere, Milli kültüre, toplumsal hayata ve sosyal bilgiler ile alakalı konulara yönelik içerik görüşlerinin yoğunlukla belirtildiği görülmektedir.

Alan yazın incelendiğinde Akhan ve Şimşek Çetin'in (2015) okul öncesi öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersine yönelik görüşlerini inceledikleri araştırmada okul öncesi öğretmenliği lisans programında bazı seçmeli dersler haricinde sosyal bilgiler dersine yönelik herhangi bir dersin yer almadıklarını belirtmişlerdir. Ancak yaptıkları araştırmada okul öncesi öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersine yönelik ilgilerinin olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmaya katılan uzmanların görüşleri doğrultusunda okul öncesi öğretmen yetiştirme programında yer alabilecek sosyal bilgiler eğitiminin içeriği yukarıda belirtilen maddeler ile şekillendirilebileceğini söylemek mümkündür.

5.1.5. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilere Yönelik Kavramlar Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma doğrultusunda yapılan Delphi turları sonucunda “Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilere Yönelik Kavramlar” kategorisi altında madde yer almaktadır. Bu maddeler Tablo 63’de verilmektedir.

Tablo 63. *Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilere Yönelik Kavramlar Kategorisi Nihai Maddeler*

Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilere Yönelik Kavramlar Kategorisi Maddeleri
Yardımlaşma
Dürüstlük
Sevgi ve saygı
Farklılıklara saygı
Atatürk
Barış
Vatansever
Hoşgörü
Bağımsızlık
Değerler
Vatan
Milli değerler
Ülke
Kültürel öğeler
Kurallara uyma
Çalışkanlık
Duyarlılık
Görev ve sorumluluk
Bilinçli tüketici
İstek ve ihtiyaç
Değer eğitimi
Adalet
İletişim
Sosyal beceri
Toplumsal kural ve davranışlar
Toplum-topluma uyum
Vatan ve vatandaşlık
Birey
Eşitlik
Millet
Hak
Çevre bilinci

Seçme ve seçilme
Devlet
Evrensel insan hakları
Beden dili
Demokrasi
Kimlik
Aynı-benzer-farklı
Tarih
Halk

Araştırma sonucunda “Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilere Yönelik Kavramlar” kategorisi incelendiğinde uzmanların en çok “Yardımlaşma”, “Dürüstlük” ve “Sevgi ve saygı” maddeleri çerçevesinde uzlaştığı görülmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise mevcut sosyal bilgiler programında yer alan kavramlar harici kavramların önerildiği görülürken toplumsal hayata yönelik ve vatandaşlıkla ilgili değerlere de yer verildiği görülmektedir.

Alan yazın incelendiğinde Aktın ve Dilek’in (2014) ABD tarih ve sosyal bilgiler programlarında inceledikleri okul öncesi dönemdeki tarih öğretimine yönelik araştırmalarında bu dönemde verilen tarih eğitiminin vatandaşlık eğitimi üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Araştırmada uzmanların görüşlerini belirttikleri kavramların da bu doğrultuda benzerlik gösterdiği görülmektedir.

5.1.6. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinleri Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma doğrultusunda yapılan Delphi turları sonucunda “Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinleri” kategorisi altında 4 madde yer almaktadır. Bu maddeler Tablo 64’de verilmektedir.

Tablo 64. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinleri Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinleri Kategorisi Maddeleri
Vatandaşlık
Psikoloji
Tarih
Sosyoloji

Araştırma sonucunda “Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinleri” kategorisi incelendiğinde uzmanların en çok “Vatandaşlık” ve “Psikoloji” maddeleri çerçevesinde uzlaştığı görülmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise sosyal bilgiler eğitiminin temel disiplinlerinden olan tarih ve vatandaşlık gibi disiplinlerinin olması gerektiği görüşü yaygınken sosyoloji ve psikoloji gibi disiplinlerine de yer verildiği görülmektedir.

Alan yazın incelendiğinde Aktın ve Dilek’in (2014) ABD tarih ve sosyal bilgiler programlarında inceledikleri okul öncesi dönemdeki tarih öğretimine yönelik araştırmalarında

bu dönemde verilen tarih eğitiminin vatandaşlık eğitimi üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Bu araştırmada da sosyal bilgileri oluşturan tarih ve vatandaşlık disiplinlerinin okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitimi kapsamında ele alınması uzmanlar tarafından belirtilmiştir.

5.1.7. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinlerinin Yer Alma Sebepleri Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma doğrultusunda yapılan Delphi turları sonucunda “Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinlerinin Yer Alma Sebepleri” kategorisi altında 28 madde yer almaktadır. Bu maddeler Tablo 65’de verilmektedir.

Tablo 65. Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinlerinin Yer Alma Sebepleri Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinlerinin Yer Alma Sebepleri Kategorisi Maddeleri
Atatürk sevgisi kazandırmak için
Toplumun bir parçası olduğu için
İsraf ve tasarruf kavramlarını öğrenmesi için
Yaşadıkları dünyayı anlamaları için
İçinde bulunduğu yakın çevreyi anlaması için
Milli bilinç oluşturmak için
Kaynakların doğru kullanımını öğrenmesi için
Öğrenciyi yaşama hazırladığı için
Kültürel devamlılığı sağlamak için
Çocukların küçük yaşlarda bu bilimden etkilendiği için
İstek ve ihtiyaçlarını ayırabilmesi için
Doğumla birlikte çevreden etkilendikleri için
Düşünme becerilerini geliştirdiği için
Temel hak ve sorumluluklarını bilmesi için
Öğrencilere üretimin önemini anlattığı için
Bir bütün olduğu için
Geleceğe yön vereceği için
Hakkaniyet ve değerlerin kazanılması için
Kronoloji bilgisini ve öz tarihini öğrenmesi için
Çevre okuryazarlığı kazanması için
Toplum yapısının temelinde olduğu için
Yerli malı ürünleri ayırt edebilmesi için
Doğal afetlerin nedenlerini anlaması için
Önemli günleri öğrenmesi için
Geçmişini öğrenmesi için
Devletin temeli olduğu için
Ülkesinin iklimini öğrenmesi için
İnancın insan hayatındaki önemini kavraması için

Araştırma sonucunda “Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinlerinin Yer Alma Sebepleri” kategorisi incelendiğinde uzmanların en çok “Atatürk sevgisi kazandırmak için”, “Toplumun bir parçası olduğu için” ve “İsraf ve tasarruf kavramlarını öğrenmesi için” maddeleri çerçevesinde uzlaştığı görülmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise disiplinlere paralel olarak belirtilen sebeplerin toplumsal, milli kültüre yönelik ve bireysel hayata hazırlık olarak belirtildiği söylenebilmektedir.

Alan yazın incelendiğinde Aktın'ın (2014) sosyal bilgiler eğitimi kapsamında okul öncesi dönemde mesleklerin öğretimine yönelik yaptığı araştırmada okul öncesi öğrencilerinin sosyal bilgilere yönelik etkinlikleri yapabildiklerini; bilişsel, duyuşsal ve psikomotor olarak bu eğitimi almaya hazır olduklarını ortaya koymuştur. Uzmanların belirttiği okul öncesi eğitiminde sosyal bilgiler disiplinlerinin sebeplerinin bu doğrultuda şekillendiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

5.1.8. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitime Yönelik Yer Alabilecek Kazanımlar Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma doğrultusunda yapılan Delphi turları sonucunda “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitime Yönelik Yer Alabilecek Kazanımlar” kategorisi altında 21 madde yer almaktadır. Bu maddeler Tablo 66’da verilmektedir.

Tablo 66. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitime Yönelik Yer Alabilecek Kazanımlar Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitime Yönelik Yer Alabilecek Kazanımlar Kategorisi Maddeleri
İhtiyaçlarını fark eder
Atatürk’ün hayatı ve yaptıkları ile ilgili bilgi sahibi olur
Türk büyüklerini tanır
Vatanseverlikle ilgili bilgi sahibi olur
Milli ve yöresel oyunları tanır
Toplumsal bireylerden oluştuğunu fark eder
Çevre sorunlarına duyarlı olur
Sosyal duyuşsal ve öz bakım becerileri kazanır
Yaşadığı ili gösterir
Dünya devletlerini ve kültürlerini tanır
Türk kültürünü tanır
Çocuk haklarını bilir ve önemini kavrar
Saygı ile ilgili kazanımlar edinir
Doğal afetlerden korunma yollarını söyler
Tarihin gelişmekte olduğunu fark eder
Geçmiş ve günümüz arasında bağlantı kurar
İlgi duyduğu meslek/meslekleri tanır
Resmî bayramlarla ilgili bilgi sahibi olur
Konum bilgisi ve becerisi edinir
Tarih ve vatandaşlıkla ilgili temel kavramları bilir
Örnek bir kazı çalışması yapar

Araştırma sonucunda “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitime Yönelik Yer Alabilecek Kazanımlar” kategorisi incelendiğinde uzmanların en çok “İhtiyaçlarını fark eder”, “Atatürk’ün hayatı ve yaptıkları ile ilgili bilgi sahibi olur” ve “Türk büyüklerini tanır” maddeleri çerçevesinde uzlaştığı görülmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise uzmanların okul öncesinde sosyal bilgiler eğitime yönelik örnek kazanımlarının Türk tarihi ve kültürü üzerine yoğunlaştığı görülürken bireysel gelişimi destekleyen kazanımları da önerdikleri görülmektedir.

Alan yazın incelendiğinde Öntaş, Çarıkçı ve Sezgin'in (2021) okul öncesi programında hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersine ait yansımaları inceledikleri araştırmada okul öncesi eğitim programında yer alan sosyal ve duygusal gelişim, bilişsel gelişim, dil gelişimi ve öz bakım becerileri kapsamında hayat bilgisi dersi kazanımlarının sosyal bilgiler kazanımlarına göre daha fazla yer aldığı sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca Uçuş ve Demirbaş'ın (2017) hayat bilgisi dersi ile okul öncesi eğitim programının sarmallığını inceledikleri araştırmalarında oku öncesi eğitimi programı ile hayat bilgisi dersi öğretim programı arasında kazanım, beceri, değer, gösterge, amaçlar, ünite-gelişim alanları ve programın özellikleri bakımından sarmallık ilişkileri ortaya konmuştur. Hayat bilgisi dersi içerik açısından değerlendirildiğinde sosyal bilgiler dersinin alt yapısını oluşturmaktadır (Aktın, 2014). Bütün bu kazanımlara ek olarak sosyal bilgiler dersine ait kazanımlar uzmanların verdikleri cevaplar neticesinde şekillendirilebilir.

5.1.9. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alabilecek Değerler Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma doğrultusunda yapılan Delphi turları sonucunda “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alabilecek Değerler” kategorisi altında 28 madde yer almaktadır. Bu maddeler Tablo 67’de verilmektedir.

Tablo 67. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alabilecek Değerler Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alabilecek Değerler Kategorisi Maddeleri
Yardımsverlik
Dürüstlük
Saygı
Sorumluluk
Sevgi
Hoşgörü
Dayanışma
Hayvan sevgisi
Duyarlılık
Farklılıklara saygı
Vatanseverlik
Uyum
Dostluk
Aile birliğine önem vermek
Tasarruf
Özgüven
Çocuk hakları
Empati
Bariş
Sabır
Atatürk saygısı ve sevgisi
Eşitlik
Özgürlük
Öz denetim

İnsan Hakları
Demokrasi
Milliyetçilik

Araştırma sonucunda “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alabilecek Değerler” kategorisi incelendiğinde uzmanların en çok “Yardımseverlik”, “Dürüstlük” ve “Saygı” maddeleri çerçevesinde uzlaştığı görülmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise sosyal bilgiler öğretim programında yer alan değerlere ek olarak “Demokrasi”, “Atatürk saygısı ve sevgisi” ve “Milliyetçilik” gibi kültürel değerlerin de önerildiği görülmektedir.

Alan yazın incelendiğinde Coşkun Keskin ve Daysal Ersoy’un (2012) erken çocukluk dönemi çocuklarına Türk kültüründe bulunan sanat örnekleriyle verdikleri sosyokültürel eğitim ile ilgili araştırmalarında erken çocukluk dönemi öğrencilerine verilen sosyokültürel eğitim bağlamında, öğrencilerin akıl yürütme becerilerini kullandıkları, problem çözme ve neden-sonuç ilişkisi kurabilme yetilerini sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca uygulamadan bir süre sonra öğrencilerle etkileşime geçildiğinde tanıtılan sanat öğelerinin birçoğunun öğrenciler tarafından hatırlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda mevcut sosyal bilgiler değerlerinin yanı sıra uzmanların önerdikleri kültüre yönelik değerlerin de okul öncesi eğitim programında yer alabileceği araştırmalarla desteklenebilmektedir.

5.1.10. Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Teknikler Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma doğrultusunda yapılan Delphi turları sonucunda “Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Teknikler” kategorisi altında 21 madde yer almaktadır. Bu maddeler Tablo 68’de verilmektedir.

Tablo 68. *Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Teknikler Kategorisi Nihai Maddeler*

Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Teknikler Kategorisi Maddeleri
Oyun
Drama
Hikayeleştirme
Alan gezisi
Masal anlatıcılığı
Yaparak yaşayarak öğrenme
Rol model olma
Örnek olay
Gösterip yaptırma
Rol oynama
Araştırma inceleme
Grup çalışması
Problem çözme
İstasyon
Proje tabanlı öğrenme
Beyin fırtınası

Soru-cevap
Tartışma
Konuşma halkası
Altı şapka
Rulman

Araştırma sonucunda “Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Teknikler” kategorisi incelendiğinde uzmanların en çok “Oyun”, “Drama” ve “Hikayeleştirme” maddeleri çerçevesinde uzlaştığı görülmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde uzmanların daha çok yaparak-yaşayarak öğrenmeye fırsat tanıyacak yöntem ve teknikler önerdikleri görülmektedir.

Alan yazın incelendiğinde Aktın ve Dilek’in (2014) ABD tarih ve sosyal bilgiler programlarında inceledikleri okul öncesi dönemdeki tarih öğretimine yönelik araştırmalarında milli ve dini tatil günlerinden hareketle disiplini soyutlaştırmak adına masal, hikâye ve şiir gibi öğretilerin yer aldığı bulgusuna da ulaşılmıştır. Ayrıca Mindes’in (2005) günümüz erken çocukluk eğitiminde sosyal bilgiler müfredatını incelediği araştırmasında röportajların ve grup çalışmalarının erken çocukluk döneminde etkili bir şekilde kullanılabileceğinin altını çizmiştir. Nitekim “Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Teknikler” kategorisi altında yer alan “Hikayeleştirme”, “Masal anlatıcılığı” ve “Grup çalışması” maddeleri araştırma bulgusunu destekler niteliktedir.

5.1.11. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi Gerekenler Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma doğrultusunda yapılan Delphi turları sonucunda “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi Gerekenler” kategorisi altında 19 madde yer almaktadır. Bu maddeler Tablo 69’da verilmektedir.

Tablo 69. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi Gerekenler Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi Gerekenler Kategorisi Maddeleri
Yaş ve gelişim seviyesi
Öğrenciye görelilik
Günlük hayatla ilgili
Somut konular
Hazır bulunuşluk
Öğrencinin aktif olması
Materyal kullanımı
Kullanılacak etkinlikler
Öğretmen yeterliliği
Oyunlara uygunluk
Disiplinler arası olması
Bilimsel ve teknolojik faktörler
İlkokula hazırlayacak konular
Olumsuz öğelerin olmaması

Bloom taksonomisi
Ülkenin sosyolojik gerçekleri
Sınıf mevcutları
Bölgesel farklılıklar
Ders saatleri

Araştırma sonucunda “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi Gerekenler” kategorisi incelendiğinde uzmanların en çok “Yaş ve gelişim seviyesi”, “Öğrenciye görelilik” ve “Günlük hayatla ilgili” maddeleri çerçevesinde uzlaştığı görülmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde uzmanların daha çok öğrencilerin aktif olabileceği ve gelişim seviyelerine uygun konuların seçilmesini önerdikleri görülmektedir.

Alan yazın incelendiğinde Uçuş Güldalı’nın (2017) erken çocukluk eğitiminde sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili çalışmaları derleme yöntemi ile ortaya koyduğu araştırmasında öğretmenlerin çocuğun gelişimsel özelliklerini dikkate alarak hareket etmesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca Mindes’in (2005) günümüz erken çocukluk eğitiminde sosyal bilgiler müfredatını incelediği araştırmasında konular aktarılırken çocukların gelişim özellikleri ve hazır bulunuşluklarının önemli olduğunu aktarmıştır. Bu araştırmalar uzmanların yanıtları ile benzerlik göstermektedir. Nitekim “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi Gerekenler” kategorisinde en çok üzerinde uzlaşma sağlanan maddenin “Yaş ve gelişim seviyesi” olduğu görülmektedir.

5.1.12. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültürel Öğeler Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma doğrultusunda yapılan Delphi turları sonucunda “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültürel Öğeler” kategorisi altında 25 madde yer almaktadır. Bu maddeler Tablo 70’de verilmektedir.

Tablo 70. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültürel Öğeler Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültürel Öğeler Kategorisi Maddeleri
Türk bayrağı
Bayramlar
Milli ve dini bayram
Atatürk
Tarihi ve doğal varlıklar
Anadolu masalları
Kültürel unsurlar
Değerler
Sanatsal öğeler
Karagöz-Hacivat
Çevre
Gelenek görenek
Yöresel müzik
Yemek

Halk oyunları
Dil
Mâni ve tekerleme
Türk büyükleri
Yöresel kıyafet
Teknoloji
Yöresel yaşam
Milli sporlar
Tarih
Ebru sanatı
Mimari eser

Araştırma sonucunda “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültürel Öğeler” kategorisi incelendiğinde uzmanların en çok “Türk bayrağı”, “Bayramlar” ve “Milli ve dini bayram” maddeleri çerçevesinde uzlaştığı görülmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde uzmanların Türk kültürüne ait çoğu ögenin okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimi kapsamında yer alması gerektiğini düşündüğü sonucu ortaya çıkmaktadır.

Alan yazın incelendiğinde Coşkun Keskin ve Kırtel’in (2016) erken çocukluk döneminde sosyokültürel eğitim çerçevesinde okul öncesi dönem çocuklarına Osmanlı devleti ile ilgili yemek, mimari anlayış, giyim-kuşam gibi sosyokültürel eğitim verdikleri araştırmalarında çocukların zaman kavramına yönelik algılarının oluştuğu ve geçmiş-bugün arasında olumlu ilişki kurabildikleri sonucuna ulaşmışlardır. Coşkun Keskin ve Daysal Ersoy’un (2012) erken çocukluk döneminde Mimar Sinan örnekleri ile okul öncesi çocuklarına sosyokültürel eğitim verdikleri araştırmalarında uygun etkinlikler uygulandığı takdirde okul öncesi öğrencilerinin tarihimizde yer alan Türk büyüklerini öğrenebildikleri sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca Kırtel’in (2012) erken çocuklukta sosyokültürel eğitim kapsamında Türk tarihi ile ilgili bazı olay ve olguların üzerine yaptığı araştırmada öğrencilerin sosyokültürel öğelere yönelik tanıtılan konuları hatırlayabildikleri, geçmiş ile zaman kavramını algılayabildikleri ve neden-sonuç ilişkisi kurabildikleri sonucuna ulaşmıştır. Tüm bu araştırmalar göz önüne alındığında uzman grubunun belirtmiş olduğu kültürel öğelerin okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimi kapsamında ele alınabileceği sonucu ortaya çıkmaktadır.

5.1.13. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sınıf Ortamı Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma doğrultusunda yapılan Delphi turları sonucunda “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sınıf Ortamı” kategorisi altında 27 madde yer almaktadır. Bu maddeler Tablo 71’de verilmektedir.

Tablo 71. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sınıf Ortamı Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sınıf Ortamı Kategorisi Maddeleri
Görsel kullanılmalı
Drama için kostüm/kostüm alanı
Bireysel özelliklere uygun olmalı
Örnek materyaller
Örnek materyaller getirilmeli
Kültürel öğeler
Etkinlik alanları olmalı
Atatürk ile ilgili materyal
Öğrenme merkezli yaklaşıma uygun
Müzik aletleri bulunmalı
Atölyeler oluşturulmalı
Grup etkinlikleri alanı
Geri dönüşüm kutuları
Kazanıma göre değişmeli
Kitaplık almalı
Türk büyüklerine ait fotoğraf
Minderli okuma alanı
Sosyal bilgiler öğrenme merkezi
Sınıf mevcuduna göre
Projeksiyon
Harita
Yerli mali ürünlerinin barkod resmi
Küre
Zaman şeridi
Pano süslenmeli
Sosyal bilgiler köşesi oluşturulmalı
U Oturma düzeni

Araştırma sonucunda “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sınıf Ortamı” kategorisi incelendiğinde uzmanların en çok “Görsel kullanılmalı”, “Drama için kostüm/kostüm alanı” ve “Bireysel özelliklere uygun olmalı” maddeleri çerçevesinde uzlaştığı görülmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde uzmanların okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde etkileşimli sınıf ortamı yaratmaya müsait olacak şekilde maddeler ileri sürdükleri görülmektedir.

Alan yazın incelendiğinde Mindes’in (2005) erken çocukluk eğitiminde sosyal bilgiler müfredatını incelediği araştırmasında öğrenme ortamlarının ilgi çekici bir şekilde düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir. Araştırmada belirtilen sınıf ortamına ait maddeler bu araştırmayı desteklemektedir.

5.1.14. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Materyaller Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma doğrultusunda yapılan Delphi turları sonucunda “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Materyaller” kategorisi altında 29 madde yer almaktadır. Bu maddeler Tablo 72’de verilmektedir.

Tablo 72. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Materyaller Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Materyaller Kategorisi Maddeleri
Kukla
Bayrak
Maketler
Örnek gerçek modeller
Fotoğraf
Eğitici video
Resim
Tarihi eşyalar
Atık materyal
Yapboz
Poster
Renkli karton
Kitap
Boya kalem
El işi kâğıdı
Akıllı tahta
Pastel boya
E-kaynak
Küre
Toprak
Harita
Zaman şeridi
Bilgisayar
Top
Tohum
Takvim
Çimen
El feneri
Kroki

Araştırma sonucunda “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Materyaller” kategorisi incelendiğinde uzmanların en çok “Kukla”, “Bayrak” ve “Maketler” maddeleri çerçevesinde uzlaştığı görülmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde öğrencinin dikkatini çekebilecek sosyal bilgiler eğitimine ait konulara ilişkin materyallerin belirtildiği görülmektedir.

Alan yazın incelendiğinde Uçuş Güldalı’nın (2017) erken çocukluk eğitiminde sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili araştırmasında erken çocuklukta verilen sosyal bilgiler eğitiminde materyal, planlama, değerlendirme ve öğretmen rolü gibi faktörlerin iyi bir şekilde gözden geçirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Materyal seçiminde kazanım ve göstergelere dikkat edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu doğrultuda okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimi kapsamında kazanımlar ve göstergeler dikkate alınarak uzmanların belirttiği materyaller önerilebilmektedir.

5.1.15. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Belirli Gün ve Haftalar Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma doğrultusunda yapılan Delphi turları sonucunda “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Belirli Gün ve Haftalar” kategorisi altında 34 madde yer almaktadır. Bu maddeler Tablo 73’de verilmektedir.

Tablo 73. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Belirli Gün ve Haftalar Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Belirli Gün ve Haftalar Kategorisi Maddeleri
Hayvanları Koruma Günü
Tutum Yatırım ve Türk Malları Haftası
Dünya Çocuk Hakları Günü
Engelliler Haftası
18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü
Atatürk’ü Anma Haftası
Kızılay Haftası
12 Mart İstiklal Marşı’nın Kabulü
Gaziler günü
Orman Haftası
Müzeler Haftası
Afet Eğitimi Hazırlık Günü
Yeşilay Haftası
İnsan Hakları ve Demokrasi Haftası
Enerji Tasarrufu Haftası
Çevre Koruma Günü
Mahalli kurtuluş günleri
Öğretmenler Günü
Yaşlılar Haftası
Trafik ve İlk Yardım
Dünya Su Günü
Dünya Barış Günü
Beslenme ve Gıda İsrafını Önleme Haftası
Sağlık Haftası
Aşure Günü
Nevruz
Kütüphaneler Haftası
Anneler Günü
Hıdırellez
Dünya Tiyatrolar Günü
Kadınlar Günü
Tüketiciyi Koruma Günü
Babalar Günü
Sivil savunma haftası

Araştırma sonucunda “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Belirli Gün ve Haftalar” kategorisi incelendiğinde uzmanların en çok “Hayvanları Koruma Günü”, “Tutum Yatırım ve Türk Malları Haftası” ve “Dünya Çocuk Hakları Günü” maddeleri çerçevesinde uzlaştığı görülmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde mevcut okul öncesi eğitim programında yer alan belirli gün ve haftalar haricinde sosyal bilgiler eğitimine yönelik olarak da belirli gün ve haftalar belirtildiği görülmektedir.

Alan yazın incelendiğinde Aktın ve Dilek'in (2014) ABD tarih ve sosyal bilgiler programlarında inceledikleri okul öncesi dönemdeki tarih öğretimine yönelik araştırmalarında mevcut programda yer alan milli ve dini bayramları somutlaştırmak adına çeşitli yöntemlere başvurulması gerektiğinin programda yer aldığı sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırmadan hareketle uzmanların görüş belirtmiş olduğu belirli gün ve haftaların bu gibi durumlar göz önüne alınarak verilebileceği söylenebilmektedir.

5.1.16. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma doğrultusunda yapılan Delphi turları sonucunda “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım” kategorisi altında 1 madde yer almaktadır. Bu maddeler Tablo 74’de verilmektedir.

Tablo 74. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım Kategorisi Maddeleri
Yansıtıcı Araştırma Yaklaşımı

Araştırma sonucunda “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım” kategorisi incelendiğinde uzmanların yalnızca “Yansıtıcı araştırma yaklaşımı” maddesi çevresinde uzlaştıkları görülmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde uzmanların öğrencinin aktif olduğu, analiz etme ve karar verme becerilerini destekleyecek yaklaşıma ağırlık verdikleri söylenebilir.

Alan yazın incelendiğinde Uygun ve Çetin'in (2014) Sosyal Bilgiler eğitiminde yansıtıcı araştırma yaklaşımının akademik başarıya ve tutuma etkisini inceledikleri araştırmalarında yansıtıcı araştırma yaklaşımının öğrenci başarısında daha fazla etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu araştırmadan hareketle uzmanların okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde önerdikleri yaklaşımın yansıtıcı araştırma yaklaşımı olması bu bulguyu destekler niteliktedir.

5.1.17. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım Sebebi Kategorisine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma doğrultusunda yapılan Delphi turları sonucunda “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım Sebebi” kategorisi altında 14 madde yer almaktadır. Bu maddeler Tablo 75’de verilmektedir.

Tablo 75. Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım Sebebi Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım Sebebi Kategorisi Maddeleri
Problem çözme becerisi kazandırmak için
Yaparak yaşayarak öğrenme için
Kalıcı öğrenme ve davranış değişikliği için
Karar verme becerisi geliştirmek için
Üst düzey düşünme becerisi için
Farkındalık sağladığı için
Araştırma ve inceleme yoluyla öğrenme için
İyi bir analiz ve karar verme becerisi geliştirmek için
Empati kurma becerisi geliştirmek için
Kalıcı olması için
Çevre bilinci kazandırması için
Disiplinler arası ilişki kurabilmesi için
İyi vatandaş yetiştirmek için
Kültürel devamlılığı sağlamak için

Araştırma sonucunda “Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım Sebebi” kategorisi incelendiğinde uzmanların en çok “Problem çözme becerisi kazandırmak için”, “Yaparak yaşayarak öğrenme için” ve “Kalıcı öğrenme ve davranış değişikliği için” maddeleri çerçevesinde uzlaştığı görülmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde uzmanların okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde aktif öğrenimin hâkim olmasını istediklerinden dolayı disiplin tercihlerinin bu yönde olduğu söylenebilmektedir.

Sonuç olarak okul öncesi dönem için sosyal bilgiler eğitimi içeriğinin belirlenmeye çalışıldığı bu çalışmada okul öncesinde sosyal bilgilere yönelik amaç, kapsam, lisans düzeyi dersler ve bu derslerin içeriği, kavramlar, disiplinler, kazanımlar, değerler, yöntem ve teknikler, konular, kültürel öğeler, sınıf ortamı, materyal, belirli gün ve haftalar ve sosyal bilgiler yaklaşımları belirlenmiş olup bu içerikler tablolar halinde sunulmuştur.

5.2. Öneriler

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular çerçevesinde aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

- Bu araştırma kapsamında ortaya çıkan okul öncesi dönemde sosyal bilgilerin amacı, okul öncesi eğitiminde sosyal bilgilerin kapsamı, okul öncesi öğretmen yetiştirme programında sosyal bilgilere yönelik dersler, okul öncesi öğretmen yetiştirme programında sosyal bilgiler eğitimi dersinin içeriği ile ilgili çalışmaların yapılması Milli Eğitim Bakanlığı’na önerilmektedir.

- Araştırma kapsamında ortaya çıkan okul öncesi eğitiminde sosyal bilgilere yönelik kavramlar, okul öncesi eğitiminde sosyal bilgiler disiplinleri, okul öncesi eğitiminde sosyal bilgiler disiplinlerinin yer alma sebepleri, okul öncesinde sosyal bilgiler eğitime yönelik yer alabilecek kazanımlar, okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde yer alabilecek değerler, okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminde kullanılabilecek yöntem ve teknikler ve okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde konu seçiminde dikkat edilmesi gerekenler ile ilgili çalışmaların yapılması Milli Eğitim Bakanlığı'na önerilmektedir.
- Okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde yer alması gereken kültürel öğeler, okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde sınıf ortamı, okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde kullanılabilecek materyaller, okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde yer alması gereken belirli gün ve haftalar, okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde yer alması gereken yaklaşım ve okul öncesinde sosyal bilgiler eğitiminde yer alması gereken yaklaşım sebebi kategorilerinde ortaya çıkan maddelerden yola çıkılarak okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitime yönelik çalışmalar yapılması Milli Eğitim Bakanlığı'na önerilmektedir.
- Okul öncesi öğretmen yetiştirme programına araştırma sonucunda ortaya çıkan derslerden (sosyal bilgilerde oyun, oyunlaştırma ve oyun temelli öğretim, okul öncesinde meslekler, Türk tarihi gibi) eklenmesi ve halihazırda okul öncesi öğretmeni olarak görev yapmakta olan eğitimcilere gerekli bilinçlendirmenin yapılabilmesi adına hizmet içi eğitimin verilmesi önerilmektedir.
- Bu çalışma sonucunda ortaya çıkan okul öncesi dönemde sosyal bilgiler içeriği maddelerinin eğitimde nasıl kullanılabileceği ile alakalı çalışmalar yapılması önerilmektedir.
- Çalışma sonucunda ortaya çıkan okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitimi içeriği merkeze alınarak derinlemesine nitel çalışmalar yapılması önerilmektedir.
- Araştırma sonucunda ortaya çıkan kazanımlar doğrultusunda okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitimi vermek adına ve okul öncesi eğitimcilerine yol göstermesi amacıyla okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili etkinlik kitabı hazırlanması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Açıkel, Z. (2022). *Okul Öncesinde Vatandaşlık Eğitiminin Program ve Öğretmen Görüşleri Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Akhan, N. E. ve Şimşek Çetin, Ö. (2015). A study of the interest and views towards social studies education among preschool teacher candidates / Okul öncesi öğretmen adaylarının sosyal bilgiler eğitimine yönelik ilgilerinin ve görüşlerinin belirlenmesi . *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 11 (2) , 551-588 .
- Akkaya, M. (2015). *Öğretmenlerin ve Velilerin Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Aile Katılımı Çalışmalarına İlişkin Görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Akman, Ö. ve Batık, U. (2016). Sosyal bilgiler ders kitaplarında ihtilaflı konular içerisinde yer alan 'aile' kavramının incelenmesi: Bir içerik analizi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (2), 247-263.
- Aktın, K. (2014). Okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitimi: mesleklerin öğretimine yönelik bir durum çalışması. *Turkish Studies*, 9 (5), 139-155.
- Aktın, K. (2017). Okul öncesi dönemde müze eğitimi ile çocukların tarihsel düşünme becerilerinin geliştirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 465-486.
- Aktın, K. ve Dilek, G. (2014). Tarih/sosyal bilgiler öğretim programlarında okul öncesi dönemde tarih öğretimi: ABD örneği. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (16), 36-56.
- Aktın, K. ve Dilek, G. (2014). Tarih/sosyal bilgiler öğretim programlarında okul öncesi dönemde tarih öğretimi: ABD örneği. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (16), 36-56.
- Akyüz, Y. (2000). *Türk Eğitimi Tarihi*. Ankara: Milli Eğitim Basım Evi.
- Alıcı, Ş. ve Demir, V. (2021). Her yönüyle ilkokula hazır bulunuşluk ve uyum süreci: öğretmenin el kitabı (Ed. Engin, K. ve Ulutaş, İ.). *İlkokula hazırbulunuşluk ve uyum sürecinde sosyal bilgiler eğitimi* içinde (1.Baskı).
- Altay, S., İra, N., Bozcan, E.Ü., ve Yenal, H. (2011). Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze milli eğitim şuralarında okul öncesi eğitimi ve bugünkü durumu. *Journal Of New World Sciences Academy*, 6 (1).

- Ambarlı, A. (2010). *Türkiye’de Cumhuriyetten Günümüze Sosyal Bilgiler Programları (Değişiklikler, Düzenlemeler, Güncellemeler)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Arslan, M. (2005). Avrupa Birliği ülkelerinde okul öncesi eğitimin gelişimi ve mevcut durumu. *Milli Eğitim Dergisi*, (167).
- Aslanargun, E. ve Tapan, F. (2011). Okul öncesi eğitim ve çocuklar üzerindeki etkileri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (2), 219-238.
- Ayvacı, H. Ş. (2010). Okul öncesi dönem çocuklarının bilimsel süreç becerilerini kullanma yeterliliklerini geliştirmeye yönelik pilot bir çalışma. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi* , 4 (2) , 1-24 .
- Babaroğlu, A. (2018). Eğitim ortamları açısından okul öncesi eğitim kurumları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (3), 1313-1330.
- Bardak, M. (2010). *II. Meşrutiyet Döneminde Okul Öncesi Eğitim (1908-1918)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Barr, R., Barth, L. J. and Shermis, S. S. (2013). *Sosyal Bilgilerin Doğası*. (C. Dönmez, Çev. Ed.). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Başaran, S. T. ve Ulubey, Ö. (2018). 2013 Okul öncesi eğitim programının değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 51 (2), 1-38.
- Başgöz İ. (2010). *Cumhuriyetin İlk Yıllarında Türkiye’de Eğitimin Genel Görünümü*. Parlak, M.A. (Ed), Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları, Sempozyumu Bildiriler Kitabı İçinde (Ss. 7-17). Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi.
- Bektaş, Ö. (2016). Sosyal bilimler ve sosyal bilgiler (Ed. Turan, R., ve Yıldırım, T.) *Sosyal Bilgilerin Temelleri* içinde.
- Birgili, E. (2021) *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Eğitim Programı Dışında Başvurmuş Oldukları Ekstra Faaliyetlerin Analizi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Birgili, E. (2021) *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Eğitim Programı Dışında Başvurmuş Oldukları Ekstra Faaliyetlerin Analizi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.

- Bostancı, K.T. (2019). *Fen Bilimleri Öğretmen Yeterliliklerinin Belirlenmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Can Korkmaz, Ş. (2018). *Okul Öncesi Dönemde Değerler Eğitimi : Ekonomi Odaklı Etkinlikler Bağlamında Bir Eylem Araştırması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Chapin, J. R. (2006). The achievement gap in social studies and science starts early: evidence from the early childhood longitudinal study. *The Social Studies*, 97(6), 231-238.
- Coşkun Keskin, S. ve Keskin, Y. (2009). Cumhuriyet dönemi ilkokul (ilköğretim 1. kademe) sosyal bilgiler ve onun kapsamına giren ders programlarında bir değer olarak "barış"ın yeri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7 (17), 69-92.
- Coşkun Keskin, S. ve Daysal Ersoy, D. (2012). Erken çocukluk döneminde sosyo-kültürel eğitime dair örnek bir çalışma: Mimar Sinan. *International Online Journal Of Educational Sciences*, 2012, 4 (1), 117-130.
- Coşkun Keskin, S. ve Kırtel, A. (2012). Erken çocukluk döneminde Türk kültürüne ait sanat örnekleri aracılığıyla sosyo-kültürel eğitim. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2 (2), 32-51.
- Coşkun Keskin, S. ve Kırtel, A. (2016). Erken çocukluk döneminde sosyo-kültürel eğitim: Osmanlı'da bir gün. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 16, (USBES Özel Sayı II), 1469-1490.
- Çalışkan, Ş. (2019). *Sosyobilimsel Konuların Öğretimine Yönelik Bir Öğrenme ve Öğretme Çerçevesinin Geliştirilmesi: Fen Bilimleri Öğretmenleri ile Bir Delphi Çalışması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çelik, A. (2007). Hatıralarla sıbyan mektepleri. *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 0 (27) , 125-135.
- Çelik, M. (2007). *Türkiye'de Okulöncesi Eğitimin Gelişim*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Çetinkaya, C. (2006). *Türkiye'de Okul Öncesi Eğitiminin Tarihsel Gelişimi ve Bugünkü Durumu*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çetinoğlu, A. (2013). *Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Programa İlişkin Algı ve Beklentileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

- Çukur, Y. D. ve Güller Delice, A. E. (2011). Erken çocukluk döneminde görsel algı gelişimine uygun 25 mekan tasarımı. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 24 (24), 25-36 .
- Çullu, F. (2019). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitime Yönelik Görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). On Sekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Demir, F. B. ve Hacet, S. O. (2018). Sosyal bilim disiplinlerine göre 2005 ve 2018 sosyal bilgiler dersi öğretim programındaki kazanımların değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 2 (2), 27-56.
- Demircioğlu, İ. H. (2004). *Sosyal Bilimler Öğretiminin Amaçlarına Dair Öğretmen Görüşleri*. I. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi Bildiri Kitabı. Ankara: MEB.
- Demircioğlu, İ. H. (2006). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilimler hakkındaki görüşleri. *Bilig*, 36, 113-124.
- Demirel, Ö. (2014). *Eğitimde Program Geliştirme* (21. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Deretarla Gül, E. (2008). Meşrutiyet'ten günümüze okul öncesi eğitim. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17 (1) , 269-278 .
- Deveci, H. ve Çengelci, T. (2006). *Sosyal Bilgiler Dersinde Duygusal Zekanın Geliştirilmesi*. II. Sosyal Bilimler Kongresi Kitabı. 140-147.
- Dinler, H., Simsar, A. ve Yalçın, V. (2021). 3-6 yaş çocukların 21. yüzyıl becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *e-Kafkas Journal of Educational Research*, 8 (2), 281-303.
- Doğan, Ö. (2009). Okul Öncesi Eğitime Temel Olan Görüşler. (Ed. G. Haktanır) *Okul Öncesi Eğitime Giriş* içinde (S.25-37) (3. Baskı), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Doğanay, A. (2008). Çağdaş sosyal bilgiler anlayışı ışığında yeni sosyal bilgiler programının değerlendirilmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17 (2), 77-96.
- Dürüşken, Ç. (1990). *Quintilianus'ta Çocuk ve Yetişkin Eğitimi ve Günümüzle Bağlantıları*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ensari, B. (1997). *Okul Öncesi Eğitimi ve Araç-Gereçleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
- Erdem, A., E. (2020). Sosyal bilgiler öğretiminde sınıf yönetimi (Ed. Şimşek, S.) *Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmenleri İçin Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde (2. Baskı), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Epstein, A. S. (2014). Social studies in preschool? yes!. *YC Young Children*, 69(1), 78.

- Fer, S. (2019). *Eğitimde Program Geliştirme Kuramsal Temellere Bakış*. Ankara: Pegem Akademi.
- Gill, F. J., Leslie, G. D., Grech, C., and Latour, J. M. (2013). Using a web-based survey tool to undertake a delphi study: application for nurse education research. *Nurse Education Today*, 33 (11), 1322–1328.
- Gömleksiz, M. N. ve Cüro, E. (2010). Sosyal bilgiler dersi öğretim programının öğrencileri toplumsal yaşama hazırlamada etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (20), 247-274.
- Green, R. A. (2014). The delphi technique in educational research. *Sage Open*, 4 (2).
- Gurbetoğlu, A. ve Atlı, S. (2014). Kazım Nami Duru'nun okul öncesi eğitime katkıları ve “Çocuk Bahçesi Rehberi” adlı eserinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (1), 225-243.
- Gül, E. D. (2022). Cumhuriyetin ilanından günümüze Türkiye’de okul öncesi eğitimdeki değişimler. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 6(1), 253-267.
- Güler, T. ve Tuğrul, B. (2007). Okul öncesi çocuklarına yönelik sosyal çalışma alanında tarih ve coğrafya eğitimi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (33), 29-35.
- Gürel, D. (2017). *2017 Taslak Sosyal Bilgiler Öğretim Programına Yönelik Yapısal Bir Değerlendirme*. I. Uluslararası Sınırsız Eğitim ve Araştırma Sempozyumu (USEAS2017) Tam Metin Bildiri Kitabı, 236-246.
- Gürel, D. (2018). *Somut Olmayan Kültürel Miras Etkinliklerinin 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanımı*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hung, H. L., Altschuld, J. W., and Lee, Y. F. (2008). Methodological and conceptual issues confronting a cross-country delphi study of educational program evaluation. *Evaluation And Program Planning*, 31 (2), 191-198.
- Husband Jr, T. (2010). He's too young to learn about that stuff: anti-racist pedagogy and early childhood social studies. *Social Studies Research & Practice (Board Of Trustees Of The University Of Alabama)*, 5 (2).
- İnan, S. (2014). Sosyal bilgiler eğitimi: nedir, ne zaman ve nerde ortaya çıktı (Ed. S. İnan) *Öğretmenler ve Öğretmen Adayları İçin Sosyal Bilgiler Eğitimine Giriş Kavramlar, Yaklaşımlar, Etkinlikler içinde* (S. 1-22). Ankara: Anı Yayıncılık.
- İnan, S. (2019). Sosyal Bilgiler Eğitimi: Nedir, Ne Zaman ve Neden-Tanımlar, Tarihi Kökleri ve Açıklamalar (3. Baskı). *Ankara: Anı Yayıncılık*.

- Jones, T. (1980). *Options For The Future: A Comparative Analysis Of Policy-Oriented Forecasts*. New York, NY: Praeger.
- Kan, Ç. (2010). Sosyal bilgiler dersi ve değerler eğitimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 40 (187), 138-145.
- Kanar, Y. (2017). Sosyal bilimlerin Avrupa merkezci yapısı. *Felsefe Arşivi*, 69-80.
- Kandır, A. (2001). Çocuk gelişiminde okul öncesi eğitim kurumlarının yeri ve önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, 151:102-104.
- Karadoğan, U. C. (2019). Çocuk ve çocukluk” kavramının tarihsel süreçte değerlendirilmesi. *Çocuk ve Medeniyet*, 4 (7), 195-226.
- Kartal, H. (2005). *Erken Çocukluk Eğitim Programlarından Anne-Çocuk Eğitim Programı'nın 6 Yaş Grubundaki Çocukların Bilişsel Gelişimlerine Etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Kaya, E. (2017). Avrupalılık kimliği ve Avrupa Birliği vatandaşlığı eğitimi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 21 (2), 407-433.
- Kaya, M. (2022). *Çevrimiçi Uzaktan Eğitimde Öğreten Rollerinin Belirlenmesi: Delphi Tekniği Uygulaması*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Kaya, E. ve Öner, G. (2017). 100. yaşındaki sosyal bilgiler dersini sosyalleşme ve toplu öğretim ekseninde yeniden düşünmek . *Anadolu University Journal of Education Faculty*, 1 (2), 1-25 .
- Kaymakcı, S. ve Ata, B. (2012). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgilerin doğasıyla ilgili görüşleri. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 3 (1), 34-65.
- Kaymaz, M. ve Öztürk, N. (2019). İnsani sermayeye kritik yatırım erken çocukluk eğitim. *Seta Analiz*, 287.
- Kaymaz, M., ve Öztürk, N. (2013). *Erken Çocukluk Eğitimi*. Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programı, Ankara.
- Keçe, M. ve Merey, Z. (2011). İlköğretim sosyal bilgiler kazanımlarının sosyal bilimler disiplinlerine ve disiplinler arası anlayışa uygunluğunun belirlenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (1), 110-139.
- Kıldan, Y. D. O. (2010). Okul öncesi eğitim bağlamında; "eğitim hizmetlerinde kalite". *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15 (2), 111-130.

- Kılıç, Z. (2008). *İlköğretim Birinci Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Okul Öncesi Eğitim Alan ve Almayan Öğrencilerin Gelişim Becerilerinin Karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kırtel, A. (2012). *Erken Çocukluk Döneminde Sosyo-Kültürel Eğitim: Türk Tarihine Ait Bazı Önemli Olay ve Olgular Üzerine Bir Eylem Araştırması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Kızılay, N. (2015). Sosyal bilgiler öğretmenim: bana göre iyi vatandaş. *Electronic Turkish Studies*, 10 (11).
- Knight, R.T. (2010). *Where Does It Begin?: Advocacy For Elementary School Social Studies An Analysis Of Early And Middle Childhood Teacher Educators In Ohio Colleges And Universities*. (Doctoral Thesis), The Ohio State University.
- Koontz, H., and O'Donnell, C. (1976). *Management: A Systems And Contingency Analysis Of Managerial Functions (6th Ed.)*. New York: McGraw-Hill.
- Koontz, H., and O'Donnell, C. (1976). *Management: A Systems And Contingency Analysis Of Managerial Functions (6th Ed.)*. New York: McGraw-Hill.
- Korkmaz, S. ve Uyğur, A. (2021). Cumhuriyetten günümüze sosyal bilgiler dersi öğretim programlarındaki coğrafya konularının öğretiminde kullanılan araç ve gereçler. *Journal Of Innovative Research In Social Studies*, 4 (1), 34-4.
- Köroğlu, C. Z. ve Köroğlu, M. A. (2016). Bilim kavramının gelişimi ve günümüz sosyal bilimleri üzerine. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (25), 1-15.
- Köse, T. (2019). *Türkiye'de Sosyal Bilgiler Eğitiminin Tarihi Gelişimi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Köstüklü, N. (2014). *Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi*. Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.
- Kundakçı, S. (2013). *Tokat İli Örneğinde Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulamasının Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Kuş, Z. ve Aksu, A. (2017). Vatandaşlık ve vatandaşlık eğitimi hakkında sosyal bilgiler öğretmenlerinin inançları. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2017 (8), 18-41.

- Lackaff, J.; Mindes, G. (2013). *V. Social Studies Background And Criteria*. Social Studies Research Summary For The Work Sampling System 5th Edition.
- Lang, T. (1995). An overview of four futures methodologies. *Manoa Journal of Fried and Half Fried Ideas*, 7, 1-43.
- Lewis, D. (1984). *Characteristics Of Selected Delphi Studies And Their Perceived Impact In Higher Education* (Doctoral Dissertation, University Of Florida, Order No. DA842938). Ann Arbor, MI: University Microfilms International.
- Linstone, H. A., and Turoff, M. (Eds.). (1975). *The Delphi Method: Techniques And Applications*. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Macmillan, T. T. (1971). *The Delphi Technique*.
- Maple, T. L. (2005). Beyond community helpers: the project approach in the early childhood social studies curriculum. *Childhood Education*, 81 (3), 133-138.
- Massialas, B. G. (2009). The “new social studies”-retrospect and prospect. *The Social Studies*, 100 (6), 246-250.
- Maxim, G. W. (1999). *Dynamic Social Studies For Elementary Classrooms* (7th Ed.). USA: Pearson Education.
- MEB (2005). *Sosyal Bilgiler Öğretim Programı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- MEB (2011). *Erken Çocukluk Eğitiminde Temel İlkeler Modülü*. Ankara.
- MEB (2013). *Okul Öncesi Eğitim Programı*. Ankara.
- MEB (2015). *Sosyal Bilgiler Dersi 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar Öğretim Programı*. Ankara.
- MEB (2018a). *2023 Eğitim Vizyonu Belgesi*.
- MEB (2018b). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 4,5,6 ve 7. Sınıflar)*. Ankara: MEB Devlet Kitapları.
- MEB (2023). *Eğitim Vizyonu*. Ankara.
- Arslan, M. (2005). AB ülkelerinde okul öncesi eğitimin gelişimi ve mevcut durumu. *Milli Eğitim*, 157.
- Miles, M.B. and Huberman, A.M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*. (2nd Ed). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Mindes, G. (2005). Social studies in today's early childhood curriculum. *Young Children*, 60 (5), 1-8.
- Mindes, G. (2014). *Social Studies For Young Children*. Plymouth: Rowman & Littlefield.

- Mindes, G. (2015). Preschool through grade 3: pushing up the social studies from early childhood education to the world. *YC Young Children*, 70 (3), 10-15.
- Moffatt, M. P. (1957). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Çev. N. Oran, İstanbul: Maarif Basımevi.
- NCSS (1994). *Curriculum standards for social studies: Expectations of excellence*. Washington DC: National Council for the Social Studies.
- NCSS (2019). *Early Childhood In The Social Studies Context*. Erişim Tarihi: 31 Ocak 2022, <https://www.socialstudies.org/position-statements/early-childhood-social-studies-context>.
- NCSS (2022). *National Curriculum Standards For Social Studies: Introduction*. <https://www.socialstudies.org/> Adresinden 19.01.2022 de Alındı.
- Nworie, J. (2011). Using the delphi technique in educational technology research. *Tech Trends*, 55(5), 24-30.
- Oğuz, V. ve Köksal Akyol, A. (2006). Çocuk eğitiminde montessori yaklaşımı. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15 (1), 243-256.
- Oktay, A. (1999). *Yaşamın Sihirli Yıllar: Okul Öncesi Dönem*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Oktay, A. (2010). Cumhuriyet Döneminde Okul Öncesi Eğitimin Gelişimi: Tarihsel Gelişim ve Günümüzdeki Durum. Parlak, M.A. (Ed), *Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları Sempozyumu Bildiriler Kitabı* İçinde (Ss.61-76). Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi.
- Öner, D. (2018). *Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimi: Öğretmen Görüşlerinin İncelemesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Öntaş, T., Çarıkçı, S., ve Sezgin, K. A. (2021). Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersinin okul öncesine yansımaları. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 5 (2), 454-471.
- Özdemir, İ. (2018). *Türkiye’de Yükseköğretime Geçiş Sistemi Nasıl Olmalıdır? : Bir Delphi Çalışması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özdemir, S. M. (2009). Eğitim programları, işlevleri ve günümüze yansımaları. *Türk Yurdu*, 98 (262).
- Özer, M. , Gençoğlu, C. ve Suna, E. (2021). Okul öncesi eğitimin eşitsizlikleri azaltmadaki rolü ve Türkiye’de gelişimi . *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi* , 11 (1), 356-370.

- Özmen, C. (2011). Sosyal bilimler olarak sosyal bilgiler yaklaşımının sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerinin bakış açısıyla değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 1 (1), 1-17.
- Öztürk, C. (2012). Sosyal bilgiler: toplumsal yaşama disiplinler arası bir bakış. (Ed. C. Öztürk) *Sosyal Bilgiler Öğretimi Demokratik Vatandaşlık Eğitimi* içinde (S. 89-103). Ankara: Pegem Akademi.
- Öztürk, M., Giren, S., Yıldırım, E., ve Şimşek, Ü. (2016). Güncellenen okul öncesi eğitim programının coğrafya eğitimi açısından incelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(4).
- Paykoç, F. ve Ok, A. (1990). Delfi tekniği ile Türk eğitim sistemindeki bazı problemlerin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 14 (75), 14-21.
- Pekdoğan, S. ve Kanak, M.(2019). Okul öncesi eğitimin ilkökul sürecindeki sosyal davranışlara yansımaları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi* (23) 906-917.
- Platon (2021). *Devlet* (45.Baskı). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Rosenberg, A. R. (2020). Social studies in early childhood education and care: a scoping review focusing on diversity. *Contemporary Issues In Early Childhood*, 21(4), 312-324.
- Satı Bey, (2001). Meşrutiyetten sonra maarif tarihi (Sadeleştiren Doğan, R.). *Dini Araştırmalar*, 4 (11).
- Seefeldt, C., Castle, S. ve Falconer, R. C. (2015). Okul öncesi/ilkökul çocukları için sosyal bilgiler öğretimi, S. Coşkun-Keskin (Çev. Ed.) Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Shamsi, N. (2004). Modern teaching of social studies. *New Delhi: Anmol Publications*.
- Skulmoski, G. J., Hartman, F. T., and Krahn, J. (2007). The delphi method for graduate research. *Journal Of Information Technology Education: Research*, 6 (1), 1-21.
- Solak, N. (2007). *Adana İl Merkezinde Bulunan Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Kalitenin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Stewart, D., and Shamdasani, P. (1980). Focus Groups: Theory & Practice, *Vol. 20: Applied Social Research Methods Series*. Newbury Park, CA: Sage.
- Şahin, A. E. (2001). Eğitim araştırmalarında delphi tekniği ve kullanımı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20 (20), 215-220.
- Şahin, A. E. (2009). Türkiye’de ilköğretim okulu müdürlüğünün bir meslek olarak mevcut durumu: bir delphi çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26 (26), 125-136 .

- Şahin, Ç. (2010). Verilerin analizi. R. Y. Kıncal (Ed.), *Bilimsel araştırma yöntemleri içinde* (s.181-218). Ankara: Nobel.
- Şahin, E. (2019). *Anaokulunun Öğrenci Velilerinde İfade Ettiği Anlamın İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Şimşek-Çetin, Ö. ve Akhan, N. E. (2015). Okul öncesi öğretmen adaylarının sosyal bilimler hakkındaki görüşleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (37), 816-828.
- Şimşek, N. (2007). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Cbs Temelli Uygulama ve Etkinliklerinin Öğrenci Başarısı Ve Derse Karşı Tutumuna Etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Taş, H. ve Kıröğlu, K. (2017). İlkokul sosyal bilgiler dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Elementary Education Online*, 17(2), 697-716.
- Tatan, M. (2021). *Türkiye ve Güney Kore'deki Sosyal Bilgiler Eğitimi Uygulamalarının Karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.
- Tay, B. ve Öcal, A. (2014). *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Pegem Akademi.
- Tomris, G. ve Çelik, S. (2022). Erken çocukluk özel eğitimi: kuramsal ve yasal temeller, Dünya'daki ve Türkiye'deki son eğilimler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 23 (1), 243-269 .
- Toprak, G. N. (2008). *Cumhuriyetin İlk Döneminde Türk Eğitim Sistemi ve Köy Enstitüleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Toprak, G. N. (2008). *Cumhuriyetin İlk Döneminde Türk Eğitim Sistemi ve Köy Enstitüleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Toran, M. (2012). Çocukluğun ve erken çocukluk eğitiminin tarihi ve kuramsal temelleri. *Okul öncesi eğitime giriş içinde*, 1-19.
- Turan, R. (2016). Millî tarihten sosyal bilgilere Türkiye'de ilköğretim düzeyinde tarih öğretimi. *The Journal Of Academic Social Science Studies*, 49, 257-278.
- Turoff, M., and Hiltz, S. (1996). Computer Based Delphi Processes. In M. Adler & E. Ziglio (Eds.), *Gazing Into The Oracle: The Delphi Technique And Its Application To Social Policy And Public Health*. London, England: Kingsley.

- Türk, İ. C. (2011). Osmanlı Devleti'nde okul öncesi eğitim. *Milli Eğitim Dergisi*, 41 (192), 160-173 .
- TÜSİAD. (2005). Doğru başlangıç : Türkiye'de okul öncesi eğitim. *Tüsiad*, 05, 396.
- Ucuş, S. ve Demirbaş, İ. (2017). Okul öncesi eğitim programı ile ilköğretim hayat bilgisi öğretim programının sarmallığının incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (3), 1084-1105.
- Uçuş Güldalı, Ş. (2017). Sosyal bilgileri okul öncesi dönem çocuklarıyla deneyimlemek: erken çocukluk döneminde sosyal bilgiler eğitiminin önemini gözden geçirme. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (3), 1122-1151.
- Uğur, S.B. (2018). Geçmişten günümüze şekillenen çocukluk algısı ve çocuk yetiştirme pratikleri. *SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 45, 227-247.
- URL (1). <https://www.aile.gov.tr/sss/cocuk-hizmetleri-genel-mudurlugu/ozel-kres-gunduz-bakimevleri-cocuk-klupleri/03.03.2023-tarihinde-erisildi>.
- Uyanık, E., Kaya, M. M., ve Elçiçeği, B. (2021). II. Meşrutiyet döneminde eğitim tartışmaları ve 1913 tarihli tedrisat-ı iptidaiye kanunun uygulanması. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4 (1), 163-185.
- Uygun, K. ve Çetin, T. (2014). Sosyal bilgiler öğretiminde yansıtıcı düşünme uygulamalarının akademik başarı ve tutuma etkisi. *Researcher*, 2 (2), 50-72.
- Uygur, A. (2022). *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretimindeki Politika Bilimine Yönelik Görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Ünlü, M. ve Çavak, Y. (2019). Okul öncesi eğitim döneminde öğrencilere kazandırılacak coğrafi kazanımlar ve değerlendirilmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 49 (49), 187-202.
- Van De Ven, A. (1974). Group decision-making and effectiveness. *Organization And The Social Sciences*, 5(3).
- Van Der Gaag, J. (2002). From Child Development To Human Development (Çocuk Gelişiminden İnsan Gelişimine). M.E.Young (Ed.) From Child Development To Human Development. Washington D.C.: Dünya Bankası.
- Yaka, Ş. , Yalçın, D. ve Denizli, E. (2014). Okul öncesi eğitimde verilecek öncelikli değerlere ilişkin veli görüşleri . *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12 (28), 169-192.

- Yakar, H. (2019). *Ortaokul Düzeyinde İklim Okuryazarlığı Yeterliklerinin Delphi Tekniğiyle Belirlenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yaşar, M. C., İnal, G., Uyanık, Ö., ve Yazıcı, H. (2012). Okul öncesi dönemde coğrafya eğitimi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(39), 75-87.
- Yılar, M. B. ve Tağrikulu, P. (2019). Sosyal Bilgilerde Öğrenme ve Öğretim Yaklaşımları. (Ed. Tekin Çelikkaya, Çağrı Öztürk Demirbaş, Tercan Yıldırım ve Hamza Akar) *Yeni Program ve Ders İçeriklerine Göre Sosyal Bilgiler Öğretimi I İçinde*, 45-89, Pegem Akademi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (12. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldırım, G. (2020). *İlkokul Düzeyinde Öğrencilere Kazandırılması Gerekli Temel Yaşam Becerilerinin Hayat Bilgisi Dersi Bağlamında Analizi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz, İ. (2021). *Bilişim Teknolojileri Öğretmenleri Bakış Açısıyla Robotik ve Kodlamanın Bilişim Teknolojileri Ve Yazılım Dersine Entegrasyonunun Niteliklerinin Belirlenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Yılmaz, Z. (2010). Aristoteles'in eğitim anlayışı. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0 (10).
- Yousuf, M. I. (2007). The delphi technique. *Essays In Education*, 20 (1), 8.
- Yüksek Usta, S. (2019). *Okul Öncesi Tarih Coğrafya Eğitim Programının Çocukların Duygusal Zeka ve Farklılıklara Saygı Düzeylerine Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Zhao, Y. ve Hoge, J. D. (2005). What elementary students and teachers say about social studies. *The Social Studies*, 96 (5), 216-221.

EKLER

EK-1. Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 13.01.2022-266853

T.C
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu
KURUL KARARI

TOPLANTI TARİHİ : 12.01.2022
TOPLANTI SAYISI : 01
KARAR SAYISI : 06

Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü öğretim üyesi **Doç. Dr. Nadire Emel AKHAN**'ın danışmanlığını, **Sidal KORKMAZ**'ın araştırmacılığını üstlendiği, "*Okul Öncesi Dönemde Verilmesi Gereken Sosyal Bilgiler Eğitimi İçeriğinin Belirlenmesi*" konulu çalışmanın, fikri hukuki ve telif hakları bakımından metot ve ölçeğine ilişkin sorumluluğun başvuruca ait olmak üzere, proje süresince uygulanmasının etik olarak **uygun olduğuna** oy birliği ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Hilmi DEMİRKAYA
Kurul Başkanı

Başkan
Prof. Dr.
Hilmi DEMİRKAYA

Başkan Yrd.
Prof. Dr.
Sibel MEHTER AYKIN

Üye
Prof. Dr.
Ebru İÇİGEN

Üye
Prof. Dr.
Nurşen ADAK

Üye
Prof. Dr.
Sibel PAŞAOĞLU YÖNDEM
(Raporlu)

Üye
Prof. Dr.
Taner KORKUT

Üye
Prof. Dr.
Gökhan AKYÜZ

EK-2. Millî Eğitim Bakanlığı Uygulama İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 09.06.2023-662782

T.C.
ANTALYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-98057890-605.01-77835022
Konu : Anket Uygulaması

08.06.2023

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 02/06/2023 tarih ve 655675 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı 202054019006 numaralı öğrencisi **Sidal KORKMAZ** 'ın "**Okul Öncesi Dönemde Verilmesi Gereken Sosyal Bilgiler Eğitimi İçeriğinin Belirlenmesi**" isimli araştırmasını İlimiz Konyaaltı, Muratpaşa ve Kepez ilçelerindeki resmi ilköğretim, ortaokul, anasınıfı ve anaokulunda görev yapan Sınıf Öğretmenleri, Sosyal Bilgiler Öğretmenleri ve Okul Öncesi Öğretmenlerine yönelik uygulama isteği ile ilgili yazınız Müdürlüğümüz ARGE Birimi Değerlendirme ve İnceleme Komisyonunca incelenmiş; "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinlerine Yönelik İzin ve Uygulama 2020/2 Genelgesi" gereğince uygun görülmüş olup, Müdürlüğümüzün 07/06/2023 tarih ve 77765187 sayılı onayı ve uygulanacak veri toplama araçları onaylanarak ekte gönderilmiştir.

İlgili genelgenin 28. Maddesi gereğince, sonuç raporunun bir örneğinin CD ortamında (başvuru sahibinin ekte örneği bulunan dilekçe ile) Müdürlüğümüz Ar-Ge bürosuna gönderilmesi hususunda;

Gereğini arz ederim.

Sevim BAYSAL
Müdür a.
Şube Müdürü

EKLER:

- 1- Onay ve ekleri (3 sayfa)
- 2- Dilekçe Örneği (1 sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Soğuksu Mah. Hamidiye Cad. No:59 Muratpaşa / Antalya

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Telefon No : 0 (242) 238 60 00

E-Posta: projeler07@meb.gov.tr

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bilgi için: E.ER

Unvan : Memur

Faks:2422386111

İnternet Adresi: antalya.meb.gov.tr

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 5a3e-3ac4-3af6-af01-0bf8 kodu ile teyit edilebilir.

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.

Evrak sorgulaması <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5543&eD=BSEHLL71B3&eS=662782> adresinden yapılabilir. (PIN:29832)

EK-3. Üniversite Uygulama İzinleri

Evrak Tarih ve Sayısı: 17.05.2022-358533

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : E-36380087-302.08.01-358533
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı/Sidal
KORKMAZ

17.05.2022

DAĞITIM YERLERİNE

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı Doç. Dr. Nadire Emel AKHAN danışmanlığındaki 202054019006 numaralı öğrencisi Sidal KORKMAZ' ın "**Okul Öncesi Dönemde Verilmesi Gereken Sosyal Bilgiler Eğitimi İçerisinin Belirlenmesi**" isimli tez çalışması kapsamında Üniversitemiz Eğitim Fakültesinde uygulama yapma isteğinin uygun görüldüğüne ilişkin Eğitim Fakültesi Bilim Kurulu Kararı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Doç. Dr. Güçlü ŞEKERCİOĞLU
Müdür

Dağıtım:
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Başkanlığına
Sayın Doç. Dr. Nadire Emel AKHAN

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu :BSMETTZ2T2 Pin Kodu :15972

Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5543&eD=BSMETTZ2T2&eS=358533>

Akdeniz Üniversitesi Enstitüler Binası A Blok 3. Kat ANTALYA

Telefon No:0 242 227 00 85 Faks No:0 242 226 19 30

e-Posta:ebe@akdeniz.edu.tr Elektronik Ağ:http://ebe.akdeniz.edu.tr

Kep Adresi:akdenizuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Cansu YAVUZ

Unvan: Büro Personeli

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır..

Evrak Tarih ve Sayısı: 17.05.2022-359033

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : E-36380087-302.08.01-359033
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı/Sidal
KORKMAZ

17.05.2022

DAĞITIM YERLERİNE

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı Doç. Dr. Nadire Emel AKHAN danışmanlığındaki 202054019006 numaralı öğrencisi Sidal KORKMAZ' ın, "**Okul Öncesi Dönemde Verilmesi Gereken Sosyal Bilgiler Eğitimi İçerisinin İncelenmesi**" isimli tez çalışması kapsamında; Sinop Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi ve Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültelerinde uygulama yapma isteğinin kabul edildiğine dair gelen cevabi yazılar ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Doç. Dr. Güçlü ŞEKERCİOĞLU
Müdür

Dağıtım:
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Başkanlığına
Sayın Doç. Dr. Nadire Emel AKHAN

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu :BSFEVD8TR3 Pin Kodu :44572

Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5543&eD=BSFEVD8TR3&eS=359033>

Akdeniz Üniversitesi Enstitüler Binası A Blok 3. Kat ANTALYA
Telefon No:0 242 227 00 85 Faks No:0 242 226 19 30
e-Posta:ebe@akdeniz.edu.tr Elektronik Ağ:http://ebe.akdeniz.edu.tr
Kep Adresi:akdenizuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Cansu YAVUZ
Unvan: Büro Personeli

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır..

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : E-36380087-302.08.01-503590
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı/Sidal
KORKMAZ

16.11.2022

DAĞITIM YERLERİNE

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı Doç.Dr. Nadire Emel AKHAN danışmanlığındaki 202054019006 numaralı öğrencisi Sidal KORKMAZ'ın, "Okul Öncesi Dönemde Verilmesi Gereken Sosyal Bilgiler Eğitimi İçeriğinin Belirlenmesi" isimli tez çalışması kapsamında Sakarya Üniversitesi, Giresun Üniversitesi ve Sinop Üniversitesinde uygulama yapma isteğinin uygun görüldüğüne ilişkin ilgili Üniversitelerden gelen cevabi yazılar ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Doç. Dr. Güçlü ŞEKERCİOĞLU
Müdür

Dağıtım:
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Başkanlığına
Sayın Doç. Dr. Nadire Emel AKHAN

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu :BS5FBAAA43 Pin Kodu :81532

Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5543&eD=BS5FBAAA43&eS=503590>

Akdeniz Üniversitesi Enstitüler Binası A Blok 3. Kat ANTALYA
Telefon No:0 242 227 00 85 Faks No:0 242 226 19 30
e-Posta:ebe@akdeniz.edu.tr Elektronik Ağ:http://ebe.akdeniz.edu.tr
Kep Adresi:akdenizuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Cansu YAVUZ
Unvan: Büro Personeli

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : E-36380087-302.08.01-365889
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı/Sidal
KORKMAZ

25.05.2022

DAĞITIM YERLERİNE

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı Doç. Dr. Nadire Emel AKHAN danışmanlığındaki 202054019006 numaralı öğrencisi Sidal KORKMAZ'ın, "**Okul Öncesi Dönemde Verilmesi Gereken Sosyal Bilgiler Eğitimi İçeriğinin Belirlenmesi**" isimli tez çalışması kapsamında Kırıkkale Üniversitesi ve Manisa Celal Bayar Üniversitesinde uygulama yapma isteğinin uygun görüldüğüne ilişkin Eğitim Fakültesi Dekanlıklarının yazısı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Doç. Dr. Güçlü ŞEKERCİOĞLU
Müdür

Dağıtım:
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Başkanlığına
Sayın Doç. Dr. Nadire Emel AKHAN

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu :BSCEJJ8UC2 Pin Kodu :20262
Akdeniz Üniversitesi Enstitüler Binası A Blok 3. Kat ANTALYA
Telefon No:0 242 227 00 85 Faks No:0 242 226 19 30
e-Posta:ebe@akdeniz.edu.tr Elektronik Ağ:http://ebe.akdeniz.edu.tr
Kep Adresi:akdenizuniversitesi@hs01.kep.tr

Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5543&eD=BSCEJJ8UC2&eS=365889>

Bilgi için: Cansu YAVUZ
Unvan: Büro Personeli

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : E-36380087-302.08.01-369223
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı/Sidal
KORKMAZ

30.05.2022

DAĞITIM YERLERİNE

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı Doç. Dr. Nadire Emel AKHAN danışmanlığındaki 202054019006 numaralı öğrencisi Sidal KORKMAZ'ın, "**Okul Öncesi Dönemde Verilmesi Gereken Sosyal Bilgiler Eğitimi İçeriğinin Belirlenmesi**" isimli tez çalışması kapsamında Trakya Üniversitesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi ve Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinde uygulama yapma isteğinin uygun görüldüğüne ilişkin Eğitim Fakültesi Dekanlıklarının yazısı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Doç. Dr. Güçlü ŞEKERCİOĞLU
Müdür

Dağıtım:
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Başkanlığına
Sayın Doç. Dr. Nadire Emel AKHAN

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu :BSCE9TEKTZ Pin Kodu :56903

Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5543&eD=BSCE9TEKTZ&eS=369223>

Akdeniz Üniversitesi Enstitüler Binası A Blok 3. Kat ANTALYA
Telefon No:0 242 227 00 85 Faks No:0 242 226 19 30
e-Posta:ebe@akdeniz.edu.tr Elektronik Ağ:http://ebe.akdeniz.edu.tr
Kep Adresi:akdenizuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Cansu YAVUZ
Unvan: Büro Personeli

Evrak Tarih ve Sayısı: 06.07.2022-401892

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : E-36380087-302.08.01-401892
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı/Sidal
KORKMAZ

06.07.2022

DAĞITIM YERLERİNE

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı Doç.Dr. Nadire Emel AKHAN danışmanlığındaki 202054019006 numaralı öğrencisi Sidal KORKMAZ'ın, "Okul Öncesi Dönemde Verilmesi Gereken Sosyal Bilgiler Eğitimi İçeriğinin Belirlenmesi" isimli tez çalışması kapsamında Aksaray Üniversitesinde uygulama yapma isteğinin uygun görüldüğüne ilişkin ilgili Eğitim Fakültesi Dekanlığının yazısı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Doç. Dr. Güçlü ŞEKERCİOĞLU
Müdür

Dağıtım:
Sayın Doç. Dr. Nadire Emel AKHAN
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Başkanlığına

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu :BSM76Z0UM2 Pin Kodu :87362

Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5543&eD=BSM76Z0UM2&eS=401892>

Akdeniz Üniversitesi Enstitüler Binası A Blok 3. Kat ANTALYA

Telefon No:0 242 227 00 85 Faks No:0 242 226 19 30

e-Posta:ebe@akdeniz.edu.tr Elektronik Ağ:http://ebe.akdeniz.edu.tr

Kep Adresi:akdenizuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Cansu YAVUZ

Unvan: Büro Personeli

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır..

EK-4. Bildirim Formu

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

☒

Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐

Tezim/Raporum sadece Akdeniz Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

Tezimin/Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Eylül 2023

Sidal KORKMAZ

EK-5. Birinci Delphi Anketi

BİRİNCİ TUR DELPHİ ANKETİ

1. KİŞİSEL BİLGİLER

Cinsiyetiniz	Kadın () Erkek ()
Yaşınız	22-26 () 27-31 () 32-36 () 37-41 () 42-46 () 47-51 () 52-56 () 57-61 () 62 ve üstü ()
Kurumunuz	
Unvanınız	Öğretmen (), Prof. Dr. (), Doç. Dr. (), Dr. Öğr. (), Öğr. Gör. Dr. () Diğer () Lütfen belirtiniz.....
Kıdem yılınız	1-5 () 6-10 () 11-15 () 16-20 () 21-25 () 26 yıl ve üstü ()
Mezun olduğunuz fakülte/bölüm	

2. OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİNDE VERİLMESİ GEREKEN SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ İÇERİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLER

- 1) Okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminin amacı sizce nedir?
- 2) Okul öncesi eğitiminde verilecek olan sosyal bilgiler eğitiminin kapsamı ne olmalıdır?
- 3) Okul öncesi öğretmen yetiştirme programında sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili verilmesinin uygun olduğunu düşündüğünüz dersler var mı? Örnek vererek açıklayınız?
- 4) Okul öncesi eğitimi öğretmen yetiştirme programına eklenecek "okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimi" dersinin içeriğinin nasıl olması gerektiğini düşünüyorsunuz?
- 5) Etkili vatandaş yetiştirme amacından hareketle okul öncesi eğitimi kapsamında sosyal bilgilere yönelik hangi kavramların verilmesi gerektiğini düşünüyorsunuz?
- 6) Sosyal bilgileri oluşturan disiplinlerinden (tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, siyaset bilimi ve hukuk gibi) özellikle hangilerine okul öncesi eğitimi kapsamında ağırlık verilmesi gerektiğini düşünüyorsunuz? Nedenleri ile açıklayınız.
- 7) Halen uygulanmakta olan okul öncesi eğitimi programı kapsamında yer alan kazanımlara ek olarak sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili hangi kazanımlara yer verilmelidir?
- 8) Okul öncesi eğitiminde verilecek olan sosyal bilgiler eğitiminde temel eğitime basamak oluşturacak değerler neler olmalıdır?

9) Okul öncesi eğitimcisinin sosyal bilgiler eğitimi verebilmesi için hangi yöntem ve teknikleri kullanmasının uygun olacağını düşünüyorsunuz?

10) Okul öncesi eğitiminde verilecek sosyal bilgiler eğitimine ait konular seçilirken nelere dikkat edilmelidir?

11) Okul öncesi eğitiminde verilecek sosyal bilgiler eğitiminde hangi kültürel öğeler yer almalıdır?

12) Okul öncesi eğitiminde verilecek sosyal bilgiler eğitiminde sınıf ortamı nasıl düzenlenmelidir?

13) Okul öncesi eğitiminde verilecek sosyal bilgiler eğitiminde kullanılabilecek materyaller neler olabilir?

14) Okul öncesi eğitiminde verilecek sosyal bilgiler eğitiminde özellikle hangi belirli gün ve haftalar yer almalıdır? (Milli Bayramlar hariç)

15) Okul öncesi eğitiminde verilecek sosyal bilgiler eğitiminde hangi sosyal bilgiler yaklaşımı ele alınmalıdır? Nedenleri ile açıklayınız. (Vatandaşlık aktarımı yaklaşımı: Öğretmen merkezli bir yaklaşım olup, kültür aktarımına dayanır. Sosyal bilimler yaklaşımı: Sosyal bilimleri oluşturan disiplinlerin bilgi ve becerilerini kullanarak bir öğretim amaçlar. Yansıtıcı araştırma yaklaşımı: Öğrencilerin bireysel ve toplumsal problemleri analiz etme ve karar verme becerilerinin gelişmesine yönelik öğretim planlar.)

Bunların dışında görüş ve önerileriniz varsa lütfen belirtiniz.

EK-6. İkinci Delphi Anketi

1. KİŞİSEL BİLGİLER

Cinsiyetiniz	Kadın () Erkek ()
Yaşınız	22-26 () 27-31 () 32-36 () 37-41 () 42-46 () 47-51 () 52-56 () 57-61 () 62 ve üstü ()
Kurumunuz	
Unvanınız	Öğretmen (), Prof. Dr. (), Doç. Dr. (), Dr. Öğr. (), Öğr. Gör. Dr. () Diğer () Lütfen belirtiniz.....
Kıdem yılınız	1-5 () 6-10 () 11-15 () 16-20 () 21-25 () 26 yıl ve üstü ()
Mezun olduğunuz fakülte/bölüm	

2. OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİNDE VERİLMESİ GEREKEN SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ İÇERİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLER

1) Okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminin amacı sizce nedir?

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	1	2	3	4	5
Çevresini tanıtmak ve farkındalık kazandırmak					
Çocuğa temel vatandaşlık bilgisi kazandırmak					
Sosyal bilgilerin temel bilgi ve becerilerine sahip olmasını sağlamak					
Temel değer ve becerileri kazandırmak					
Topluma uyum sağlayabilmesini desteklemek					
Haklarını koruması ve farklılıklara saygı duyma bilincinin gelişmesini sağlamak					
Çocuğun fiziksel, zihinsel, duygusal gelişimine katkı sağlamak					
Dünyayı keşfetmesini sağlamak					
Sorun çözmeye çalışan bireyler olmasını sağlamak					
Çocuğu hayata hazırlamak					
Çocuğun görev ve sorumluluklarını bilmesini sağlamak					
Konum bilgisine sahip olmasını sağlamak					
Çocuğa verim sağlayabilmek					
Aidiyet duygusu oluşturmak					
Çevre sorunlarına duyarlı olmasını sağlamak					

Bir sonraki eğitim kademesine hazırlamak					
Çocuğun geleceğin yetkin bir bireyi olmasını sağlamak					
Geçmiş ile günümüz arasında bağlantı kurmasını sağlayabilmek					
Temel iletişim becerileri kazanmasını sağlamak					

2) Okul öncesi eğitiminde verilecek olan sosyal bilgiler eğitiminin kapsamı ne olmalıdır?

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	1	2	3	4	5
Toplumsal hayata yönelik bilgiler					
Çevre eğitimi					
Temel alan bilgisi					
Vatandaşlık bilgisi					
Tutum ve Beceriler					
Türk büyükleri					
Kültürel değerler					
Değer eğitimi					
Bireysel kimlik kazanma					
Temel yaşam becerileri					
Milli mücadelenin önemi					
Meslekleri tanıma					
Milli ve manevi değerler					
Temel aile yapısı					
Temel ekonomi eğitimi					
Temel anayasal bilgiler					
Ahlak eğitimi					
Bireysel özellikler					
Temel eğitime hazırlık					
Karakter eğitimi					
Temel hak ve sorumluluklar					
Tarih bilinci kazandırma					
Akran eğitimi					
Çocuk hakları					

Hayvan sevgisi					
----------------	--	--	--	--	--

3) Okul öncesi öğretmen yetiştirme programında sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili verilmesinin uygun olduğunu düşündüğünüz dersler var mı? Örnek vererek açıklayınız?

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	1	2	3	4	5
Sosyal bilgilerin temelleri					
Vatandaşlık eğitimi					
Çevre eğitimi					
Karakter ve değer eğitimi					
Coğrafya					
Sosyal beceri eğitimi					
Tarih					
İletişim					
Bilim tarihi					
Türk tarihi					
Ahlak ve etik					
Doğadaki değişim					
Erken çocukluk ve sosyal bilimler					
İnsan hakları ve demokrasi eğitimi					
Çocuk hak ve hukuku					
Bölgeler ve dağlar					
Hayat bilgisi					
Ekonomi					
Politik okuryazarlık					
Fen bilgisi eğitimi					
İnkılap tarihi					
Anne-baba eğitimi					
Bilinçli tüketici eğitimi					
Akıl ve zeka oyunları ile beceri öğretimi					
Sosyal bilgilerde oyun, oyunlaştırma ve oyun temelli öğretim					
Drama					

Okul öncesinde meslekler					
Okul öncesinde coğrafi bölgeler					
Okul öncesinde Türk büyükleri					

4) Okul öncesi eğitimi öğretmen yetiştirme programına eklenecek "okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimi" dersinin içeriğinin nasıl olması gerektiğini düşünüyorsunuz?

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	1	2	3	4	5
Sosyal bilgilerin temelleri					
Kültürel değerler					
Sosyal bilgiler öğretmenlik alan bilgisi					
Sosyal bilgiler eğitime yönelik yöntem ve teknikler					
Sosyal bilgiler eğitiminde kavram, beceri ve değerler					
Milli bayramlar ve yerel kurtuluş günleri					
Ulusal ve evrensel değer eğitimi					
Sosyal bilgiler eğitiminde araç-gereç ve materyal					
Türk büyükleri					
Çevre eğitimi					
Sosyal bilgiler konularının aktarımına yönelik					
Farklılıklara saygı					
Coğrafi işaretli ürünler					
Coğrafi bölgeler					
Kaynakların verimli kullanımı					
İnsan hakları					
Sorumluluk bilinci					
Toplumsal duyarlılık					
Milli sporlar					
Çocuk hakları					
Öğrenci temelli bir içerik					
Aidiyet kazandırma					
Sosyal bilgiler yaklaşımları					
Farklı ülkelerin okul öncesi programı ile karşılaştırma					

Montessori eğitimine yönelik					
Aile yapısı					
Temel ekonomi					

5) Etkili vatandaş yetiştirme amacından hareketle okul öncesi eğitimi kapsamında sosyal bilgilere yönelik hangi kavramların verilmesi gerektiğini düşünüyorsunuz?

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	1	2	3	4	5
Vatan ve vatandaşlık					
Görev ve sorumluluk					
Hak					
Kültürel öğeler					
Sevgi ve saygı					
Değerler					
Seçme ve seçilme					
Bilinçli tüketici					
Farklılıklara saygı					
Toplumsal kural ve davranışlar					
Devlet					
Coğrafya					
Adalet					
Demokrasi					
Birey					
İletişim					
Çevre bilinci					
Kimlik					
Eşitlik					
Hükümet					
Kurallara uyma					
Hoşgörü					
Vatan					
Tarih					

Milli değerler					
Çalışkanlık					
Toplum-topluma uyum					
Yardımlaşma					
Beden dili					
Vergi					
İstek ve ihtiyaç					
Atatürk					
Ülke					
Değer eğitimi					
Dürüstlük					
Barış					
Felsefe					
Hukuk					
Aynı-benzer-farklı					
Halk					
Millet					
Ekonomi					
Evrensel insan hakları					
Duyarlılık					
Sosyal beceri					
Vatansever					
Bağımsızlık					

6.1) Sosyal bilgileri oluşturan disiplinlerinden (tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, siyaset bilimi ve hukuk gibi) özellikle hangilerine okul öncesi eğitimi kapsamında ağırlık verilmesi gerektiğini düşünüyorsunuz?

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	1	2	3	4	5
Tarih					
Coğrafya					
Ekonomi					
Sosyoloji					

Hukuk					
Psikoloji					
Antropoloji					
Vatandaşlık					
Siyaset bilimi					
Felsefe					
Din					

6.2) Sosyal bilgileri oluşturan disiplinlerinden (tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, siyaset bilimi ve hukuk gibi) okul öncesi eğitimi kapsamında ağırlık verilmesini istediğiniz disiplini tercih etme nedeniniz nedir?

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	1	2	3	4	5
Öğrenciyi yaşama hazırladığı için					
Çevre okuryazarlığı kazanması için					
İçinde bulunduğu yakın çevreyi anlaması için					
Milli bilinç oluşturmak için					
Kültürel devamlılığı sağlamak için					
Doğumla birlikte çevreden etkilendikleri için					
Göz ardı edildiği için					
Ülkesinin iklimini öğrenmesi için					
İstek ve ihtiyaçlarını ayırabilmesi için					
Geleceğe yön vereceği için					
Atatürk sevgisi kazandırmak için					
Bir bütün olduğu için					
Geçmişini öğrenmesi için					
Toplumun bir parçası olduğu için					
Sosyal bilgilerin tanımında yer aldığı için					
Öğrencilere üretimin önemini anlattığı için					
Toplum yapısının temelinde olduğu için					
Düşünme becerilerini geliştirdiği için					
Kronoloji bilgisini ve öz tarihini öğrenmesi için					
Temel hak ve sorumluluklarını bilmesi için					

Devletin temeli olduğu için					
İnancın insan hayatındaki önemini kavraması için					
Hakkaniyet ve değerlerin kazanılması için					
Coğrafi işaretli ürünleri tanınması için					
Çocukların küçük yaşlarda bu bilimden etkilendiğı için					
Hukukun temel kavramlarını öğrenmesi için					
Doğal afetlerin nedenlerini anlaması için					
Önemli günleri öğrenmesi için					
Kaynakların doğru kullanımını öğrenmesi için					
İsraf ve tasarruf kavramlarını öğrenmesi için					
Yaşadıkları dünyayı anlamaları için					
Yerli malı ürünleri ayırt edebilmesi için					

7) Halen uygulanmakta olan okul öncesi eğitimi programı kapsamında yer alan kazanımlara ek olarak sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili hangi kazanımlara yer verilmelidir?

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	1	2	3	4	5
Toplumun bireylerden oluştuğunu fark eder					
Türk büyüklerini tanır					
İhtiyaçlarını farkeder					
Yaşadığı ili gösterir					
Tarih ve vatandaşlıkla ilgili temel kavramları bilir					
Türk kültürünü tanır					
Geçmiş ve günümüz arasında bağlantı kurar					
Atatürk'ün hayatı ve yaptıkları ile ilgili bilgi sahibi olur					
Konum bilgisi ve becerisi edinir					
Resmi bayramlarla ilgili bilgi sahibi olur					
Ekonomik kavramı bilir					
Çevre sorunlarına duyarlı olur					
Vatanseverlikle ilgili bilgi sahibi olur					
Milli ve yöresel oyunları tanır					
Çocuk haklarını bilir ve önemini kavrar					

Tarihin gelişmekte olduğunu farkeder					
Politik okuryazarlığı kavrar					
Sosyal duyuşsal ve öz bakım becerileri kazanır					
Göçmen ve mülteci çocuklarla aynı sınıfta eğitim almayı öğrenir					
Dünya devletlerini ve kültürlerini tanır					
Saygı ile ilgili kazanımlar edinir					
İnsanlık tarihi ile ilgili bilgi sahibidir					
Örnek bir kazı çalışması yapar					
İlgi duyduğu meslek/meslekleri tanır					
Doğal afetlerden korunma yollarını söyler					

8) Okul öncesi eğitiminde verilecek olan sosyal bilgiler eğitiminde temel eğitime basamak oluşturacak değerler neler olmalıdır?

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	1	2	3	4	5
Saygı					
Sorumluluk					
Sevgi					
Vatanseverlik					
Yardımseverlik					
Hoşgörü					
Dürüstlük					
Öz denetim					
Sabır					
Dayanışma					
Dostluk					
Farklılıklara saygı					
Aile birliğine önem vermek					
Demokrasi					
İnsan Hakları					
Çocuk hakları					
Dürüstlük					

Hayvan sevgisi					
Duyarlılık					
Milliyetçilik					
Empati					
Atatürk saygısı ve sevgisi					
Barış					
Eşitlik					
Özgürlük					
Uyum					
Tasarruf					
Özgüven					

9) Okul öncesi eğitimcisinin sosyal bilgiler eğitimi verebilmesi için hangi yöntem ve teknikleri kullanmasının uygun olacağını düşünüyorsunuz?

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	1	2	3	4	5
Drama					
Oyun					
Alan gezisi					
Gösterip yaptırma					
Hikayeleştirme					
Beyin fırtınası					
Örnek olay					
Anlatım					
Araştırma inceleme					
Rol oynama					
Yaparak yaşayarak öğrenme					
Rol model olma					
Altı şapka					
Konuşma halkası					
İstasyon					

Grup çalışması					
Tartışma					
Proje tabanlı öğrenme					
Soru-cevap					
Rulman					
Masal anlatıcılığı					
Problem çözme					

10) Okul öncesi eğitiminde verilecek sosyal bilgiler eğitimine ait konular seçilirken nelere dikkat edilmelidir?

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	1	2	3	4	5
Yaş ve gelişim seviyesi					
Öğrenciye görelilik					
Somut konular					
Günlük hayatla ilgili					
İlkokula hazırlayacak konular					
Bloom taksonomisi					
Hazırbulunuşluk					
Ülkenin sosyolojik gerçekleri					
Bölgesel farklılıklar					
Ders saatleri					
Kullanılacak etkinlikler					
Sınıf mevcutları					
Öğretmen yeterliliği					
Materyal kullanımı					
Oyunlara uygunluk					
Öğrencinin aktif olması					
Disiplinlerarası olması					
Olumsuz öğelerin olmaması					
Yurtdışı örnek alınmalı					
Bilimsel ve teknolojik faktörler					

11) Okul öncesi eğitiminde verilecek sosyal bilgiler eğitiminde hangi kültürel öğeler yer almalıdır?

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	1	2	3	4	5
Gelenek görenek					
Halk oyunları					
Yöresel müzik					
Yemek					
Yöresel kıyafet					
Sanatsal öğeler					
Bayramlar					
Tarihi ve doğal varlıklar					
Tarih					
Dil					
Kültürel unsurlar					
Milli ve dini bayram					
Değerler					
Mani ve tekerleme					
Türk büyükleri					
Teknoloji					
İslami kültürel öğeler					
Yöresel yaşam					
Atatürk					
Türk bayrağı					
Karagöz-Hacivat					
Ebru sanatı					
Milli sporlar					
Anadolu masalları					
Çevre					
Coğrafya					
Mimari eser					
Düğün					

12) Okul öncesi eğitiminde verilecek sosyal bilgiler eğitiminde sınıf ortamı nasıl düzenlenmelidir?

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	1	2	3	4	5
Görsel kullanılmalı					
Harita					
Örnek materyaller					
Drama için kostüm/kostüm alanı					
Sosyal bilgiler öğrenme merkezi					
Bireysel özelliklere uygun olmalı					
Müzik aletleri bulunmalı					
Kazanıma göre değişmeli					
Sosyal bilgiler köşesi oluşturulmalı					
Küre					
Örnek materyaller getirilmeli					
Türk büyüklerine ait fotoğraf					
Atatürk ile ilgili materyal					
Pano süslenmeli					
Kültürel öğeler					
U Oturma düzeni					
Zaman şeridi					
Grup etkinlikleri alanı					
Geri dönüşüm kutuları					
Projeksiyon					
Yerli mali ürünlerinin barkod resmi					
Öğrenme merkezli yaklaşımına uygun					
Sınıf mevcuduna göre					
Atölyeler oluşturulmalı					
Etkinlik alanları olmalı					
Kitaplık almalı					
Minderli okuma alanı					

13) Okul öncesi eğitiminde verilecek sosyal bilgiler eğitiminde kullanılabilecek materyaller neler olabilir?

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	1	2	3	4	5
Harita					
Küre					
Kukla					
Renkli karton					
Eğitici video					
Resim					
Maketler					
Kitap					
Fotoğraf					
Boya kalemi					
Atık materyal					
Tarihi eşyalar					
Bilgisayar					
Zaman şeridi					
Yapboz					
El işi kağıdı					
Akıllı tahta					
Pastel boya					
Örnek gerçek modeller					
El feneri					
Top					
Bayrak					
Toprak					
Çimen					
Tohum					
Ders kitabı					
Kroki					

Takvim					
Poster					
E-kaynak					

14) Okul öncesi eğitiminde verilecek sosyal bilgiler eğitiminde özellikle hangi belirli gün ve haftalar yer almalıdır? (Milli Bayramlar hariç)

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	1	2	3	4	5
Tutum Yatırım ve Türk Malları Haftası					
Hayvanları Koruma Günü					
Dünya Çocuk Hakları Günü					
18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü					
Engelliler Haftası					
Orman Haftası					
Yeşilay Haftası					
Müzeler Haftası					
12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü					
Kızılay Haftası					
Atatürk'ü Anma Haftası					
Nevruz					
İnsan Hakları ve Demokrasi Haftası					
Kadınlar Günü					
Enerji Tasarrufu Haftası					
Aşure Günü					
Öğretmenler Günü					
Çevre Koruma Günü					
Hıdırellez					
Mahalli Kurtuluş Günleri					
Trafik ve İlk Yardım					
Afet Eğitimi Hazırlık Günü					
Babalar Günü					
Anneler Günü					
Yaşlılar Haftası					

Tüketiciyi Koruma Günü					
Nar Kırma					
Pişi Günü					
Dünya Barış Günü					
Gaziler Günü					
Dünya Tiyatrolar Günü					
Kütüphaneler Haftası					
Beslenme ve Gıda İsrafını Önleme Haftası					
Vergi Haftası					
Sivil Savunma Haftası					
Dünya Su Günü					
Sağlık Haftası					

15.1) Okul öncesi eğitiminde verilecek sosyal bilgiler eğitiminde hangi sosyal bilgiler yaklaşımı ele alınmalıdır? (Vatandaşlık aktarımı yaklaşımı: Öğretmen merkezli bir yaklaşım olup, kültür aktarımına dayanır. Sosyal bilimler yaklaşımı: Sosyal bilimleri oluşturan disiplinlerin bilgi ve becerilerini kullanarak bir öğretim amaçlar. Yansıtıcı araştırma yaklaşımı: Öğrencilerin bireysel ve toplumsal problemleri analiz etme ve karar verme becerilerinin gelişmesine yönelik öğretim planlar.)

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	1	2	3	4	5
Yansıtıcı Araştırma Yaklaşımı					
Vatandaşlık Aktarımı Yaklaşımı					
Sosyal Bilimler Yaklaşımı					

15.2) Okul öncesi eğitiminde verilecek sosyal bilgiler eğitiminde tercih ettiğiniz sosyal bilgiler yaklaşımını seçme nedeniniz nedir?

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	1	2	3	4	5
Problem çözme becerisi kazandırmak için					
Kalıcı öğrenme ve davranış değişikliği için					
Karar verme becerisi geliştirmek için					
İyi bir analiz ve karar verme becerisi geliştirmek için					

Yaparak yaşayarak öğrenme için					
Kültürel devamlılığı sağlamak için					
Empati kurma becerisi geliştirmek için					
Üst düzey düşünme becerisi için					
İyi vatandaş yetiştirmek için					
Kalıcı olması için					
Çevre bilinci kazandırması için					
Farkındalık sağladığı için					
Disiplinlerarası ilişki kurabilmesi için					
Araştırma ve inceleme yoluyla öğrenme için					

Bunların dışında görüş ve önerileriniz varsa lütfen belirtiniz.

EK-7. Üçüncü Delphi Anketi

1. KİŞİSEL BİLGİLER

Cinsiyetiniz	Kadın () Erkek ()
Yaşınız	22-26 () 27-31 () 32-36 () 37-41 () 42-46 () 47-51 () 52-56 () 57-61 () 62 ve üstü ()
Kurumunuz	
Unvanınız	Öğretmen (), Prof. Dr. (), Doç. Dr. (), Dr. Öğr. (), Öğr. Gör. Dr. () Diğer () Lütfen belirtiniz.....
Kıdem yılınız	1-5 () 6-10 () 11-15 () 16-20 () 21-25 () 26 yıl ve üstü ()
Mezun olduğunuz fakülte/bölüm	

2. OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİNDE VERİLMESİ GEREKEN SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ İÇERİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLER

1) Okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminin amacı sizce nedir?

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama	Medyan	Çeyrekler Arası Açıklık	1	2	3	4	5
Konum bilgisine sahip olmasını sağlamak	4,24	5,00	1,50					
Çocuğa verim sağlayabilmek	4,10	5,00	2,00					
Bir sonraki eğitim kademesine hazırlamak	4,20	5,00	2,00					

2) Okul öncesi eğitiminde verilecek olan sosyal bilgiler eğitiminin kapsamı ne olmalıdır?

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama	Medyan	Çeyrekler Arası Açıklık	1	2	3	4	5
Temel alan bilgisi	4,13	5,00	2,00					
Milli mücadelenin önemi	4,20	5,00	1,50					
Temel ekonomi eğitimi	3,86	4,00	2,00					
Temel anayasal bilgiler	3,24	3,00	3,00					

3) Okul öncesi öğretmen yetiştirme programında sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili verilmesinin uygun olduğunu düşündüğünüz dersler var mı?

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama	Medyan	Çeyrekler Arası Açıklık	1	2	3	4	5
Coğrafya	3,96	4,00	2,00					
Bilim tarihi	3,72	4,00	2,00					
Türk tarihi	4,06	5,00	2,00					
Doğadaki değişim	4,06	5,00	2,00					
Bölgeler ve dağlar	3,65	4,00	3,00					
Hayat bilgisi	4,20	5,00	2,00					
Ekonomi	3,24	3,00	2,50					
Politik okuryazarlık	3,24	3,00	1,50					
Fen bilgisi eğitimi	3,48	3,00	2,00					
İnkılap tarihi	3,37	4,00	3,00					
Okul öncesinde meslekler	4,20	5,00	2,00					
Okul öncesinde coğrafi bölgeler	4,00	5,00	2,00					
Okul öncesinde Türk büyükleri	4,24	5,00	2,00					

4) Okul öncesi eğitimi öğretmen yetiştirme programına eklenecek "okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimi" dersinin içeriğinin nasıl olması gerektiğini düşünüyorsunuz?

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama	Medyan	Çeyrekler Arası Açıklık	1	2	3	4	5
Sosyal bilgiler öğretmenlik alan bilgisi	4,00	5,00	2,00					
Sosyal bilgiler konularının aktarımına yönelik	4,06	4,00	2,00					
Coğrafi işaretli ürünler	4,03	4,00	2,00					
Coğrafi bölgeler	3,93	4,00	2,00					
İnsan hakları	4,34	5,00	1,50					
Sorumluluk bilinci	4,27	5,00	1,50					
Milli sporlar	4,03	4,00	2,00					
Farklı ülkelerin okul öncesi programı ile karşılaştırma	3,75	4,00	2,00					

Montessori eğitime yönelik	3,96	5,00	1,50					
Temel ekonomi	3,75	4,00	2,00					

5) Etkili vatandaş yetiştirme amacından hareketle okul öncesi eğitimi kapsamında sosyal bilgilere yönelik hangi kavramların verilmesi gerektiğini düşünüyorsunuz?

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama	Medyan	Çeyrekler Arası Açıklık	1	2	3	4	5
Seçme ve seçilme	4,03	5,00	2,00					
Devlet	3,86	4,00	2,00					
Coğrafya	3,86	4,00	2,00					
Hükümet	3,20	3,00	4,00					
Tarih	4,20	5,00	2,00					
Beden dili	3,93	4,00	2,00					
Vergi	3,10	3,00	4,00					
Felsefe	3,34	3,00	2,00					
Hukuk	3,62	4,00	2,00					
Ekonomi	3,62	4,00	2,00					

6.1) Sosyal bilgileri oluşturan disiplinlerinden (tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, siyaset bilimi ve hukuk gibi) özellikle hangilerine okul öncesi eğitimi kapsamında ağırlık verilmesi gerektiğini düşünüyorsunuz?

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama	Medyan	Çeyrekler Arası Açıklık	1	2	3	4	5
Coğrafya	4,24	5,00	1,50					
Ekonomi	3,58	4,00	2,00					
Sosyoloji	3,96	4,00	2,00					
Hukuk	3,41	3,00	1,00					
Psikoloji	3,79	4,00	2,00					
Antropoloji	3,68	4,00	2,00					
Siyaset bilimi	3,27	3,00	1,00					
Felsefe	3,44	3,00	1,00					

Din	3,06	3,00	2,00					
-----	------	------	------	--	--	--	--	--

6.2) Sosyal bilgileri oluşturan disiplinlerinden (tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, siyaset bilimi ve hukuk gibi) okul öncesi eğitimi kapsamında ağırlık verilmesini istediğiniz disiplini tercih etme nedeniniz nedir?

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama	Medyan	Çeyrekler Arası Açıklık	1	2	3	4	5
Doğumla birlikte çevreden etkilendikleri için	4,28	5,00	1,75					
Göz ardı edildiği için	3,89	4,00	2,00					
Ülkesinin iklimini öğrenmesi için	3,89	4,50	2,00					
Sosyal bilgilerin tanımında yer aldığı için	3,96	4,50	2,00					
Öğrencilere üretimin önemini anlattığı için	4,28	5,00	1,00					
Kronoloji bilgisini ve öz tarihini öğrenmesi için	4,21	5,00	1,75					
Devletin temeli olduğu için	4,14	5,00	2,00					
İnancın insan hayatındaki önemini kavraması için	4,14	5,00	2,00					
Coğrafi işaretli ürünleri tanınması için	3,85	4,00	2,00					
Çocukların küçük yaşlarda bu bilimden etkilendiği için	4,17	5,00	1,75					
Hukukun temel kavramlarını öğrenmesi için	3,85	4,50	2,00					
Doğal afetlerin nedenlerini anlaması için	3,92	4,50	2,00					
Önemli günleri öğrenmesi için	4,35	5,00	1,75					

7) Halen uygulanmakta olan okul öncesi eğitimi programı kapsamında yer alan kazanımlara ek olarak sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili hangi kazanımlara yer verilmelidir?

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama	Medyan	Çeyrekler Arası Açıklık	1	2	3	4	5
Yaşadığı ili gösterir	4,27	5,00	1,50					
Geçmiş ve günümüz arasında bağlantı kurar	4,06	5,00	2,00					
Konum bilgisi ve becerisi edinir	4,03	4,00	2,00					
Ekonomik kavramı bilir	3,72	4,00	2,00					

Tarihin gelişmekte olduğunu fark eder	4,20	5,00	2,00					
Politik okuryazarlığı kavrar	3,10	3,00	2,00					
Göçmen ve mülteci çocuklarla aynı sınıfta eğitim almayı öğrenir	3,41	3,00	3,00					
Dünya devletlerini ve kültürlerini tanır	3,96	5,00	2,00					
İnsanlık tarihi ile ilgili bilgi sahibidir	4,03	5,00	2,00					
Örnek bir kazı çalışması yapar	4,13	4,00	1,50					

Soru 8 olan "Okul öncesi eğitiminde verilecek olan sosyal bilgiler eğitiminde temel eğitime basamak oluşturacak değerler neler olmalıdır?" sorusunda tüm maddeler üzerinde uzlaşma sağlanıldığından ankete dahil edilmemiştir.

9) Okul öncesi eğitimsinin sosyal bilgiler eğitimi verebilmesi için hangi yöntem ve teknikleri kullanmasının uygun olacağını düşünüyorsunuz?

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama	Medyan	Çeyrekler Arası Açıklık	1	2	3	4	5
Anlatım	4,00	5,00	2,00					
Altı şapka	4,03	5,00	2,00					
Tartışma	4,20	5,00	1,50					
Rulman	4,24	5,00	1,50					

10) Okul öncesi eğitiminde verilecek sosyal bilgiler eğitime ait konular seçilirken nelere dikkat edilmelidir?

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama	Medyan	Çeyrekler Arası Açıklık	1	2	3	4	5
Bloom taksonomisi	4,20	5,00	1,50					
Ülkenin sosyolojik gerçekleri	4,06	4,00	2,00					
Ders saatleri	4,10	5,00	2,00					
Yurtdışı örnek alınmalı	3,58	3,00	2,00					

11) Okul öncesi eğitiminde verilecek sosyal bilgiler eğitiminde hangi kültürel öğeler yer almalıdır?

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama	Medyan	Çeyrekler Arası Açıklık	1	2	3	4	5
İslami kültürel öğeler	3,65	4,00	2,00					
Coğrafya	4,34	5,00	1,50					
Düğün	3,75	4,00	2,00					

12) Okul öncesi eğitiminde verilecek sosyal bilgiler eğitiminde sınıf ortamı nasıl düzenlenmelidir?

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama	Medyan	Çeyrekler Arası Açıklık	1	2	3	4	5
Zaman şeridi	4,34	5,00	1,50					

13) Okul öncesi eğitiminde verilecek sosyal bilgiler eğitiminde kullanılabilecek materyaller neler olabilir?

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama	Medyan	Çeyrekler Arası Açıklık	1	2	3	4	5
El feneri	4,10	5,00	2,00					
Ders kitabı	4,06	5,00	2,00					
Kroki	4,06	5,00	2,00					

14) Okul öncesi eğitiminde verilecek sosyal bilgiler eğitiminde özellikle hangi belirli gün ve haftalar yer almalıdır? (Milli Bayramlar hariç)

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama	Medyan	Çeyrekler Arası Açıklık	1	2	3	4	5
Kadınlar günü	4,03	4,00	2,00					
Aşure günü	4,20	5,00	2,00					
Mahalli kurtuluş günleri	4,20	5,00	1,50					

Babalar günü	4,13	5,00	1,50					
Anneler günü	4,17	5,00	1,50					
Nar kırma	3,55	4,00	3,00					
Pişi günü	3,62	4,00	2,50					
Gaziler günü	4,27	5,00	1,50					
Vergi haftası	3,13	3,00	2,50					
Sivil savunma haftası	3,89	5,00	2,00					

15.1) Okul öncesi eğitiminde verilecek sosyal bilgiler eğitiminde hangi sosyal bilgiler yaklaşımı ele alınmalıdır? (Vatandaşlık aktarımı yaklaşımı: Öğretmen merkezli bir yaklaşım olup, kültür aktarımına dayanır. Sosyal bilimler yaklaşımı: Sosyal bilimleri oluşturan disiplinlerin bilgi ve becerilerini kullanarak bir öğretim amaçlar. Yansıtıcı araştırma yaklaşımı: Öğrencilerin bireysel ve toplumsal problemleri analiz etme ve karar verme becerilerinin gelişmesine yönelik öğretim planlar.)

Kesinlikle Katılmıyorum (1) (2) (3) (4) (5) Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama	Medyan	Çeyrekler Arası Açıklık	1	2	3	4	5
Vatandaşlık Aktarımı Yaklaşımı	3,48	3,00	1,50					
Sosyal Bilimler Yaklaşımı	4,03	4,00	2,00					

Bunların dışında görüş ve önerileriniz varsa lütfen belirtiniz.

EK-8. Delphi Turları Neticesinde Katılımcıların Uzlaşması Sonucu Belirlenen Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimi İçeriği

Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgilerin Amacı Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgilerin Amacı Kategorisi Maddeleri
Topluma uyum sağlayabilmesini desteklemek
Çevre sorunlarına duyarlı olmasını sağlamak
Çevresini tanıtmak ve farkındalık kazandırmak
Haklarını koruması ve farklılıklara saygı duyma bilincinin gelişmesini sağlamak
Çocuğa verim sağlayabilmek
Temel değer ve becerileri kazandırmak
Çocuğun fiziksel, zihinsel, duygusal gelişimine katkı sağlamak
Dünyayı keşfetmesini sağlamak
Çocuğu hayata hazırlamak
Çocuğa temel vatandaşlık bilgisi kazandırmak
Çocuğun görev ve sorumluluklarını bilmesini sağlamak
Sorun çözmeye çalışan bireyler olmasını sağlamak
Temel iletişim becerileri kazanmasını sağlamak
Geçmiş ile günümüz arasında bağlantı kurmasını sağlayabilmek
Aidiyet duygusu oluşturmak
Sosyal bilgilerin temel bilgi ve becerilerine sahip olmasını sağlamak
Çocuğun geleceğin yetkin bir bireyi olmasını sağlamak
Konum bilgisine sahip olmasını sağlamak

Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilerin Kapsamı Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilerin Kapsamı Kategorisi Maddeleri
Temel aile yapısı
Kültürel değerler
Değer eğitimi
Milli ve manevi değerler
Çevre eğitimi
Hayvan sevgisi
Toplumsal hayata yönelik bilgiler
Bireysel kimlik kazanma
Bireysel özellikler
Meslekleri tanıma
Karakter eğitimi
Türk büyükleri
Çocuk hakları
Temel yaşam becerileri
Tutum ve beceriler
Temel hak ve sorumluluklar
Temel eğitime hazırlık
Tarih bilinci kazandırma
Ahlak eğitimi
Vatandaşlık bilgisi
Akran eğitimi
Temel alan bilgisi

Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgilere Yönelik Dersler Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgilere Yönelik Dersler Kategorisi Maddeleri
Sosyal bilgilerde oyun, oyunlaştırma ve oyun temelli öğretim
Okul öncesinde meslekler
Türk tarihi
Çocuk hak ve hukuku
Karakter ve değer eğitimi
Drama
Hayat Bilgisi

Erken çocukluk ve sosyal bilimler
Okul öncesinde Türk büyükleri
Vatandaşlık eğitimi
Sosyal beceri eğitimi
Ahlak ve etik
Çevre eğitimi
Sosyal bilgilerin temelleri
Bilinçli tüketici eğitimi
İletişim
Doğadaki değişim
İnsan hakları ve demokrasi eğitimi
Anne-baba eğitimi
Akıl ve zeka oyunları ile beceri öğretimi
Tarih
Bilim tarihi

Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgiler Eğitimi Dersinin İçeriği Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgiler Eğitimi Dersinin İçeriği Kategorisi Maddeleri
Sorumluluk bilinci
İnsan hakları
Kültürel değerler
Ulusal ve evrensel değer eğitimi
Çocuk hakları
Aidiyet kazandırma
Milli bayramlar ve yerel kurtuluş günleri
Sosyal bilgiler eğitiminde kavram, beceri ve değerler
Farklılıklara saygı
Sosyal bilgiler eğitiminde araç-gereç ve materyal
Türk büyükleri
Toplumsal duyarlılık
Sosyal bilgiler konularının aktarımına yönelik
Öğrenci temelli bir içerik
Sosyal bilgilerin temelleri
Sosyal bilgiler eğitimine yönelik yöntem ve teknikler
Çevre eğitimi
Kaynakların verimli kullanımı
Aile yapısı
Milli sporlar
Sosyal bilgiler yaklaşımları

Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilere Yönelik Kavramlar Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilere Yönelik Kavramlar Kategorisi Maddeleri
Yardımlaşma
Dürüstlük
Sevgi ve saygı
Farklılıklara saygı
Atatürk
Barış
Vatansever
Hoşgörü
Bağımsızlık
Değerler
Vatan
Milli değerler
Ülke
Kültürel öğeler
Kurallara uyma
Çalışkanlık
Duyarlılık
Görev ve sorumluluk

Bilinçli tüketici
İstek ve ihtiyaç
Değer eğitimi
Adalet
İletişim
Sosyal beceri
Toplumsal kural ve davranışlar
Toplum-topluma uyum
Vatan ve vatandaşlık
Birey
Eşitlik
Millet
Hak
Çevre bilinci
Seçme ve seçilme
Devlet
Evrensel insan hakları
Beden dili
Demokrasi
Kimlik
Aynı-benzer-farklı
Tarih
Halk

Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinleri Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinleri Kategorisi Maddeleri
Vatandaşlık
Psikoloji
Tarih
Sosyoloji

Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinlerinin Yer Alma Sebepleri Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinlerinin Yer Alma Sebepleri Kategorisi Maddeleri
Atatürk sevgisi kazandırmak için
Toplumun bir parçası olduğu için
İsraf ve tasarruf kavramlarını öğrenmesi için
Yaşadıkları dünyayı anlamaları için
İçinde bulunduğu yakın çevreyi anlaması için
Milli bilinç oluşturmak için
Kaynakların doğru kullanımını öğrenmesi için
Öğrenciyi yaşama hazırladığı için
Kültürel devamlılığı sağlamak için
Çocukların küçük yaşlarda bu bilimden etkilendiği için
İstek ve ihtiyaçlarını ayırabilmesi için
Doğumla birlikte çevreden etkilendikleri için
Düşünme becerilerini geliştirdiği için
Temel hak ve sorumluluklarını bilmesi için
Öğrencilere üretimin önemini anlattığı için
Bir bütün olduğu için
Geleceğe yön vereceği için
Hakkaniyet ve değerlerin kazanılması için
Kronoloji bilgisini ve öz tarihini öğrenmesi için
Çevre okuryazarlığı kazanması için
Toplum yapısının temelinde olduğu için
Yerli malı ürünleri ayırt edebilmesi için
Doğal afetlerin nedenlerini anlaması için
Önemli günleri öğrenmesi için
Geçmişini öğrenmesi için
Devletin temeli olduğu için
Ülkesinin iklimini öğrenmesi için

İnancın insan hayatındaki önemini kavraması için

Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitime Yönelik Yer Alabilecek Kazanımlar Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitime Yönelik Yer Alabilecek Kazanımlar Kategorisi Maddeleri

İhtiyaçlarını farkedir
Atatürk'ün hayatı ve yaptıkları ile ilgili bilgi sahibi olur
Türk büyüklerini tanır
Vatanseverlikle ilgili bilgi sahibi olur
Milli ve yöresel oyunları tanır
Toplumun bireylerden oluştuğunu fark eder
Çevre sorunlarına duyarlı olur
Sosyal duyuşsal ve öz bakım becerileri kazanır
Yaşadığı ili gösterir
Dünya devletlerini ve kültürlerini tanır
Türk kültürünü tanır
Çocuk haklarını bilir ve önemini kavrar
Saygı ile ilgili kazanımlar edinir
Doğal afetlerden korunma yollarını söyler
Tarihin gelişmekte olduğunu fark eder
Geçmiş ve günümüz arasında bağlantı kurar
İlgi duyduğu meslek/meslekleri tanır
Resmi bayramlarla ilgili bilgi sahibi olur
Konum bilgisi ve becerisi edinir
Tarih ve vatandaşlıkla ilgili temel kavramları bilir
Örnek bir kazı çalışması yapar

Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alabilecek Değerler Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alabilecek Değerler Kategorisi Maddeleri

Yardımseverlik
Dürüstlük
Saygı
Sorumluluk
Sevgi
Hoşgörü
Dürüstlük
Dayanışma
Hayvan sevgisi
Duyarlılık
Farklılıklara saygı
Vatanseverlik
Uyum
Dostluk
Aile birliğine önem vermek
Tasarruf
Özgüven
Çocuk hakları
Empati
Barış
Sabır
Atatürk saygısı ve sevgisi
Eşitlik
Özgürlük
Öz denetim
İnsan Hakları
Demokrasi
Milliyetçilik

Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Teknikler Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Teknikler Kategorisi Maddeleri
Oyun
Drama
Hikayeleştirme
Alan gezisi
Masal anlatıcılığı
Yaparak yaşayarak öğrenme
Rol model olma
Örnek olay
Gösterip yaptırma
Rol oynama
Araştırma inceleme
Grup çalışması
Problem çözme
İstasyon
Proje tabanlı öğrenme
Beyin fırtınası
Soru-cevap
Tartışma
Konuşma halkası
Altı şapka
Rulman

Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi Gerekenler Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi Gerekenler Kategorisi Maddeleri
Yaş ve gelişim seviyesi
Öğrenciye görelilik
Günlük hayatla ilgili
Somut konular
Hazır bulunuşluk
Öğrencinin aktif olması
Materyal kullanımı
Kullanılacak etkinlikler
Öğretmen yeterliliği
Oyunlara uygunluk
Disiplinler arası olması
Bilimsel ve teknolojik faktörler
İlkokula hazırlayacak konular
Olumsuz öğelerin olmaması
Bloom taksonomisi
Ülkenin sosyolojik gerçekleri
Sınıf mevcutları
Bölgesel farklılıklar
Ders saatleri

Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültürel Öğeler Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültürel Öğeler Kategorisi Maddeleri
Türk bayrağı
Bayramlar
Milli ve dini bayram
Atatürk
Tarihi ve doğal varlıklar
Anadolu masalları
Kültürel unsurlar
Değerler
Sanatsal öğeler

Karagöz-Hacivat
Çevre
Gelenek görenek
Yöresel müzik
Yemek
Halk oyunları
Dil
Mâni ve tekerleme
Türk büyükleri
Yöresel kıyafet
Teknoloji
Yöresel yaşam
Milli sporlar
Tarih
Ebru sanatı
Mimari eser

Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sınıf Ortamı Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sınıf Ortamı Kategorisi Maddeleri
Görsel kullanılmalı
Drama için kostüm/kostüm alanı
Bireysel özelliklere uygun olmalı
Örnek materyaller
Örnek materyaller getirilmeli
Kültürel öğeler
Etkinlik alanları olmalı
Atatürk ile ilgili materyal
Öğrenme merkezli yaklaşımına uygun
Müzik aletleri bulunmalı
Atölyeler oluşturulmalı
Grup etkinlikleri alanı
Geri dönüşüm kutuları
Kazanıma göre değişmeli
Kitaplık almalı
Türk büyüklerine ait fotoğraf
Minderli okuma alanı
Sosyal bilgiler öğrenme merkezi
Sınıf mevcuduna göre
Projeksiyon
Harita
Yerli mali ürünlerinin barkod resmi
Küre
Zaman şeridi
Pano süslenmeli
Sosyal bilgiler köşesi oluşturulmalı
U Oturma düzeni

Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Materyaller Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Materyaller Kategorisi Maddeleri
Kukla
Bayrak
Maketler
Örnek gerçek modeller
Fotoğraf
Eğitici video
Resim
Tarihi eşyalar
Atık materyal
Yapboz
Poster

Renkli karton
Kitap
Boya kalemi
El işi kâğıdı
Akıllı tahta
Pastel boya
E-kaynak
Küre
Toprak
Harita
Zaman şeridi
Bilgisayar
Top
Tohum
Takvim
Çimen
El feneri
Kroki

Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Belirli Gün ve Haftalar Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Belirli Gün ve Haftalar Kategorisi Maddeleri
Hayvanları Koruma Günü
Tutum Yatırım ve Türk Malları Haftası
Dünya Çocuk Hakları Günü
Engelliler Haftası
18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü
Atatürk'ü Anma Haftası
Kızılay Haftası
12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü
Gaziler günü
Orman Haftası
Müzeler Haftası
Afet Eğitimi Hazırlık Günü
Yeşilay Haftası
İnsan Hakları ve Demokrasi Haftası
Enerji Tasarrufu Haftası
Çevre Koruma Günü
Mahalli kurtuluş günleri
Öğretmenler Günü
Yaşlılar Haftası
Trafik ve İlk Yardım
Dünya Su Günü
Dünya Barış Günü
Beslenme ve Gıda İsrafını Önleme Haftası
Sağlık Haftası
Aşure Günü
Nevruz
Kütüphaneler Haftası
Anneler Günü
Hıdırellez
Dünya Tiyatrolar Günü
Kadınlar Günü
Tüketiciyi Koruma Günü
Babalar Günü
Sivil savunma haftası

Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım Kategorisi Maddeleri
Yansıtıcı Araştırma Yaklaşımı

Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım Sebebi Kategorisi Nihai Maddeler

Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım Sebebi Kategorisi Maddeleri
Problem çözme becerisi kazandırmak için
Yaparak yaşayarak öğrenme için
Kalıcı öğrenme ve davranış değişikliği için
Karar verme becerisi geliştirmek için
Üst düzey düşünme becerisi için
Farkındalık sağladığı için
Araştırma ve inceleme yoluyla öğrenme için
İyi bir analiz ve karar verme becerisi geliştirmek için
Empati kurma becerisi geliştirmek için
Kalıcı olması için
Çevre bilinci kazandırması için
Disiplinler arası ilişki kurabilmesi için
İyi vatandaş yetiştirmek için
Kültürel devamlılığı sağlamak için

EK-9. Delphi Anketleri Sonucunda Uzlaşı Sağlanamadığından Dolayı Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimi Kapsamında İçerik Olarak Kabul Görmeyen Maddeler

Kategoriler	Uzlaşma Sağlanmayan Maddeler
Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgilerin Amacı	Bir sonraki eğitim kademesine hazırlamak
Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilerin Kapsamı	Millî mücadelenin önemi Temel ekonomi eğitimi Temel anayasal bilgiler
Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgilere Yönelik Dersler	Coğrafya Bölgeler ve dağlar Ekonomi Politik Okuryazarlık Fen bilgisi eğitimi İnkılap tarihi Okul öncesinde coğrafi bölgeler
Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgiler Eğitimi Dersinin İçeriği	Sosyal bilgiler öğretmenlik alan bilgisi Coğrafi işaretli ürünler Coğrafi bölgeler Farklı ülkelerin okul öncesi programı ile karşılaştırma Montessori eğitimine yönelik Temel ekonomi
Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgilere Yönelik Kavramlar	Coğrafya Hükümet Vergi Felsefe Hukuk Ekonomi
Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinleri	Coğrafya Ekonomi Hukuk Antropoloji Siyaset bilimi Felsefe Din
Okul Öncesi Eğitiminde Sosyal Bilgiler Disiplinlerinin Yer Alma Sebepleri	Göz ardı edildiği için Sosyal bilgilerin tanımında yer aldığı için Coğrafi işaretli ürünleri tanınması için Hukukun temel kavramlarını öğrenmesi için
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Yer Alabilecek Kazanımlar	Ekonomik kavramı bilir Politik okuryazarlığı kavrar Göçmen ve mülteci çocuklarla aynı sınıfta eğitim almayı öğrenir İnsanlık tarihi ile ilgili bilgi sahibidir
Okul Öncesi Dönemde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Teknikler	Anlatım
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Konu Seçiminde Dikkat Edilmesi	Yurtdışı örnek alınmalı
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Kültürel Öğeler	İslami kültürel öğeler Coğrafya Düğün
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılabilecek Materyaller	Ders kitabı
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Belirli Gün ve Haftalar	Nar kırma Pişi günü Vergi haftası
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gereken Yaklaşım	Vatandaşlık aktarımı yaklaşımı Sosyal bilimler yaklaşımı

EK-10. Araştırmanın Okul Öncesi Programı ve Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programına Katkıları

Tablo 3. Okul Öncesi Eğitim Programında Yer Alan Amaçlar ve Çalışma Sonucunda Ortaya Çıkan Sosyal Bilgilere Yönelik Amaçlar

Okul Öncesi Eğitiminin Amaçları	Çocukların beden, zihin ve duygu gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak	Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminin Amaçları	Çocuğun fiziksel, zihinsel, duygusal gelişimine katkı sağlamak
	Onları ilkokula hazırlamak		Çevre sorunlarına duyarlı olmasını sağlamak
	Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak		Çevresini tanıtmak ve farkındalık kazandırmak
	Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır.		Haklarını koruması ve farklılıklara saygı duyma bilincinin gelişmesini sağlamak
			Çocuğa verim sağlayabilmek
			Temel değer ve becerileri kazandırmak
			Topluma uyum sağlayabilmesini desteklemek
			Dünyayı keşfetmesini sağlamak
			Çocuğu hayata hazırlamak
			Çocuğa temel vatandaşlık bilgisi kazandırmak
			Çocuğun görev ve sorumluluklarını bilmesini sağlamak
			Sorun çözmeye çalışan bireyler olmasını sağlamak
			Temel iletişim becerileri kazanmasını sağlamak
			Geçmiş ile günümüz arasında bağlantı kurmasını sağlayabilmek
			Aidiyet duygusu oluşturmak
			Sosyal bilgilerin temel bilgi ve becerilerine sahip olmasını sağlamak
			Çocuğun geleceğin yetkin bir bireyi olmasını sağlamak
			Konum bilgisine sahip olmasını sağlamak

Tablo 2. Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgilere Yönelik Dersler ve Çalışma Sonucunda Ortaya Çıkan Sosyal Bilgilere Yönelik Dersler

Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programında Sosyal Bilgilere Yönelik dersler	Erken Çocukluk Dönemi Çevre Eğitimi	Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programına Eklenmesi Önerilen Sosyal Bilgilere Yönelik Dersler	Çevre Eğitimi
	Eğitim Antropolojisi		Okul Öncesinde Meslekler
	Müze Eğitimi		Türk Tarihi
	Sürdürülebilir Kalkınma ve Eğitim		Çocuk Hak ve Hukuku
	İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi		Karakter ve Değer Eğitimi
	Türk Kültür Coğrafyası		İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi
	Bilim Tarihi ve Felsefesi		Erken Çocukluk ve Sosyal Bilimler
	Eğitimde Drama		Okul Öncesinde Türk Büyükleri
	Vatandaşlık Eğitimi		
	Bilim Tarihi		
	Drama		
	Ahlak ve Etik		
	Sosyal bilgilerde oyun, oyunlaştırma ve oyun temelli öğretim		
	Sosyal Bilgilerin Temelleri		
	Bilinçli Tüketici Eğitimi		
	İletişim		
	Doğadaki Değişim		
	Hayat Bilgisi		
	Anne-Baba Eğitimi		
	Akıl ve Zeka Oyunları İle Beceri Öğretimi		
	Tarih		
	Sosyal beceri eğitimi		

Tablo 3. Okul Öncesi Programının Temel Özellikleri ve Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gerektiği Düşünülen İçerik

Okul Öncesi Programının Temel Özellikleri	Çocuk merkezli	Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Gerektiği Düşünülen İçerik	Öğrenci temelli bir içerik
	Esnek		İnsan hakları
	Sarmal		Kültürel değerler
	Eklektik		Ulusal ve evrensel değer eğitimi
	Dengeli		Çocuk hakları
	Oyun temelli		Aidiyet kazandırma
	Keşfederek öğrenme		Milli bayramlar ve yerel kurtuluş günleri
	Yaratıcılığın gelişmesi ön planda		Sosyal bilgiler eğitiminde kavram, beceri ve değerler
	Günlük yaşam deneyimi ve yakın çevre olanakları		Farklılıklara saygı
	Temalar/konular amaç değil araç		Sosyal bilgiler eğitiminde araç-gereç ve materyal
	Öğrenme merkezleri önemli		Türk büyükleri
	Kültürel ve evrensel değerler dikkate alınır		Toplumsal duyarlılık
	Değerlendirme çok yönlü		Sosyal bilgiler konularının aktarımına yönelik
	Özel gereksinimli çocuklar için uyarlamalar		Sorumluluk bilinci
	Rehberlik hizmetlerine önem		Sosyal bilgilerin temelleri
	Aile eğitimi ve katılımı önemli		Sosyal bilgiler eğitimine yönelik yöntem ve teknikler
			Çevre eğitimi
			Kaynakların verimli kullanımı
			Aile yapısı
			Milli sporlar
			Sosyal bilgiler yaklaşımları

Tablo 4. Okul Öncesi Programında Bulunan Kavramlar ve Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılması Önerilen Kavramlar

Okul Öncesi Programında Bulunan Kavramlar	Daire	Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılması önerilen Kavramlar	Yardımlaşma
	Çember		Dürüstlük
	Üçgen		Sevgi ve saygı
	Kare		Farklılıklara saygı
	Dikdörtgen		Atatürk
	Elips		Barış
	Kenar		Vatansever
	Köşe		Hoşgörü
	Büyük-Orta-Küçük		Bağımsızlık
	İnce-Kalın		Değerler
	Uzun-Kısa		Vatan
	Geniş-Dar		Milli değerler
	Az-Çok		Ülke
	Ağır-Hafif		Kültürel öğeler
	Boş-Dolu		Kurallara uyma
	Tek-Çift		Çalışkanlık
	Yarım-Tam		Duyarlılık
	Eşit		Görev ve sorumluluk
	Kalabalık-Tenha		Bilinçli tüketici
	Parça-Bütün		İstek ve ihtiyaç
	Para		Değer eğitimi
	Ön-Arka		Adalet
	Yukarı-Aşağı		İletişim
	İleri-Geri		Sosyal beceri
	Sağ- Sol		Toplumsal kural ve davranışlar
	Önünde-Arkasında		Toplum-topluma uyum
	Alt-Üst-Orta		Vatan ve vatandaşlık
	Altında-Ortasında-Üstünde		Birey
	Arasında		Eşitlik
	Yanında		Millet
	Yukarıda-Aşağıda		

İç-Dış	Hak
İçinde-Dışında	Çevre bilinci
İçeri-Dışarı	Seçme ve seçilme
Uzak-Yakın	Devlet
Alçak-Yüksek	Evrensel insan hakları
Sağında-Solunda	Beden dili
1-20 arası sayılar	Demokrasi
Sıfır	Kimlik
İlk-Orta-Son	Aynı-benzer-farklı
Önceki-sonraki	Tarih
Sıra sayısı (birinci-ikinci...)	Halk
Tatlı	
Tuzlu	
Acı	
Ekşi	
Sıcak-Soğuk-Ilık	
Sert-Yumuşak	
Kaygan-Pütürlü	
Tüylü-Tüysüz	
Islak-Kuru	
Sivri-Küt	
Kokulu-Kokusuz	
Parlak-Mat	
Taze-Bayat	
Sesli-Sessiz	
Mutlu	
Üzgün	
Kızgın	
Korkmuş	
Şaşkın	
Aynı-Farklı-Benzer	
Açık-Kapalı	
Hızlı-Yavaş	

	Canlı-Cansız		
	Hareketli-Hareketsiz		
	Kolay-Zor		
	Karanlık-Aydınlık		
	Ters-Düz		
	Düzenli-Dağınık		
	Eski-Yeni		
	Başlangıç-Bitiş		
	Kirli-Temiz		
	Aç-Tok		
	Düz-Eğri		
	Güzel-Çirkin		
	Doğru-Yanlış		
	Şişman-Zayıf		
	Yaşlı-Genç		
	Derin-Sığ		
	Açık-Koyu		
	Önce-Şimdi-Sonra		
	Sabah-Öğle-Akşam		
	Dün-Bugün-Yarın		
	Gece-Gündüz		

Tablo 5. Okul Öncesi Eğitim Programında Sosyal Bilgiler Dersine Karşılık Gelen Kazanım Örnekleri ve Çalışma Sonucunda Eklenmesi Önerilen Kazanım Örnekleri

OKUL ÖNCESİ KAZANIMLARI	Bilişsel Gelişimle ilgili Kazanımlar	Kazanım 10. Mekânda konumla ilgili yönergeleri uygular.	Çalışma Sonucunda Eklenmesi Önerilen Kazanım Örnekleri	Konum bilgisi ve becerisi edinir
		Kazanım 18. Zamanla ilgili kavramları açıklar.		Geçmiş ve günümüz arasında bağlantı kurar
		Kazanım 21. Atatürk'ü tanır ve Türk toplumu için önemini açıklar.		Atatürk'ün hayatı ve yaptıkları ile ilgili bilgi sahibi olur
	Sosyal Duygusal Gelişim ile ilgili Kazanımlar	Kazanım 1. Kendisine ait özellikleri tanıtır.		Vatanseverlikle ilgili bilgi sahibi olur
		Kazanım 2. Ailesiyle ilgili özellikleri tanıtır.		Milli ve yöresel oyunları tanır
		Kazanım 6. Kendisinin ve başkalarının haklarını korur.		Çocuk haklarını bilir ve önemini kavrar
		Kazanım 8. Farklılıklara saygı gösterir.		Çevre sorunlarına duyarlı olur
		Kazanım 9. Farklı kültürel özellikleri açıklar.		Sosyal duyuşsal ve öz bakım becerileri kazanır
		Kazanım 10. Sorumluluklarını yerine getirir.		Yaşadığı ili gösterir
		Kazanım 13. Estetik değerleri korur.		Dünya devletlerini ve kültürlerini tanır
		Kazanım 14. Sanat eserlerinin değerini fark eder.		Türk kültürünü tanır
		Kazanım 16. Toplumsal yaşamda bireylerin farklı rol ve görevleri olduğunu açıklar.		Toplumun bireylerden oluştuğunu farkedir
		Kazanım 17. Başkalarıyla sorunlarını çözer.		Saygı ile ilgili kazanımlar edinir
				Doğal afetlerden korunma yollarını söyler
				Tarihin gelişmekte olduğunu fark eder
				Türk büyüklerini tanır
				İlgi duyduğu meslek/meslekleri tanır
				Resmi bayramlarla ilgili bilgi sahibi olur
				İhtiyaçlarını farkedir
				Tarih ve vatandaşlıkla ilgili temel kavramları bilir
				Örnek bir kazı çalışması yapar

Tablo 6. Okul Öncesi Programında Yer Alan Yöntem ve Teknikler ve Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Önerilen Yöntem ve Teknikler

Okul Öncesi Programında Yer Alan Yöntem ve Teknikler	Örnek olay	Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Önerilen Yöntem ve Teknikler	Örnek olay
	Drama		Drama
	Alan gezisi		Alan gezisi
	Oyun		Hikayeleştirme
	Gösterip yaptırma		Gösterip yaptırma
	Hikaye tamamlama		Yaparak yaşayarak öğrenme
	Soru-cevap		Soru-cevap
	Tartışma		Tartışma
	Problem çözme		Problem çözme
			Rol oynama
			Araştırma inceleme
			Grup çalışması
			Masal anlatıcılığı
			İstasyon
			Proje tabanlı öğrenme
			Beyin fırtınası
			Rol model olma
			Oyun
			Konuşma halkası
			Altı şapka
			Rulman

Tablo 7. Okul Öncesi Programında Yer Alan Materyaller ve Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Önerilen Materyaller

Okul Öncesi Programında Yer Alan Materyaller	Blok	Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yer Alması Önerilen Materyaller	Kroki
	Figür		Bayrak
	Karton		Renkli karton
	Trafik levhaları		Örnek gerçek modeller
	Sepet		Fotoğraf
	Kitap		Kitap
	Sandalye		Resim
	Minder		Tarihi eşyalar
	Masa		Atık materyal
	Broşürler		Yapboz
	Dergiler		Poster
	Ansiklopediler		Maketler
	Atlaslar		Eğitici video
	Kataloglar		Boya kalemi
	Farklı Boyutlarda Resimli Kartlar		El işi kağıdı
	Yazılı Materyaller		Akıllı tahta
	Gazete		Pastel boya
	Afişler		E-kaynak
	ABC Kitapları		
	Kumaş		

	Haritalar		Harita
	Büyüteçler		Toprak
	Telefon Rehberi		Küre
			Zaman şeridi
	Çeşitli müzik aletleri		Bilgisayar
	Boya		Top
	Kartpostallar		Tohum
	Kukla		Takvim
	Kürdan		Çimen
			El feneri
			Kukla

Tablo 8. Okul Öncesi Programında Yer alan Belirli Gün ve Haftalar ve Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimi Kapsamında Yer Alması Önerilen Belirli Gün ve Haftalar

Okul Öncesi Programında Yer alan Belirli Gün ve Haftalar	İlköğretim Haftası	Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimi Kapsamında Yer Alması Önerilen Belirli Gün ve Haftalar	Tutum Yatırım ve Türk Malı Haftası
	Hayvanları Koruma Günü		Hayvanları Koruma Günü
	Dünya Çocuk Günü		Dünya Çocuk Hakları Günü
	Cumhuriyet Bayramı		18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü
	Kızılay Haftası		Kızılay Haftası
	Atatürk Haftası		Atatürk'ü Anma Haftası
	Öğretmenler Günü		Öğretmenler Günü
	İnsan Hakları ve Demokrasi Haftası		İnsan Hakları ve Demokrasi Haftası
	Yeni Yıl		Gaziler Günü
	Enerji Tasarrufu Haftası		Orman Haftası
	Orman Haftası		Yaşlılar Haftası
	Dünya Tiyatrolar Günü		Afet Eğitimi Hazırlık Günü
	Kütüphane Haftası		Yeşilay Haftası
	Dünya Kitap Günü		12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü

	Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı		Enerji Tasarrufu Haftası
	Trafik ve İlk Yardım Haftası		Çevre Koruma Günü
	Anneler Günü		Mahalli Kurtuluş Günleri
	Engelliler Haftası		Engelliler Haftası
	Müzeler Haftası		Müzeler Haftası
	Çevre Koruma Haftası		Trafik ve İlk Yardım
	Babalar Günü		Babalar Günü
			Dünya Barış Günü
			Beslenme ve Gıda İsrafını Önleme Haftası
			Sağlık Haftası
			Aşure Günü
			Nevruz
			Kütüphaneler Haftası
			Anneler Günü
			Hıdırellez
			Dünya Tiyatrolar Günü
			Kadınlar Günü
			Tüketiciyi Koruma Günü
			Dünya Su Günü
			Sivil Savunma Haftası

EK-11. Özgeçmiş

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Sidal Korkmaz

Doğum Yeri ve Tarihi :

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrenimi : Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri :

Uygur, A. & Korkmaz, S. (2021). Ahşap oyuncak Ustası Haşim Süzme'nin gözünden oyuncak. *Journal of Innovative Research in Social Studies* , 4 (2) , 121-131.

Korkmaz, S. ve Uygur, A. (2021). Cumhuriyetten günümüze sosyal bilgiler dersi öğretim programlarındaki coğrafya konularının öğretiminde kullanılan araç ve gereçler. *Journal of Innovative Research in Social Studies* , 4 (1) , 34-47.

Sömen, T. ve Korkmaz, S. (2021). Filmler ile Tarih Öğretimi. Yayın Evi: Nobel Yayıncılık Editör Adı: Refik Turan, Osman Akhan.

İş Deneyimi

Stajlar : Hüseyin Avni Çöllü Ortaokulu

Çalıştığı Kurumlar : Alırıza Altıntaş Ortaokulu, Şehit Ufuk Baysan İlkokulu

İletişim

E-Posta Adresi :

EK-12. İntihal Raporu

İNTİHAL RAPORU

SİDAL KORKMAZ TEZ BENZERLİK

ORJİNALLİK RAPORU

%11

BENZERLİK ENDEKSİ

%11

İNTERNET KAYNAKLARI

%3

YAYINLAR

%4

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1

acikbilim.yok.gov.tr

İnternet Kaynağı

%4

2

dergipark.org.tr

İnternet Kaynağı

%1

3

eku.comu.edu.tr

İnternet Kaynağı

%1

4

www.researchgate.net

İnternet Kaynağı

<%1

5

acikerisim.erbakan.edu.tr

İnternet Kaynağı

<%1

6

usb2018.ahievran.edu.tr

İnternet Kaynağı

<%1

7

acikerisim.akdeniz.edu.tr

İnternet Kaynağı

<%1

8

Submitted to Akdeniz University

Öğrenci Ödevi

<%1

9

openaccess.hacettepe.edu.tr:8080

İnternet Kaynağı

<%1